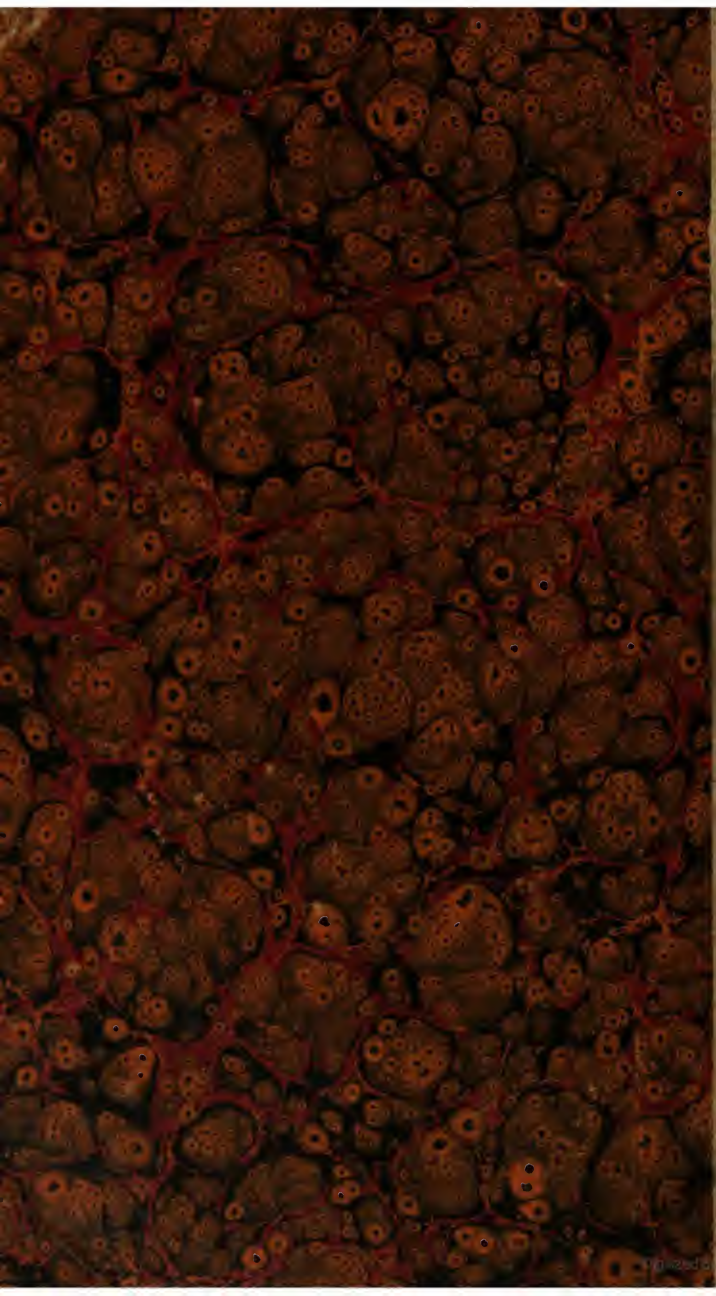

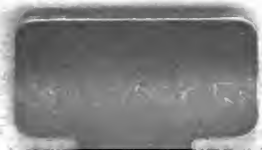
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

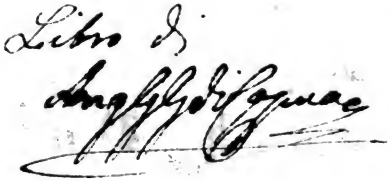

Digitized by Google

ZINNATH DAVID

Saggio istorico-critico

per rivendicare i Salmi al re Davide

con un' appendice

sopra alcune poesie bibliche

per

MAYER RANDEGGER.

Zinnath David

Historisch-kritischer Versuch

die Psalmen auf David's Zeiten zurückzuführen

nebst einem Anhange

über einige biblische poetische Stücke

von

Mayer Randegger.

Vienna 1841.

Coi tipi di Francesco nobile de Schmid e J. J. Busch.

Digitized by Google

צנת דוד

מאמר חוקר זמן הולדת ספר תהלים

ומזמוריו הפרטיים

ונוסף אליו

תפארת שירי קדש

השערה על אופן כתיבת השירות

מאת

מאיר ראנדיגנר.

מ י י ם

וויען, 1841

דרוק אונד פערלאג פאן פראנץ ערלעז פאן שמיד אונד יעקב בוש.

Digitized by Google

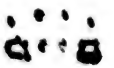

Digitized by Google

תחלת דבר המחבר

אל הקורא הנעים.

הנה ידעת שנפתולי מלקיש נפתלו מפרסי תכ"ך בני עמנו זה מחמשים שנה ועוד לכאן מזמורי תהלים על תלישם: ומאז נשא המאסף הנכבד ברי"ל ז"ל את מעגלותיו, מן הדרך אשר דרכו בה המפרשים הקדמונים מע"ע ללכת אחרי בעלי הקדישין, ויחלק מן הגורות אשר חלנו לפה חכמי העמים Louwth. Michaelis, וכדומיהם; ליסד מאמני מסעיהם יסודות חדשות בפומתנו נגד דעת חז"ל המפרשים דור ושיעתו חברו וסדרו את כל התהלים כאשר הוא לפנינו היום: חלו זו ידים רבות מהמפרשי זמננו, הטופחות מזמור אפה ושיר אפה, לתפם בפי אשר ייעד בעיני מניעיהן להתפזרו, כפי הסערתם ותמוגם. עד שעות מעט קט לא יעמד למלך המודלף בלי חסך בעוקבו חי — ועתה גם בומנו — מאומה מנחלתו אשר הוחזק בה, תחת שלש כמעט שלשת אלפים שנה: ואוכה לקצה יום: למלך מניון עגמה נפשי ומומד „עתה אקום אשית בישע יפיח לו"!

ואתן את לבי לתור ולחפש מה זה, ועל מה זה רבו הפלות המלה? ומדע נמר דוחי כי ממקום יצא מר, ולענים מסוכם כלני פרחה. כי מה מקום ועדה מהרדיסם וחקירם על כל דבר' קטן או גדול כי יהיה. למען חרון עליו משפע נדף ואמת — אשר על זה למדם תולדתנו הקדושה „ודרשת וחקרת ושאלת היטב" ומה מר מפיזותיהן לם את קו היסד תפלסנה, או על חקי כוז משפטיהן תחקקנה! הו, הו, אחי! הבנים והתלמידים כתוב מכמר נמכמוריהן יפולו, ובלתם כל חוללת כנגודים ילחמו. הלא, הלא, אור חדש ראו עינינו! החקירה והדרישה! אל ולמה לא לחזוני! הן הנה, הו מה טיוטל נכון — שם תהלה ותפלרת בעליהם הכ"ל, העה את לב מפרסי בני עמנו ללכת באחרי יסודותיהם, בלתי כתון לב אם נכונות הנה ולחויות להשען עליהן ניצר סתיך ונטוח, הו אם בקנה לנון בנף תנקענה, והנוחים בהם מדרך הלמת יתעדו?

ואם לא תאמין לי, כי לא יאמן, קום נא משח מנך, ולכה אתי לראות את הסוללות אשר הסבו המפרשים הלזה נגד עופל מנודת חז"ל, אם נלורות הנה כחומת נחושת, אשר לא תמוטנה גם כי תלחם עליהן; או אם כדוגי תמסנה לפני רשפי אש שלהבת יה! גם נאחין יחד את המיתיהם אשר כונגו להעלות עליהם לרמוני מחשותיהם, אולי יפלו תחת רגלנו — ואם השתות יהרסון נוח עמדו כל נוני רמותיהם נם — ואם לאחן הודדו, נחזקת יד חקירתנו, נחנו נאות ונכבש את מנהל דוד כאשר היה בהנטותו, וכימי קדם למלך למסנו יסוד, תחת לל החנה אשר תקח נידך!

אך טרם תשלח ימינך להחזיק בה, עשה עמי נרכה דעי ואחותי, לילך עמדי דרך מדברי הסקדמות, לקדמת שמם שתי לנדות אשר כתבתי לכ"מ בעל כרם חמד להכניסם בו. והוא לא עשהו ג) כי שמה קנאתי את כלי הנסק, אשר אספו דוני קצת המלה. להיום נמו סנדת חז"ל הנז': אפם נלם לא תדלה אחל דוחם עיניך יניעו ונזועיך מלמחם תלמדנה.

ח) כי נאי דעתם תנותינו כספתים התמינו כל דבר, נלתי חקור ודרוש, אם זופעיהם, חז"ל לאספם ידרו, או זחות חקקו, לחנל כרם ה' נחתי שקר.

ג) וזה לשון כ"מ בעל המחבר הנ"ל בתשובתו להרמתם אלי " ב מ ר ת י בנלתי יפרסם עוד על ידי אוש מספר ונקוות על ספרי הקודש, וכפס שקנלתי שכר על הדפיסה, כך תקבל שכר על הספרים, ולבן את נתי ידידי סיקר, אם לא תוכל לתלחות משלוחותיך בפעם הזאת — וכו' וכו' " —

Digitized by Google

אגרת הראשונה

יהי כנהר שלומך בעל כרם חמד, וחמשלם גמול ישלם משלם עלילותיך
אישי היקר כ"מ ש"ל ג"ב י"ה

חן, חן לך, מנה לחת לפיס, על נטיעתך נטע מטעי זין בפני כרמך, ועל שלחך לי לחך מכס חכם מן כסף ע"י שלח בצרי כ"מ ידידכו החוקר הכנצך והמפורסם יש"ר י"ה: ונח לב תתניני למתרגל. על שלח התפתחתי עד הכה לשלם תודתי לך, כי לא התרגלותי עשיתי זאת, רק מחשקי לשוע זו הכה והכה, ולנקוע מענני תירוזיו עד שלגע תמרותי על מתקם. ועתה כי הלבנתי זו לתרכו ולרחצו, הכני שולח לך בתחילו נטע נאמן בצרית לחבי קודש חז"ל שלח תטע בכרם חמדתך מצות ת"ר בצע"ל ולך תהיה לצדקה. וזה

הנה ידעת אחי זאת כחתכיס הכה, כטע התפלח בדי"ל ז"ל שתילי זר מצרי סעמים בעלי הקדיטק בחלדות בית ה'; בהשתילו פתח שערי הקדמתו לספרי התהלים, שעיפי ותאירי לשלי דבדבי החוקרים בשלה, בגד שרשפי חז"ל שדוד וסייעתו חברו את כל ס' התהלים וכו' — ועתה ליועל היה מצך זמן שחתכיס הכה כלנה, לקרוא דוד לכל בעלי שטופות, לחסוף מפטפתי. ולזח"ל שזירות דוד כתוב בפסח, ולחלק שיריו כדלוכס. והדד הדד בשמי בכדמי השלח. דניס מפס שמו בכלי נולת ימיתי הכניא, ולחרים שתו בחכניות שלבי חשמונאים, ולין קלה לבני בניתן החוטפים בנות דוד מניתנו, להוליכן בגולה, לו בכנויות שהניאם לשלכים יתבזון. ועל זה דוש לבי ומעי חמדתו! ולומר שלבה לי של שדה התדומות לשד יצלו מפס בזני הסריס הזדים בשלה, ולדדוש לחריאם, שם מזקים הם כחדזים ודוח הדריאם לא יזיזוס מחקומס. לו שם של נטעו של שורקו על יסודי החקידה בחמיתית לחתן יפולו כחשד יכשל בהם דוח שלקים, וכל חלל הם ייטשוס נפח.

ועתה נם כי אני חאציון בחמונה שלחה שלכל חקצלי כרם חמדתך יש בניחם תהלים מהרחב"ן עם פתוח חמפתח בתי"ל ז"ל, לח אחלל חלכתך הם כל נטעות המפרש המפותח השלה בהקדמתו לספר המזב' לחעין הקל ממך ומהקופל הנעים עוחה החפוח: ואח"כ אעציך לפניך לת יסודותיו אשר כן לחזק הנקעים אשר מלא (לפי דעתי) בחגדל עוחה; ואחריהן יסעו המון הסנותי אשר הכתי עדכתי עליהן, לעורכן עך היסוד הם; והמשלח לכל המחנות יהיה הר נעני, או ילך אחצותי, לחעין הסיג לחלך לת נדחיו, בעזרת צור ישועתו. — והא לך תוכן לשון ברי"ל בהקרמתו השלישית סימן ה' —

אמרו אם משה דנו חלק ספר תורתו לחמשה חלקים כן חלק דוד לת ספר תהלים לחמשה ספרים: וסימן סיום ד' ספרים הלאחרונים הוא נאמר ברוך ה' וגומר: וסימן ספר החמשי מוגבל מעלמו לסיומו בחחרון. אולם מלבד הסימן הסוף נמלא עוד סיום אחר נאמר כלו חפלות דוד בן ישי סוף סיף ע"ב החלק כל הספר לשני חלקים גדולים: החלק הלאחרון כולל ספר ג' וג' ונם ע"ב סיפים: והחלק השני כולל ספר ב' ד' וה' ונם ע"ח סיפים — ויש להקשות:

א למחי נסב ולאחה חכלית נפלה כפילת החלוקה הזאת, אם כנד חלקוהו לחמשה ספרים מהטעם שהנאמר, ולמה חלקוהו עוד לב' חלקים? **ב** למה לא חלקו החחנך לחלקים שויס, ונחן לכל ספר וספר לא"ד שיריס שעולים יחד ק"נ? **ג** מה טעם נאמר כלו הפלות דוד בן ישי נסוף ספר שני אחרי שנאמרו עוד בב' ספרים הלאחרונים כמה מזמורי דוד? ויותר היה לרחוי להכתב בסוף הספר כלו: ופס נאמר פה, על שבר ימלאו בשלשה הספרים הלאחרונים סיריס מחמדנים אחריס, הלא יש נם בספר השני סיריס לנני קרח ומזמור לאסף: **ד** הכה הוא מדבר מלספרי הסיריס לסדרם ע"פ שלשת הדברים שלה, או ע"פ שמות המחמדנים: שיחננו יחד כל שירי משורר אחד, ולמה נ' שירי משורר

Digitized by Google

לאחד וכו' וכו' לו ע"פ תוכן הענינים והקורות אשר יסבבוהו, המוקדמים לדעתו, והמאוחרים לאחדונה: לו ע"פ מיני השירים לשמותיהם כמו שזכרנו ל"פ שירי תודה לצד ושירי קנה לצד וכו' וכו' ע"ש.

אמנם פה נעיין בשמותי הספר עלפנינו, לא נמלא פה סוף סדר כלל: כי בשחינת המחברים נמלא עדנות גדול ב) ובשחינת קורות העתים לצד שבעו השירים נמלא שמזמור ג' חובר לעת זקנת דוד בברחו מפני אבשלום בנו: ומזמור קי"ב לעת נעורותו בברחו מפני שאול במערה. וכיוצא מזמור נ"ד בבוא אליו נתן הנביא. שהוא מוקדם להלאתן ומאוחר להשבני וכן לחדים ע"ש: ובבחינת מיני השירים נמלא שירי הלל ושירי השבלה ושירי קנה וכדומה מעורבים יחד כלם לצד תשירי המעלות שהם מאוחרים יחד.

אמנם כל הקושיות הללו יפלו ממחלקות הספר ומסדור מזמורים, אם נקדים שנאספו כלם בעת אחד ומאת אחד: אך להפך יתורלו כלם, אם נעזוב הקדמה הזאת: ונתלה אסיפת השירים במאספים שונים וכמו שנתליך לצד וכו' וכו'.

ושם בסימן ו' אמר

מאותו הטעם שנתלמו לעיל. שלא יתכן לומר שדוד המלך ע"ה חבר כל השירים המנמלים בספר תהלים מי לפנר גם כן לומר שהוא לפסק, והכניסם בספר אחד: וכבר אמרנו בנמלא הלל זה מי לאמרו? ל"ע לומר חזקיה וסיעתו לאמרוהו וכו' וכו'. ופין לך עקשות גדולה מזאת לומר שדוד ידע בנבואה שנמון השיר שיאמרו משוררים לאחדים שיולדו זמן רב לאחרי מותו: ועוד שם נצר ידע לותו וכתבו על הספר, איך יאמר על הנמים לאחריו שהם חבדוהו, לאחרי שכבר היה בנמלא? ופין לומר טעם לאמרו שהם לאחרים מפני, שלמר מה שכבר חובר כי בשותו בעלמו עלמו פתיב, ר"ע לומר מפה ושבלל לאמרוהו וכו'. ויהיה ל"ב הקושיא לפך, איך לאמרו שם מה שחבר דוד זמן רב לאחריהם? ועיין שם בספרו, כי בלילך זאת הענין, ופין לנילך להעתיק פה כלו. כי כל הסלקל ושניח על קוטר לאחד יסבב.

ובבחינת הספר הללותן לומר, לף שאין לספק שכל השירים לצד זו בימי דוד חובנו, וגם שם כאחד שהמלך בעלמו חבדם כלם, לפי"ב לא יתכן לומר, שהסיפת השירים הללה המחברת כאחד היא לפנינו בעשתה על ידו, כי אזי יקשה למה לא הסף גם שאר שיריו ומזמוריו בתחבר' הזאת, ומה הלה על ככה לכנכנסים בספרים לאחריהם? ועוד הקושי בענין הענדונים מן המוקדם למאוחר וכו'. ולכן מן הנראה

א היות תולדות הסיפת המזמורים בתחבת הכוללת המכונה ספר תהלים כאחד היא לפנינו ע"י לכנסים דעים תחימים ושלמים: ואולי שלים פרטי זה, או המלך בעלמו פתח את ספרו במזמור אשרי האיש לפי שבכלל גו בעם הללחת המלך נגד כל גוודיו, על שנעשה עם' ושלך בדרכיו, ולכן מן הראוי שיהיה השיר הזה בעין פתיחה לשירי דוד. **ב** אח"כ כאחד הלה לו שמע התפלה הזה, אחר שירי המלך, כתבו איך בתחבתו: ומפני זה אין לתמוה על שאין בו סדר מוקדם ומאוחר. **ג** גם אין לתמוה למה לא תכלול התחבת הזאת כל שירי דוד? כי אחרי לצד נעשתה ע"י איש פרטי, אולי לא נלו כלם לידו; **ד** לפל להפך כל השירים המנמלים פה יהיו לו מן דוד, לו על דוד, כי כן כונת המאסף לפי הקדמתנו ג) וכן תלינו בתחבת תיבת לדוד בהלם כל

ת) והקורות הנעשים יעיין בתקוותו הערבונית הלנו בלוח המזמורים לצד הניח המחבר ז"ל, כי פה אינני רוצה להאריך תחוד.

ג) תי יבלה אחר תעיני ג בדי"ל שהרי תלמידיו שותי מיתיו, מתחלים גם הוא ותחותיים ״ מזמור ג' לי"ח ומ' יב מיים ומזמור מ"ד ל"ט ס' וס"ע תשמונתיים תחדוש

אלו המזמורים, מזמור ב' י' ול"ג — לדעתי ג' מתוכו נכנד שעל דוד נאמר. ה כמו שעשה זה המשפט במחברת הלשונות, כן עשה משפט שני במחברת

ב"י ?? לחברת, שלשתם בה כל העולה על ידו מזמורי ב"ק ואשף ודוד ועוד שירים מעטים משכר לא נודעו שמות מחבריהם. ו ומחר זמן מה נא מאשף שלישי לשכר הניעו אליו שתי המחברות השלם וחברם יחד וכתב בסוף הספר כלו תפלות דב"י תלה כלן בדוד, לפי שרוב השירים הם לדוד. — ומה יעשה השואל, איך לא ימצא ס"כ במחברת השנית מזמור או שיר שכתב אשף בשתי המחברות? שתי תשובות בדבר: הא' שבאמת יש מיזו מהן כמו י"ד ע': ט' ומ': ע"א ול"א: ב' מי יודע אם נכתב לא היו דעות, אך החשש השלישי לא נכנים במחברתו השלישית רק אלו מפני השנוים שבהם. ז מלבד שתי אלו במחברות הגדולות נעשתה עוד מחברת שלישית נאספו בה שירים שנמצאו בשלשם הם מעורב אחד, שלושם שתיו פיתי דוד באשף, בני קרח, איתן והימן. ח ועוד מחברת אחרת נאספו בה שירים כלם שלתי נודע הם מחברם, מזן מעיד השלטון. שרוב למנצח הים שלקים, ושיר ק"ל וק"נ שהם לדוד (ולמה לא נספרם השלטונים, ועל מה שלאו מן פעיני המחבר הזה, לקמלם, אין לנו בעלי הם, כמוש שהו ממנו.) ט ועוד היו מפיזרים אין עם כ' מבלות קטנות, כשירי הלל, ושירי המעלות, ושירי הללויה, ושיר לשרי תמימי דרך, גם שירים לחדים מדוד וממחברים לחדים שלתי נודע שמם: ומכח י כשאר שאר אנשי כנסת הגדולה ולו להחזיק תורם ולהשלימה, לקטו כל אלה המחברות, וכתבום על מבלת ספר אחד: וסדרו בראשונה המחברת הגדולה המכונה שם תפלות דוד, ואח"כ מחברת השירים מהמזמורים אשר נקבו שם: ואח"כ מחברת השירים מהמחברים שלתי נודעים: ומחברת האמיתית כללו כל אותן המבלות הקטנות והשירים לאחדים שלמדנו, כדי שיעמדו על מספר אלקים מהשעם הכ"ל. וזה תולדת ס' תהלים כאשר מלוי עתה בידינו! עכ"ל כ"מ המאמר הכ"ל ז"ל.

ועתה אמור נא לאי המאספים והמאחדים האחרונים, אם לא כאשר יאות לים מפני מרי ופגעו דוד, ואל כעיס ונכזו נחש, קדם לפועלי חרשות האלה? היה דוחק גדול מהסבלה הלזו, לנוס מהפחד לתלות למחבר אחד לים בלבול וערוב מזמורים, ולפול בפח לתלות אותו הקולר בעלמו בלומר שלשה, המשה או יותר מאספים, כי אם שנג הלשון שלא להעביר הקלקות שנית על מחברתו להניחם מהעדנותיה שאם מענין מיני השירים וזמני חבוריהם: הנני מה פעל ועשה להניחם על תכונתם? ומה לאמר על ככה, ב"י קדת להתמיל נשיר ב"ק ולמשף עליהם מזמור לאשף, ולחתום מזמורי דוד אשר דנו עליהם כאשר וכאן? הלא יאות שלכל חכם פועל פעולה — וכשילים לא היו ולאי המאספים האלה — יש השקפה פרטית אשר היה לו למטרה בכל הפעולה הזאת עד אשר כלה לעשותה; ועתה לאיזה פניה היתה למאשף השני הלזה? אם להעתיק מזמורי נעים זמירות למה התחיל נזמרי ב"ק, ואם להעתיק שירי אשף מבוארים, על מה נתן עליהם שירי המלך, ואחר מבוארין יעמידהו? ואת"ל שלא היה לו סוס תכלית אחר, כ"א להעתיק שירי קודש, כאשר יבואו לפניו, יהיו ממי שיהיו; משלמך אם הקדי והזדמנו הן: שבתהלה לא שמע כ"א שירי ב"ק: ואח"כ רק שירי דוד? היש סדר למקרה?

ויותר מזה יקשה על המאשף השלישי, אשר נראה אותו הקדיטיק הזה; כי לפי יסודם אשר יסדו, אליו נאו שתי המחברות הראשונות הגדולות, והוא שלא ידו להעתיקן, ולהוסיף או לגרוע ממן כשוד נעשינו (כתשובה ג' ליסוד ו' הנ"ל

ומלות לדוד? משלמה אחד מלא משפטו מהן, ויורם כמנחק למזמורי תהלים, ומחזר נאלו, אם נאלו. וכן עשה אחד מחברות חשף ונני קרח.

מיך לא שכח את הסדר, ובתב תחלה מזמורי המלך, והקדיש בסופם, את אבן הנגף, כלו תפל' דב'י, ואח"כ יעמיד את מזמורי שאר המשוררים כי הוא גודלו בכוכב לייסר ולהנישכח כתב? ומי הציג ימין פועל מכס בזה לחוב, להוציר את שתי המחנות בחלה מהערבוביא הזאת במלא בתוכם כיוצא בזה? מה שני המאספים הללושונים שנגו, הוא למה בזיך? ? הלוא לכבוד יותר יחשב לו לסדר הנגינים כהלכתם. ועל מה הניחם בשתי מחלקות שרועות וקלוטות?

ועל מאסף השלישי האחר, (כי שכיח היו לפי הדעת הזאת) יקשה מיך נתן תפלה לדוד בין מזמורי ב"ק? הלא דעתו לא היתה כ"א לחסוף מזמורי שאר משוררים? ולא"ת שנאמת גם הוא שם לנו לחסוף כל המזמורים לאשר יצוהו אליו — כאשר אתו אל התיצב כל מי — אלי סדר מכוון, יבוא גם זה בכלל גם, שהמקדש יניח לו בתחלה כל מזמורי אסף, חון מאותו אשר כנר החניח תחת כנפיו המחבר השני והשלישי, — ואח"כ יכין לפניו את מזמורי ב"ק אשר לא נתן על שלחן שני המאספים החלה, ולקנות סעודה, שני משכיל, ממשוררים אשר לא נמנא עוד שיהיה לאחיים מסה. תמה אני על הקדי והסזדמן היאך הלוקח לב).

ומה נעשה למאסף הרביעי והחמישי לפול גם הם בחנוכת הבלבול והעדות הלזה: שנשפכו כל הקסתות, או חסרי לפונן שמיך היו, עד שגם אחד מהם לא נתן לנו, לחזור ולהעתיק את מגלתו כהלכתה? אם מבוני המגדל היו בלבה, או אסטסית היא זו?

ויותר מכלם הוכו בסנוורים כל אנשי כ"הג, או החשמונאים, או פלוני אלמוני ג) אשר קבלו ואספו את כל המגלות החלה, ועשו מהם ספר אחד, להניחן כלן במותיהן בלי שום הבדה? — או נאספו יחד כל המזמורים החלה מאליהם, כאחדא אין מלך לו? או כהדקים והנצוצים נדאם Democrit? מרי דעלמא! אחר לקיעת אחד לקיעת נפלו כל אנשי שכל ומדע החלה בכל חעלת קהל המאספים החלה, ויוסיפו לחטוא, להשחיד כ"כ חתימות וסיומים לא-סדרים, אשר נומם בם, בבלבול וערוב, ולא ירצו אחוק מזמיריהם: וכל זה למה? — להלוק כבוד למאספים בל נקרא שמותם עלי אדמות! או כדי לחלוק כבוד למלך דוד נאמר, שכל הסנהדרין אשר בימיהם נשלם או מונד למחר ס' מחלים פקו פלילים! מי שמע כזאת, מי ראה כאלה? איך כפילו המגנים החלה את הלל עד שחר הקדיטיק מלבדא דמא לגידא עמיקתא!!

ועתה אם לא עניינך אחי! ודאם מי אדא כל הדוחקים הללה? אנן המעטסק כלו תפלות דב'י, הסורעת כל העוברים עליה, ותהי לסלע המחלקת לעיני כל המפרשים אשר לאיתי — חון מאחד הנקמה ממציולו — ב) ואם תסוקלה היא מן המסילה, תסולא לנו דרך אחרת; המעקשים יהיו למישור

ג) ויותר ממה שתמה בעלי הקדיטיק החלה על הערוב אשר בתו בהוות מחנה אחד אחי התפלא על הסדר אשר מלאתי בחלקי הספר ומחברותיו, אם תחסטיו רגיס יהיו ודרך תקדם וזמדון כתנויהו! כי ידוע הוא שהקדי אין לו סדרים, ונספך הוא הבלבול הוא בתון ניתו ויהי ערבוב בדבר ידבדו, ואין יתלתר ד"מ בס' שני בהדרנם נכונם ומסורתת בהחלה כל משכיל ב"ק ואח"כ ס' מתוריסם יחדיו ואחד לחסף ד' משכיל וכל המכתם מון אחד אשר לדוד אחנם, אין זה, כ"א ניחם נכון על שבעם עמודי החכמה, ולא בתקחי בעלמא נועדו יחדיו המזמורים החלה. ואם סתרון-מרחות נהלה נו, לעיננו הסדורות הן בכנגן, אבל לא הן, לעיני כל כאן מלבד אחוד בד, אשר היה נקי בתן. ונשמותיהם בעת סדרי אותם.

ד) לפי דעת היותר אחרונים, אשר לא הודיעו שם מחסף לכל אחנות המאספים הראשונים.

ג) ועיין להלן ע' זם.

ודעת הדבקים יוסוו. וע"כ אליך ה' אקרא, אנני נא! אנני נא לנולה תעל פי הנאות הכתוב, ולהפכה בחלמים למתיקו מיס זכיס; ותהי למליצה בפנים נפי דוד בחתת המליצות המפלאות בספר תהלים!

אך למען אמרם דברי, אלטרך להניע לפניך אהובי, איזה הקדמות, וסיחות קלות, כי לא על המזמור או על הסיום הלזה נלטך לאמרם את מסך הסערתי, אחגם על כל ספר תהלים אדנר, אם יהי' ה' נעזרתי, אפס לעת עתה, אחוה דעתי דק על איזה מזמורים היותר קדיש, ואתה שמע.

הקדמה ראשונה

לפנים בישראל! כה אמר הסיח נלטכתו לנאל דברי אלהי' חיים לכו ונעלה עד ההרואים קדמוניו ז"ל להניח מהם איזה לשים לסנדתינו: אך היום נביא יקרא, לפני"ם הרואה: ודק נסנדות מדנות, ולטון אחרת ידבר אל יהודה וישראל בסיום. לכן נם אני אנחר אנחר בדבריהם, ומנודות מחסנותי אניח לפני, נלי להניד מקבת-בר אלנתין אם: אמנם לפני ה' ולפני דניס מוהבי יהיני עפר אודה ולא אנוש אחרי נעלמי מאמין נאמונה שלימה נאמחר חז"ל, שדוד ושיירתו חנוו וסדרו מזמורי תהלים, ואם על הקודות אנר קדו נימיהם ולפניהם, ואם על העתידין לסיות, וזה ע"י ר"ח אנר נחה עליהם.

ואיך לא אאמין נם, והלא אמלך החסיד מעיד על עלמו נפה מלא רוח ה' דבר בי, וכילתו על לשוני (שמואל ב' כ"נ נ') ועל הימין אסף וידותון נאמר (ד"ה ב' כ"ט ט' ס"ו) בדברי דוד ואסף החוזה: על ידי יהותון בכנור הנבא על הודות-כל אלה בנים להימן חזה המלך בדברי אל: ונסנה נם (נ' ל"ה ע"ו) כמצות דוד אסף והימן וידתון חוזה המלך: ויקוע כוח שמלת חזה סיה מלת הסתוף כמלת נביא: וכיל סיה נאמרת כ"א על נביא או סיה אנר ה"ק נו, כמו נד החוזה, עדו החוזה — ונדרך השמלה נם על נביאי שקר — ואיזה נביאות או מחזה נאלף לכל המקרא למשוררים הללה, אם לא אותם אמזמורים המליקים ולוחצים כ"נ את המפטנים, למנוח להם פנר דנר? הלא הם המה הנאלף נמו חוזותיהם הקשות אנר חזו על נ"י: כי המזמורים הללניים לאו נעין נפרם את כל העומר והכנוד אנר היה ליסראל נאחרית ימי דוד, וחזו נעין שכלם דנרי נניא-כנניאים, וישמין ישורון ויבעט וכו' וכו'. ואתה עליהם רוח ה' ממנום קדמו, להזהיר את נני ישראל נענינותיהם ודיותיהם אנר חדו נניא ה', לימים יהועים, ומועדים מלוניים, ללמד, להשכיל, ולהזהיר אותם מה יעשו לקיים ולאנר את כל המומר הזה; ואת יעשה להם נאחרית הימים, אם לא ילכו נתורת ה', ונמלותיו נל יחפילו: ואנר עשאוהו הנניאים נתוכחותיהם נחולות יהולים. ומימים הסם והלאה, נהיו הסידות הללה לחק נני"י ב) לזמרם נניית ה' נם נאחרי מות הפנסים הללה. נגוף שם עם ה' לחסתחוות לפני אדון כל הארץ, או נהקדישם את קדנותיהם נניית אנר נקרא שמו עליו.

ומהסבה הזאת שנתו ונתדמקו הלויים עם מזמוריהם נכל עת אנר מלך

ב) אך נם קודם לכן היו נ"י מיחים ומסנרות לכל הענינים הללו, רק לא היו כל כך מוהלאים, ונהיותם לנוים, כתו שהלאיהם דיד ושוכיהו לנוון כ"ל התוהיק; ואל תתמה אל שנתתי זאת, כי נפירוש נאחר (נתדנר י' יו"ד) ונירוש שת מתכם ומועדיכם ורחשי חדשיכם, ותקעתם נחצוצרות על עולותיכם ועל זנחי שלמיכם והיו לכם לזכרון; ונוזחי אין ספיק חס אין נם נפה, כי הסוללה היה הענר: וידוע כוח שכן היה המנהג נם נין שאר האומות, ונם היום יש לכל אחת סידות מיוחדות לעת תפלותיהם: והכוונה לא תמיה כפיעודקיה? ונהסנרת הזאת אנר ח"ח נזיתם ויסולו קוטיות המנחר ז"ל על חז"ל הקדמים ה' ו' נהעתם.

Digitized by Google

מלך רשע, או המלכה המדשעת על עם ה', ושנו מכר כאשר צג מלך לדיק ויסר, כיהושפט, יחזקיה ויאשיה אל נסא המלוכה: כאשונה ואוכח מהכתוביס שהנאתי למעלה: וע"כ היו נקיאים כל ישראל באזמודי תהליס, ולא היו נחלת אנשים אחדים לנך כסנדת הסאמרוניס.

אך ידעתי אחי ידעתי, שנכל הסוכחות והדאיות המלה, הפשטניות יאמינו להסאמרוניס המזמורים המלה נד"ק נאמרו: וזה מפני הקוראת הפשטיות הנמלאות נהס לפי דעתס — שאורות על ליחור זמן דג לאנשים, מאשר הוא ניחי דוד; וע"כ אחזה נס אני שנכוכנים ואדון על כאני קדש כאכאני זרים, אשר לא נחס רוח ה' עליהס ושל מאמיניהס, ונאמלתו לא עלתה על לשונס. ושל זה תצא

הקדמה שניה

הנה הדין הוא, כאשר ידלה היא לאדון מאשפטו על מעשה מאורר אאחר, יהיה אי איהיה לדרוש ולהשכיל.

א על אדנו ואולדתו, כי לא כאידי הערביים אידי היונים, ולא כאלו אידי הפייס הדאוקים: וכל אחד אהס יאהב לשיר אפלות ונדולת אדן אולדתו ונאורותיו. ב קוראתיו כי נלדה יאנח ויכאוס, ועל ה' ישליך יהבו: נאאחס יסיר וידבן, ולאל יאן תוקה על הללאתו, ונעת הפקח יסכיל על מעשה ה' כי נולד הס: או על הקוראת אשר נאר היו ואשר תנאתם לפי הטערתו. ע"פ הסנות הטעניות, ועליהן תסוננה אידותיו: ג אמותיו כי לא כאידי הנעודים אידי העלמות, ולא כאלה אידי הזקנה, הלאחוניס נאדק ילבשו, הפניים נגאוד אורחותיהן יהולו, והלאחוניס נאאחס ישליקו. ד עדיכת ושוורי אידותיו אימותן: כי לפעמים יאקוד ויאחוז אשורר אשר אאחר ניאוניו. על כל או דוב אידיו אשר עשה ויניהס; עד שאהסנה הזאת, יאלאו כאה פעמים שני אידים אאשורר אאחר דומים נכל כל נכללותיהס, ואחוניס הדאה נפרטיותיהס; והנדר הזה ידוע ולאן לניך לאיש.

ומעתה לאה נגדע כל הסטערות הלאה אנעים זאירות ישראל וממשודיו? הן לאת שנפסקו אאחו דוב אעייניות האקידות לנו כל הענינים האלעדכים להסטערה הלזו: לכן הסאיר לנו ה' נאשר נגדול שאואל, ועוד בסוד דברי הימים האחזיקים עניניס רבים אין אשאיניהס לשבר לאחונו אאקלת, וע"כ אוצה עליכו לאחפר עליהס נפנסף, ולאחקף אנפאיהס כל עפה ועפה, לאען הסקות אסס שהס אלאוכותיו נכל אשר האנף ידנו לעשותו. והנה אחרי הדיבים והאקידה אס נדע

א אלוד היו אלשה האשי אשודדים, הימין אסף ואיתן. ב שנזאר אין הזאאיס נכנס ידותן תחת איתן אעשה נעלם אאחו. ג יהוסי ראשי האשוררים האלה. ד הטעדים אשר ישבו נהס: וזה

הימן האזרחי היה אאשפחת קהאי אאני קדאו ונכד שאואל הנביא (ד"ה א' ו', י"ח:) ואני אשפחתו ישבו שערי חלי שנש אאשר אשר נאתן ישראל ונאפרים שכניה לאחייהס הכהניה אשר אחו נאלק יהודה ובניאין ב).

אסף היה אאשפחת גרשוני (שס ד"ה כ"ד) ואשפחתו נדה נאלק ישכיר אשר ונפתלי, וחלי שנש אאשר אשר אעבר לירדן אזרחה.

איתן האזרחי אין קיבי או קיבינו ואסתאל נס יהותון אשר אלף אקואו, אאני אורדי היה אשר לקחו חלקס נאעטה זאלון, ולאוזן ונד בעבר הירדן. —

ב) ולא היה אחי הימן, כאנואר שס היטב; ואס שאתחיל הכתוב ואחיו ד"ל אחיו נאלאכתו או ניאשרתי — ואאו היה אל אחיו. ועל שס הכוני הזכרתי אחדש נאקואו ושס אאלא דעתי עניו.

Digitized by Google

אך מקורותיהם לא נודע לנו מפומם; לא כן דוד כי כל קודותיו וסנותיו מפורסמות מאוד:

ובכל זאת מצתים העליונו כל מפרשי תהלים — המודעים לי — עיניהם מחזק מסמים על מזמורו, והיא נפלאת נעיני מאוד כי מכם תלא לוד מקם על ניוני לאויבים, ועל מקורי תנוויהם, וכנ.

א מסרון חוס הטענו ומוכתני המולדת מזה. ימי זקנתו, אמר הסנו לקיחת אבישג לו לסוכנת (מלכים ג׳, ג׳, ג׳). ב קשר מדוניה עם יואב ואביתר הכהן, (שם שם ז׳).

ולפי שמיכות הקודות הללו וכמות־הוייתן מתומים ועמוניס שם מקומותיכם. ושיקדיות להבין כתם מזמורים עטויס בעמיל הספקות, ומכוסים בעלמת הסשמה, מלמדך להדמיק עליהן הדעות, ולהסיר המכס מצוקות החפוס לעיני בני בילי ותומנתי.

והנה על איכות מחלת דוד לומר, שהיתה רק חומרי ולא דוחני, ר״ל שהיתה רק חולשה בופנית מדפיון העוקקים ובדומה — שם מחשבו אמר חשת בשלול ובדעת חז״ל, או מפני חולשת הזקנה, ובאמריקה גם היום לכתה זקנים בדרך הטענ: למנם דומו ושכלו היה חזקים וזכים בקדנו במקדם. ולפי שחמד בכתוב ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו מוכח שהיה מוכרח לשמר לחלי ניתו, ולשכב על ערש דוי בחדרי משכנו. ושעל כן הולכו למלא, לו סוכנת לשרתו — וכן ילמה המעיין (מלכים ג׳, ג׳ וגו׳) שנימת נתן הנביא. ובת שבע היתה אלו החדרה, ולא להסדלוסה אמר שם כשם המלך: וכן נאמר בפי׳ פסוק מ״ו ויסתחו המלך על המשכב. גם שם נאמר ואבישג השונמית משרת את המלך אמר הוא מיותר פה מכל כל, אם לא להמיענו שדוד היה בעת ההיא חלש מאוד, סניר בנית ובלוש אחדר משכבו, ולא בלחלי לחדרו, אמר שם ישרתוהו טפסלי המלכות ובדולין: ושמת סחולשה הגדולה היתה הסבה, להעלים ממנו קנידת אדוניה עם יואב אם חרמה, ואביתר הוכל לאחו, ויריך כעוריו. כי בודאי לא הוקידו דעליהם מניחו יום יום, לשמול בשלומו כאוהבים, ולשום בקדנם שדנם כאויבים להעבידו מעל כסא המלכה, וע״כ לא נודעת לו הקבידה הזאת. עד שהודיעוהו לו אמת חיקו וניגיע ניחו.

גם מין ספק שניחים הכם היה מוכרח לעזוב עסקי ותכסיסי מלכות ניך משרתיו היושבים לפלוחה במלכות ב) למנם בכל זאת לא סרו כחותיו הנפשיית ממנו כאמר יוכיחו איחני הכנותיו ועזוני הנחוצים ותוניס בשפה בדורה ודעת ללולם לקדם ולהפר מחשבות פועלי מן קדוניו ומיועציו. (שם ל״ג מ״ה) גם קדוד לוקלי, וגלמה מחקותיו הנפלאות והכחמדות אמר מזן ותקן בחוך עמו, וממדנותיו הרבים והנעימי אמר הניף לעמו, לשניו, ולשלמה בנו מהקהלות עם רב (ד״ה ב׳ מסיון כ״ג עד כ״ט) ונפרט מהפסוק וידבר דוד את כל שרי ישראל וגו׳ ויקם דוד על רגליו ואמרי שמעו אלי אחי המלכת שלמה החלים מושלם חולשתו, עד שהלך על משעניתו בחולות יהולים ונחלדות בית ה׳ אמר נשה לשלמה בנו לניון, עיד לותה נפנו לבנת בה.

אמנם על כמות החולשה או המולי הלזה אין לנו כ״ג פסוק אחד,

ב) ולפי הטערתי נחנם ניך שלמה בנו לחשונו תחת פקודת בניס בן יהוידע, ולדוק הכתן: וע״כ חרם בו חף תדוניה נדל־בניו בעת הסיח ותחניבר כהנו, ויקשרו קשר תת יואב מתנגדי התמידי, יכמעט שנוח דוד כנראה מתעשה שמעי בן בחת. ונחלה מתנו מהבינת תנגד ושלחם. אמר שם קללו קללות נתגלות ויוסף לנשאתו על ראשו תנשלום בנו, נגד נוויו, ויהי לו לאויב על אמר ספך דם עתשת בשלום. וקנת רחיים לדברי הוא מתם שהלך תדוניה אחרי המלכת שלמה אלינו לנקש על נפשו, ולא אל דוד אלינו אמר לא הבליחו מיתיו, ובודאי כאב את בן יהחסבר: אך מניחל חולשת דוד לא הניחוהו נילך אלינו; ושלך לשלמה אמר כבר מלך בעת קשרו,

Digitized by Google

מסר נוכל לשפוט ממנה על זמן התחלתה, וסוף (ל"ה מ' כ"ח למ"ב) ולא יכול דוד ללכת לפניו (להמזבח מסר בגבעון) לדרוש אלקים, כי נבעת מפני חרב מלאך ה', וזה נאמר מיד לאחר הדבר מסר היה ביזבלא על דבר הספירה, והיה היתה למחות שלש שנים לפני מיתתו ב) כי סם (ל"ה מ' כ"ח למ"ג) נאמר ויבא גד ונו' קבל לך אם שלש שנים רעב בארץ ונו' ועתה שה' ב"ה לא רצה להעניש את דוד לו מת עמו בעונו אחרי מותו.

אך לפי שיוכל להיות, שבתחלה התולדה לא היתה חזקה כל כך, עד שלא היה ביכולתו להתעסק בעניני המלכות ותכסיסיו. ושרק לאט לאט במדרגה מסר נתמעט חום הטבעי, בתכונה חלשת התולדה, עד שהגיע לסוג לחות יתירו, מכל עסקי המלכה, ולפיכך לו סוכנת בשרתו בניהו, לומר בלשי שלמעך זמן התולדה הנקולה הזאת לי מסר לקבוע ולהבניל פחות משהה מחת. — ולפי דעתי כל עורכי ערך, ושועבי השערה יודו לי בהנאת הזמן הזה, שם יחלו כל המעשים מסר קלו מעת לקיחת אבישג השונמית עד יום מותו (במלכים ג' ל' הכ"ל וד"ה א מסימן כ"ג עד סופו) כי רצים המה מלוי.

ועתה ניגש נא לחוכחי האמת והשכילו שוחרי היושר, שם שפסר להדמות ולחשוב שמשורר אלקיי ומלך מסיח בזה היה יושב ודומם בעתים כחלה מסר עגרו עליו בשכם הסיח הן לשמחה הן לתוגה. בלתי התחנן אל ה' להשילהו מחויניו, ולהחליפהו מחליו: לשמחהו בשמחת בנו יחידו ולחדהו בבנין בנין היכלו ב)? היעלה על לב איש להאמין, שדוד היה סרוח על עדשו, לשכול כרים מלאן, ושגליש ממדפך בלתי פרוש כנודו, ולהעציך לפניו מזמוריו ושיריו מסר שר בימי עלומיו, להניחם ולשכחם, להוסיף עליהם לו לנגוע מהם, שיש שיש בפי לוקד השעה והמקום ב) ולחלקם אח"כ למשוררים שיש שיש לפי פקודתו, משמרתו, ותכונתו בחכמת הבנין — מוזיק — ושסיל לשוללם בנית ה ובמו שאמרתי למעלה?

חלילה לי מחשוב זאת אפילו מסר דוח דעת ושיכח בו. אף כי אשדנו דוד, שיש מסר ירחת ה' היא חולדה, והשקידה תכונתו! אך היא העת מסר הביעו בה דוד מזמורי תפלתיו לשלמותם, ולנעימות מסר אנחנו דואגים חומם בסם כשיום הזה, והוא הזמן מסר בו מוללו עוד כמה מזמורים חדשים מסר נשען בשרו בעונש ה', ולפקד בשיכלו ג"כמה הצנוני לתקשות בם כי נאמר לו ע"י נביא הנגיח שלמה בנך יבנה את בתי: כי גם אסם שיש החלקים, ויודע דרכי אל התחיל חליו לסר לאותו את החרון שעושה בם כי אחר ה': לכן לא תבזהו את הקרבן הזה ונו'. כי אחר אסם חולי אחר הגדר וכו' ויגסם ה': אף כי דוד אסר מלא תוחלת לפקודתו נאחרה, חולי שלמה בני יבנה את בתי, ואחרי מבשרי אחזנו:

ב) ולפי דעתי אסר בזה היה אחרתי, שדוד עדיין קום ואתהלך אל ה' לנחות נשען בשרו בעונש ה', ולפקד בשיכלו ג"כמה הצנוני לתקשות בם כי נאמר לו ע"י נביא הנגיח שלמה בנך יבנה את בתי: כי גם אסם שיש החלקים, ויודע דרכי אל התחיל חליו לסר לאותו את החרון שעושה בם כי אחר ה': לכן לא תבזהו את הקרבן הזה ונו'. כי אחר אסם חולי אחר הגדר וכו' ויגסם ה': אף כי דוד אסר מלא תוחלת לפקודתו נאחרה, חולי שלמה בני יבנה את בתי, ואחרי מבשרי אחזנו:

ג) וקצת נחיים לנדרי, שדוד העניר לפניו משוררי בעת זקנתו, ואנחנו גם דבר לודבדים הוח סיר מלחמתו לו נלחמו (שמואל ב' כ"ג, ותהלים ע"ח) כי תלבד הכנויים אסר בעיה בבד אבנהלחל ר"ל בקבלתה לסיר הסוח אחי אולא נדחם בסיר שמואל ודיבר דוד: ואתהלים עבד ה': והטעם לפ"ד הוח, כי שמואל נאחר סיר כאסר סרו ואחרו ניחי עלוחיו, אח נלבתו לערוך המלחמה, להלחם אנשי אלחתתו ניראלח ה'. הו גם אחרי הכלות, לבנח את ה' על נפלאותיו אסר עשה לו ואת נח רצה לעדות את עלמו בשם שאכבד הנוה: אך אחרי אסר קרא אוהו בד הנביא בן בשם ה', עדיה גם הוח את עלמו בשם הסוח.

ותדע כי כן הוא, כי לא כשירי שאר המשוררים שירי דוד: כי שאר המשוררים יכללו ויתחכמו זמן מה על הענין אשר ילכו לשורר עליו, ואח"כ יכתבו אותם על הספר — או אם נם יענו אותם מיד בעת פה, כאשר יעשו המליצים הפתאומיים Improvisatori תכף ומיד ישותקו כמבלה עפה אם ילכו שיהיו לכם ולאחרים לזכרון — לא כן שירי דוד! כי הם היו נאמרים על פי הרוח בפתע פתאום, למען שפוך שיחו וכעסו לפני ה' כשיותו נגדה או כשאחת נדולה, כמו בברחו מפני אבשלום בנו: בהיותו במערה: בשנותו את טעמו לפני אבימלך וכדומיהם רבים. ואז נודעי לא היה לית מתו להתותם על הקלף. ובידו היו הקטעות אחת קטעות, והמחזון אחת מהן ושקט לבוטחם לו לזכרון: ולא נזכרונו כשאהו עד שאר עבד המעשה או המקדה הזה, ואז שאאר שהניחו בספר, למשמרת לו ולבניו אחריו: או גם לשיר אותו באחרים וימים כאלה, אם תצלחנה.

ולפי דרך הטבע אי אפשר שהיו תמיד כשוויתם וכנודתם כשאר שר אותם באחרונה — אם לא נאמר שנשיכה אחת נמדעת מזל"ב. — מה שאינו לפי דעת הפשטנים שאר עמהם אבי דוגר פה. וע"כ עתה בעת שלותו ושקט מכל אויביו, ומכל עסקי המלכות מהיותו על עבד דוויו וכל"ל חזר עליהם וסדרם כמו שהם לפנינו. בהוספת מיזה פסוק או מליצה לאחר וכוחו למצוא שאר היה נו בעת ההיא: ואם נכל זאת נמצא בם חיזה נלגול ועדוד בקדימה ואחור אין כאן תמיהם כלל; ואשאר שהיא מחסרון דעתנו אם דעת דוד. והשקפתיו בהלמדם יחד בשופן הזה ולא נאחר. או אם תלבה — לפי דרך הטבע כל"ל — אפני תוקף מצוקה לא זכר כלם כסדרם כאשר נתהוו ונולדו זה אחר זה, והעמיד אח"כ במקום אחר את הנשכח — אמנם העדוד הלזה מיכנו נדול כ"כ לאחר מעט עיון, עד שנלטרך לומר, הכל נעשה במקרה ובהזדמן!!

ולהפך הוא אחי! אם תחקור ובנכסף אחר הסדר שאר נמצא בכל חלקים או ספרים שאר נחלק בשם ספר מהלים. אמנם בשם סדרים נפלאים, והסבותם כ"כ כללית ניכרים, עד שאי אפשר לתלותם בהקרי שאר נדו ומצאו בעלי המחקר או הקריטיקה הכ"ל. ד"ת א' הסיומים נמלות ברוך ה' לעולם א"וא שאר הן עלמיות לנוד: וגלמס תרלמס (ד"ה ס' י"ו למ"ד: ושם י"ז כ"ז; ושם כ"ט י"ב) ב' אסיפת מזמורים שאר רק בשם דוד יקראו בספר הרלמוז, אלי שום עדוד מהשורר אחר. ג' סדרי מזמורים המנאלים בספר השני, כאשר כבר עוררתי עליו למעלה. ד' לחידת כל מזמורי אסף בספר השליטי, חוץ מאותו השאמר כבר בם' השני, ואח"כ הב"ק אשר עדן לא מזכרו, עם הרבנת תפלה לדוד ניכרים — מסבת שאר לחמוז עליהם — וכבוסת שני משכיל יחד. משני לאחר מהורדיו לסיום הספר. ה' התחלת הדעיטי בתפלת שר הנביאים והמשוררים, עם קנון מזמורי שנת הלאוים לה, כי תהלות ה' בפום יספרו: חוץ ממזמורי ק"ל וק"ג — שאר עליהם מעיד ידי, לנאר טעם זוונם פה עם אלה — וכן זווג ג' ברכי נפשי, שאר השני מסיים בהללויה, כמו שני המזמורים הבאים אחריו ומסיימים זה הספר. ו' קבוצת המחבר עבד שיר המעלות לדופים בם' האחרים עם מחבר הללויה נסיפו אלי פרוד ועדוד ממזמורים אחרים.

ועתה יאמר נא כל מוכ הקריטיק הישנה, אם כל הנדנים האלה, כפלו בחקרתי עלמא, ואשאר יעלה המזלג מן הקלחת? הלא נם שנים לא ילכו יחד אלאי אם נועדו: ואיך יזנדו ב' ד' ה' ועד ט"ו בשיירא אחת, אם לא נועדו שם מאיזה נצון, וחוזר חנך מחוכם, שכוונם לנויה, והשקפה יעולם ממנו? וא"ת שנאחת שכוונם לנויה נכתבו, אבל לא מדוד או מאיש אחד לנד, רק ממאספים שונים יכנידו מנעל על כל אחד נפרט, ועל כלם נכלל. כל

Digitized by Google

הקדושות אשר העירו המפרשים הנ"ל על שיטת מז"ל, וגם התמיהות אשר העמדתי אני עליהם.

והנה כי כן אמרי, מאחר אשר הסידותי מחז"ל חרפת מחפיסם, ואני לשונותיהם כמקצת דמיה בנך פניהם הפכתי, אחל להבין לפניך הדרך לעלות אם על אדמת דוד הכנוי מאנשי קודש מסבירות לענני. ונתחלה, נפן על אבן הראשה הלא היא כלו תפלות דב"י אשר שנגוע כל המפרשים נשפוך סיום והשלמה לנך: אך אכני לא אוכל להסכים עמהם, אם מפאת עלמיותו: אם מפאת אם לוזי אשר כלוה אליו: ואם מפאת אומרו או כתבו יהיה מי שיהיה. אם מפאת אמרו, מכח כל הקושיות הנולדו מבחו, על פני כל התלוים מתוך, כאשר הנאתי למעלה נשם המפאר ז"ל. ובלבלתי אכני לותן נם על התאפסים. אם מפאת אם לוזי ותודתו הכלוה אליו, וזוא תפלות שיותר היה ראוי לומר כלו שירי או זמרי דוד וכמו שהעיר על זה נם כ"ת המפאר הנ"ל.

אם מפאת עלמיותו: ידוע הוא שהפעל כלה נענין הקל מורה נאמת ענין סוף והפסק, כמונח נם בשרשים — אך נענין פיעל הולאתו ע"פ הרוב כליון והפסד: ואם הוא מענין השלמה והפסק הוא מקושר נאותיות בל"ם וזכה לפי שפוש הסופר כל פועל יצא על דרך פועלו, כְּלֵה ופה הפיעל שלו. וע"פ הנכתב הזאת יקשה א למה נאמר או נכתב כָּלוֹ ענין פועל ולא כלוֹ ענין הקל שהוא הולאתו העלמית והרוחית. ב עכשיו שאמרו המאמר ענין פועל, היה לו לומר לפחות כלו תפלות לָ או מָדוד: ואם נאמר שפירושו הוא נשלמו מכוחב לנחוב, מה נא להשמיענו, אם לא נדע מי היה הכוחב, נם בעקר יחסר מהספר. נם מ"ש לפרשו שמיכות כמו תפלות של דוד, דל"ב יקשה מי אמרו? דוד ודאי לא, כי הוא ידע שים לו עוד תפלות אחדות שלוסקמא שלו ג) ואם מקנן או מאסף אחרי. השלישי, או אחר מכל הסולים אחריהם שאלך ידיך אחריהם: אם המעתיק או המאסף הזה ראם את המחנרת הראשונה אם לא? אם לאם אותם, למה לא חנר כל מזמורי דוד יחד וכתב אח"כ כלו ונו' וכנ"ל: ואם לא לאם אותם איך עלה בדעתו, שנזה תמו ונשלמו כל מזמורי נעים זמירות ישראל? אם על אשר הוא לא שמע, אחרים לא ישמעו עוד בכתב ובכתב, כמו שהיו נאמת עוד דעים וכפלי כפלים מאשר הם נספר הזכי. וגם אם תאמר לומר, שנאמת שנג נם נזה, תעניה לי למה ועל מה נאר נאלה סתומה ואטומה כזאת, ולא נשפה נדוקה, תמו או נשלמו?

ואל תדיאמו ממה שנאמר בְּפִי הרים צלה: כָּפוּי פניו הדולים כי אם נאמר נפירוש ממה? אך פה לא נאמר ממי? נם אל תשיבני ממה שנאמר ויכלו השמים כי אם כודע ממי נעשו ושוכללו: נם הוא מקושר לפ"ד עם הבית ויום השביעי שנפסוק שלאחריו. לא כן כלו שלוה!

והנה ידעתי נם ידעתי אחי מה שחללו המפרשים על היום מהקושיות הנ"ל אך לא נחה דעתי נם, כי דחוקים הם: וע"כ למדתי מסורה נא מעט מדרך המלים השלה, ואלך לי נמסילת היחיד, אשר נדר נעדה הלאנ"ע ז"ל: מולי מוכל ליגיד אבן החוסמת הלזו על מקומה נאופן הטוב. וזה ידוע הוא שכאשר כל השרשים נע"ו ונל"ה עם הכפולים הדומים להם נמנעת, יש להם טיבות והלטרפות נדול ניתיכם. עד שנעלי הדקדוק והשרשים ומפרשי התנ"ך מניאים או מנאדים פעמים דנות אותם המלה נעלמה ע"פ טעם או נם שלשה השרשים יחד: ד"מ דום ודמם, ברר וברה: חדר וחדה חצה חנן וחצץ

ג) אם לא נאמר שהמאמר הזה היה נאמת התחרון אחר תמר דוד וכדעת מז"ל, אחר הין דעת הפפשטים נוחה היותם.

וכדומיהם רבים. ול"כ כמו שבארנו בכל מצורת דמם או דום גוכל לומר ולפ דמו (תהלי' ל"ה ט"ו: ופיוב לפ"ד כ"ג) גוכל לומר מצורם כול או כלל, בלי תחת כללו.

ומערתה ע"פ הקדמתי שדוד וודאי לא נמצר בעת נתרו, גלמי שתחנן אל ה' לגילטו: אזי, נקום עליו יואב בים חדמו לקבור קבר עם אדוניה בנו, ואביתר לוכל לחמו, ולא ידע דוד עד היכן מגעת כחם וגבורתם: ופס לא כניתי מנצלום בם עתה יולחמו בו, והוא על ערש דוי כנ"ל; כלומ בעת גלי מצום כי רבליו לסגורות בחגלי החולסה, וכל כחותיו לפסרו, אזי גלמי שמר פנה אל ה' לבנו והתפלל גליו, שיפר עלת שמודדים הפלה. כי מי היה לו לעשות עוד, לחרי שלחו את בנו שלמה עם לדוק הכהן, ובניה בן יהוידע וכנכתי והפלתי להמליכו. כ"ש להתחנן אל ה' ולשפוך לפ"ו שיחו בדמעות שלים, להניח מחבנות יואב, ולהגליח המלכת ומלוכת שלמה בנו יודיל? ול"ב היפוך, דלה כן לחי בם לאה! פס לעת כוחה לא יאותו כל המזמורים מסימן ס"ט עד סוף הספר? כי כאשר שמע דוד את המרד ואת המעל לשר מעלו בו המבקים הפלה הזה אם בשוק מאוד, ולף יגף יאמו שלמה ועבדי המלך להמליכו, פיב אל ה' שועתו ותחבתו: ובאמרינו בעד כאם חמתו, ויקבל את יואב לשר היה תחיל בשוכריו (חוץ מבלחומי המלחמה) מיום היותו לפיס. כאשר קללו כבד על לשר הרב את בנגר. וזכו עת הולדת מזמור ס"ט; ב) מוב הייתי לאחי יואב ואבדיו ונכרי לבני אמי לדוניה ואבשלום בלמון נקיה. ואני עני וכואב אמלחי ישועתך אלקים תשגבני אחלליה אהללה שם אלקים בשיר וכו' וכו' כלם מלילות עלמיות לדוד, ודומים למזמור נ"ל ג) כי אלקים יושיע ציון ואבנדות המדינה וכו' וברברו כן שך חמתו ממנו, הזעם עבד, ויחמו בלי שלומו: הזעף בחלב, וגם רבני מכלומיו יחמוהו: וכזקן רבים בלדות, ואטות בעודת לוד יסועתו, בדוח לח ודממה דקה יעבוד אל הרבה ואל החפלה מזמור ע' וע"ש: בלי לומר ובלי דבדים נגד בליו, ובלי נסתע קול לוחה נגד קמיו, דק אל אלקים יסד נפסו, ואל ה' מתחנן חושה לי חוסה כי באו מים עד נפש ב) אלהי ה'! אל תאחר וכו' וכו' כי לרה קדושה מאוד: ובהתפללו כן לפני ה', כן אחר כן ידולו, ואגיד לקדמת מגיד יגולו להגיד למלך מה יעשה בעיר, ומה באבן הזוחלת? ועוד זה מדבד וזה בא, מבשר טוב, משמיע ישועה: הלא, הלא המלך? המלך שלמה בנך אמקבלות עם, והאדן תנקע לקולם!! ויחלצו להצות הסמחה בלב המעופם, מקול הקולע היקד הידד! ואלהצת יה בעדה ממנה, בדוחו הקשה; כנוהו בכסף לשמחה, ושוגבו לקול מלכלות: מוהבי לבבו בהחיגו, וכל הפיוהותיו קולם לאל הסמים נפסו לשלמה אלקים, למלך אשר המלך עתה, משפטיך תן, וצדקתך, לבן מלך, כמי לבלמון וכו' וכו'. כי בלחם עליו דוח ממדום ותחי נפשו ולומו, וכל מפלו ויעשו בלול אמזמור הנפלא הלזה ד) ונעזרו בלהט עסתונותיו,

---

א) נאחדן הושיעני אלקים כי באו מים עד נפש: טיעתי ביון מצולם וכו' וכו', בלם מלילות המוגות על גורל לעדו ומכאובו, ואין לאמרם על הנבויים החלם להגילות כי יהוא הוח שבם בשירי העמים האחרים, והגילות המגות בשאות דעות, והמגלות ליס זוטף, לשחול, לקבל ולמות. לאוסף ועדבל וכדומיהם. ואותם המסרסים המזמור הזה על ירמיה, לפי שבאמר בו שבעתי ביון מצולם: יראו בי השים חשר באו עד נפשי: והכתוב לוח בילדים ובנוך חין-מים כי אם טיט וכו' (ירמיה ל"ח י') אן שכחו שבם במזמור י"ח אחר דוד ומשאי מהים רבים?

ב) אחל לח לאלילות ירמיה, ואמנו, כי הוח היה המקונן ולח האסוכר.

ג) כאשר אחר להעלה בחחלת מזמור ס"ט. כי יבח היה אחור, פן יאבדו בו חנשי המלחמה, וידבקו ניותה סר לנפשם.

ד) בחדגדותיו ובחלילותיו, כי בו בללו כל הענינים העקרים, להגלחת החלך ומעם אשר תחת חתגלחו.

וספתותיו מתוי נפשו יהי שמו לעולם: — ויתברכו בו — כל גוים יאשרוהו
בקול תנעגנ — ובנים שלמה לפניו — וכתר מלכות בראשו!! ויפן
לב המלך מדוע עלנם, ונגודל חסדו לך מנת מלם על לשונו לסיק כל מתוייו
ותשוקתו נפעם אחת, ויאמר, בְּקוֹל תפלות דוד בן ישי! כן כָּלוּ
כתמלתו, נעשו ונבראו ה' מלקי, כל תפלות דוד בן ישי הנדיק, וזכותו
היה נעמדם, לרחות טונע נמחות נמלם.

ועתה התנונן נה ידידי ורלם, סם יש מלינים נחנגם נמעט הכתות ורב
המיכות כזו נכל ספר תהלים — חון מהגיון סלה וכתרנים הרמנ"מן — ומס
רלויה היה וכל המזמור הלזה לכתם ולנמור נסם ספר אחד מחמשה ספריו,
נלתי היותם קוף כל הספר? ומס לך הסבלו ע"י מהלת-דוד מחר נליתי רכמים
דניש לחר הליקו עד עתם את שפעת המנחרים ע"פ הפשט הפשוט?

אך לחם רלתי נם אני, שמכתני הלזה כנר ילא מנדר לנדת, ויהי למגלה
מרוכח, וע"כ לקנר נמלין, וקץ על שני המזמורים היותר זרים מחנכם וסם
מזמור ג' נברהו מפני אבשלום נני, ומזמור קמ"ג נהיותו נמערה תפלה
לחוך עוד דעתי, ולחרי כן לחחתום נשרון.

ועל הרחמן תומר, שהושעתי פתח השער מהמלך הנדול, מהנטרפותו
לחר לו עם למה רגשו הקודם לו: וכוח עם אשרי איש הלחם והלחמן לכל
הספר הנחמד הלזה. שהרי יקוע לך שהכל מוניס, ושכם המחלר ברי"ל ז"ל
הקלקתו תומר, שהמזמור אשרי איש יחם ונחם לרחחיל נו נספר התהלים וכי
הוח כפרוזדור לכנות לעזקלין: לפי שנו מורם המשיכר לעם, את הדרך לחר
ילכו נה, למען הניע המחנר המתיתי והסללתה הזמנית. ולפי שתין מכם
כשנל נסיון דלת המלך לנות תליו עתם נעת זקניתו ושלותו, למה רגשו,
להרלות ולהוויע, שגם המלכים יחולחו, והכוחנים ילכדו נדלות ה' ומשנח
חיש ועלילותיו — כי המזמור הזה נכללו כל מלחמותיו חחר עשה, והצליח
נכם, ניסותיו ה' חחר נסכו למלך על ניון סר קדשו: חמנם לפי שהלחמת
מנשלום ולכידתו חיכה נכללת נמזמור ג' הלזה, כי הוח לך יכוכה נשם ה'
מזמות מזכרו נו; וגם המלחמה הנשיא הרלשה נעחוזו נה' ועוחנותנו נדרך
נפלא נמחוך (שמואל ב' ט"ו למ"ד, ו"ו י') ע"כ חשק נפשו נהמזמור הלזה,
לחנדו עם הנני הלז, כי הוח מיהו ומעניכו מכל כל.

ועל הרחמן קמ"ג תומר שנגחר מהמלך החשיב ונעניו, להעמידו סמוך
למניות שערי תהלותיו, עם חנריו הנשים נם עד לדור ברוך, שהוח ממנו
כחחר מחחר. למען הזכיר מלנו הנסל והמסוכן לחר היה נו עשם עלוחו על
נשם המלוכה: ולהרלות נם הם שלח נכחו נחר, ונחילו נל עשה חת כל
הכנוח לחר היה לו נעת זקנתו, ונפרט לחחרי המלכת שלמה, לפח ניללת
ה' ועזרתו נתנו לו כל מלה; חנך והקדיש לליסם, לדוד ברוך וכל ההללו.
וע"י זה נעון סופו נתחלתו כמין תומר, וכענקים לנדנת יסודו כלם על
קושר לחר. וגן מלחך נם נשלר הסיומים. ועתה חחי עשה נח עמי נדכה.
והנשיבני הם תודיע חת מכתני זה, כחשר הוח, הל לחת תידיתי כרמך הסמוך.
ולח תחלר נן יחזנו עלי נפניך מדוח זלעפות נדולי המפרשים החדשים, כי
הם' נטחתי, כי ימן לנו סוכת שלומו, להיות לנו למשוח ולמחסה מדוכסי

ח) וחוזרת למלה זאת, נכל מרחני הורחוניים חשר פרשתים הם תלחתי נחלת כשלחו
כ"ל ה נים יכנס לחחכם, נפי דעת המפרשים: ואי לח מסתפינח לחשען על הם"י ז"ל
מתפרשים נתירות כלם כלל יחלח לחחכם. ולפשר שגם הרד"ק ז"ל נפרשים סורם
כלם, כיון לפירושי זה, ואי תומר נדרך שכותני: חך לחחת לחניך שתסוף דנריו הם:
זמשיכוהו על התלים נרחש, שגם שגח מפרשו על דרך שחר המפרשים שר"ל יחתו ונשלמו.

אגרת הראשונה

מכבי נדיבתו אוהבי האמת והצדק בל ומאתם שלום ושיחן שלום כאות מובחר, המלאים לתשובתכם — פה פיומא בחוקם תמוז.

אגרת השניה

ענה ה' את כ"מ שמואל אדיה בברכות טוב, ונחלי אופיר ינהרו להר זהב!

עודנו תכליסה עיני לתשובתך הרמה על מגדתי מיום י"ג תמוז האחר, אשר אם המלתיך להניך לי בשורות טובות, אם יש לך מקום ורצון להניפה על תוך כרס ממדך מנה זו. עם עוד לחדת, אשר תלמד עליה. אם לא? לך לריק למייתי! וכאשר נטיו מחשבותי מלכתוב לך עוד, מילאתני להיות לך לעזרה ולמשא, לולא למדתי, מולי דעת עסקיך הטינו לחוד ידיך, מלעשות שלאתי ונקמתי, לו כי שגגה היא היולאת מני הדוחר לאשר יקר מקרב בשת כמה פעמים.

והרעיון הזה, עם לחותך וידידותך אשר חויה לי עד הנה, הסכוני והלהבוני להוסיף שלח לך נם את הסבנת הבנית בשת המעומדת להלשבוב כאחי לחיות, עדם נוח עת נעילת שער המסיפה לספרך הכ"ל, בעתידת פי ובני, למן עימי בחיבתך עליה ולעולם, אם למי הבקשותיך דלויה היא והנוכה להעלותה על כתבך הזה אם לין? ואם לא תיעד בעיניך, מלינו שנה ב תיהם, לנעוץ אם את בתיכן, או נם רק לחת מהן הכני מבניך בעומתך ובשומתך לשלחה או לשלחן נם בתיכן לחזרה, כי או לבני אשר בויינן הבירה. כי אין לנו שיהם בקרובי ועלינו ידי ניך לחריס. ועתה עשה כל עמדי חסד ואמת, לפקדני בשנם בעומתך, ואל תחוש להולשת ב"ך או להפסד זמן תה: כי הלשון יעמלך לשלם לך אחי או בני הח' בחיעד כסף עונד על סומך לחד שמה, ולחרון יעמלך ה' לשלמים ולרצונות כאות ועתידת הכוסף בתשובתך — והנה ידעת אחי שבשובל הלשון מורם דעם, שכל הלולה לנאות לינה בין חדם. עדם כל דבר ילדיך לנאות את כל המעיק והמליק את המקום אשר ילבה ליסד שם את בניהו; וע"כ נם אחי מוכרח להדים מלבי מזמורי תהלים כל הטענות אשר העלו נם חכמי זמננו הנכבדים, למען הקים עליהם עמודי סנדוחי, ולדומם נם בית דוד כאשר היה בתחלה בימי קדם.

ולפי שספר החוקר היקר Hitzig לא קדאתי, ואת טענות המפורסר מ"ר נ"ק לא ידעתי, בקרובי ידידנו החוקר היקר הר"ר יש"ר מקדם את עלמי להתובח אתו, כי שפתיו בדר מללו טענותיו; ועל אשר דעות הנה, ונם חזקות כאל נים בשהקפק הרחיקה, אלטרך לבסיע נם לותם — כאשר עשיתי בתותן מר"י נרי"ל ז"ל — ממקומותיהן, ולסדרן שם בקלות, למען תהייהם נגד פני הקורא בכבי חשיפי עזים עם תשובותי, בלתי יצטרך לחתור לחחוך לחביהן בנדש ממדך משנה הזאת. והנה נו מדף 16 והלאה כמעט בלשון הזה אשר אני מגיב לפניך פה נמה שלדיך לעניני.

„אם נגיד נאמת דדקי הרמב"ן ז"ל בהשתקתו — עם כל זה מעט הוא אשר פעל ועשה בעדך מה שים עוך לפעול, כי מלבד הקונני והזלות שים בקלת פרושים המשבים מהשתקתו (בנון תהלים י"ז ב' וד': מ"ה י"ב: מ"ט ט"ו: ס"ח י"ד וט"ו) הנה נשארו לך לחרי פעולתו מזמורים הרבה כדבני הספר החתום, אשר נם אם נעין המלילות וחלקי הסיד כל לחד בפני עלמו". הנה כללות הסיבים בהלטרפות הלקיחם הנם לפניהו כחלוסים וגושים אין

ל) ומזנעת לחי שתם החוקרים הנכבדים ירלו לשום נפש להקניע התחוקים, כאשר חתהו עד עתה להרחיק הקרובים, שישעשעו וילליחו, וייחן ה' יזדמתם.

Digitized by Google

ומו כח לעמוד על הנליסם; ולולא קס בימינו מים תנוחות החכם הישנית מסר נמחקרו הסדון פכס לנו מפלול חדש להנחת כל מזמור ומזמור — עוד היינו ממנדים כעוורים קיר, נאין דלות נפמימות הזיוים הסם.

והנני נהתנוסני על הדנר הזה מלחתי, כי בסנס מסר סנדם נעדנו הדלת לנלחי את פתחו להכנס נהיכל ספר תהלים פניפס היא הסנלא המפורסמת היות כל הספר נכתב ונחתם בימי דוד או בדור הסמוך לו: וזאת הסנדם נולדה נעצוב היותנו מלחינים תמיד נכל המלא כתוב נפסוק הדלתון שנכל מזמור ומזמור: כי הכס המפרשים כלס קדמונים ומחדונים הסכימו פה לאחד, ליחס כל שיר ושיר אל הים המזכר נהתהלתו. ולתלות סנת המזמור נאותו המלוצע לו המקרה המדובר נפסוק הדלתון שנכל מזמור ומזמור. וזה נולך לכס נעצוב כי הלמינו שמי שכתב השיר כתב נ"כ הסולעה המלאת נדלתיהו: ולא עלה על דעתם לחשוב שהפסוק הלאתון לא נכתב אלא ע"י המלאפים ב) והמפרשים אשר הוסיפו מדעתם הסולעות הסמה כפי סנדותם מנלי שיהיה לכס נזה סום קנלה ולא ידיעה ווללית; והמלאפים הכס היו מלוחרים זמן הרנה מזמן מנוד הזיוים, ומזה נמשך אל המפרשים קלקול אחר, וזהו נעוסם אל פסוק אחד אשר יהיה זר מאוד לאומו נפי דוד המלך ע"ה נעצוב היותו כולל פרעים נלתי מפיחסים אל זמן מלוכת דוד — נגון מי יתן מליון: היעיבה נלעונך את ניון וגו' — הנה דחו לוותו הפסוק מפקומו ולמדו שנוסף זמן מלאוחר, דק למען את קיום אל הפסוק הלאתון המיחס כל המזמור למלך דוד ע"ה מחת שהיה לכס להפוך הדנרים ולאמר כי הפסוק הלאתון הוא המלאוחר נזמן, ונאר חלקי השיר המקומדים יחד נעניינם כלס ילידי המחנר הסה, ולא היה מתנדר לכס, כי המחנר השיר לימינו הים המכר נדלתיהו, אלא לים אחר מלאוחר נזמן, אשר קודמיו ומלנו מסניעים יותר עס תכונת השיר: ואשר דכרי שמוש הלאתון הנליהם נימי נלותים וקדומים יותר אל מליצת השיר ותלונותיו: כי נם נזאת ים להשחין שלשונו הקדוסה שנלא שניים דנים — כי לא כשמע דוד שנגון ישמיע ולא כשנגונם, זה אל ידמיה; ולכן מהסתלפות הסנגון מוכל לשפוט על קדימת השיר או לאחוריו נזמן — ועתה למען תוכל לשפוט ידידי הכניס דנרי, אניבה נא עתך לתת משלים, אורו עיני נס אחרי הנותי נדנרי החכם המזכר.

במזמור ל' יספר המשורר איך היה נסכנה נדולה וכפצע ניאו לנין המות, כי אויביו צומתו נבור חייו ויבקשו נפשו, לך הוא שוע לה' מבור תחתיות ואל העלהו משם ונפך מספדו לתחול לו. נאופן אלא יוכלו אויביו לשמוח נאפלתו: לכן יזמר לכ' ויודה לו לעולם.

ועתה אמור נא לי אחי נתמים — ונאן מתחילין השענות אשר צייגתין נמספרין.

א היש נכל השיר הזה סום רמז על נניו נית חדש ועל חנוכתו, ומאי העלה הס"ו את דוד מן הבור? ומי הניד להלאפ"ע שדוד היה חולה כשכר נכה את ניתו? ולאיך פ"כ ניחס זה השיר לדוד ג). ונקל היותו נכתב על חנכת הנית? כיוצא נו **ב** משמור ל"פ שלאחריו שהיה מתנדו ים נא ניומים ושנע דומו, כי כלו נינון ימיו ושנותיו נאנחה. והלדות הכניעו את דומו וחלישו כחותיו עד שהיה מדמה לכניניו והיה נחשב לכלי מועד, ולויניו עמדו

ח) הנה כל זה נתחר לשיטת המדנים מנדת המלאפים לחנרת מזמורי תהלים, אך אם לא נעדיף להדוחק הלזה, נשול העוזר יפול העוזר.

ג) אחרי אשר הוכחתי למעלה מחלת דוד, תפול נם הקושיה הלזו, ובאחר תנחר המזמור שלים נתקומו.

לו דמת חמתו לקחת נפשו ב) ונגד לו שוב אל ס' והאל לקח את עניו ולא הסגירו ביד טויב, אשר על כן הוקה לו המשורר כי הפליא חסדו לו בעיר מגור; ואיך יסכימו הפרשים האלה עם מה שקרה לדוד בנדחו מפני אבשלום? והוא היה אז נחור כאדנים ולנו כלב אריה, וכל דוסיו רננו מפניו, ולא עשתה נפשם עיניו ולא נכלו ניצון חייו! ג ותמה אני על המפרשים שפרשו עיר מצור על קעילה, ואנכי לא מצאתי שנאמה עיר קעילה מלצור לשלם. וח"כ איך יאמר כאן שהפליא ס' חסדו לו בעיר מגור? — אמנם אם ניחס אני המזמורים האלה אל ימיה הנפלא בדעת החכם היטיגיג, נמלא שכל הפרשים הנזכרים בהם יסכימו מאוד מאוד עם מה שקרה לנפיג הזה. ד וכן סנגון הפני הפיוט האלה יתאם ככל הדברי ומלילותיו אל דברי ומלילות הנפיג הלזה בנבואותיו ג) כאן (מזמ' ל' ב') אמר ואני אמרתי בשלוי ובזיך ל"א מ' ואני בחפזי נגרזתי, ובתיכון דומות אל אמרתי בנרזתי (לויכה כ' כ"ב) וכן כמה מחרות אשר מצינו ידידי שם בכ"ח: אך מפני הקנוי לא נציאם פה. ה יעוש שהקדמונים לא היו כותבים נקוד ונדיו על הערך המעושר: אלא מורעים היו נעיר נדול על לוח עץ או עופרת וכדומה, ולכן שם האנלה אשר הוכח על היריעה הכתובה בעשור שהיו נוללים אותה, לא נמלא לא בתורה ולא בנדרי הנביאים הראשונים, ועתה נקראי נמזמור מ' אז אמרתי הנה בתתי בנמלת ספר כתוב עלי תספיק לנו זאת ההוכחה, לשפוט על היות הפיוד הזה מחובר בימי הנביא ירמיה, ולא בימי אשר כתוב בדברתיו. ו אמנם את אשר יורה לנו שירמיה עלמו כתב אותו, בדעת החכם הכ"ל הוא תוכן הפיוד, והפרשים המכוונים בו, שיסכימו כולם עם מה שקרה לירמיה. שהרי הוא הוקה בו לאל על שהעלוהו מבור שאון משטי העיר ומי לא יביר כי זה הוא הנביא אשר הטלך אל הבור, ושעע נעויו ג). נם הלעיונים והמלילות שבפיוד הזה מתאימים עם סנגון ירמיה והעיונותיו; ומה שאמר ויתן בפי שיר חדש הוא עלמו המזמור לא"ר אשר הר הנביא על הגלותו ז). ז ומזמור ל"ג לא מתלת שום דמז והלטרפות אל יום השבת כל עקר, ולפדעה יאמר שרשאי להודות בכל יום וכו' ע"ש. ח ומזמור ל"ח מסיים המשורר בתלת השיבה בדלונך — אז תחפון — והמפרשים נדחקו לומר שהפסוקים נוספו זמן מאוחר ובגלות בבל ולפי שלא היו יכולים להסכימו עם התחלת הפיוד בבוא אליו וכו' אמרו כן: למנם יתכן יותר לומר שהפסוק הלחמון נוסף זמן מאוחר, ואז יהיו הפסוקים כ' וכ"א מחוברים עם שאר הפיוד. ט ומזמור ס"ח מנד פסוק כ"ח יהודה ונעימון

ח) ואני לא ידעתי מה מתאחר יפה נקוטותם המתוקן מיודידי יש"ר את מחיתי דוד בכל קוטותיו ולוחותיו אשר קדמוהו כל ימי חייו, ומקונן בעת חלוי, כאשר הנו עליו ויחד ופיעתו, כאשר אחרי נאנדתו ארחותיו: נאופן אשר לא יותר לנו עוד ספק שדוד חנהו בעת אשר החלים מחולי הכוות. ועל הפאר עיין במקומו.

ז) ואני הוא זה, ואיזה הוא אשר יביר כהיום אחיו הוא סנגון אחד מהמשוררים אשר נקראו בשם בספר תהלים? הלא גם אותם אשר נקראו שמות אחרים אשר הם נקראים בשם דעת התחכונים! ואני יאמר זאת שם שנגון דוד שם לא ישתנה לו כ"א מזמור אחד או שנים? ולמה אין גם אחד?

כ) ואני תמה לפי הסכמת הזאת את מזמור ס"ח אשר גם שם מלילות התלה, הגם ירמיה? ואיזה שמלת השיש אשר שטעיקו, והלא כבר הראתי בהבחתי למעלה שהפסוק אחד בשירים ובשבר אין מיש כי אם שיש: או היו שני נציאים אשר שללו שבר? ואיזה שם יון המולם הוא רק בנוי לנדות ולוקות, גם שם יפורש כן; ואיה לא כן, ילטרך למוח שיש אשר הוסיפ מקרני בחתים, ועיקל מפי תכיות למען הקיומו בתחבר מזמור כ"ג על תילת השחר. אך אשר אחרתי כן הוא, שכל אלה הן מלילות סתיריות המנזמות כל דבר.

ל) ואיך יוכן לפי זה אלת כתוב עלי, אלת היא הכותב או המתבר: ואכתוב או כתבתי היה לו לומר?

לנד, וזבולון ונפתלי לנד, וזה יודיע על זמן שכבר נתלקח המלחמה, גם מכך נו ב"המ: וסברון הסיד מני מולא שמיני דומה לא לסידי דוד ולא למלית מחך משלח הזעיפים ב) גם למחבר הלזה דהכיס מיוחדים, לא נאים כמוהם נשום מחבר זולת עם שירת דבדה יש לו דמיון קלת, כגון פסוקי מ"ט עם סופעים ס"ד וס' מאל דנו נו מלות נוזדות: וכל זה מוסיף שלא חבינו המלך דוד. ' ובאמת לא מלאתי קולת דוח לא בדברי הרב"ק ולא בדברי הר"ר נדר"ל על המזמור הלזה, כי לפיהי בדבריהם דוחקים גדולים נגד יסודי הלשון ודרכי הפסוק כגון שבית שבי שלנו לפרש על ביזת המצרים או על לקיחת הלבנות, טע"פ שלא נמלא בכל התנ"ך מלת שבי אלא על האדם כמשפ במלחמה ושבוהו יוליכהו עמו לפסוד נזיקים אחר הנלחמו. 'א מכל הטעמים האלה נראה לי לנזוד ולומר, שאין למשוך כלל על הפסוק הראשון. לפיותו נוזלי מאוחר מאוד מזמן מנוח הסיד ב) ואינו אלא כוספב מאחד מהמשפטים או מהמלדים שהוזיע בה בפיוח זמן, על פיה מאוחע, או בפיוח נוזיק לו בגון ג) נאחרו לנגן הסיד הסוא פעם אחת לא בשמיעיד הסקוף אל זה המלית נבחיעתו לותה: או כוזיע נו רק סבנת עלמו, או סבנת בני דורו על תוכן הסיד הסוא. 'ב על כל פניס דבר נדול הוא, שלא היה המלך דוד כותב בתחלת שיריו מלת לדוד, כמו שלא תכתוב אחת מהאלו ספרך לשר"ל, אלא נוזלולי היס אחר בתב מלת לדוד ואחר שלא ידענו זמנו של הלים הסוא, ולא ידיעתנו, מי יכריחנו להאמין נו? 'ג ובכח בשבעני על הכלל הלזה נפתח לפני שער חדש לפרש הפסוק הראשון שבכל מזמור — בראשון מחשבונלים סופר לוך יהודה מכני אחרי הנלמון הנדול אשר היה לו, חוך לת בניו — ולבן יראה לי שבין הסיריס אשר נאחו לסיר בלותו היה נם מזמור לא"ד בעצות היות העמיים המדוברים בו נלותים ומכוונים אחור אל מה שקרה ליהודה אחרי. כי נם לו נכסף המספר למחול, ואחל היה עוזר לו, ולא אחת חוזיע עליו, לכן בתבו בתחלת הסיר הזה בעת הסיה זאת הסודעה מזמור שיר ח"הב שנאמרה לח"כ עך היוס: ומלת לדוד נכתבה בזמן אחר וע"י אים אחר. 'ד הסנחל נותנת שלנך הסיריס הכללים בספרי הקודש, עוד היו נמה ונמה שירי חול נלומתנו נימי בית לחמון וכני — הסבודים בפי העם לשורר בפס בעתים יזועים: אלא תראה שזכרו אחם דבים בנביאים בגון שירות הזונה, שיר היין, שיר ענבים — ואחה היו הסיריס אחם נודעים לעס ע"פ אחלה הראשונה שבאם, כמו שלנו מזכירים בשוס שיר יבדל — גם היו לסיריס אחם בגון מיוחד שהיו הגילים לנגן בו בתיך כל אחד בפני עלמו לסיריס אחם בגון הסוא, יזכירו שם השיר שעליו הוקעם הבגון אחת ד). טו ומעתה אני אומר כי היה ניזיס הקדמונים שיר אחד שגיר בפי הבחון עם נגינה מיוחדת לו, שהיה מתחיל בחלת מות לבן, ושיר אחר

ח) וח"כ מי מנדו? החשבונלים! ומי יודע הבגון שלהם? האם דומה הוח לבגון הסריסים?

ט) ומי יתן ויכתבון נעלי הסבחת הזאת בחבע חנוס, כאם היה מאוחר, ונדע חין היה בחשבונות שבל נעלי החשבה, ובאבע נעלי החשורת, חשר חחרו בכל עז וכאם לסשיר את כל הכתובים על הכוונה, לח הרגישו, או בחזו אחת לנזונם, דבר שלאחות יד כזה, על פני כל החלנים!

י) הנה יודיע שלכל סיוע הנם לנדך לסיות בשעולותיו חיזה פניס ובסקפה או מערה קדושת ניזוח חליה כל חלי עבשונותיו: ובחל קדמוני הוח החופם חדונים הינו חופם מלחמה: ועתה לחשלוב חיזו היחה הפניה העקרית מכל הלה? הלא חשילו נם אחת לח נאחע חלן נאבור, אם לן דעות אחסבון!

יא) נאי, נאי, על חנולי מזמורי חהלים, חשר נזלו בחדנות פי סיות שרי שירי יין, ענבים, וכדומיהם.

נמלת אילת השחר, ועוד אחר נמלת יהודתון וכו' וכו' אשר חנדו על עניניס נלאתי נתעים למו, כמו שאנדו ממנו הסידים עלמס. טז ומלת שושנים לש יעדתי מס נורך להוסיפס ממשמעה הפשוט נכל מקום, שעניני תפיד הפרח היפה והמפותל לן אין ספק שהיו נס הס נין ב"י מי שחצר היד על הסוסנים, ולפ"ב הוא דומה לשאר הסמות אשר פירשתי. יז עוד לני לומר לי, כי היו רנילים לצופתנו ניתי הכנישות, כשהיתה עת נרה ליעקב, להתפלל שם ס' לנלתי יעשה כלה אח העם; ולפ מלאו נוסף יפה ושננו כמו התפלה המפולפלת שהתפלל אדון הכנישות על מעשה העגל, (דנרים ט' כ"ו) ה' אלקים אל תשחת עמך; ונלי ספק קצעו של תפלה זו נניעה מיוחדת כמנהג תמיד ג), וכמה כשאלו אח"כ לנגן מזמורי תהלים נזאת הכנישה עלמה, כתנו נתחלת המזמור אלא המלות למנצח אל תשחת (תהלים נ"ח. ס"ו. ועי"ב ג) ולנו זאת להודיע כי המזמורים האלו נגנו נפותח הכנישה אשר הם נגנו תפלת ח"ר ע"ה המתחלת נמלת אל תשחת ועוד 76 פוסקי עוד לדבר זאת. יח הם שמות הלוחן יתנגן לפנדת המפרנסים. כי אלל תוך וכנור ומלחים לא תניעו לעולם אלת על עד שיאמר אדם מזמר על הכנור על התוף, אלל יחנר תמיד עם ג' השמות נתוף וכנור וכדומה: ולמה ב"כ למד לעמת זה על מחלת על הניתית, אין זה, אלא שאיפס שמות כלים לנגן הס אלל הס שמות סידים מפורסמים. ואחרי כתני זאת מלאתי שתף הרמנ"ם ז"ל נשה לדעה הזאת, אלא שהוא לא אלא לפילו לחך מהם נאמ"ך שיהיה כמו מופת על הטהר: ואחי מלאתיו דנדים ע' כ"ו. — יט נס שנחנו על אלת המעלות שתהיה לף היא התחנת שיד אחך לא ישרה נעיני, נעצור שאין אלה למנצח ד) אלל יתלה לי נכון לומר כי ניתי נית שני נאמר נעצו נכ"ו המזמורים הנמו נעולי הנלים לעורר לומס נדך, אז כתנו נתחלתם השועדה הזאת: ע"כ תוכן דנריו:

אלה הן הקוסות והנדלות אשר הניא ידינו לחזק שנדת התחנזים ננד חז"ל, ולקיים א שכתה מזמורי תהלים נעשו מידיהה, ותחנים ניתי החשמונאים, ואח"כ כתב היא אחך כל הפסוק הרחנון או דנו או חניו לכתנם מהסידים הראה; ב שאח"כ נאספו התנלות אשר נכנסו נהם מזמורי ירמיה, ומזמורי חשמונאים נלתי קרוא לכם סס מתנדב יחד תחת יד תאסף אחך אשר מנדס כלם להיות יחד נני ישראל כספר אחך; ג שעוד מאוחר מאוד לכל אלה התאספים אשר נגד היו ימים רנים אחך החשמונאים, נא עוד היא אחך נלתי נס נגדולים, וכתנ על מזמורים אשר חפץ נס, נלי טעם כלל, אלא לדוד, ועל אחדים אלת לבני קרח או לאסף. להיפך, וכדומה נס כי מננן החשמונאים יגלו, או מראש ידעיה מוללו; ד למען ידעו העם איך יננגו חלק מזמורים אלה, עוד היא אחך יודיע את נס הסידים היסניס, או החדשים מזמרו, למען ידעו נניס אשר יולדו ננגון הסוה ד).

ועתה דמה נא אחי שכל הדנדות או הסנדות האלה מהנאלאים עד כלי הכנלים, תלויות על היחד התקועה נמקום נאמן כלו תפלות דב"י כי

ח) ראה שכח שנס נלשון היוחנאית אלת Viola נתן על כלי זחר, ונס על אין קרח אחר?

ט) ואי ראה אשר מניניים מצית ראחנון ואני לחודע שהיו לפה נעניים מיוחדים לתפלה זאת ובדידיהם? אח נס זאת היפאטעזע אשר הנחנו לריכון להסתיין למען לא נחתין נדרשת חז"ל.

י) אחה אחי, אם לא תלאו נכל שירי תהלים מזמורים יותר הנוגעים ורחוים להתפלל נעת נרה כלליה, תתחזיר נ"ח, ועי"ש נפרט.

יא) ישעתה ראה נא אחי אם לא ירוצה כאחד מספר התחפסים למען החזיק הכנרת אחת! אין נאלת היולן נן שהר קריטיק תחינת רמס, לנירת עמיקתה!

ממנו יגלה סנדת מלסטים גוזים ומני כגר נדעתיו, ונגפלה מתעוזעה כל המגד מגד עליה; ותפול למרן בסגיני ידי עליהן מחת למחת.

והראשונה מטענותיו היא על מליצות הזהרות, בעיני המחוכים, להיות בפי דוד כמו מי יתן מציון: היטיבה ברצונך וכדומיהן: ומני לא ידעתי על מה יהיו כל כך זהות בפיהו, הלא ידוע שהיו עיר דוד, והיא היתה חניצה עליו בתוך מחוך, כנגלה מכמה פסוקים בשמואל וד"ה; ואין ספק שמחרי לכידתה נגה בה מנדלים ומחמוים לחזקה, וליפותה על כל שאר עדי ממלכתו (ד"ה ב' י"ח ז' ח') ואיך לימוח בתתה, שם המלך חוה ותסך שם' יהוגנים וייטיב לה? הלא כל מים יתפלל אל ה', לקיים לו דבר החניע עליו! ועל כן מנר הוא שאמרו — אבל לא אמר כשנדת המפרשים — שהוא הפסוקים וכדומיהם, בימי זקנותו, לאחתם המזמורים אגר מגלו ולמה הנוגים ולחוים לכך, אף כי בתחלה לא היו שם: ואין לדיך בעזור זה לאחתם עד ימי ימיים והחתוכלים:

ועל ראיותיו ממזמור למ"ך לומר, שעדות פרשיות אלי דוא"ה כאן עם מזמור ס"ט: כי במזמור למ"ך לא נזכר שלומיני המשורר למתו בעוד חייו וכו': ואם על מליצת מיודרי בור יקבר, יפלא לי ידידי כי לנבר. שהמליצה הזאת מורה תמיד אל הקבר ושחשול ולא אל בור אל מים ועיט, והקוקודלאנליא תוכיח. ובכל מקום אגר תמות אל בור ממש, ישמש בעל לה"ק בשורש שלך כי כן נמלא ביוסף כן בידמיה עלמו במקומו שם.

גם מה שאמר ידידנו אך הוא שוע אל ה' מבור תחתיות וכו' לא מלאתי שום רמז במזמור הלזה: רק מעבד דויו שוע וע"כ אמר ואחפאני, ולמה נוליא אותו ממזמועתו הפשוט? ואם מחסרון מליצת המחלה לדוד; הלא מלאתיה בדלות חזקות, בלבנתי בלאומים, אמנם יותר מזה מי מתפלא ומשתומם על הפשטנים הללו, הממציאים לקבל דרשת חז"ל בזה, לין יתמו ונכשם. שהים אגר עבדו עליו לעות דעות ומלוקות בופניות ודוחניות לין מספר מיום היותו לאיש בעית שחול, וכמעט עד יום מותו, לא דבו ממנו, לא יחלה פעמים ושלש במשך זמן חמשים שנה ועוד? הלא גם היושבת בקתדרא כל יתי חייה יושבת שעמוס אף כי היא אגר יאכלהו קדח גלילה, ואוגד ניום יקדחהו, ואכל מנוחה הלא ידדפהו בופוען אגר עדוס ויחף לפלט את נפשו כלוך ובכה ילך; וחפוי לאש מפרי בטנו במלך ואויב יגום! ואם בשמת היה חולה בשחת מן השמים — מה שא"א לספק גו — אין לחמוה עוד שמשיר כמיהו חנר חיזק שיר או שיעים על המחלה ההיא, להודות לה' על אגר מלט משחת נפשו, ושפך משפטו למחול לו: ומחילה יפלו אל הצור כל הקריאות אגר העידו הפשטנים על המזמור הלזה; ומשמן כל האומים אגר מגלו ידידנו במזמור ל"ה: ומ'זולת מה שהקשה על עיר מצור.

אמנם גם זוז אנג דהיעה לא דק: כי עיר מצור יאמר ע"פ כרוב, או אגר נכל מקום על עיר נלוכה וחזקה, גם כי מיננה לנוכה אחויב מסניע: ואחוהב במזמור ס"ט עיר מבצר אחיך עליהם כי שניהם אחד: וכן במגלת (ד"ה ג' י"ך ג') ויבן ערי מצוכה ביהודה: ואחילנה על מצור (חנקוק ג') ועד אגר ל"ה להכאים הוא וחבן נוד מצור לה (זכריה ט') כי בוודאי לא נתחם עיר נלוכה: ואם שאמת הלא לומר נלידה, הוא מקובר גם' הסמוך, כמו

ח) ואל אחחתם על אגר לא נמלא חשם אחחתם, בשמואל וד"ה: כי שחי חבוחות בזבר: א שכוחחי הספרים אחלו לא הניעני ספרייהם כ"א הדגרים הנחשאים אגר עשו דוסם נדול בישמואל אך כל זבר הקטן הניחו לנבוי נחן הבנייח, ובבר הסוגם בידוע, אך הם נאבדו ממנו לפלעני — ב אמבר שהיחו על אלה החיחוריס עלחם, המודים על מחלתי, והם היו בבר מקובאים בישמואל — ולא בידעת החחבוניס.

ותנוח העיר נמצנר (מלכים ג' כ"ד ו') ועכ"ב על כל עיר נצורה דנר דוד והודה לה' עלי הכסיס מצד עשה לו נס, ולא על קשילה לנד, ובמצר מפקם נמקומה: וכן למד דוד נעלמו — מס המזמור הכתוב הוא ממנו — מי יובלני עיר מצור עד"ל מל כל עיר ועיר חזקה ונצורה, ללכוד מותם!

ופה מלנף נם מה שמר (בעמ' י') על ושביח שבי „שהמלה הזאת לא נאמרת כ"א על המדם הנתפש נמלחמה וכו' מנל לא על ניזת ממון וכדומה" ואני מלאתי ביום שבות זרים חילו (עובדיה ל' י"ג) וישבו צאן לרוב (ד"ה ג' י"ד ט"ו) עם שבי סוסנה (עמוס ד' ו') ויתן לשבי עזו (תהלים ע"ה מ"ג) והוא נוהג לא משנו נזיקים להוליכו ממקם.

ועל דמיתו ממלינת מגילת ספר מסמלכו שתי שמלות אחת ע"פ התורה, ואחת ע"פ החקיקה: — ע"פ התורה שם הוא יממין שספר תורת משה, וכל ספרי תורות משר הועתקו ממנו: וכן משנה התורות משר נכתבו למלכי ישראל, ולא החפלין והמזוזות עד ימות ירמיה היו נחקקים כלם נעט נהול ונלפונן שחיר על לוחי עץ ואבן, אלו על קלועי פחים. וירקי פלפ"ירים; ולא שם שמעו חז"ל מעניינים שלא הלכה למשה מסיני לא היה כ"א הלכה לירמיה מעצמות?

ומה יענה ידידי על ונחב — הכהן בספר ומחה אל מי המרים היממה כתב חדות, ממיס? נס כי יכנסנו נצורות נכתם דמוקו — וסועם ג' מסנה ד' תענה נו — ועל פי החקיקה משלמו, היפרם נס ונגלו בספר שמים (ישעיה ל"ד ד')

מלמון נלוי? לא מוכל למינו! ומ"כ מוכח מדממר בספר נפתח שהספרים!

אלו לפחות ספרי ישראל היו מנוללים תמיד, ומימים קדמונים, ומ"כ נס נכתבים על ידיעות, וממילא נס נדיו וכלכלה לה"מסי, ולא נחדש, ולא נלפונן שחיר ומס נס נשמר המומות עדיין לא היתה נכנת מלאכת הכתיבה ועשית הידיעות מעוותות הנמצאות מה נכן? — השם ית' משר נתן לנו תורת משת והציר עיניהו נחקים ומשפטים ישרים ומצוונים, עם מלוה נדית, ותזכרות מזכירות בשמם, הציר לא פני עצמו למען ניתו נס נהכמות טבעיות ומלאכות מחשביות— ונעיני המשכן יוכיח ונכון מלאכת הכתיבה ה) ועשית הקלף והדונסוסטוס מעוותות לנים ונני נקר המותרים נפינו ו).

ומכליצות הדומות משר מלא מפוזרות בכל ובכל נימיה ולחיה, למליצות המלאות נשיחה מזמירים אין דמיה כלל להיות המזמור הכתוב מיוחס, כי כן דרך וסנגון הנעים המופלא בלשה לדבר לפעמים נמליצות מנשים מפורסמים משר קדמוניו: וע"פ כנים לו שלשה עניים משר לנים פה, יקומו דנרי מלא. המחך (ימיה מ"ח מ"ו) כי אש יצאה מחשבון ולהבה בין סהון ותאכל פאת מואב וקרקר בני שאון: אוי לך מואב אבד עם כמוש כי לקחו בניך בשבי

ה) ותמנו למדו מחל"ב sancanjathon מצירושים לו טירוש. כותב ספר דנרי הימים לפלכתים פהיעליעזר: Asculaph עם Kiron חכמי הטענע: לו חבחו נם סס כל דנריהם על לוחי בן ועופרת? והתה חני על שחר נשרי, משר לא זכו כי כל חלב חיי ניתי דוד לפחות, לו נס קיום לנן: ולחן יחמר שלח נחלח ספר כחוב עד יחי ירחיה?

ו) מדי דנרי נעניין הזה זכור לטובי, כנס מלחכת מחשנה עסיית תפרת הכהן geographische Karten פיחס נהלחת נחומתנו, טרם נחלה כאן לו נחז הימה ספר חחד מספרי שחר החומות ועיין יהיטע (ר"ח ד' ו' ו') כי חי חפסר לנחלם הנעולות שחו סוחלחו נס הס לח היו מהומלות יפה ויריעיים פיחיהם מופלחים, נשרי ובשר, ותקנת חלח כחנו והחר הנ"ל, והחר חלפנו — ובזה נקיחות נרין נשחר ידיעות נכנעות ויסודיות לחלמה הזחת נשרי שחכמת המדיה והמעשה כידוע לכל חיש!

Digitized by Google

ובנותיך בשביה ומי לא ידאם שאלה הם מלילות מ"ר (במדבר ב' ל"ח כ"ט) כמעט פלי שמוי? — והשני (ירמיה סה ג' וד') כי מעלה הלוחית בבכי יעלה, כי במורד חרונים צרי צעקת שבר ישמעון וכו': וכן סה (ל"ח ול"ג) על כן על מואב אילל ולמואב כלו אזעק — אל אנשי — וכו' מבכי יעזר אבכה לך הגפן שבמה נטישתיך עברו ים, עד ים יעזר נגעו וכו' וכו': ומי לא יניד שסה הם דברי מעיף המעיפים ישעיה (ע"ו ה': ויו מ') ושעד השליטי הוא (ירמיה מ"ט ז') לאדום, כה אמר ה' צבאות האין עוד הכמה בתימן אבדה עצה מבנים וכו' (ופסוק ל') אם בוצרים באו לך לא ישאירו עוללות, אם גנבים בלילה ישאידו דים ופסוקים (י"ד ט"ו וי"ו) שמועה שמעתי מאת ה' וכו' כי הנה קטן נתתיך וכו' תפלצתך השיא אותך זדון לבך, שכני בחגוי הסלע וגומה. ומי לא יניד שאלה הם דברי עובדיה כהוייתן וכלותם? ס"כ לימוד אין לתמוה שם מאלו גם כמה מלילות מעשיי דוד בפיהם (ב)!

ועל דבר השושנים מעיד לו: שנוסף ע"פ הכתובה הנכונה, לפ להסוסנה כמלכת הפרחים נאות הכלה, ונלתי ספק כל מחנדי סידים עליס להללה אל הסדים יחנדום בפלילות חמודות, וייטיבום גם בנגוני גילה וחדוה, כאשר יאות לנדתי בגנים: וכאשר יאמלו גם היום בספרי העמים כלם, ופפי הסולכים אל הגנות ואל הפרדסים לעשות את עלמה אין לנגי שלחיהם: אך את זה לא אוכל הבין. איך יאות נגון של חדוה ומהללות כזה, אל כל אלה המזמודים המלוייהים ונדאמים בפלאים כמלא על שושנים, שם דומם מזמודי קנה, כפי וילל השה? ואם הנגון הלזה יכאב וייטיב את הסיר. ידידות מ"ח איך יוסר ויכון למזמודי ס' ס"ט ופי' שסם שידי ילללה? כי אם נאמד שוסנים פה הוא שם בלי-זמר כדעת מפרסים הקדמונים אין כאן תימה, כי הכלי פעם בנדק יתן קולו, וכיס יעשה ופעם כיוצא יהבה, וכאוזנות מאזן יפלף. עוד מעט וקול מלהלות מתנים, אזניך מיתדיו יאמינו, ותעיף עיניך בו ותיכנו, כי קול כפי וכני נפשך תנוחן: כי על אאר יהיה שם רוח המנגן, שאם יכאאו אוסני נגוניו; לא כן הנגון אאר הוא והוסך פעם אחת על מכונו ומתכוננו, כי הוא לא יאתנה עיך לעולם, וכקוסי עודו, לא יכפוך נם הוא מכונתו מאאתה לתובה, או מעלנון לחדוה; אם לא יוכאת נאכנאת האקאה, לדקהו קשיס אאדים; וא"כ אימוד איך יוסר אותו הנגון עלמו פעם לשיר של שאחה ופעם לאסוכו ואתנגדו ב)?

וראיתו לאנדא, שבאמות העומדים נפתיחת כאה מזמודי חליים האם שמות שידים ידועים נעת הסיח „שאה שנם שאוש הלשון מתנגד לסברת המפרשים האחרים נאמדו" כי אאל תוף כנור וכו' וכו' לא אאלנו לעולם אאת על, הדין עמו; אך מה לענינו אם דרך הלצון כן הוא, לאחד כלים ידועים בכ' הסמוכו ואהדים בעל: כלא נם בשוכות אאדות יאמלו אאוקים כאלה: כי אוכן נדול יש בין Mit, auf, die Note singen, וכמו שיאמד בלשון אשכנז Flöten blasen, das Klavierspielen giocar il Fortepiano, soffiare il Flauto. בדנד כזה

א) ויותר זר נהאה בעיני לתן אאילות נכריות אאר לא כדת החקידם הנכונה, בפי הנעיה אאר היה כל יאוי ניבון ואתאה, ולאוקו לא נשתע על פיהו לעולם, לאאר דרך אאל, ות"ת אזרני שאחה. למען יזאדך כנור — ר"ל כשוני ואהם כנור ירמיה? — לעולם אודך שהן כלן אאילות עלמיות לדוד אאם — ולא לאחר ואף כי לירמיה אאר הלך תמיד בתשבה לנלות, ועל יכיאות האחום היהודה אאל כנור!! וכן לא נאלה נאפי ספרין שוב דל"ת ופ"ף שהם כאעט איוחדים לדיד;

ב) ואם יאאר האחום שנגונים שוגים היו אתחלה על שירי השוסנים החלה, אאיר שאין לא הועיל המודע אאוחה נאקנותו, כי לא נדע אאם אאם נשיר?

אך על מה נתן נמי לזרים כלם כתות מלם קודם ומומר עלי עשור ועלי נבל, עלי הגיון ונבוח: הפודטים על פי הנעל (עמום ו' ז') נגלים על עלמות (ד"ב ט"ו כ') ונגונות על השמינית לנתן (שם כ"ם) ואם לם מלאתי עלי נבל הייתי מומר שעל נגון נגלים שניים יפים נעל הלגון נעל הקנור ועל הלמזרים בב' הקנור; לך מלת עלי נבל מכחים כל העדיות: למנם יהיה לזך שיהיה מכל הפסוקים הללה מוכח שהעלמות והשמינית כלי זמר מיוחדים הנה — הו נם כשנרת ידידנו שהיה מדבנה שמיטת נמוחזק — מבל לא שמות של שירים נודעים, ושמלת שושנים לינגה מדמזת לנגון שירי שנה הנושן, ושמלת על תמות לנשה כלי-זמר, ומיכנה נוכל להביה נלם משפטנו על שלר השמות לזמר, שמות שירים ידועים הם, שלר שרו בעם מימי קדם ענית המשתה? או דנר חדש הוא שדוד המלך ע"ה המציא כלי-זמר חדשים, ולא הגעל לנך? הלא הנניע עמום בשופר נודע ומומר כדוד החשבו להם כלי שיר (שם שם) ונמציה (י"ג ל"ו) אמר בבלי שיר דויד איש האלקים. ומעתה אם לשלרי יש"ר לשים לחת ונם כי מסופקת מלוד היא למופת: — לאותות ולמופתים תהייהה לי כל הלחיות הנדולות הללה, אשר הלנתי פה לפניך קודם נעיט, ותשפוט ביני ובין מולפי לכמך!

ועל הערתו שנמזמור ס"ח מזכר נימין ויהודה לנך, ותנולן ונפתלי לנך, לא לדע מה לשיב, כי לא ידעתי לסוף דעתו לידע מה לנה להוכיח נזה? אם שהמזמור מונד נימי ימימה, הלא יותר יקשה לין יעודו שרי זבולן ונפתלי לנרך את ה' יותר משרי שלר השנעים, הלא כנר נלו והקלו נימי תבלת פלשתי ומכחידע ושוד לא שנו? נם אין לפרשו על ימי המשמונלים, כי לף אם נאמר שנזו הרנה מכל השנעים נימי נית השני, לא על שמותיהם ב"א על שם יהודה ונקלון; ואם הנה להוכיח מזה, שהמזמור הלו חנר נאיזה זמן מחר חלוקת הממלכה, עוד יותר תקשה, לין יאמרו שרי מרנע השנעים הללה יחד נעת שלר היו תחת שרי מלכים נפרדים? ועוד שמעולם לא נקרא מלכות עשרת השנעים נשם זבולן ונפתלי; רק נשם אפרים, יוסף או שהם מלכי ישראל נקנו נשל זבולן ונפתלי מלן רבר שמייהו? ול"ב נם ממליכה הזאת אין לזיה, לאמור זמן מבדו מימי דוד!

ואל בעלי הדעה הנולדה זה לא כניל שהנשא מזמורים חנרו וכלנו למזמורי תהלים נימי המשמונלים, ונם משם נעלמה לומר, שלנון החכם מכל אדם: לכל זמן ועת לכל חפץ: לנוני לומר שאתהלה יענלו ויקלנו כזמן שלר נו נגמר וכחתם ב) ספר תהלים, והעל לכן ק"נ מזמורים ולקדושת מספר כ"ר ספרי הקודש? ומתי? ואיה היה אז שלר יוכל להיות לפי השעתה לוזו האיש אשר שלר ספר כל לדוד הללה על סך עלום משמונים שלר לא לו? ומם עשהו נסתר, ועלי דמות המלנים והסנהדרין שלר היו נימיו — כי אחר ימי המשמונלים וקדם החזון נודעי יוסף מחולל-דוד הללה — או נגלוי ונדלנום? על מה כלמו המשמונלים לחתום הסדיס שלר עשו משמונים, ועל מה לא חנדו נם אחר מכם לספריהם? ומה ראו על נכה הלא להעלות ספריהם נסכום ספרי הקודש, הלא עדיין היה נידם. ונם נין יותר מלוחרים לכם זמן רב דמות ומחלה, לשלוש מתהלים נדלנום; — וזה למופת כי

ב) נם תחום הוא מאוד נעיני, אין ולהה לא יהללו נכל המזמורים החלה, שלר נותנים נפי מסדריהם חתנונים, אחה שמן או רמז מהנסים שלר נעשו לאנוחינו תיתי דוד והללה? כי אחתם שלר יעדו ליתי או לחזקיה עלמה, היום מדניס אחתם מחלמת חניס עם יהנעם, מיסוסף עם הבהניים, מעזניס יקוותיו, ואחתם שלר יעדו להמזמורים היה לכם לנדר זנר מם, אנכי דניה ל הת"ו, נאו בנמזמורי דוד נזכרו, נכסיס שלר נעבו לאחתנו ער יחין.

עדיין לא נקבע מתכונת התנ"ך וקדושתו, כל יחולן עליו עוד ידי מדם, להוסיף או לגרוע ממנו. כי כל מלכ הן לפ"ך שלמות נפותיות וחוזיות לקדושיך הזכה, ונקיה מכל שגוש; ומם לא יעשו כן, חלומות יחלומון, ועקלי מנות יהדסון! כשכר קרם לשפר שבני סיקר במגלה כתובה עלי, נאלתי סוס לא לעשותו: כי ידעתיו מגעוניו ועך עמם כי סים ידע מלקים הוא, ומם יתן לו סים מלא ניתו כסף וחכב, לא יעשוך לחת מכל מנות ה' אשר לא תעשה; כח יגוח לו ומניתו ינדבנו: כך שננם סיא היאלה מקולמוסו!

ועתה כי פניתי לפ"ך את שדם תרומות מזמורי תהלים, מכל המוקדש אשר עלמה וכבלתיו לותו. אקים את נגין עתיק יומין „שנגת מז"ל והוא, **א** שמסדר מזמורי תהלים היה דוד המלך עלמו: **ב** שמחברי המזמורים היו לותם המנשים עלמם אשר נקנו נו נשם (לו נדמה כדעתם ז"ל) **ג** שהחלוקה היתה למעשה, ולא נם לנתי מחנגות נדולות **ד** שתכלית כל הספר היה להדגיל את בני דויד, ונניו ודעשם מחריסים נדרך הטוב והישר, להיות לנם למופת איך יוכל העושר והשוכר בחמיתו, נם כי יחטא חלדם ומשם, כי יעזוב לה' נכל לנבו. וכבל נפקו יחלם חטלו ויעזבהו" על בני עמודים מנוסים ממקנת נוד החקידה והיושר, וע"כ לאחר יקדש.

עמוד החקירה והוא: כלל מונח, תכלית כל מעשה הוא תחלת המחשבה נכל פועל אשר יפעל שים חכם ונבון: ותכלית לו המחשנה הסיא להת לנד היא נהולדה מדלם ולאחרן; למכם את"כ מסתעפים מהנה מחשנות מחדות, לנות ושנות כלים להשיג התכלית הסיא, להנדילו ולהפדיון נשקפות סנולות ופרטיות, הלאויות ונלוחות לפעולה הלאנית הסיא: ולפי דוב הנשקפות המשקיפות ומתאימות יחד, לתכלית מיוחד נשכלם נמודם; יפשט על מישוט מספר מלימיהן. עך שנאמר פועל העולם, אחד הוא!! כי כל עוך אשר נדנם מספר מלימיהם ננדע יקר שמיהן, ונדנות קושי התאחדותם ושכלתם תנדל לנא נבינותיהם. וע"כ יצחר כל שופט לדק, ונוחן נסנות לחליט ולנזור על כל מעשה יפי תואר, ונלם נכל חלקיו, שנוא מצומר מדוח בינת איש אחד, מלומד הקדי זברו, או פועלים נעשו דעת הנשקפות הזן, למדוכו וכוננוכו: — ומזה החקש חולך התולדה, שיוחד נלם לנזור ולומד דוד עצמו סדר ספר תהלותיו ונמלא נו הנשקפות דנות נשנות ונפות למלך נמוכו; מלומד מאספים רבים אספוהו: ולמעי מפלת מדמויים יציתוהו!! — והעמוד הבני יקדש

עמוד הישוד והוא: שלם סיא לאחר או נם דנים מוחזקים נניא, טירם או שלמן יסיס דנים, ומימי מוריסיהם, והפא מחוריסיהם עך שנות דוד ודור נלתי מעודדים או מוליחי דנא על נדקת נחלתם; ולאחר כן, יצוא סיא לאחר או נם מנשים דנים, לעורר על יסודת כיורנים הלה לאמר לנו הביח הלוה, או לפלוני מלמודי, כי חיזו מתאיו, מולחיו ומנולחיו דומות מלוך למולחי ומונחי וכו' וכו' ניתו או ניתנו, וחם לאות כי לנו הוא; כי אי אפשר שניחים הכם או נאחן הסיא אשר נא בניית או שלמן נכון ומכונה יהיה על המופן והתכונה אשר הוא לפניהו, וע"כ נחלה מנהלת היא נידנה ולא מחוריהנה!!

הלא כל יוחני על מדין וכסף לדק יעידון ויבידון פה לאחר המוציא מחברו עליו הראיה, ואחוז להניא הוכחות נדולות ושדיה נאמנים שבנדניו כן הוא, למען יחזקו דנריו מדנרי המיוחזק; ואם המעורר או המעוררים לא יוכלון להניא הלאיות האלה; או שהמוחזק יאמר האשראות להיות הענין הזה מסוכלל נעת ומקום אשר היה חי שם אחי מוריסיו. נלאתי ספק כלם כאחד יענו ויאמרו הדין עם המוחזק אף אם נם הוא עוען שמא, לפי שאחזוק

מזמן לזמן ניכלתו עוד למנוע את שטרי מזקתו; ולא מועיל השמא או הסתערם אצל טוענים נגדו המעוררים והמתנגדים החדשים. והבית בחזקתו יעמד!

כן הדבר הזה לחי ודעי! גם אני לא אוכל להניח לחיות בדורות על סגנונותי אצל אחזק בהן הסברה הנז': כי מזמן רחוק והמקורות נפסקו אצל אמרתי למעלה בגנות הלשונם — אנכם ככל זאת מחזקים הסתערותי מהסתערותיהן, אם תהייתם על קו הקדימין, כי עמי החזקה.

ותרחת עצה היסורות אצל גם המפלר ברי"ל ז"ל ליסד בינינו עליהם, אני אתן לבניני רק חמשה, ואלה הן:

א דוד בעת זקנותו וצפרע בעת אצל חלה את חליו, הלא לפסוף ולקנן את כל השירים אצל עשה הוא עלמו, ומותם, או לפחד רק חלק מלותם אצל נעשו, ויועדו לו מתזורדין בקורות ומלורעות שונות אצל קדו לו, לבם, או לחכזים חדשים פרוסמים ניסים בהם, או קודם לכן בניני יחדאל; ב למען יהיו לזכרון לבניהם חחדשים — כשירת המזיו — נתן חלק מהם למזורדין הללה כאחד חלקם למשמרות (עיין ד"ה ח' כ"ג ח') לשוררם גם ומיהם לחדשים בנות ה' בעתים מלויינים — וכאחד בכל הזכרתי למעלה — וע"כ הוסיף פעמים רבות לזיה פסוק או פסוקים המדברים בהטעת ניון וקיום ג'סמק, אצל היה בעת הסיח קדוש ומונן להבנות (ד"ה ח' כ"ט) למען אצל יתפללו עליהם תמיד; וצפרע בזצותות ויי"ט; וכן בכל לילה אצל לא תנח עליהן, וע"פ הפסוק וכי תבאו מלחמה בארצכם (במדבר י') אצל בכר בנאתי למעלה גם הוא. ג מהספר הזאת כתב על מזמורים רבים גם בלי זמר אצל אבר צו בפרע יפה לבנן מותם. ועל מחדים לא כתבו; וזה גם מפאת אצל לא יועדו ממנו לשוררם בפקבלות גם; או על אצל אבר ידע בחכמת ידיעתו בפוסיקא, אלא בל בלי זיל יאות לבם. ד על כל המזמורים בגעשים ממנו, ומבדנים מקורותיו בפרע, וכן על כל המזמורים אצל נעשו מזמורדים לחדים וספחום למזמורי עלמו מתיזה טעם זיהים כתב זמות המחבר עליהם, למען יכירום ניכו. וכל יחדאל לחדיו, ויקעו כל התלאות אצל מלאותו כל ימי חייו, וינעמו בה' מעוזו ומעוזם בכל עת בלה ועוקה, ומכל לבותם יוסיעם ב). ה על זיני שנת Hymnen בהלותים להאמר מכל אדם, כי לא על קורותיו בפרע מבדו, לא כתב גם מחבדם עליהם גם כי אף נעלי בלי־ שם ממנו גם ג) כי לא לעשות לו חיל, או גם וכנוך עשה את הספר הלזה, רק ללמד אדם דעת חסדי ה', ולאנוש ניהם ומוסר הסכל וכו'ל, וכן לא כתב גם המחבר על זיזה מזמורים הדומים כל כך בסגנון ועניו הלבם, להמזמור אצל תקדם לבם. עד שאי אפשר לנעשות בקלסתר פניהם לומר שמאב אחד מלחיו הקודם לו ונקדם שמו עליו יצא גם הוא ד).

ח) כאשר עשה לו בשורו חליו, ונהתודותו את חטחו, וע"כ לא הטליט חטחו גם, גם כי הוא עלמו אחר חשב כי בשוב אשוב וכו', כי לשורות כח התשובה היה חשקו.

ג) ולבחיים יהיו מזמורי ל"ו שירו לה' שיר חדש, ותחלת ק"ם הודו לה' קראו בשמו, אצל גם הם נזהלי חלקים מהפלחות הנחלות ד"ה (ח' ט"ו ח') התחהלו הודו לה'; והבחלון הוא הפוסק שירו לה כל הארץ והלאה, ובכל זאת לא קראה שמו עליהם.

ד) ולאות ומאל חניב לפניך פה אחת מהם אף כאשר אלו מעטים הם בחיניהם; והבחלון הוא מזמור ג' אצל בנר פרפתי בחנחלת ה"ם (ח' ט"ו ח') התחהלו הודו לה'; ואחריו מזמור ו', והוא נעון נוזהתי בחזמור ט', כי הם יחד בפרד ח' ג' אף חלבו פסוק אחד, ולפעמים גם שניים: כמו תודם: בפוב: בעבת הסדיב, ויהי: זמרו חנני, בעבור: יאמרו: כי: למם, קומה: לחיות: שנור אחות — וכן מזמור ל"ב הוא רק הרחבת על מ"ז החותם בפסוק אחרו לנילים בם ובחניני וכו' וע"ז מתחיל הסיר הזה רננו לנילים כי ליאבים נאות תהלה: ומזמור מ"ג גם הוא לע"ק בתו מ"ב: וכפילת הפסוק אף תשתוחחי וכו' יעיד עליו: ותחלת חזיו על הסחר.

ועתה אלמלא את כל היסודות האלה יחד, ואסמוך עליהן את ההשקפות הבאות אצל כי עוד לדוד נחננו את הפיוטים באלה לספר אחד וזה שמאשר לכה לחלקו לחמשה חלקים — מאיזה טעם פיהים — ודעת חז"ל ידוע בזה — עלה גם בדעתו לחלק כנוד לחמשי המשוררים אצל מזמור זו. ולכן נמצ בלבו לעשות שתי מחברות גדולות כמעט שוות בספר מזמוריהם, ממזמורי עצמו לבד; ושל מחברות קטנות, וגם הן כמעט שוות ביניהן בפר מזמוריהן, ודומות בכללן יחד לשתי לחיותיהן כי הן כמעט בשלים הספר כלו, למען הדמות חברתו היחידה לנכבדי המשוררים באלה והתחיל כל הספר באשרי האיש שלטעם המובא מהמצחד ברי"ל ז"ל לך לא לכה לשום שמו עליו, למען לא יקרא כל הספר בשם אחד דוד כמו שאנו קוראים לס"ך יהושע ישעיה, דניאל, כ"א תהלים יקרא, כי תהלות ה' יאמרו זו: גם על ספר החמישי לא שם שמו, לא מטעם הזה בעצמו, ולא מטיות בשיר הלשון שיר שנה והלל והספר השני יעד לב"ק, והקדים מזמוריהם למזמורי אסף מטיותם ידידיו, ושאר שמואל דנו אצל אצל בשלמן: ואנכי אליהם מז' מאסף מלך היחס והשלשלות אצל ניהם, גם הוסיף עליהם מזמורי עצמו השייכים לשם — באצל אפרם במקומם — כדי להשלותו אל סך המזמורים המושקף ממנו: ומאותו הטעם בעצמו, לחלק באור התחיל בספר השליטי במזמורי אסף לשם שלמה הלשונים, הן בכמות הן באיכות שיהיו (כי כל מדבותיו לוקחות לצות בני אדם בנועם ומוקף לקחם) ולסף כל שיהיו למחברת הזאת תוך מכוכר שם שמיו; ומתן בה עוד לחיה מזמורים מב"ק, אצל גם בם לא מזכרו עד הנה ואחר מעצמו, מטעם אצל תשמע במקומות מושגותיהם; ואחם כל המחברת בשני משכיל אצל שם שמיו עולם בתהלותיו באצל אפרוח להצפ — והרביעי התחיל במזמור זו מזמורים אצל לאדון הנביאים והמשוררים מאותם בשבח בעצמו: ואחתו בשני מזמורים המדברים מנפלאות ה', ואותותיו אצל עשה על יד האיש האלקים בלוה: ולמען כנדו ניחר שתת לא עבד זו שיהים לאחרים, כ"א שיהי שנח והלל, זולת ק"ח וק"נ — מציוכותם לק' הקודמים. באצל אומר אליך. והתחיל את הספר החמישי מעין שני מזמורים האחרונים בלה, ומיגיע ההללו באותיות את כל הספר הנעים והנשגב בלזה: כי זה כל האדם, לנוח על מקדמי אל, ולהלל את שם בנוח מלכותו (וכמין חומר נעון סופו בתחלתו) וע"כ לא תמלא נם זו כ"א שיהי שנח והלל, זולת מז' ק"ח ט' וי': עם קל"ח עד קנ"ך — מטעמים לעיים ונפותים למניהם שם. כי שיר קי"ט שיר שבח הוא מיוחד באים, ומתנו ולא מאחר מבר, וכן השיר המעלות מאתו יוסדו ויועדו לשורים שבם נעת שמחם באצל תשמע בנוסף שמח וע"כ בחר לתן הענק שנענקי תהלותיו בלזה, בין הלל המצרי ולפי ש"המ כי כלם מתחקים וכלם מחמדים, כי זוח חייט בשם, וכלם יבשלו אל תבלית אחר להחזיק לנות בני אדם שיהלת ה'.

ועתה לפה נא לחי מה בין השערותי הפלפטיעזען — להשעדות הפשטניים היקרים בלה; כי אני נותן נלב דוד בהשקפות לחויות למלך חסיד ועניו כמותו, ונאות לספר כזה מחולק לחמשה הלקים לעם אצל לו ס"ת מחולקת לחמשה ספרים: ובכל זאת כלם לניה ושניים על קונע האחד להגליח את האדם בהלחה זמנית ועולמית, וכן בספר בזה, כל אחד מחלקיו יש לו השקפה מיוחדת, באצל אחר, ובכל זאת כלם באחד אל המחשבה הכללית הלזו יהודו; לא כן, אם נאמר שמאספים רבים נאספו: כי אין לשם חלק בהשקפות מיוחדות ושנגנות אם נאמר — ובאצל נלעדך לומר בהחזיק בשבחך זו — שנדבך קדי והזדמן נלקטו המזמורים מזה אחר, ומזה אחר באצל אחר, ונעשו לשם מעשוח במהללויס שמדבר!!

ועתה, הלא, הלא אחי! כי עגדת את כל דרך המדבר הגדול והנורא הלזה, אשר קדה נפשך בה, ונוחלי פעמים ושלוש; לך עתה הנה לפניך הבית על מכונו! מתכונת המעלונים תמעיט במעוך תמוד, כי תמלא כל המשכיל על מכונם יחד, זולת י"ו — והמשכיל והמכתם אשר לאסף נמספים נספר שליחי כי שם ניתם, עם שני המשכיל מראשי המשוררים: אשר נעשעם על מקומותיהם יכומו; גם נודע על מה נכתב מזמורים נכתב שם המחנך, ובלי זמר אשר לו יכננו אותן ונלחנים זה זה נעלמו: גם התום המזמורים נפסוקי שנא אז תפלה על ניון ויבושלים לא יהיו עוד זרות בעינינו, כאו שלא נתפה עוד על אותם המזמורים המדברים ממחלת דוד: וגם אנן, הנוף כלו כלם מיהותה, ואחי לאשם הנה, כאשר כבר הלאיתיך בלבתי הלאשונה· ובנלא זה אין לי עוד כ"א לחנך ולנרף את המזמורים יחד, ולפרש אשם אותם הנלאים היותר קשים ומתנגדים למשפט נודתי אמנם, אלאכת הלרוף אלרוכה היא, אשתדל על עלי נפשי כאשר אמדך לשנה אחת, וגם אנלאתי אגלת אספר הלזה אשר אכי שולח לך כיוסו, קדה אשכיל כל אותם אשר הניאו אשתנים הלאחדונים לכלל הזה, וע"כ אשמר נפשם הזאת אך היום אשם — והלאחון הוא וכו' וכו', שם נאנרתי.

והנה שם נאחדתי מזמור אחר אשם ואחר אשם, ואשרשתו כאשלה נאר פני כ"א אקבל אנרתי הנכנך אשר"ל: אך עתה אשר נאחדתי נלבי להדשים כל הפיזום יחד, כאשר הוא עתה לפניך קולע וקונה נעים, אשר הוגעתיך נקנה עטי; אשרה אוסה אל תעמוד עוד פה אחולה! דק נא עמי בפתחה אשר אמלא נלויה לפניך אעצך לך, ואשם תעצור נלי אחתך אחר אחנרה: ואי יתן כי אמלא שם נופש לנפשך היקרה.

כאוויי עברך המחבר.

ת) ואל אשאלני אחי, לאחר לך אנת כל דבר היולת אין אכלל, כי אם ידעתי כל אחזנות דוד, הייתי דוד ולא אולעת ואחל אחשים, אשר אין אוחר לו! ודי לי אם פתחתי הלזה לאחרים אחוכחים, להנדיל הורתם, ולפחר אזאורי אלבנו.

הקדמה לספר הראשון

הנה הספר הנזכר הוא לפי הסדקפס הראשונים היותר מנוקד ומעורב מכל שאר חומשי, ובן מיני הסדורים אשר מנה המנוקד נכריל ז"ל בהקדמתו הסגולית לספר זכות אשר כתעב בכלם יָמָלֵא גו מעורבים בלי סדר וכללים, ובן ניחם ומני חֲנֵניים, כי כתעב בכל ד' חו מ' מזמורים ימצאו מחותם אשר נעשו בלי ספק ניחי שחול, ואחרים אשר לא יוכלון שחת זמן חֲנֻכה כי אם אחרי מלון דוד על יזרחל; אמנם כשיסקיף עליו החוקר בעין חקיקה החמיתית, יראה דרך המלך סגולים ומעולים לפניו מכל נלגול ועורת נאוסן מסדורים ויותר מסשרים תהיינה לו לעדה, אחדוד עלמו, ולא מתאסף אחר יחיים מי שיחיים, נעשתה נאמנים וגם סורדים מאחנת הזאת, בשאר נעותים הנאות אחרים, כאשר תחיינה עיניך קורות נעים! אם מסיס לנך על אלה סבוללות אשר תוכני נותן לפניך פה, ויהן:

א האחנת הזאת היא מוצלת מאשר אחיותיה נסנולה נפלאה, והיא שאחיותיה עד סיתן ע"י אחד מ' ע"ן י"ט כ"ד כ"ט ונ"ב, אשר לפי הנראה הין לפסי יחם והנעלמות כלל עם קורות ומחוללות המלך, והיא נפלאת נעיני!

אמנם כשנעיין היטב נמצא שאסבולה הזאת אינה חורם על כל עלמלי עופר הספר אלה; רוח מי מלך יעבר גם ויישבו אכל אחיי הזכות הרוחקים בפס ונמלמן זכנם יחתם לך אם אחסם מעמוניהם: אבל נסבך נדאוחן טיני המעלות אחלם עולות נמדרגה נכונה אהנמון אל הנעוים, ואפס אל פרס על כל ראים; גם יאמת לנך נקבלן קורות דוד מרוממות ע"י זה, כאשר על ספרך אשר מלאוהו: תלאוחיו ניחי שחול לנדנם: ומלוקוויו אשר קרוהו אחרי אלכו לנדהנה; הן לאמן אמלא אהסחון אלוה אקח ניידך גם את שחי אסולעות אחלם; **ב** טיני שנה אחלם אם כאו ליוים אשר אין טיוים אשר אנדו ניח לנגול ולחלק בפס אהחנת הנסולה הזאת לאלקות קטנות (אבסניטע) ועל פיהן אחלק אהחנת נ' אלקים קטנים כאשר אמא; **ג** אמלך סדר את אהחנת הזאת נאופן שנאחלק כל אלוקה יהיה אזמור או טיר אחד אשר לפי הנראה אין לו סייכות והלעלמות (גם כי נאחת יש לו כאשר אנאר) לקוראיו ואחריו טיר או טיוים אשר אנדו ניח אלכו. ואחרי כן טיוים אחותם אשר עשם ניחי שחול: והשנים לזה השמוך היא לפ"ד, לפי שנאלוקה אחשונה נלה דוד להאחיל אזמור השוה לכל נפש ויאות לכל חיטי ולגוות אנוי, אשר אעשה אשר חויתי נאנדתי אראשונה, אזמורים אשר נעשו אחרי אלכו, ולאחריהם אחותם אשר נעשו ניחי שחול; נלה לסדר גם את כל שאר אחלוקות על אחופן והסדר אלזה, רלוני לאחר אחר כל שיר שבח נאחלה טיוים אשר נעשו אחרי אלכו, ואח"כ אחותם אשר נעשו קודם לכן.

אבל טרם אחל לפרש את אמזמורים כסדרם אשמיענ קורה נעים אין ערך טיני שנה אחלם ניחיהם נפרעות, כאלו נעשו אי פורדו נכונה רלויה על אחופן הזה: כי הראשון מהטיוים אחלם הוא אזמור ח' ה' אדונינו אמהדר על אלילם ויהידה, ועל אחדש אנאמל לו נעליה ויהידה ה) כי אראה שמיך — מה אנוש כי תזכרנו — אמי הוא אזמור ט"ו ה' מי יגור באהליך. אמנהר אכונות פותו אחדש אשר נעשו אחרי אלכו,

---

ה) ולעוד יכור סס כ"מ הנא ר' ד. פאחדו שורזנוא אשר נעניני שמה והלאתי דנרי אלה לפניו הנאה קלת ראיה לפירושי נאמרו שנם אקנל אחור אחחנים נהזה, כי החדש עיר קרת יולד: וזהו אחרו פה אפי עולליס ויונקים יסדת עת: ודפח"ח

הקדמה לספר הראשון

תהלים: שיר י"ש הוא השמים מספרים על היום והשמש, ועל התורה המתחיל בשמש, וזהו יום ליום יביע אומר: תורת ה' תמימה: כ"ף לה' הארץ ומלואה על יסודת התבל ועל יושבי' ה' תסר הוא תהלותיה: כ"ט הבו לה' שיר שנא תל הסוכן בתוכו, ותרום על כל נרכה ותהלה וכ"ג רננו צדיקים שיר הודתם על חסדיו ונפלאותיו תסר עשה ועוזה תמיד עם כל צרותיו: ותהלם נדין כי לא נתקרב והזדמן נקרתו כן לפני מתפף אחד, ונשפוט נם על התחריש שנם הם נתני מדותם אחד נם כי לא נדע תמיד הסקפתו וכוונתו המיוחדת: ואני נתומי תלך ואפרש תותם הנרויכים נאור לפי הסנתם הנזכרת ותחתם יפי הנמדת בלם תים תל תחיו, וכלם יחד להיות לספר אחד.

אך עוד זאת יהיה לך לתסדת קודח יקר: טעל פי הדוש הלבתי בפירוש מזמורי תהלים נבלל נדרך החוקר התלקי הרמב"ן ז"ל, ותמכתי על נאור מנאתו המפותר נרי"ל ז"ל: תמנם לא תזעתי פירושו סאר מפרשים, תם קדמונים תם תאחרונים. כי תי תנכי לספוד בין נדולי עולם ולהכריע בין דעותיהם, אפס תדעתי שכל אחד תשני התכמים התלם חזק ואקר נדול ביאתו על פני כל התפרשים אשר נלו סנדותיהם על ספר תהלים עד ימיהם, ולקטו נעת הנונתם הון יקר תסלסלי תולדותיהם, לאוצר ולאסוף תותם בענוכי נאוריהם, ותסי תלאתי אך תלאכת תנם, לקיטת סאר לקישת! ותם אפאר תחריהם? וע"כ נתקוט לאשר לא אחשר את פסוקי התהלים בפרט לך נא תל הסאדות אשר חפרו התחוקקים התלם לסדר לתחונך.

Digitized by Google

ספר ראשון

יום א׳

א אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר ׀ לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת
רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשַׁב
לֵצִים לֹא יָשָׁב: כִּי ׀ אִם־בְּתוֹרַת יְהוָה חֶפְצוֹ
וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה: וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל
עַל־פַּלְגֵי־מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ ׀ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ
לֹא־יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ: לֹא־כֵן
הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ:
עַל־כֵּן לֹא־יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים
בַּעֲדַת צַדִּיקִים כִּי־יוֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צַדִּיקִים
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד:

ב לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ־רִיק:
יִתְיַצְּבוּ ׀ מַלְכֵי־אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל־
יְהוָה וְעַל־מְשִׁיחוֹ: נְנַתְּקָה אֶת־מוֹסְרוֹתֵימוֹ
וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵימוֹ: יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק
אֲדֹנָי יִלְעַג־לָמוֹ: אָז יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ בְּאַפּוֹ
וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ: וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל־צִיּוֹן
הַר־קָדְשִׁי: אֲסַפְּרָה אֶל־חֹק יְהוָה אָמַר אֵלַי
בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ: שְׁאַל מִמֶּנִּי
וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ וַאֲחֻזָּתְךָ אַפְסֵי אָרֶץ:

א אשרי האיש. סוף מזמור מוסדי נפלד מקודות דוד, ונלפ בעמינו לסתחיל נו בספר כלו לפי דעת כל המפרשים, לפי שנם סוף מלף מעמיד בדים מוסד הכלל ודעת ס׳:

ב למה רגשו. נס סוף נלפ למלנו פס, כלשר כנד הענודתי על זה נאמנתי הרפואים, ותין לסוסיף פס מלומס, וכן ג בברהו

תְּרוּעָם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם׃
וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ הִוָּסְרוּ שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה׃ נַשְּׁקוּ־
בַר פֶּן־יֶאֱנַף וְתֹאבְדוּ דֶּרֶךְ כִּי־יִבְעַר כִּמְעַט
אַפּוֹ אַשְׁרֵי כָּל־חוֹסֵי בוֹ׃

ג מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי | אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ׃
יְהוָה מָה־רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי׃ רַבִּים
אוֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵאלֹהִים
סֶלָה׃ וְאַתָּה יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים
רֹאשִׁי׃ קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר
קָדְשׁוֹ סֶלָה׃ אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי
יְהוָה יִסְמְכֵנִי׃ לֹא־אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר
סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃ קוּמָה יְהוָה | הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי
כִּי־הִכִּיתָ אֶת־כָּל־אוֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים
שִׁבַּרְתָּ לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ
סֶלָה׃

ד לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃ בְּקָרְאִי
עֲנֵנִי | אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵּנִי וּשְׁמַע
תְּפִלָּתִי׃ בְּנֵי־אִישׁ עַד־מָה כְּבוֹדִי לִכְלִמָּה
תְּאֶהֱבוּן רֵיק תְּבַקְשׁוּ כָזָב סֶלָה׃ וּדְעוּ כִּי־
הִפְלָא יְהוָה חָסִיד לוֹ יְהוָה יִשְׁמַע בְּקָרְאִי

ג בבדחו מפני אבשלום. וכל מלו פסלשם מזמורים סיכם לפיכם בפור. למלך מפסר בפורם המנלסים סכ"ל: דק לפסיד לוחן הקודפ מכי לניך, פפני מלו נעפו למחני מלוך המלך דוד בלתי ספק, ומליכם יוחנך נזנך טוב מזמור

ד בקראי ענני אלקי צדקי. פפר נעפה על מדידת שנע גן נבני מיך למך המלמפה הזפת: וע"כ ממך נפ לת זה מליכם: וגנך לפקת המוקדים מפר פפעו גו, וילכו למחני שנע ג"כ ממך דוד: בני איש. עד מיה כבודי לכליכה, תאהבון דיק, למל מדידת המים בלנה, מפר הוף גן גלי פס, תבקשו כזב כלה

Digitized by Google

אֲלֵיו: רִגְזוּ וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל־
מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה: זִבְחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק וּבִטְחוּ
אֶל־יְהוָה: רַבִּים אֹמְרִים מִי־יַרְאֵנוּ טוֹב נְסֵה־
עָלֵינוּ אוֹר פָּנֶיךָ יְהוָה: נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי
מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ: בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו
אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי־אַתָּה יְהוָה לְבָדָד לָבֶטַח
תוֹשִׁיבֵנִי:

לַמְנַצֵּחַ אֶל־הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד: אֲמָרַי
הַאֲזִינָה יְהוָה בִּינָה הֲגִיגִי: הַקְשִׁיבָה ׀ לְקוֹל
שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְהוָה
בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה:
כִּי ׀ לֹא אֵל־חָפֵץ רֶשַׁע ׀ אָתָּה לֹא יְגָרְךָ רָע:
לֹא־יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ־דָּמִים
וּמִרְמָה יְתָעֵב ׀ יְהוָה: וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא
בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל־קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ:

לעולם ל) ודעו כי הבלה ה חסיד לו 3) עתם נמלזמת מצטלום וע"כ ישמע ה' נם נפעם הזמת בקראי אליו, ובנם כי כן סוף רגזו ואל החטאו עוד אמרו בלבבכם. ודומו ממדיכ ותלוכ סלס עולם ועך: וזן־ילעתי רבים אומרים מי יראנו טוב, לך אתם ס' נסה עלינו אור פניך, לחשיך עיני הפפתים, ובשלום יחדיו אשכבה ואישן כי אך בטחתי ולא מילך. ועתה מתחיל בפסדר מצד למזתי עליו בשערתי הסלטיות בקדמתי וסוף לבעמיד בכל מלוקה קטנה לחתי הבתיים מצד עצם לחתי מלכו, מזמורים מצד חנה קודם לזה, ומזו במזמור

ה אמרי האוינה, מצד כאמר על דוצב מביה רצה ודאזון לכל שוטניו, וע"כ מתחיל בו את מזמוריו מצד עצם טדם מלכו: ואין לכוסיף בצוך על מה שנאלר המצאך ז"ל כי מעיניו נדצה שעל דוצב ובסיעתו מדבר, דק על למידתי עם הנף לעגיל כי הוא ו ה'

ח) תם פירוזו פעמים רצות, ונאחרות תינו כ"ל לפיתן פפפסקים ע"פ תכיעת התוסיק, ולפעמים יזתה נם על שניהם יחד.

ז) ומלינו הזאת היה קלת ליתים נגם פזמורים הזה נעצם לחתי מלכו, תם לחד תזוננו מחטאתו, כי ניתי בתכוזתו לת היה קוטה לת עלמו ח פיו.

Digitized by Google

יְהוָה ׀ נְחֵנִי בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר
לְפָנַי דַּרְכֶּךָ׃ כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוֹנָה קִרְבָּם הַוּוֹת
קֶבֶר־פָּתוּחַ גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן׃ הַאֲשִׁימֵם ׀
אֱלֹהִים יִפְּלוּ מְמֹעֲצוֹתֵיהֶם בְּרֹב פִּשְׁעֵיהֶם
הַדִּיחֵמוֹ כִּי־מָרוּ בָךְ׃ וְיִשְׂמְחוּ ׀ כָּל־חוֹסֵי בָךְ
לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעֲלְצוּ בְךָ אֹהֲבֵי
שְׁמֶךָ׃ כִּי־אַתָּה ׀ תְּבָרֵךְ צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה
רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ׃

ו לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר
לְדָוִד׃ יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל־בַּחֲמָתְךָ
תְיַסְּרֵנִי׃ חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אְמְלַל אֲנִי רְפָאֵנִי יְהוָה
כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי׃ וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה
יְהוָה עַד־מָתָי׃ שׁוּבָה ׀ יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי
הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ
בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה־לָּךְ׃ יָגַעְתִּי ׀ בְּאַנְחָתִי אַשְׂחֶה
בְכָל־לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃
עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל־צוֹרְרָי׃ סוּרוּ
מִמֶּנִּי כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי־שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי׃
שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח׃ יֵבֹשׁוּ
וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל־אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע׃

ז שִׁגָּיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר־שָׁר לַיהוָה עַל־דִּבְרֵי־

הישר ק׳ ואתה ק׳

ו ה׳אל באפך, כלומר בשלא המחלקות, בחפזון לוקח מפני שאול ומצוין מצד עטרותו מכל פנים ועוד, ועודתי נאפס לולא בא המלאך להגיד לשאול כי הפלשתים פשטו על הארץ: ומה שאמר רפאני ה׳ כ״ל חזקני ואמלני, והבלים שאינו מדבר מחולי הוא לומדו כי נבהלו עצמי ולין הלשון הזה נופל על החולאים: ואחרי נסיעת שאול מעליו אמר שמע ה׳ תחנתי ואם ישובו פעם אחר׳ ישובו רגע גם בפעם הסיף. ועליו יחנך כיוצא מזמור

ז שגיון לדוד, הנאמר על אותם הדברים הפתאומיים עליהם, מצד שהם לו

Digitized by Google

כּוּשׁ בֶּן־יְמִינִי: יְהוָה אֱלֹהַי בְּךָ חָסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי
מִכָּל־רֹדְפַי וְהַצִּילֵנִי: פֶּן־יִטְרף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי
פֹּרֵק וְאֵין מַצִּיל: יְהוָה אֱלֹהַי אִם־עָשִׂיתִי זֹאת
אִם־יֶשׁ־עָוֶל בְּכַפָּי: אִם־גָּמַלְתִּי שִׁלְמִי רָע
וָאֲחַלְּצָה צוֹרְרִי רֵיקָם: יִרַדֹּף אוֹיֵב וְיַשֵּׂג
וְיִרְמֹס לָאָרֶץ חַיָּי וְכְבוֹדִי לֶעָפָר יַשְׁכֵּן
סֶלָה: קוּמָה יְהוָה בְּאַפֶּךָ הִנָּשֵׂא בְּעַבְרוֹת
צוֹרְרָי וְעוּרָה אֵלַי מִשְׁפָּט צִוִּיתָ: וַעֲדַת לְאֻמִּים
תְּסוֹבְבֶךָּ וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה: יְהוָה יָדִין
עַמִּים שָׁפְטֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי וְכְתֻמִּי עָלָי: יִגְמָר־
נָא רַע רְשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צַדִּיק וּבֹחֵן לִבּוֹת
וְכִלְיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק: מָגִנִּי עַל־אֱלֹהִים
מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי־לֵב: אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל
זֹעֵם בְּכָל־יוֹם: אִם לֹא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלָּטוֹשׁ

כמעט דרך נסיוני, ע"י נסורת מותו המלך, וע"כ נסתלו לנו לנצוח סיד חדש על חסד ה' אשר עשה לו. אך מלחמותיו שעדיין כלנה קרובים, ובלתי ספק יסוב המלך לדודו, כאשר היה בלתמת, רלף תוכו תחנה ותפלה, והסליחו באורה ה' ל"ל תתיר. כי שהלנה הזאת היתה לו למופת שיצילה ה' גם להבא ב) ומזמור סיד שנה.

ב) ועל מלת ם בינון חומר שהוא סם סיד אחד אשר נעשה בחיות החדש מגיהל ורעיונותיו מעתרות ומשוטטות סנה וסנה, והשקט בל יוכלון על מקום חו ענין אחד (פהחלי שחאירטן) והוא כמו "נתהפתם תוכם מחור" שעשתונות החושב נוע ינועון תמיד נקרקו לחשוב נרעיותיו: וכן חשבו ב"ל לפרש גם על שנינות כי גם חנקוק היה נהול ונניך מחוך על הסתוענ חשר שתע, כאחרו "שתעתי ותבנו צעני" וכו': ונחלת כוח חומר כדעת חז"ל שנאחר על שחול עלמו: חך לאיתים המתחנים בדרכותיהם חומר, שנחלת כוח רמז המלך להמלך המנשר עלמו, ואת יהיה על דנרי כוח" בפשוטו תתם: וקרלחוהו כוח לפ"ך, לפי שנימים הקדמונים היה לפי השערתי המנהג בין הנבדלים. ולפחות נחלני ישראל, לחיות להם חיתה עבד כוסי בין שחר עבדיהם, חם תפני קלות מריליהם, וחם תפחת דעתותם בחדוניהם — וכחשר נודע עיד בימינו חשם, ומהחתעלוקן — כי כן נחלת (שחול ג' י"ח ז') וויחחר יוחד לַכּוסי נפחח החורה סיום כוסיכר ומזמון לשליחות: וכן נחחר (ירחיה ל"ח סעיפים וחלק) ויישע עבד־מלך הכושי החורה גם הוח על כוסי מחם לפי דעת הפסטנים — כי לחל"ל יש סנוחה לחחת גוף — ולחילו לדעת הרד"ק, שעבד־מלך הוח גם סעשה מוכח שכושי הלוא היה חיש סוד המלך: וע"כ לפי חומר לי שהוד לי לשוד חלבנו חשר לח ידע גם עשה המלך החנשר הסוח, קרלחו כוח שהם, בן ימיני ר"ל חשר בנן ימין, והוח שחול, חו שנטו.

דַּשְׁתּוֹ דַּרְדַּ וַיְכוֹנְנֶהָ: וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי־מָוֶת חִצָּיו
לְדֹלְקִים יִפְעָל: הִנֵּה יְחַבֵּל־אָוֶן וְהָרָה עָמָל
וְיָלַד שָׁקֶר: בּוֹר כָּרָה וַיַּחְפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת
יִפְעָל: יָשׁוּב עָמָלוֹ בְרֹאשׁוֹ וְעַל קָדְקָדוֹ חֲמָסוֹ
יֵרֵד: אוֹדֶה יְהוָה כְּצִדְקוֹ וַאֲזַמְּרָה שֵׁם־יְהוָה
עֶלְיוֹן:

ח לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית מִזְמוֹר לְדָוִד: יְהוָה
אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
תְּנָה הוֹדְךָ עַל־הַשָּׁמָיִם: מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים
יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב
וּמִתְנַקֵּם: כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ
יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה: מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־
תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ: וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט
מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ: תַּמְשִׁילֵהוּ
בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַּחַת־רַגְלָיו: צֹנֶה
וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי: צִפּוֹר שָׁמַיִם
וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים: יְהוָה אֲדֹנֵינוּ
מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ:

ט לַמְנַצֵּחַ עַל־מוּת לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד: אוֹדֶה
יְהוָה בְּכָל־לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ:
אֶשְׂמְחָה וְאֶעְלֻצָה בָּךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן:

ח ה' אדנינו, נעשה בלילות מצר חנה דוד תחת כנף הכתים נגוסו מפני שהוא, והלא עליו דוד מלקים בדמותו כל זמן הכתים מספרים כבוד לא וילמד את מנשה בדולת הלדם, למען מזקם מעמדם הכפל מצר היו נו וע"כ סמכו פס לכתיון המזמור: ומעתה מוזר לסדרו הרלמון בזמזור

ט אודה ה', מצר נעשה לחר מלכו, וזם נעת מצר שלח יואב להביא לדויד כי נלכדה עיר המים מדבת בני עמון (שמואל ב' י"ב כ"ו) וכי יצוא הוא

בְּשׁוּב־אוֹיְבַי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ: כִּי־
עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק:
גָּעַרְתָּ גּוֹיִם אִבַּדְתָּ רָשָׁע שְׁמָם מָחִיתָ לְעוֹלָם
וָעֶד: הָאוֹיֵב ׀ תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים
נָתַשְׁתָּ אָבַד זִכְרָם הֵמָּה: וַיהוָה לְעוֹלָם יֵשֵׁב
כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ: וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק
יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים: וַיְהִי יְהוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ
מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ
כִּי לֹא־עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְהוָה: זַמְּרוּ לַיהוָה יֹשֵׁב
צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: כִּי־דֹרֵשׁ דָּמִים
אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עֲנִיִּים: חָנֵּנִי
יְהוָה ׀ רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי־

ענוים ק׳

שעמו ללכוד עיר המלוכה, למען יקדם שמו עליה: וכנגדה הזמת נפש לו מחרי מיתת הילד נן את שנע מפתו ב) ופי נלתי ספק רגיש מצוקיו כדימה לפח, ודנדן עליו עתק למפל ״ ס׳ עזנו על מעשו מצד חטא, כי פיב את צנו ועוד לפ יללת ויסכיל נמלחמתיו כפצר בלילה עד עתם וכדומה לזה. וע״כ עתם כפצר צפר נצמוקה הזמת נפשו ופוי דוחו לחנך את המזמור הלזה, והתחילו פזולפ׳ — שלפ כדרך שפר מזמורו — על נצמוקה הטופה, וחתמו נתפלה, כי עתה הלך לנכוך את העיד ועדיין היה נריך לעזרת ס׳ נצמוקיו: ועל מלילת על מות לבן לחמוד שהלך לפה, לתן נזה זכר מה לזמן מיתת הילד הזה לפצר נניחו מצען שמו כיפל תמת נל לפה שפה טעתן נעפר, נלתי נקדם שמו עלי תדמות. וע״כ לחד פתם על מות־לַבֵּן היקוע. ופידוש על ר״ל סמוך כמו על יד היללן: והעמידו פה כי ממנו התחיל עצמוקותיו על חטאו, ולחריו יצועו על הפדל לפצר למתי עליו, שפר קורותיו הקשות ג) ומליו קשור נקשר לחמין מזמור ׳ למה

ב) ואין לתמוה על חריכות יתי המלוכה, מימי מות חוריים החתי עד עתה, כי יהוע הוא שניתים הקדחוניים לכו נם תפלם עד עשכה שניס על ערי מצלר ולוד ושרלוין יוכיחו.

ג) ועל פי פדושי זה אין לתתו׳ עוד על תוכן פעיר הזה, שאין לו הפלפות, עם הפסוק הראשון, כי עקר הציר לח ניעה על המעשה ההוא רק על לכידת העיר וכפשר אחריה. גם אפקר נומר שעל מות לבן הוא פם כליומר שפר אחריה דוד בעת הניח, ונתן לו פם זה לזכרון, כמו שנתנו ציתים הפם לקרות שמות אנשים ומקומות אל פם שהקדה אפר קרם פם בעת הניח: ולפנפ הזמת נקרתו נפ״ל כלי הומר אחלת, בעית, וידתון, לפזכיר המחורע, שהקום לו האיש אפר ניצו בעצמו: וע״כ אין כאן תיתה אם בשאר הנציחים לא נאמרו עוד הזמות אחלם בכלי הומר, כי רק לדוד ולבני דודו היו לזכרון, אבל אח״כ נכללו נכלל שאר כלי שאר הראשיים וכל אחד לפי ערכו וגנונו.

כָּוֹת: לְמַעַן אֲסַפֵּרָה כָּל־תְּהִלָּתֶךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת־
צִיּוֹן אָגִילָה בִישׁוּעָתֶךָ: טָבְעוּ גוֹיִם בְּשַׁחַת
עָשׂוּ בְּרֶשֶׁת זוּ טָמָנוּ נִלְכְּדָה רַגְלָם: נוֹדַע |
יְהוָה מִשְׁפָּט עָשָׂה בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע
הִגָּיוֹן סֶלָה: יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל־גּוֹיִם
שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים: כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן
תִּקְוַת עֲנִיִּים תֹּאבַד לָעַד: קוּמָה יְהוָה אַל־
יָעֹז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גוֹיִם עַל־פָּנֶיךָ: שִׁיתָה יְהוָה |
מוֹרָה לָהֶם יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ הֵמָּה סֶלָה:
י לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת
בַּצָּרָה: בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ |
בְּמְזִמּוֹת זוּ חָשָׁבוּ: כִּי־הִלֵּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת
נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרַךְ נִאֵץ | יְהוָה: רָשָׁע כְּגֹבַהּ
אַפּוֹ בַּל־יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל־מְזִמּוֹתָיו: יָחִילוּ
דְרָכָו | בְּכָל־עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ כָּל־
צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם: אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט
לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא־בָרָע: אָלָה | פִּיהוּ מָלֵא
וּמִרְמוֹת וָתוֹךְ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ עָמָל וָאָוֶן: יֵשֶׁב |
בְּמַאֲרַב חֲצֵרִים בְּמִסְתָּרִים יַהֲרֹג נְקִי עֵינָיו

ענייס ק'

י למה ה', אמר מתוכיותו נדלמ שחנר מיד על הקולמו, כאמר כנר כוכחתיו נאטרתי נאנרת הנניס. וכמו שפירשנו נס כרנ המנאר ז"ל: ויפס הוא לחנדו מפניס לחת עליו, ולהפרידו מפניס לחרת ממנו, כי נזמן נעשו כאחד, לך נשנין נס נפרדיס כי הרמנון ט' נעשס על הנשורס, אורה ה' אשמחה ואעלצה. בשוב אויבי האויב עמון, תמו החרבות לצח עשית לשענך. וה' לעולם ישב. זמרו וכו' וכו' וכשני י' למד נגך לינמי כדוד לצח מדלו כל ימיו לנזוותו כידוע מכל קורותיו ב) ונמזמור יא בח'

ב) ועל כן מלקו נמקנת מן הכתובן: לך לח נתן לו סס נפרט, נס לח קרח שמו עליו לרמוז שנניסס כאחד יחכנו. וכלצד זמזתיו על זס כנר.

Digitized by Google

לְחֶלְבָּה יִצְפֹּנוּ: יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר | כְּאַרְיֵה בְסֻכּה
יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי יַחְטֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ:
וְדָכְּא יָשַׁח וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו חֶלְכָּאִים: אָמַר
בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל־רָאָה לָנֶצַח:
קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ אַל־תִּשְׁכַּח עֲנָיִים:
עַל מֶה | נִאֵץ רָשָׁע | אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא
תִדְרֹשׁ: רָאִתָּה | כִּי־אַתָּה | עָמָל וָכַעַס | תַּבִּיט
לָתֵת בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֶלְכָּה יָתוֹם אַתָּה |
הָיִיתָ עוֹזֵר: שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וָרָע תִּדְרוֹשׁ־
רִשְׁעוֹ בַל תִּמְצָא: יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ
גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין
לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ: לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ בַּל־
יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ מִן־הָאָרֶץ:

א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה | חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ
לְנַפְשִׁי נוּדִי הַרְכֶם צִפּוֹר: כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים
יִדְרְכוּן־קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל־יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ־
אוֹפֶל לְיִשְׁרֵי לֵב: כִּי הַשָּׁתוֹת יֻהֲרֹסוּן צַדִּיק
מַה־פָּעָל: יְהוָה | בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם
כִּסְאוֹ עֵינָיו יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם: יְהוָה
צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ:
יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ

ידכה ק'. חל כאים ק'. ענוים ק'

יא בת' חסיתי, מוזר לסדרו, להעמיד מזמורים מסך נעמו זימי שמול, ומתחיל כמה דסייס. כי חזותו מוכיח עליו שנעשה בעת נוסו מליך לנור, וממנודם למלידם בחמוך (שמואל א' כ"ג) ופירוש מלינת איך תאמרו לנפשי הוא לפ"ך איך תתמדו לנפשי, להרכם והלא"ך מוזכת עלמה ולחרת עמה. נודי צפור: וקרוב אל עלמו הרכם כי הוא היה להם למחסה כהר כנודע ממעשה קעילה ונגל. ועל המזמור הזה נאמר שיר

יב הושיעה

Digitized by Google

זַלְעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם: כִּי־צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת
אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנִימוֹ:
יב לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד:
הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים
מִבְּנֵי אָדָם: שָׁוְא | יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ שִׂפַת
חֲלָקוֹת בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ: יַכְרֵת יְהוָה כָּל־שִׂפְתֵי
חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת: אֲשֶׁר אָמְרוּ |
לִלְשׁוֹנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ:
מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים עַתָּה אָקוּם
יֹאמַר יְהוָה אָשִׁית בְּיֶשַׁע יָפִיחַ לוֹ: אִמְרוֹת
יְהוָה אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל
לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם: אַתָּה־יְהוָה תִּשְׁמְרֵם
תִּצְּרֶנּוּ | מִן־הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם: סָבִיב רְשָׁעִים
יִתְהַלָּכוּן כְּרֹם זְלוּת לִבְנֵי אָדָם:
יג לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: עַד־אָנָה יְהוָה
תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח עַד־אָנָה | תַּסְתִּיר אֶת־פָּנֶיךָ
מִמֶּנִּי: עַד־אָנָה | אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן
בִּלְבָבִי יוֹמָם עַד־אָנָה יָרוּם אֹיְבִי עָלָי: הַבִּיטָה
עֲנֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הָאִירָה עֵינַי פֶּן־אִישַׁן הַמָּוֶת:
פֶּן־יֹאמַר אֹיְבִי יְכָלְתִּיו צָרַי יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט:

יב הושיעה ה', כנאמר על מנצי קעילה, לחדי מצר שמע מלת ה', ע"י סלודים ורתומים שסניזורו ניך שמול שם יפג שם מתם (שמואל ב' כ"ג י"ג) ונלתי ספק פתורו בתחלה בשפתותיכם, ובלטינים חניף יחנפו לו. כי בקילס תיד המלטתים תצר לחנוס: וע"כ בחצר שמע מלת ה' יסגירו! חדש לפו בא, כי נתל יגמלוהו בעם תחת עוזתו, ויחנך לת המזמור בלנס, ולניו ילמד מזמור

יג עד אנה, כנעשה בהיותו נחודשה נתנדע זיף ובא בליו יהושנתן מורבו לכבות עמו בדית: כי ע"י כריתת הברית הזה סנין שהמלך לניו עודנו בח:לתו בליו, ולא יחדל לנקשנו. וע"כ למד עך לנה מבית עוד עלות בלנני למנוע מקום מפלט לי וכו' וכו', ומזמור

Digitized by Google

וַאֲנִי ׀ בְּחַסְדְּךָ בָטָחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ
אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי גָמַל עָלָי:
יד לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים
הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין עֹשֵׂה־טוֹב: יְהוָה
מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי־אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ
מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים הַכֹּל סָר יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ
אֵין עֹשֵׂה־טוֹב אֵין גַּם־אֶחָד: הֲלֹא יָדְעוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם יְהוָה לֹא
קָרָאוּ: שָׁם ׀ פָּחֲדוּ פָחַד כִּי אֱלֹהִים בְּדוֹר

ד אמר נבל בלבו, כלומר על נפל נעל לפניהל נצוח נשרי דוד ויגידו לו חדשות הטוב הנליעל הלוז תבר תפרוסו. כי תו עלה עטן בפלסו כידוע. ויפעוט שפוט שכל ישראל השחיתו והתעיבו עלילותיהם, להיותם תחת ממשלת עגך רשע כדומה לדומי. וע"כ תבך עליו המזמור הלוה:

ולפי שראיתי שנם המזמור הזה לקחו פלחדונים לרמיה על סנגתם, שהתלים מאפספים שונים חבר, מהיותו דומה כמעט למזמור ס"נ: למדתי להרחיב עליו דברי מעט ומומר סם ולמו כפילה, לא היה כפילה, כי פזר דוד עצמות כ' המזמורים נמעוט שונים, ומקומות מלגיהם נמוקן שלין לכתם שמפיו יצלו ומתנו סודנו נם שניהם כלשר סם לפניהו: וזה תפלת השנוים, כי בנה פה לתר השחיתו התעיבו עלילה ול"ל המעשה כי נפלה עשה נפל עתה להיותו כפוי טובה, נם זתן מועט קוטן לזה עשו כמוהו נם אינשי קעילה: לך סם מזמור כ"נ לתר השחיתו והתעיבו עול ול"ל דומה ושיעתו השחיתו והתעיבו העול עוך יותר תתה שבוש מתועב נעלמו: פה לתר הכל סר ול"ל ישראל כלו סר תן הדרך הטובה לשר הלכו פה, נם כי לא ידעו כלם את התורה; לך סם לתר כלו סנ ול"ל כל עלמו של דומה סנ לתוך תתה שלתר, כי חנם נדול בתורה היה. פה לתר כל פועלי תון לכלול נם דומה נתוכם. וזה פועלי און כי רק על דומה ושיעתו תדנר: פה לתר שם פחדו פחד ר"ל הניתעים הפלה. וכתרנום הרתע"תן ז"ל כי אלהים בדור צדיק ולא עם דור תשתת נזה: עצת עני תבישו לתם כי קעילה ולתם נפל. לך ה' מחסהו: וזה תקן כל המליצה הזאת וזנה לותם תכל כל, לכוונם יותר נכך דומה ולתר סם פחדו פחד דומה ושיעתו נמקום לשר לא היה פחד כמו וכסו ולין דוקף. ולתר. כי תלקיש לשר תבישתה, פזר עצמות חונך ר"ל תחנות תחנוך: וכספר כי אלהים תאסם ר"ל לותם המניעים ותחנניים לותך. והמליצ. הזאת לא תלות לנפל וע"כ שנה לותם פה נדנדו עליו: וזה שלתדתי שנם תקום לו תנא המזמורים יניעדון על דברי כוה, כי פה לפי סדר הקורות נכון לדבר על נפל, וזה לפי ענין הכתיבים יכון לדבר על דומה כי תתנו יבבר נם נמזמור הקודם לו: והפסיק מי יתי לתר דוד נעלמו נכל לתך תבתי המזמורים הלאל, יחד על כל שלר מזמוריו לנל תיל, כי כנר ידע ע"י שמואל הנביא שילוחלים ויניח תכייכם עני המלוכה ותשכני לא: וכדעת חז"ל לשר תינקם לחוקה תן הקריטיק לו לרך זתן לכידתה,

Digitized by Google

צַדִּיק: עֲצַת־עָנִי תָּבִישׁוּ כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ:
מִי־יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת
עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל:

טו מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה מִי־יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי־
יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ: הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק
וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ: לֹא־רָגַל | עַל־לְשֹׁנוֹ לֹא־
עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה וְחֶרְפָּה לֹא־נָשָׂא עַל־
קְרֹבוֹ: נִבְזֶה | בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת־יִרְאֵי יְהוָה
יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמִיר: כַּסְפּוֹ | לֹא־נָתַן
בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל־נָקִי לֹא לָקָח עֹשֵׂה־אֵלֶּה
לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם:

טז מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ:
אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ:
לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־

מטעם נכון מאוד. והוא שנזכי המזמורים כאלה המלך מתרעם על הסחתת הלחם המדות המוסריות כי פרט"ס דומה: וידוע שנאין מוסר מסחת הלחן; ובעם היושב עליה ינסחו ממנה: וע"כ אמר מי יתן! נדרך תפלה ובקשה — וכמו מי יתן וסיה לנגד זה — שמציון תצא ישועת ישראל להפיל מרמנע הזה אם ע"י הפיכת לבביהם בעתם שמה לשמוע תורת ה' ושנו המזמורים: אן לף כי יהיו גאולה. ואז יכונע לבם הערל ושב ה' את שבותם: ושמן בשוב ה' את שבות עמו יאחר מאמי הדבקים באלה יגל יעקב וישמח ישראל! ואין להאיים המסורד באלה, אם נלחם עשתונותיו מתיך שתי הניוחות יחד נאלה אחת קשה. כמו בהונך ושיבת — בם כי ילחן נזה את רגל הדקדוק מעט על הקיל ב) ולפי הפירוש הזה כאה חנורו למזמור

טו ה' מי יגור. אשר נו תשרך נאהל תאכסה את תכונת שיח לדיק ויהולך תמים כמאמנך (אול נעגאנחען) להצינדים הנזכרים נתחלה, למען הורות לותם הדרך אין יגורו תמיד נאוהל ה' ולא תקיל נאהל לותם: ואלו יחזק נזה עוד מזמור

טז שמרני אל כי הסיתי בך, נאומרו סיח מזמור י"ד ועצת עני תניטו כי ה' מחסהו, ומזמור ט"ו ה' מי יגור וכו' התחיל זה שמרני אל כי נם אני הוא מאשר חסו נך. ומען חנור המזמור הלזה הוא מחרי מלחמת מצלוס

ב) יע"ם שנראה מלת יאיתיו נתת כמוקים קשים נשבע נתלינות ונבנות אשר יכנס נם נך שיחיה, ויבטיח עילם שיעשיו נתלות ועשה הלמות ורב החיבית.

חֶפְצֵי־בָם: יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־
אַסִּיךְ נְסָכֵיהֶם מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם
עַל־שְׂפָתָי: יְהוָה מְנָת־חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה
תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִימִים אַף־
נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי: אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר
יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי: שִׁוִּיתִי יְהוָה
לְנֶגְדִּי תָּמִיד כִּי מִימִינִי בַּל־אֶמּוֹט: לָכֵן שָׂמַח
לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: כִּי
לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ
לִרְאוֹת שָׁחַת: תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע
שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח:

יז תְּפִלָּה לְדָוִד שְׁמַע יְהוָה צֶדֶק הַקְשִׁיבָה

• ויתיר •

כאשר צוה מלין הידוכה להסיעו למלך עליהם (שמואל ג' י"ג ט') ולזה אמר לקדושים אשר בארץ המה, ולא פסעו ממלכם ומלהיכם ואדירי נסון המסתפע לחלי לפי, ואדירי, לשר נתנן המה, ותחילי כל חפצי בם, כ) לך ירבו עצבותם מותם לשר על אחר מהרו: ה' מנת חלקי, אתה תומיך גורלי וע"כ חבלים נפלו בנעימים וכאשר אמר נעניין סהוא (שם ושם י"ט) כי הלא ידעתי היום כי אלי מלך ישראל: וע"כ לשנך ה' אשר יעצני עתה אמרתיה גני אף לילות יסרוני כליותי, על חטאי ושותי ה' לנגדי תמיד, אלחי התעצם על מעשיו לכן שמח לבי וכו', ולא תתן חסידך, ונם זה לאות שנם מזמור הלזה נעשה לעת זקנת דוד, כאשר רמזתי על זה למעלה מזמור ד' הערה ג'. ואליו נאה לשנת מזמור

יז תפלה לדוד, כנאמרת לפי דעת המאחר נעת אשר הלשינו אותו סוטניו על שאול, וע"כ נם פה יהיה על הסדר אשר אמרתי, שתחלת מזמורי אשר נעשה אחרי מלכו ואח"כ אשר נעשה עתה נותו למלכות: לך לפ"ד זה המזמור הוא מתוסף אשר אמר דוד אין לפני עלותו על כסא מלכותו אין אח"כ: ולזה קדמו תפלה לפי שהתפללה נכל עת לנוסת מלחמה ג) וע"כ אני מולאה

ח) ואתה קוסח נעים' הכון לנך, והנחל נעצבות מחשנותיך אל מקום מחנות דוד, נעת נוח אלין מלחתי ישראל לנקב מחתו סליחם על פשעיהם, ושמע לפני סר הסוללים נשפוך נפשי לפני ה', נשניהם נדפני כניסים כחלה, ותעשום חכן נעימות לוף נפא הנוסף ממחזור תוספי הנאחר נחיתם שיטוי דנרים כעונש ותשונם נם אל הפקודים החלה.

ג) וכן נ"ל שמחזר פ"ו פשם ה' תזניך נוסף לשחר מתנו נכל עת הרעתון, וק"ל תפלה לעני נעת התחלה, כמו שתפלה למשה נתחלת לפ"ז מכל ובירו נאותם ממנר.

Digitized by Google

רַגְתִּי חַאֲוַיְנָה תְּפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה׃
מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים׃
בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל־תִּמְצָא
זַמֹּתִי בַּל־יַעֲבָר־פִּי׃ לִפְעֻלוֹת אָדָם בִּדְבַר
שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ׃ תָּמֹךְ
אַשֻּׁרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל־נָמוֹטוּ פְּעָמָי׃ אֲנִי
קְרָאתִיךָ כִּי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע
אִמְרָתִי׃ הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים
מִמִּתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ׃ שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת־
עָיִן בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי׃ מִפְּנֵי רְשָׁעִים זוּ
שַׁדּוּנִי אֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי׃ חֶלְבָּמוֹ סָגָרוּ
פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגַאוָה׃ אֲשֻׁרֵינוּ עַתָּה סְבָבוּנִי
עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ׃ דִּמְיֹנוֹ כְּאַרְיֵה
יִכְסוֹף לִטְרֹף וְכִכְפִיר יֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים׃ קוּמָה
יְהוָה קַדְּמָה פָּנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְטָה נַפְשִׁי
מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ׃ מִמְתִים־יָדְךָ ׀ יְהוָה מִמְתִים

כגוונא מאוד נס על מדידת שגע בן נכדי ע) כלאות דוך שעשרת הפשטים עזנזו, וילכו אחרי הים הגליל הלזה: ויפן אל ה' תחכתו וילחץ שמעה ה' צדק! בחנתני עתה בלית מבזוים לא מצאת כי עבר פי דבר בגילעל — כי בדבר הלזה אמרתי הפעמו השיגו, ומס כה ילמד לא חפלתי בך הגני — גם שמרתי ארחות פריץ בקללת שמעי בן גרא, ולא נתתי את מבטי להרגני, רק אמרתי „הנחכו ויקלל" ועתה חמוך נא אשרי. מפני רשעים זו כתוכם בפלגש שדוני — דמיונו אל שגע בן נכדי כאריה במסתרים החודש לעדוף עדפו בפתע פתאום ולא כחוץ בגלה ומפוקפס: וע"כ קומה ה' קדמה פניו עדם תלת מהפזתו הדעה לפשילה סדם ועזה: ואני אהוה בצדק עתה בצוחי העילם את פניך ואשבעה בהקיץ לפני לחזון קסדך תמונתך בבדפסונם עדם לפתי מפס. ויהי לילך סיסים בעוד עשם ודעת ילמוד מלוי מזמור יח

ע) וחל תדחני ממם שהחדתי לחעלם בחזחור ז' שנם היח נחחר על היחו החעשה עזמו, כי שם בנך יכחל דבר, ובחבך שבחבו רוח ה' בפיותו בין בנחיו בתיך קהל ועדה הפסחת על שני הפסיסים. וקס החפלל חל ה' לבדך: גם חיחי דומה לבזיך נחחזו מזחר י"ח כי חוחו חנך לפלחמה בך נחחני מלחמתו קיהם בלחחם, ולבוחות לה חחר נלחוגם.

מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם
יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם: אֲנִי
בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ:

יח לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר דִּבֶּר ׀
לַיהוָה אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל־
יְהוָה אוֹתוֹ מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל: וַיֹּאמַר
אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי: יְהוָה ׀ סַלְעִי וּמְצוּדָתִי
וּמְפַלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה־בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי
מִשְׂגַּבִּי: מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמִן־אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ:
אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיָּעַל יבעתוני:
חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבָּבוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת:
בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע
מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו ׀ תָּבֹא בְאָזְנָיו:
וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ ׀ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ
וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־חָרָה לוֹ: עָלָה עָשָׁן ׀ בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ־
מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ: וַיֵּט שָׁמַיִם
וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו: וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב
וַיָּעָף וַיֵּדֶא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ: יָשֶׁת חֹשֶׁךְ ׀ סְתָרוֹ
סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים:
מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ:
וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ׀ יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ בָּרָד

יח למנצח לעבד. מפר היה מיד נלחמו נכל מלחמה ומלחמה, וע"כ נכתן מוסנו עם כל מין משני חלקי המזמורים מפר מכח חנך הספר הלזה: ובכח יובע שסדר מפרנשלל ז"ל מנה ע"ד סנויס במזמור הזה, מפר נכתב בשמואל: ובלס מפרסס לעלוי ושונת הסיק בעת זקנת דוד: וע"כ גס זה למופת על דנרי סדוק חזר על סיניו ותהלותיו לעת זקנותו ותקנוס לביות ספר לחך: ולפי שבמזמור הזה מספר גדולת ס' ומסדיו לשומרי בריתו ועדותיו, כאן הוא מקום לסמדו עס מזמור

יט השמים

וְגַחֲלֵי־אֵשׁ: וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב
וַיְהֻמֵּם: וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת
תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ:
יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי אַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים:
יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז וּמִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי:
יְקַדְּמוּנִי בְּיוֹם־אֵידִי וַיְהִי־יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי:
וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב יַחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי: יִגְמְלֵנִי
יְהוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי: כִּי־שָׁמַרְתִּי
דַרְכֵי יְהוָה וְלֹא־רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי: כִּי כָל־
מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי וְחֻקָּתָיו לֹא אָסִיר מֶנִּי: וָאֱהִי
תָמִים־עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי: וַיָּשֶׁב־יְהוָה לִי
כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו: עִם־חָסִיד
תִּתְחַסָּד עִם־גִּבֹּר תָּמִים תִּתַּמָּם: עִם־נָבָר
תִּתְבָּרָר וְעִם־עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל: כִּי־אַתָּה עַם־
עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל: כִּי־אַתָּה
תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַ חָשְׁכִּי: כִּי־בְךָ
אָרֶץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג־שׁוּר: הָאֵל תָּמִים
דַּרְכּוֹ אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל
הַחוֹסִים בּוֹ: כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי
צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ: הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי חָיִל וַיִּתֵּן
תָּמִים דַּרְכִּי: מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי
יַעֲמִידֵנִי: מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחֲתָה קֶשֶׁת־
נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי: וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ
תִסְעָדֵנִי וְעַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי: תַּרְחִיב צַעֲדִי תַחְתָּי
וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי: אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם

וְלֹא־אָשׁוּב עַד־כַּלּוֹתָם: אֶמְחָצֵם וְלֹא־יְכֹלוּ
קוּם יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי: וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה
תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי: וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף
וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם: יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ עַל־
יְהוָה וְלֹא עָנָם: וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל־פְּנֵי־
רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם: תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי
עָם תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא־יָדַעְתִּי
יַעַבְדוּנִי: לְשֵׁמַע אֹזֶן יִשְׁמָעוּ לִי בְּנֵי־נֵכָר יְכַחֲשׁוּ
לִי: בְּנֵי־נֵכָר יִבְלוּ וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם: חַי־
יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי: הָאֵל
הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי: מְפַלְּטִי
מֵאֹיְבָי אַף מִן־קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חָמָס
תַּצִּילֵנִי: עַל־כֵּן | אוֹדְךָ בַגּוֹיִם | יְהוָה וּלְשִׁמְךָ
אֲזַמֵּרָה: מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד
לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם:

ט לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים
כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם
לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה־דָּעַת:
אֵין־אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם:
בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵּבֵל מִלֵּיהֶם
לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא
מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה
הַשָּׁמַיִם | מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין

ט השמים מספרים, שמוע סיל שבח על השמש ועל התורה המרפא בנפשים כזכרי תמך לשולטים נס: ולין נדיך למלוע זמן מיוחד להמנאתו כי כל ביתים שוות לו: ועליו יתנו כדעים ותחים מזמורי

נִסְתָּר מֵחַטָּאתֶיךָ: חוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת
נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי
יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה
מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת
לָעַד מִשְׁפְּטֵי־יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו:
הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ
וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם
עֵקֶב רָב: שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי:
גַּם מִזֵּדִים | חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז
אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ לְרָצוֹן | אִמְרֵי־
פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

כ לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם
צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ | שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יִשְׁלַח־עֶזְרְךָ
מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: יִזְכֹּר כָּל־מִנְחֹתֶיךָ
וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה: יִתֶּן־לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל־
עֲצָתְךָ יְמַלֵּא: נְרַנְּנָה | בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם־
אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא יְהוָה כָּל־מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ:
עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ
מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבוּרוֹת יֶשַׁע יְמִינוֹ: אֵלֶּה
בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ | בְּשֵׁם־יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר: הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ
קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ
בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

כ יענך ה' ביום צרה. פשר חיבר מלחמת מלכותו להלחם מלכחנים והלויס בנית ה', ומהעם בנתי תפלותיהם, — ובעין מה שקוליס בתקוקפיעד — בעת נלחמו כוח לו לחך מהמלכים הבחיס לחריו למלחמם נגד בחלוין: וע"ז הדרך עלמו נס מזמור כא ה'

Digitized by Google

כא לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: יְהוָה בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח
מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מַה־יָּגֵל מְאֹד: תַּאֲוַת לִבּוֹ
נָתַתָּה לוֹ וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל־מָנַעְתָּ סֶּלָה:
כִּי תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת
פָּז: חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לּוֹ אֹרֶךְ יָמִים
עוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד וְהָדָר
תְּשַׁוֶּה עָלָיו: כִּי־תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד תְּחַדֵּהוּ
בְשִׂמְחָה אֶת־פָּנֶיךָ: כִּי־הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ בַּיהוָה
וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל־יִמּוֹט: תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל־
אוֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ תִּמְצָא שׂנְאֶיךָ: תְּשִׁיתֵמוֹ כְּתַנּוּר
אֵשׁ לְעֵת פָּנֶיךָ יְהוָה בְּאַפּוֹ יְבַלְּעֵם וְתֹאכְלֵם
אֵשׁ: פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ תְּאַבֵּד וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם:
כִּי־נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל־יוּכָלוּ:
כִּי תְשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ תְּכוֹנֵן עַל־פְּנֵיהֶם:
רוּמָה יְהוָה בְּעֻזֶּךָ נָשִׁירָה וּנְזַמְּרָה גְּבוּרָתֶךָ:

כב לַמְנַצֵּחַ עַל־אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד:
אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי
שַׁאֲגָתִי: אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה
וְלֹא־דוּמִיָּה לִי: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת
יִשְׂרָאֵל: בְּךָ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ:
אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא־בוֹשׁוּ:

יתיר ו׳

כא ה׳ בעוך ישמח מלך, לך את זה עשה אמר לעבד כגר הצליח ועשה לו שם בארץ: כי בכל דרכיו ידע המלך שחסיד הוא את ה׳ ומלוה לבלי ליחם כל נגועותיו וע״כ סתך בם שניתם לשיר בלחומו י״ש, ופ״פ יסדר לעבד שמדתי יצוך לאחריתם מזמור

כב אלי אלי למה עזבתני, הנאמר בעת עבד היה מסתתר בנגעת שחכילה, ויאמינ כי בא שאול אחריו להמיתם: ועל מנוקותיו בעת הסיע ונפלט נזכרו

וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא־אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי
עָם: כָּל־רֹאַי יַלְעִיגוּ לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ
רֹאשׁ: גֹּל אֶל־יְהוָה יְפַלְּטֵהוּ יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ
בּוֹ: כִּי־אַתָּה גֹחִי מִבֶּטֶן מַבְטִיחִי עַל־שְׁדֵי
אִמִּי: עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי
אָתָּה: אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי־צָרָה קְרוֹבָה כִּי־
אֵין עוֹזֵר: סְבָבוּנִי פָרִים רַבִּים אַבִּירֵי בָשָׁן
כִּתְּרוּנִי: פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג:
כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל־עַצְמוֹתָי הָיָה
לִבִּי כַּדּוֹנָג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי: יָבֵשׁ | כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי
וּלְשׁוֹנִי מְדֻבָּק מַלְקוֹחָי וְלַעֲפַר־מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי:
כִּי סְבָבוּנִי כְלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הַקִּיפוּנִי
כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי: אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה
יַבִּיטוּ יִרְאוּ־בִי: יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל־לְבוּשִׁי
יַפִּילוּ גוֹרָל: וְאַתָּה יְהוָה אַל־תִּרְחָק אֱיָלוּתִי
לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה: הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד־
כֶּלֶב יְחִידָתִי: הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי
רֵמִים עֲנִיתָנִי: אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי בְּתוֹךְ
קָהָל אֲהַלְלֶךָּ: יִרְאֵי יְהוָה | הַלְלוּהוּ כָּל־זֶרַע
יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל:
כִּי לֹא־בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא־הִסְתִּיר
פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ: מֵאִתְּךָ תְהִלָּתִי

את עניו ואת לחמו משך הניח ניד מלך מואב, ישותו כל מלילות התלאות וסילגה משך כמלפו במזמור הלזה הדומה לקנה, ופה שנאמר נסוף נשמתם וקדוש יראי ה' הללוהו — כי לא בזה — מאתך תהלתי וכו' נאמר מענו לחתי לקחו את החנית ואת נפחת החים משך מדאם שעול. ופה נאמר לזה מזמור

Digitized by Google

בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאָיו: יֹאכְלוּ עֲנָוִים | וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו יְחִי לְבַבְכֶם לָעַד: יִזְכְּרוּ | וְיָשֻׁבוּ אֶל־יְהוָה כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם: כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ | כָּל־דִּשְׁנֵי־אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל־יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה: זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַאדֹנָי לַדּוֹר: יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה:

כג מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר: בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל־מֵי מְנוּחוֹת יְנַהֲלֵנִי: נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא רָע כִּי־אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי: תַּעֲרֹךְ לְפָנַי | שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה: אַךְ | טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל־יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית־יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים:

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל

כג ה' רועי, מצד כוח שיר נטחון בטיב ובפלא מאוד, להחזיק לב המבטחים, ולסעדם נגוע כסופה נדה, וכסערה מלוקוחיסם, בשנע ה' המכזיב על מי מנוחות את קויו המיחלים לחסדו: וזמן חנכו היה נלקלב לחתי נוחו שמה בפקודת מכיס מלך בת ויבב סם נעת שמלן, תחת נגפי מכיס מצד היה לו למחסה, גם כחל לנוח בו ולשלול שלל רב מאחן רחנת ידיס כלמור (שמואל ב' כ"ז ח') וע"כ אמר ה' רועי ולא מכיס ע"כ לא אחסר, והוא ולא אחר על — מי מנוחות ינהלני, וגם כי אלך בגיא צלמות למלחמות לא אירא רע — תעריך לפני שלחן נגד צוררי ממש, אפלו כל זה לימו שרוי לי אך טוב וחסד ירדפוני — ושבתי בבית ה' כיס תעוקתי החזק, ונלעדה אין לי עוסק כי זה זמן רב מצד כגלה מאלנו, מגלי עוף על מצמן ה': וכנסף ממוסק פליו מזמור

כד לה' הארץ ומלואה, מצד הוס שיר שנח על מקדם ה' מצד פליו כל תעוקתו כלמור נמזמור מקודם: וגם הוס לימו לריך כידוש אחר ממס שפיעזו

Digitized by Google

וְיִשְׁבֵּי בָהּ׃ כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־
נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃ מִי־יַעֲלֶה בְהַר־יְהוָה וּמִי־
יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃ נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב
אֲשֶׁר | לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע
לְמִרְמָה׃ יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה
מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃ זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ
יַעֲקֹב סֶלָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים | רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ
פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי זֶה מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃
שְׂאוּ שְׁעָרִים | רָאשֵׁיכֶם וְשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם
וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד
יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃

כה לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃ אֱלֹהַי בְּךָ
בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה אַל־יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי׃ גַּם
כָּל־קוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם׃
דְּרָכֶיךָ יְהוָה הוֹדִיעֵנִי אָרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי׃
הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ | וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי
יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם׃ זְכֹר־רַחֲמֶיךָ
יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃ חַטֹּאוֹת

המצפר ז״ל, ולפ יביעה ושמל למניח לו זמן חנכו כי כל הרוצה לעשות יעשה שנשוף ימיו עשכו לו לפחות נהעלותו את לרון ס׳ מנית שמיכנ-לניון. ומיך סיכיס לחכי מלכו וע״כ ולין יפס לחנך מזמור

כה אליך ה׳, מלקי הלנאות מפר גו סיים המזמור הקודם נפשי אשא ונעשה גם הוא לחכי מלכו וע״כ מוכן הוא לפרד המזומן ממני — כי כל מעייני גו יהיו שחנך נעת זקנת דוד נחמכו גו השאת נעוריי — מה שהיינו יפות להאמר מפיס מפר עודנו ניתי נערות לו שחרות: ויפס למר מי שפרשו על חטת ג״ם: וכחטת הזה סיס לפי הפשטתי נכיות דוד כפן כ״ב לו כ״ך שנה: כי יהיה הוא שימי חייו היו שנעים שנה: ושלמה סיה בן י״ג כשעלה

Digitized by Google

נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי־
אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה׃ טוֹב־וְיָשָׁר יְהוָה עַל־
כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ׃ יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט
וילמד וַיְלַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ׃ כָּל־אָרְחוֹת יְהוָה חֶסֶד
וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו׃ לְמַעַן שִׁמְךָ יְהוָה
וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי כִּי רַב־הוּא׃ מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא
יְהוָה יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר׃ נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין
וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ׃ סוֹד יְהוָה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ
לְהוֹדִיעָם׃ עֵינַי תָּמִיד אֶל־יְהוָה כִּי הוּא־יוֹצִיא
מֵרֶשֶׁת רַגְלָי׃ פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי
אָנִי׃ צָרוֹת לְבָבִי הַרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי׃
רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכָל־חַטֹּאתָי׃ רְאֵה־
אֹיְבַי כִּי־רַבּוּ וְשִׂנְאַת חָמָס שָׂנְאוּנִי׃ שָׁמְרָה
נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל־אֵבוֹשׁ כִּי־חָסִיתִי בָךְ׃ תֹּם־
וְיֹשֶׁר יִצְּרוּנִי כִּי קִוִּיתִיךָ׃ פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת־
יִשְׂרָאֵל מִכֹּל צָרוֹתָיו׃

כו לְדָוִד שָׁפְטֵנִי יְהוָה כִּי־אֲנִי בְּתֻמִּי הָלָכְתִּי
וּבַיהוָה בָּטַחְתִּי לֹא אֶמְעָד׃ בְּחָנֵנִי יְהוָה וְנַסֵּנִי
צָרְפָה כִלְיוֹתַי וְלִבִּי׃ כִּי־חַסְדְּךָ לְנֶגֶד עֵינָי
וְהִתְהַלַּכְתִּי בַּאֲמִתֶּךָ׃ לֹא־יָשַׁבְתִּי עִם־מְתֵי־

יתיר ו׳

על כסף המלוכה, וכוח היה בזה בשני לצ״ם, ומ״כ לקיחת ממו היתה כנגעת
הסיח ב) ואל המזמור הזה טוב ויפה קדמת
כו שבטני ה׳, אמר נאמר ניתי שאול לפ״ד המנחר ז״ל: ועני״ן חוזר המלך
גם בתלוקה הזאת לסדרו המיועד ממנו: וקדמתם היא מצווי מלילותיהם

ואל תתמה אם קדם חותו החטא נעוריו, כי ידוע שיסוסם בזן בשנים נקרא
נער וכן בחברים: גם חפץ־ שהמלך נתן לכולנו בזה כל חטאינו שיזועים ושחוכה
יזועים לו׳.

Digitized by Google

שָׁוְא וְעִם נַעֲלָמִים לֹא אָבוֹא׃ שָׂנֵאתִי קְהַל
מְרֵעִים וְעִם־רְשָׁעִים לֹא אֵשֵׁב׃ אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן
כַּפָּי וַאֲסֹבְבָה אֶת־מִזְבַּחֲךָ יְהוָה׃ לַשְׁמִיעַ
בְּקוֹל תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ יְהוָה
אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃
אַל־תֹּאסֵף עִם־חַטָּאִים נַפְשִׁי וְעִם־אַנְשֵׁי
דָמִים חַיָּי׃ אֲשֶׁר־בִּידֵיהֶם זִמָּה וִימִינָם מָלְאָה
שֹׁחַד׃ וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי׃ רַגְלִי
עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֲלִים אֲבָרֵךְ יְיָ׃

כז לְדָוִד | יְהוָה | אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא יְהוָה
מָעוֹז־חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד׃ בְּקָרֹב עָלַי | מְרֵעִים
לֶאֱכֹל אֶת־בְּשָׂרִי צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ
וְנָפָלוּ׃ אִם־תַּחֲנֶה עָלַי | כַּיחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי
אִם־תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ׃
אַחַת | שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי

בקדוש למד שמרה נפשי ונזה אל האסוף עם חטאים נפשי: סס למד הום ויושר יצרוני ופה ואני בתומי אלך ונדך הזה טוב מרניך: ונפדעות כ"ל סגם הוא נעשה נקלע למד מסר נגד כללים סס, וקום לדמות נמכרם מקום משכן כ', וזכו למד שפטני — כי אני בתמי הלכתי עד עתה ולא דשעתי מלמודי שמול לכדע לו בחנני — כי הסדך — לא ישבתי עם ניתי שוא לפסוע נמלכי — ארהץ בנקיון — כי נקי היס עדיין מכל חעא ולמחם ה' אהבתי משון ביתך כי זאת ניתה מנמתו כל הימים וע"כ אל האסף עם חטאים נפשי רק במקהלים אברך ה': כי נגד ולפ סס מללים כמלוכם גילו: ולליו יחוגד גס

כז ה' אורי וישעי, למד גס הוא חולל ונולד נקלע ב) (ונדמה כמחיכת טעם למה למד בסוף הקדוש "דגלי עמדה במישור" ולמה? כי ה' אורי וישעי) מחבי היותו סס מוללח מלוד ומכניל נכל דבריו: ולמד גס כי ה' אורי וישעי, ובקרוב עלי מרעים — יכשלו — וכי תקום עלי מלחמה,

ב) ואל תחתה קודח נעשה על דגרי הסיבים חבר חני חיחם עת הולדתם לעיר נקלעי כי חדרנם התם חני חיך לא יחסו לה עד עתה גם אחד! המחוינן שחים לדיק ומסדיר כחוהו היה יוסד ודומם כל העת שהיה חבר היחם כשנחים ימים. נלחי נשוח בנוהו לשודות לה' על מנגן המולנח, ולהחפלל על העתיד להניחהו חל מקום חפני?

Digitized by Google

בְּבֵית יְהוָה כָּל־יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם־יְהוָה
וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ: כִּי יִצְפְּנֵנִי | בְּסֻכֹּה בְּיוֹם רָעָה
יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי: וְעַתָּה
יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ
זִבְחֵי תְרוּעָה אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה: שְׁמַע־
יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי: לְךָ | אָמַר לִבִּי
בַּקְּשׁוּ פָנָי אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ: אַל־תַּסְתֵּר
פָּנֶיךָ | מִמֶּנִּי אַל־תַּט־בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי הָיִיתָ
אַל־תִּטְּשֵׁנִי וְאַל־תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי: כִּי־אָבִי
וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיהוָה יַאַסְפֵנִי: הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ
וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי: אַל־תִּתְּנֵנִי
בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי־קָמוּ בִי עֵדֵי־שֶׁקֶר וְיָפֵחַ חָמָס:
לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב־יְהוָה בְּאֶרֶץ
חַיִּים: קַוֵּה אֶל־יְהוָה חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה
אֶל־יְהוָה:

בואת הסנעתם כי לתם תורי ויסעי אני בוטח ו) נכל זאת אחת היל תסר שאלתי מאת ה', ותותם לבקש אני מבקש ויסיל שבתי בבית ה' כל ימי חיי כי נלעבד לין לי טוב נתלן כי סדחקתו ממנה נדלם בעימו כתלו נגרם מסטפח נגחלת ס', וכאסר תמך סוף עלמו (שמואל ב' ע'ז'ע) וע'כ תמך פסוף המזמור על עלמו קוה אל ה' ונס כי יתחזקם לקייס דנדו תכה לו וזסו וקוה אל ה' ז) ונלם לויתו על מזמור כח אליך

ו) ויהוש שתנסה לשון סקודם לידך נכתו תלם הכנויים נלשון נקנס על דבר יהיש. כתו וחס נזאת לא תשמעו לי. נס תסבר שלשם נרמז תף על המשיחם והסנעתם ע"י שמואל הנניח.

ז) ולפי שכבר חתרתי נסקדמתי, שתף כי כל המזמורים תנגו על חיים מתורגם תסבר קנה לויד תו לחים תחר קויס לי, נעשו כלם נתופן סיסיו נס למוסבר הסכל, וחתרי ניוס לעשת תת ה' ולעטוס נו נכל עת, כ"ל שנם המזמור הלזה, נחתר נכוסם על הדרך הזה, להיות סביר נפי כי נעת נרס למען סורותם חזק תמותם נס, וחל יעשהו נגבורותם, ולנם כפל נסוף תלת ד קוה ח ל ה' וכס סיוהו יהיש הוא שנצוה לחים שוחם נסנא נסחוס, וכסיסם חיזק נרס חזקה, יעשל ויאמתוהם נתחוך מחוך: לנו יהם נקרנו, נס כי נצור יהיה נחרן: תחנם חים לנו ונכלנבו כתעם קט יחזור לחיתנו, כי יקנן ועיוהוהו הנפזרות כרנע ויחתן כחו נצרחטוהם, נעוד נרך הלנצ יעמוד תצוחם זיון רב נלחי יהיש תם לעשות. — ונעם היח החלוק

Digitized by Google

כח לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה ׀ אֶקְרָא צוּרִי אַל־
תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנִּי פֶּן־תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־
יוֹרְדֵי בוֹר: שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ
בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ: אַל־תְּמָשְׁכֵנִי
עִם־רְשָׁעִים וְעִם פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּבְרֵי שָׁלוֹם עִם־
רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם: תֵּן־לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְרֹעַ
מַעַלְלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם תֵּן־לָהֶם הָשֵׁב
גְּמוּלָם לָהֶם: כִּי־לֹא יָבִינוּ אֶל־פְּעֳלַת יְהוָה
וְאֶל־מַעֲשֵׂה יָדָיו יֶהֶרְסֵם וְלֹא יִבְנֵם: בָּרוּךְ
יְהוָה כִּי־שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי: יְהוָה ׀ עֻזִּי וּמָגִנִּי
בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנֶעְזַרְתִּי וַיַּעַל־לִבִּי וּמִשִּׁירִי
אֲהוֹדֶנּוּ: יְהוָה עֹז לָמוֹ וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ
הוּא: הוֹשִׁיעָה ׀ אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ
וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם:

כט מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים

כח אליך ה' אקרא, מצד מה צוהו ממחכה פלמים ומלח לת לקלב סלופה בלח, ויקבלו מלכיו עליו וכמעט שקלוהו בלחים לוולח שם בה' מלטרו במסופר (שמואל ב' ל' ו') וכנה בדוד יבוכו ומה יפלו למך אליך ה' אקרא — אל תחרש ממני כשאשלך בחוריס ותומים שבוע קולי בנשאי ידי מלחוק אל דביר קדשך העומד בח"י ואל תכישכני עם רשעים להמדות נגדך בעיוותן בלבה, כי בדול כיס שבחי, וכשבללי מפני לעדי לעיס בלחך הדקיס בחלה מצד הבילוהו לזה ע"י שנלחלם לי ע"כ הן להם כפעלם כי המה לא יבינו אל פעולת ה' — ומחרי הכוותו לת עמלק ויבל לת כל מצד לו ומצד לחלגיו כיקוע הוסיף עוד מברוך ה' ובלחם: ומה נחמד לעיניס סיף במזמור הלזה עם תוכן הצף

כט הבו לה' בני אלים, מצד מי מעורר ומנוה לת חלילי ע"י לתת כבוד ועוז לרס על כל רמיס ושוכן לת דכלי דוח: ומין לריך בלוד כי מעלמו הוח

חצד ליו לחיין הלב ולחים נדהם — ובכה כפי חנהב חצד חנחנו דולחים, כי יחזו לאחי רעד, חו כחלו בשחום חקול עליו, יעקר בבהלה לחסם ס"! גם כי חיה בעוד הוח ולח בשמע.סם חלכיס על ספתיו מיום סיוחו לאיה; לך שיחננו עסקוניהו לאיחים, יחזור לס הוח לבעוח על חנרופי, ויסבח חלוה עושהו: וע"כ לחמר דוד קיים ח"ל ס' וחזק ויחן לבך בכל עת לרס ובעדה: חחוס גם בשבט ישיעוניהן, והז רת לכחן חל תבעח בחיין לבנך רק חזור ובוס חל ס'.

Digitized by Google

הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ
הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה
עַל־הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם
רַבִּים: קוֹל יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר: קוֹל
יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי
הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ
בֶן־רְאֵמִים: קוֹל יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל
יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ:
קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת
וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב
וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן
יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

יום ב׳

ל מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אֲרוֹמִמְךָ
יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא־שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי: יְהוָה
אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: יְהוָה הֶעֱלִיתָ
מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתָנִי מִיָּרְדִי בוֹר: זַמְּרוּ
לַיהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ: כִּי רֶגַע
בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר

מירדי ק׳

מנומד, ולפ עת וזמן מיוחד להוייתו, כי לא מלך כדוד מוכן תמיד לחסוד מחסנות כאלה, רק לזכיל שגם בפעם הזאת המלך שב לסדרו להעמיד בתחלם לחך סיל שנת מזמור לסר נעשה לחך מלכו והוא

ל ארוממך ה׳, לסר כנר פידמתי בפנדתי הסניה, ומה טוב שצתו עם מזמור הקודמי לסר זו מזכו לת עם קדשו לעלו ולרומם לת כ׳ מלכינו, ובזה מתחיל בפרומתך לכלול גם לת עלמו עם המרוממי׳ס, ונותן שנח לה׳ כי בחלימהו מתחלתו, סם חותם לסר סיתם לו גם ק׳ יחיו, לו לחנת קורלת לה, וכלסר רמזתי על זה בפנדתי הרלשונה, ומעתה חוזר המשורר המלכי גם פה לסדרו לסר בגד בו ומ״ש לחניו

רָנָּה: וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל־אֶמּוֹט לְעוֹלָם:
יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהָרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ
פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־
יְהוָה אֶתְחַנָּן: מַה־בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל־
שָׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ: שְׁמַע־יְהוָה
וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה־עֹזֵר לִי: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל
לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ
כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְהוָה אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ:

לא לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי
אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם בְּצִדְקָתְךָ פַּלְּטֵנִי: הַטֵּה
אֵלַי אָזְנֶךָ מְהֵרָה הַצִּילֵנִי הֱיֵה לִי ׀ לְצוּר מָעוֹז
לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי: כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי
אָתָּה וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי וּתְנַהֲלֵנִי: תּוֹצִיאֵנִי
מֵרֶשֶׁת ׀ זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעוּזִּי: בְּיָדְךָ
אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת:
שָׂנֵאתִי הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי־שָׁוְא וַאֲנִי אֶל־יְהוָה
בָּטָחְתִּי: אָגִילָה ׀ וְאֶשְׂמְחָה ׀ בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר

לא בך ה' חסיתי, מזר מזוזתו מוכיח עליו שנעשה ניסי בשול, וכן בדבורו דוד בספרים. על ימי נוסו מלוך לנוד ומנעשה לנעשה מפני מלוכו: לך לי נדלה שלמד נס את זה נדפו מהר העמקי מכר שרפו את נקלר, ונפרש כאשר פגעו מאתים איש על נחל בשור, ולא נשארו לו כ"א לרעב מלות איש, והוא לא ידע מספר מפקד מנשי הנחל מכר ינוע עליהם אם רב אם מעט הוא: ונאמת נדול הים, כי הוא שכח נשם מבנשך ועד העדר למחרתו ועדיין נמלטו לרעב מלות איש נעד: וגם כי אמר לו ה' "ורדוף כי השב תשב והכל תניל" לא הניח מלטוש של ה', ולהתהנן לו, כאשר עשה נס יעקב אבינו: וזהו שאמרו בך ה' חסיתי תמיד אל אבושה נס עתה וכו' ולמען שמך תנחני כי שמעו כלם את אשר אמרת לי: דדף והשג השע וזכו מתם כמו שאמר יעקב הגילני נא — ואתה אמרת וכו' וכו' תיציאני מרשת זו נכונה נאנעש אשר טמנו לי הרשעים בחלם בידך אשר פדית אותי פעמים רבות אפקיד רוחי נס עתה אל אל אמת ועליך לקיים הנעשתך ונפרט שמלחמתי היא דומה למלחמת מלוך, כי שנאתי השומרים הבלי שוא ר"ל החוזים בחלם.

Digitized by Google

רָאִיתָ אֶת־עָנְיִי יָדַעְתָּ בְצָרוֹת נַפְשִׁי׃ וְלֹא
הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד אוֹיֵב הֶעֱמַדְתָּ בַמֶּרְחָב רַגְלָי׃
חָנֵּנִי יְהוָה כִּי צַר־לִי עָשְׁשָׁה בְכַעַס עֵינִי נַפְשִׁי
וּבִטְנִי׃ כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה כָּשַׁל
בַּעֲוֹנִי כֹחִי וַעֲצָמַי עָשְׁשׁוּ׃ מִכֹּל־צוֹרְרַי הָיִיתִי
חֶרְפָּה וְלִשְׁכֵנַי | מְאֹד וּפַחַד לְמְיָדָעַי רֹאַי בַּחוּץ
נָדְדוּ מִמֶּנִּי׃ נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב הָיִיתִי כִּכְלִי
אֹבֵד׃ כִּי שָׁמַעְתִּי | דִּבַּת רַבִּים מָגוֹר מִסָּבִיב
בְּהִוָּסְדָם יַחַד עָלַי לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ׃ וַאֲנִי |
עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְהוָה אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה׃ בְּיָדְךָ
עִתֹּתַי הַצִּילֵנִי מִיַּד אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃ הָאִירָה
פָנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ׃ יְהוָה אַל
אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ יֵבשׁוּ רְשָׁעִים יִדְמוּ
לִשְׁאוֹל׃ תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל
צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז׃ מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר־
צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי
אָדָם׃ תַּסְתִּירֵם | בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ מֵרְכְסֵי אִישׁ
תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשֹׁנוֹת׃ בָּרוּךְ יְהוָה כִּי
הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי בְּעִיר מָצוֹר׃ וַאֲנִי | אָמַרְתִּי

ואני בה' בטחתי כהלמתי עתסס וע"כ אנילה וכו' אשר ראית זה כמס את עניי — והעמדת במרחב רגלי — מנגי נס עתס כי כלו ביגון חיי עד עתס סכיס נן שלשים ל) מכל צוררי מאד היו לי תמיך היית חרפה לכל — נשכחתי כמת מלב כי יפיס דניס היס נזקלב ומיס לס זכר מותו לשאול להשליכו מתו, ונס יכונתן מוסנו לס נת לפקדסו עוד: כי שמעתי דבת רבים עתס, וככהוב נמתנוניס לסעמים על מדוייסס ושריסס סנת כל המלוקות מאד תסונגס עליסס וזסו בהוסדס — לקחת נפשי זממו — ואני עליך —

ל) וסס השניס היותר עוצים נתוי סחדש תלך הסנצע, כי נסס יגוף לשנת סכח, ויסמת הנחוך נמחנותו, והנגך נשחכותו: ולו סיו כלס ימי עוני ונוקס, וע"כ יחות תלניסס המלילס סזסת.

Digitized by Google

בְּחָפְוִי נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אָכֵן שָׁמַעְתָּ קוֹל
תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ: אֶהֱבוּ אֶת־יְהוָה כָּל־
חֲסִידָיו אֱמוּנִים נֹצֵר יְהוָה וּמְשַׁלֵּם עַל־יֶתֶר
עֹשֵׂה גֵּאוָה: חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל־
הַמְיַחֲלִים לַיהוָה:

לב לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶשַׁע כְּסוּי
חֲטָאָה: אַשְׁרֵי־אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן
וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: כִּי־הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמַי
בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם: כִּי ו יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד
עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה:
חַטָּאתִי ו אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא־כִסִּיתִי אָמַרְתִּי

האלמנה כי מה רב טובך וכפירוש הרמב"ן ז"ל, או מפני שמפסוק הזה ואלמ"ה הוסיף לחתי טוב מכבות את העמלקי ויסב לנקלב ניך רמה ואלל רב מאוך, למען המיוק לך עבדיה ולא כל הנפלים לחתיכם בהוויתם שבעוה"ב עם' מסך יסוננהו: וע"ב מזכיר לכם בקולר מלים בם לזרותיו הטבודות ולמען לנלל, הטם חזקו ויאמץ לבבכם כל) ואלינו יהודך נוצך טוב ונעים

לב אשרי נשוי פשע, גם כי כל רופין יאמרו לי זר מעשהו! כי הוא נוקמי לחתי מלוך דוד חנך, ולזך יכון פה מלנו לפי סדר המונגל ממך? — כי עיניהם על ידלו זרות ג) אם יחתו לנם על אנך מומר כהקדמה למזמור הלזה והוא: הרב אלבו נסמנו סיקר עקרים פרק כ"ו מאמר ד' מניח לחנעה טעמים על מה שקבל הסם יתי את תזכית דוד מלך ישרחל על חטאו הנדול ענינינו בחזור מאוד מחטא שחול, גם קרלו עבד ה', ואל שחול ואל תזוחתו לא שהה גם מאסנו מהיות מלך; ושני הרמבים המה: א דוד הודם מיד את חטאו, ולא הוה לפרסמו ולהתוודות עליו קבל עם, לך שאול חס על כבודו ובקש תוחלות להעלימו; ב דוד הטיב את מיעיניו וחנן את חוזיו לך שאול נמל רע לתוכנו דוד, ולא חמל על תוכניו הכהניס: ומלבד מלה יש בו עוד טעם שלישי הנאמר בפסוק (שמואל ב' י"ב י"ד) בפירוש והוא על שנזה דבר הנניש שמואל, ויימר לעשות הזאת: עוד תזכור שהמזמור ל"ב הקדום לזה נעשה בקלב (לפי פילוסי) לחתי שוב דוד מהכות את העמלקי, ומיד אח"כ הלך לחתנדן ומחת שם למלך על יהודה על פי ה', ולאחר שנע

ג) וגם כי נחנרתי הנחים המרתי שהמזמור הלזה יחות לימי זקנת דוד, עתה שהלחתי את הסדר הנאת הזה, לנו תוכר כי, ואולת חני תוחו יותר נתה ורחוי לתחזיר הזה חבר מהשתי למעלה. והשנחר יבחר.

ד) ופה תעיר את הקושי הנעים על הנחתי, שדוד נסדרו את תפלותיו ושיריו, הנה לפעמים דבר אל נפש, מתה סיום נתחלתם, למען נתדם ונחנדם יחד נחיבון מוזקף מתנו יותר נבון לנקבוותיו הנרטיות, לסיותם חחוזים וקרוזים יחד (אבענרונדעים).

אוֹדֶה עָלַי פְּשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן
חַטָּאתִי סֶלָה: עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד ו
אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו
לֹא יַגִּיעוּ: אַתָּה ו סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי
פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ־
זוּ תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: אַל־תִּהְיוּ ו כְּסוּס
כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל
קְרוֹב אֵלֶיךָ: רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ
בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ: שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ
צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב:

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:
הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ:
שִׁירוּ־לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי
יָשָׁר דְּבַר־יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב
צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ:

סגים גם מכל ישראל וכמה פה ישאל השואל. כאלו יעות מצפון, ואם בדי יקר שוחד, אלא זה יגלא מאקומו, ונעך כאחר יקחנוס חטאת מצד חטא!! וע"כ להציע על הסאלה הזאת נאת דוד במזמור הלוה ל"נ להגיעו פה — כנך מנוע המונגל ממנו — כי הוא נעשה ממש על החטא הזה למען נסה נזכר לשומו על אלו הטעמים וזכו נסיק מזמור ל"ף למד אהבו את ה' חסידיו העושים לפניס מסורת הדין אמונים לעשות לנין ס' נאמונה — ואינס פיחזיס מהם לאנס לעשות את פי ס' כאשר עשה שאול פעמים נוצר ח' לך משלם על יתר עושה נאוה להפות עונס נגד ס': אמנס אשרי נשוי פשע נסתודתו עליו כסוי חטאה כאשר נגזם לי נסתודתי עליו ואמר לי הנניח גם ה' העביר חטאתך. — ואשר המזמור יוצן מעלתו כי לסודות את הטעם דרכי התשובה נתנו פה וכפירוש הרמב"ן ז"ל. וזהו אתרו אשכילך ואורך נדרך זו תלך — אל תהיו כסוס כפרד — לך שובו אל ס' ואל תכסו פשעכם, ואז, שמחו וגילו צדיקים וכו'. ואם נעיס דפירתו עס מזמור

לג רננו צדיקים, כאשר העיד עליו נס המאסר ז"ל. ואינני נדיך למנוע לו זמן ועדן להוליאו, כי נס הוא מאותם אשר יאותו לכל זמן; ורק לרמוז ולהניך מני נדיך שאחר המזמור הזה נכס המלך את נעשהו, ואפך את סדנו, ז"ל להסתיל סחלוקה הזאת נמזמורי' אשר נעשו ניתי שאול — נאשר מוסיף

בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם:
כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת:
יִירְאוּ מֵיהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כֹּל־יֹשְׁבֵי
חֵבֶל: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד:
יְהוָה הֵפִיר עֲצַת־גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים:
עֲצַת יְהוָה לְעֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר
וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם ו
בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה
אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ
אֶל־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין
אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין־הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־
חָיִל גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרֹב־כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס
לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְהוָה
אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל מִמָּוֶת
נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה
עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם
קָדְשׁוֹ בָּטָחְנוּ: יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר
יִחַלְנוּ לָךְ:

לד לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ

עליו התחלתו, — ולשעתיד לחריסה מפותם מצר נעצו לחרי כן: והסצם לזה היא לפ"ד: לפי שהעצם מצר רמזתי עליו זה פעמים נלחבתי לכם התלך לביים ולבללים בספר הרצון הזה נצני המזמורים מ' ומ"ח, וכם מפותם מצר חנגו לחרי מלכו, ע"כ התחיל החלוקה הזאת בחמור כ)

לד לדוד בשנותו את טעמו, מצר מעיד על עלמו שנעשה נימי שאול ג)

ח) ומצר שלמה על זה נתן סימנו בתחלת המזמור בדאמר עליו בסיומו עת סוייתו: וכן יוכל לסיות שעצם כן בתחלת הספר הזה בכוונה, לניין בחמור ב' ח' זתן חבורה, נרמז על סדרו, להתחיל כל חלוקה בחותם חצר עצם חחרי מלכו: ולפיימה בחמורים חצר עצם קודם לכן.

ג) ועל חצר בללים בספר המבון ממנו נספר סרחבן בחמור ל"ח, בסוף סחבון

Digitized by Google

וַיִּגְרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ׃ אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת
תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי׃ בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי
יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ׃ גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי
וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו׃ דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי
וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי׃ הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ
וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ׃ זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ
וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ׃ חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה ו
סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃ טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב
יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ׃ יְרָאוּ אֶת־יְהוָה
קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃ כְּפִירִים רָשׁוּ
וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב׃ לְכוּ־
בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם׃ מִי־
הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃
נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃ סוּר
מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃ עֵינֵי
יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם׃ פְּנֵי
יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃ צָעֲקוּ
וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם׃ קָרוֹב

ולפיתו דפיד זכד עם הקדוש כי סם למד: דנגו לצדיקים ופם למד אברכה, בס מני — גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו סם למד הנה עין ה' אל יראיו — ופם למד דרשתי את ה'ועניני כמניל דמיס לצדיקים הלמטונים וכן דנים ע) ועל כפילתו עס מזמור כ"ו מצד בס הוא נעשה על המעשה הלזה, כאשר יניף עליו לפיתיו באאחז אותו פלשתים בנת מומר שמותו חצר נעת מצד הולינוגו לפני הכיס הוא לפיתלך לפסדו צדיקים כאויב הורג גנוחים, וע"כ הוא מלא בכלות עיף, זעקו ונעקה, כי מן היה נגדה וצוקה גדולה,

---

תצר סר נעקלב עיס ציתו לנגלו מלוכה, כאשר תאדתי למעלה, תוצר עתה ותתחיל נתצוויים תצר עצה נצלחצוה, בתחלת נוסו תפני שחוק: ותצלים הסדר הזה נספר סני כאשר עיניך תחזינה מיושרים נגנוחך סתם.

ע) ונס סם תין דעתי שבתחלת תנגו היתה דעתו זאת: רק תחיי כן נחנגו וסדנו יתד על המצוויים, נתן דעתו נס נזה, וכמו שהערותי על זה בהערתי לאמור ל"ג:

יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה׃ שֹׁמֵר
כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃
תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃ פֹּדֶה
יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחוֹסִים בּוֹ׃

לה לְדָוִד ׀ רִיבָה יְהוָה אֶת־יְרִיבַי לְחַם אֶת־
לֹחֲמָי׃ הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה וְקוּמָה בְּעֶזְרָתִי׃ וְהָרֵק
חֲנִית וּסְגֹר לִקְרַאת רדְפָי אֱמֹר לְנַפְשִׁי יְשֻׁעָתֵךְ
אָנִי׃ יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר
וְיַחְפְּרוּ חֹשְׁבֵי רָעָתִי׃ יִהְיוּ כְמֹוץ לִפְנֵי־רוּחַ
וּמַלְאַךְ יְהוָה דֹּחֶה׃ יְהִי־דַרְכָּם חֹשֶׁךְ
וַחֲלַקְלַקּוֹת וּמַלְאַךְ יְהוָה רדְפָם׃ כִּי־חִנָּם
טָמְנוּ־לִי שַׁחַת רִשְׁתָּם חִנָּם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי׃
תְּבוֹאֵהוּ שׁוֹאָה לֹא יֵדָע וְרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־טָמַן
תִּלְכְּדוֹ בְּשׁוֹאָה יִפָּל־בָּהּ׃ וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּיהוָה
תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ׃ כָּל־עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה
מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן
מִגֹּזְלוֹ׃ יְקוּמוּן עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתִּי

ולמיתת מות נפלא עליו; לך לת זה ל"ך עשה לאחרי מסר נורם מלנומלך וילך חפצי לנפשו, וע"כ דומה יותר לסיד שנת ובולסא, מלסיד הפלה וזעקה: וע"כ עשהו נס נסדל ת' ג', כי הפליא ס' חסדו עמו מאוד, להוליא למרחב רגליו; ולליו הגיש נכונה לנויס מזמור

לה ריבה ה', מסר נס הוא נעשה ניסי שאול, לאחרי מסר הרשה לו לת כנף מעילו מסר כדת נמעשה. ויהנך לאחו מספט על מסר דפקו חנם, כי סס (שמואל ת' כ"ך ט"ז) נאמר "יסיס ס' לדיין — ויכע לת ריבי" ולפס שנכנל זלת עדיין מריניו לך נתנו לת שאול להנליס לאחו, חנך עליכס המזמור הזה מסר הוא מלא מוסר הנכל, ועל כל עושה עולה כמון הוא; וע"כ לא ימלט זו זעקת שנר, ונאח לנ; דק כלו כעין ויכוח והועלת הנדיק לפני טופט לדק, נאחוזו לוך פועלי הסון המלה יחישו עליו דעה נעת מסר הוא ילנע סק

יְשֻׁאָלוּנִי׃ יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה שְׁכוֹל
לְנַפְשִׁי׃ וַאֲנִי ׀ בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק עִנֵּיתִי
בַצּוֹם נַפְשִׁי וּתְפִלָּתִי עַל־חֵיקִי תָּשׁוּב׃ כְּרֵעַ
כְּאָח לִי הִתְהַלָּכְתִּי כַּאֲבֶל־אֵם קֹדֵר שַׁחוֹתִי׃
וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ נֶאֱסָפוּ עָלַי נַכִּים וְלֹא
יָדָעְתִּי קָרְעוּ וְלֹא־דָמּוּ׃ בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג
חָרֹק עָלַי שִׁנֵּימוֹ׃ אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה הָשִׁיבָה
נַפְשִׁי מִשֹּׁאֵיהֶם מִכְּפִירִים יְחִידָתִי׃ אוֹדְךָ
בְּקָהָל רָב בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ׃ אַל־יִשְׂמְחוּ־
לִי אֹיְבַי שֶׁקֶר שֹׂנְאַי חִנָּם יִקְרְצוּ־עָיִן׃ כִּי לֹא
שָׁלוֹם יְדַבֵּרוּ וְעַל־רַגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת
יַחְשֹׁבוּן׃ וַיַּרְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח׀ הֶאָח
רָאֲתָה עֵינֵנוּ׃ רָאִיתָה יְהוָה אַל־תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי
אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃ הָעִירָה וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי
אֱלֹהַי וַאדֹנָי לְרִיבִי׃ שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ יְהוָה אֱלֹהָי
וְאַל־יִשְׂמְחוּ־לִי׃ אַל־יֹאמְרוּ בְלִבָּם הֶאָח
נַפְשֵׁנוּ אַל־יֹאמְרוּ בִּלַּעְנוּהוּ׃ יֵבשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו
שְׂמֵחֵי רָעָתִי יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת וּכְלִמָּה הַמַּגְדִּילִים
עָלָי׃ יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי וְיֹאמְרוּ תָּמִיד
יִגְדַּל יְהוָה הֶחָפֵץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ׃ וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה
צִדְקֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּהִלָּתֶךָ׃

לוֹ לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד־יְהוָה לְדָוִד׃ נְאֻם־פֶּשַׁע

בחלותם, ונפיק תשתוחח נפשו עליו, וכאן מפורש מלינת ואני בחלותם לבושי שק וכו' על מנהג קעילם ועל נפל, אבל בספיע לפס טוענות, וחרף נפשו למות למען הגיל הלשונים מיד הפלשתים וכס גמלוהו רק רע, וע"כ קדם,לל ה' לספעו כנדקתו. ומעניין המזמור הזה סוף כס

לו נאום פשע, אבל נאמר על מדיני עמו מחדי מלכו: וגם כי לא נמצא

לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין־פַּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד
עֵינָיו: כִּי־הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו לְמְצֹא עֲוֹנוֹ
לִשְׂנֹא: דִּבְרֵי־פִיו אָוֶן וּמִרְמָה חָדַל לְהַשְׂכִּיל
לְהֵיטִיב: אָוֶן | יַחְשֹׁב עַל־מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב עַל־
דֶּרֶךְ לֹא־טוֹב רָע לֹא יִמְאָס: יְהוָה בַּהַשָּׁמַיִם
חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים: צִדְקָתְךָ |
כְּהַרְרֵי־אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם
וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְהוָה: מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים
וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן: יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן
בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם: כִּי עִמְּךָ מְקוֹר
חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר: מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ
וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב: אַל־תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה
וְיַד רְשָׁעִים אַל־תְּנִדֵנִי: שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן
דֹּחוּ וְלֹא־יָכְלוּ קוּם:

לז לְדָוִד | אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא
בְּעֹשֵׂי עַוְלָה: כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יְמָלוּ וּכְיֶרֶק

לו ולפלוס מחדיו הסגם הפרטית מסד עליך חגרו, נרמה כגל זמת, שכעשה נפרעות על מחיתופל בעת מרידתו בגדו: ועליו יאמר על נכון אין יחשוב על משכבו לרעה על עדמת מפשלום לבזוד לנות כני ישראל בעמדו בגוקר בגוקר על יד דרך הטבר (שמואל ג' ט"ו ג') מסד היה לפי דעת דוד בעלת מחיתופל, וכ"ב אמר הוא יחשוב און על משכבו. ומהו הטון? יתיצב על דרך לא טוב: וכן בתהלת המזמור כי החליק אליו ד"ל לאפשלום בעיניו: למצא עונו בעשר הפלגים לשנוא כמסר אמר (שמואל ג' ט"ז כ"ו) ושכיע כל העם כי נבאשת את אביך: וכל המזמור נעשה לפ"ז לחדי סיפו לירושלים, או בסוף ימיו, כי אין זו סוס תמנה לו תפלה לה' להללהו מיד מנקמי דעתו וכ"ש בקשה על יפילוהו לדבר בלום: ונאה לו תחיתתו שם נפלו — כי כגד נפלו מבשיו על יוכלון קום: ובעבד הקלוקות מתאימים אליו בסדיים הבאים, ליפר דוכי לים ועלילותיו, מסד אליו היה כל מבטו תמיד ובפרט לחדי מלכו. וע"כ בלתיך לרש מזמור

לז אל תתחר. שהוא מלא מוסר השכל ולקח טוב על יקנא לים במרעים: ואין לתוך לחדי תר כוויתו כי הוא מסיתי השכלה מסד כל עת מוכן לפם: אך כגל זאת מוכח מתוכיותו שבעשה גם הוא בעת זקנתו גאמרו „בער

Digitized by Google

דֶּשֶׁא יִבְלוֹן: בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה־טוֹב שְׁכָן־
אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה: וְהִתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְיִתֶּן־
לְךָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֶּךָ: גּוֹל עַל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח
עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה: וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ
וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצָּהֳרָיִם: דּוֹם ׀ לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל
לוֹ אַל־תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה
מְזִמּוֹת: הֶרֶף מֵאַף וַעֲזֹב חֵמָה אַל־תִּתְחַר
אַךְ־לְהָרַע: כִּי מְרֵעִים יִכָּרֵתוּן וְקוֵי יְהוָה הֵמָּה
יִירְשׁוּ־אָרֶץ: וְעוֹד מְעַט וְאֵינֶנָּשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ
עַל־מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ: וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ
וְהִתְעַנְּגוּ עַל־רֹב שָׁלוֹם: זוֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק
וְחֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו: אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ כִּי־רָאָה
כִּי־יָבֹא יוֹמוֹ: חֶרֶב ׀ פָּתְחוּ רְשָׁעִים וְדָרְכוּ
קַשְׁתָּם לְהַפִּיל עָנִי וְאֶבְיוֹן לִטְבוֹחַ יִשְׁרֵי־דָרֶךְ:
חַרְבָּם תָּבוֹא בְלִבָּם וְקַשְׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה:
טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים: כִּי ׀
זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים
יְהוָה: יוֹדֵעַ יְהוָה יְמֵי תְמִימִם וְנַחֲלָתָם לְעוֹלָם
תִּהְיֶה: לֹא יֵבֹשׁוּ בְּעֵת רָעָה וּבִימֵי רְעָבוֹן
יִשְׂבָּעוּ: כִּי רְשָׁעִים ׀ יֹאבֵדוּ וְאֹיְבֵי יְהוָה כִּיקַר
כָּרִים כָּלוּ בֶּעָשָׁן כָּלּוּ: לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם
וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן: כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ אָרֶץ

כייתי וגם זקנתי" פה שלח ידות להאמר בהיותו נער לו בנר בעלומיו — וגם כי תוכל להיות רק מלילת שיריי לנר, הנה לפי הפשט הפשוט לאמרו על עלמו, כמציץ תופת על דגליו, וכאשר עזב פעמים רבות בתהלותיו. ועליו מזמור מזמור

Digitized by Google

וּמִקַּלָּלָיו יִכָּרֵתוּ: מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גֶבֶר כּוֹנָנוּ
וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ: כִּי־יִפֹּל לֹא יוּטָל כִּי־יְהוָה סוֹמֵךְ
יָדוֹ: נַעַר הָיִיתִי גַּם־זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק
נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם: כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן
וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה: סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טּוֹב
וּשְׁכֹן לְעָלַם: כִּי יְהוָה ׀ אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא־
יַעֲזֹב אֶת־חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים
נִכְרָת: צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ:
פִּי־צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט:
תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו: צוֹפֶה
רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ: יְהוָה לֹא־
יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ: קַוֵּה אֶל־
יְהוָה ׀ וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וִירוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ
בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ
וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן: וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ
וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא: שְׁמָר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר
כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם: וּפְשָׁעִים נִשְׁמְדוּ
יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה: וּתְשׁוּעַת
צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוֹזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם
יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי־
חָסוּ בוֹ:

לח מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר: יְהוָה אַל בְּקֶצְפְּךָ
תוֹכִיחֵנִי וּבַחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי: כִּי־חִצֶּיךָ נִחֲתוּ

לח מזמור לדוד להזכיר. מצד סוף כעין ודוי וכמצלת המצ"מ ז"ל: ומעניינו נראה שנעשה סוף נעשה לאחד עלותו על כסא המלוכה: ולפ"ז נתחלת מחלתו בהיותו מוכתב על ערש דוי, ונראה נעין שכלו שעתה ישמחו לויצי

Digitized by Google

בִּי וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ׃ אֵין־מְתֹם בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי
זַעְמֶךָ אֵין־שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי׃ כִּי
עֲוֹנוֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃
הֵבְאִישׁוּ נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃ נַעֲוֵיתִי
שַׁחוֹתִי עַד־מְאֹד כָּל־הַיּוֹם קֹדֵר הִלָּכְתִּי׃ כִּי־
כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלֶה וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃ נְפוּגֹתִי
וְנִדְכֵּאתִי עַד־מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃ אֲדֹנָי
נֶגְדְּךָ כָּל־תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא־נִסְתָּרָה׃
לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבַנִי כֹחִי וְאוֹר־עֵינַי גַּם־הֵם
הֵן אִתִּי׃ אֹהֲבַי וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ וּקְרוֹבַי
מֵרָחֹק עָמָדוּ׃ וַיְנַקְּשׁוּ | מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי
רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת | וּמִרְמוֹת כָּל־הַיּוֹם יֶהְגּוּ׃
וַאֲנִי כְּחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח־פִּיו׃
וָאֱהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת׃
כִּי־לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַּעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃
כִּי־אָמַרְתִּי פֶּן־יִשְׂמְחוּ לִי בְּמוֹט רַגְלִי עָלַי
הַגְדִּילוּ׃ כִּי־אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי
תָמִיד׃ כִּי־עֲוֹנִי אַגִּיד אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי׃ וְאֹיְבַי
חַיִּים עָצְמוּ וְרַבּוּ שִׂנְאַי שָׁקֶר׃ וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה
תַּחַת טוֹבָה יְשִׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי־טוֹב׃ אַל־
תַּעַזְבֵנִי יְהוָה אֱלֹהַי אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃ חוּשָׁה
לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי׃

דרפי ק׳

עליו, וקורטי רעתו סוות ידענו: וגם כי הרגש לכשות מזמורי הודאה ותחנה כאלה על המחלה הזאת, אין להתפלא על זה. כאשר נכנר העידותי עליו בהקדמתי, ועל כזאת לו במזמור כ״ה: וע״כ גם אלין יכון מזמור

לט לַמְנַצֵּחַ לִידוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד: אָמַרְתִּי
אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי אֶשְׁמְרָה לְפִי
מַחְסוֹם בְּעוֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי: נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה
הֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר: חַם־לִבִּי בְּקִרְבִּי
בַּהֲגִיגִי תִבְעַר־אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי: הוֹדִיעֵנִי
יְהוָה וְקִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה־הִיא אֵדְעָה מֶה־
חָדֵל אָנִי: הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמָי וְחֶלְדִּי
כְאַיִן נֶגְדֶּךָ אַךְ כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם נִצָּב סֶלָה:
אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ־אִישׁ אַךְ־הֶבֶל יֶהֱמָיוּן יִצְבֹּר
וְלֹא־יֵדַע מִי־אָסְפָם: וְעַתָּה מַה־קִוִּיתִי אֲדֹנָי
תּוֹחַלְתִּי לְךָ הִיא: מִכָּל־פְּשָׁעַי הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת
נָבָל אַל־תְּשִׂימֵנִי: נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח־פִּי
כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ: הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת
יָדְךָ אֲנִי כָלִיתִי בְּתוֹכָחוֹת עַל־עָוֹן יִסַּרְתָּ אִישׁ
וַתָּמֶס כָּעָשׁ חֲמוּדוֹ אַךְ הֶבֶל כָּל־אָדָם סֶלָה:
שִׁמְעָה־תְפִלָּתִי יְהוָה וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־
דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תוֹשָׁב
כְּכָל־אֲבוֹתָי: הָשַׁע מִמֶּנִּי וַאֲבְלִיגָה בְּטֶרֶם
אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי:

מ לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר: קַוֹּה קִוִּיתִי יְהוָה

לידותון ק׳

לט אמרתי אשמרה, סגם זו מתוגן ומתנודד על עצמון דומו ומכאובו, כי נעצב מאוד על חטאיו. ודבקם עד לעפר על גיל מצר יצילו עליו מצ:ליו: ולפי הנראה נעשה המזמור הזה כאשר האריכם מחלתו ובאתו ונעכר: על ימיהם עוד לשלוט נשגע פיו, ודוח משפטו על דגלת המלוכה והכסיס, וירע תגנים ושנים גלגו ומדוע נעבו ויבוזו הרשע לקונן ולילל במזמור הזה יותר מנסקודמיו: ד״מ נפוגתי ונדכתי עד מאוד: הודיעני קצי: מתגרת ידך אני כליתי וכדומיהן הרשע: ובכל מכאוניו חטאו נגד עיניו, ועליו מתוסף תמיד, וזהו שנאמר: ומה נאה לו לפ״ז חנוך מזמור

מ קוה קויתי, מצר נעשה — כמו שאמרתי באברהם הסגיס — כאשר התמיל

וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי: וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן
מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל־סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי:
וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ יִרְאוּ
רַבִּים וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ בַּיהוָה: אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר
אֲשֶׁר־שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ וְלֹא־פָנָה אֶל־רְהָבִים
וְשָׂטֵי כָזָב: רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי
נִפְלְאֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ
אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר: זֶבַח וּמִנְחָה
לֹא־חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי עוֹלָה וַחֲטָאָה לֹא
שָׁאָלְתָּ: אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה־בָאתִי בִּמְגִלַּת־סֵפֶר
כָּתוּב עָלָי: לַעֲשׂוֹת־רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי
וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי: בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק בְּקָהָל רָב
הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא אֶכְלָא יְהוָה אַתָּה־יָדָעְתָּ:
צִדְקָתְךָ לֹא־כִסִּיתִי בְּרֶבֶ֫ךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ
וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי לֹא־כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ

להחלים מחליו ח) ותצילהו רוחו נאמך כימים להודות לה' על חסדו ואמתו, וכיצד נלכדו עשתונותיו במחזה שדי ילמד את העוונות אשר עשה לו אלהים, וליצדלל עמו, ועל כלם כי נצח לו את חטאו אשר חטא; לך מדי דברו עלה בדעתנו. שעדין לא הלך נחון על משענתו, ונם זכר מה שעשה לו יוצרו וסיעתו בהיותו מושלך על ערשו עכם דוי ויצא להתפלל אל ה' לפלטהו מכל לרס כי עדין היה נחיים חייתם, וע"ז אמר: קוה קויתי ה' ויט אלי להחייני ויעלני מבור שאון סכנת המות ויתן בפי שיר חדש המזמור הזה בעלמו תהלה לאלהינו למען יראו רבים ויירא — אשרי הגבר אשר שם כמוני ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים כיולא וסיעתו רבות עשית לי לבעבר נפלאותיך ומחשבתיך אלינו עתה כי יסדלל ואין ערך אליך כי זבח ומנחה לא חפצת על חטאי, אמנם אזנים כרית לי להבין דברי נתן בנביא ואז נאמת אמרתי הנה באתי ככתוב במגילת ספר התורה כתוב עלי ממש. להודיעני מה יעשה הלמד כי יחטא ויתצל: וע"כ לעשות רצונך וידוי ותשובה אלהי חפצתי ותורתך היא בקרבי בתוך מעי אלא לחטוא עוד: גם בשרתי צדק אשר עשית עמדי לממול לי עוני בקהל רב. וצדקתך לקנל פניס לא כסיתי

ח) כאחר שובחתי מסבירי התעמים (ר"ה ח' סיחן כ"ג עד סיחן) חזר עכם אחרי חזר כמלך חלמים.

לְקָהָל רָב: אַתָּה יְהוָה לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ
מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְרוּנִי: כִּי אָפְפוּ־
עָלַי ו רָעוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר הִשִּׂיגוּנִי עֲוֹנוֹתַי
וְלֹא־יָכְלְתִּי לִרְאוֹת עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת ראשי
וְלִבִּי עֲזָבָנִי: רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי
חוּשָׁה: יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ ו יַחַד מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי
לִסְפּוֹתָהּ יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי:
יָשֻׁמּוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח ו
הֶאָח: יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ ו בְּךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ יֹאמְרוּ
תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה אֹהֲבֵי תְשׁוּעָתֶךָ: וַאֲנִי ו עָנִי
וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי יַחְשָׁב־לִי עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי אַתָּה
אֱלֹהַי אַל־תְּאַחַר:

מא לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל
אֶל־דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה: יְהוָה
יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ יְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל־תִּתְּנֵהוּ
בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו: יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוַי כָּל־
מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ: אֲנִי אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי
רָפְאָה נַפְשִׁי כִּי־חָטָאתִי לָךְ: אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רָע

• ואשר ק'

ומעתה ה' לא תכלא רחמיך ממני גם לעתיד כי עדיין אפפו עלי רעות
עם מפלת החולי מצד עון לפ נתרפא ממנו מכל כל. ופס מפלת המקומיו
מצד עודם מייס כלס וע"כ רצה ה' להצילני, יבושו — ישובו כמודיס
מצד פסעו בי וישישו כל מבקשיך: ואני גם כי עוקבי עני מדוכא נחלצת
הנוף ואביון התופש להחליס, נעוף מלי שה' יחשב לי את טוענתי כי עזרתי
ומפלטי אתה מעולם וע"כ אל תאחר להצילני גם עתה: וכמין חומר
יקצר עליו מזמור

מא אשרי משכיל אל דל, מצד גם סוף מענין כזה, לך חנני אחר מצד
החליס עוד יותר והוא אחר מצד קטנך שלמתי, ויצא על כפף מלכותו,
ונסדרו את מזמוניו דלה להחליסו ו את הספר הלזה מהטעם מצד כנר
דמזתי עליו, וע"כ ימלא נו דמיון מה עם אשרי האיש מצד נו יקצר על מדות

לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ: וְאִם־בָּא לִרְאוֹת ׀
שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר:
יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי ׀ יַחְשְׁבוּ רָעָה
לִי: דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־
יוֹסִיף לָקוּם: גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי ׀ אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי
בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב: וְאַתָּה יְהוָה
חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם: בְּזֹאת יָדַעְתִּי
כִּי חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי: וַאֲנִי
בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: בָּרוּךְ
יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם
אָמֵן ׀ וְאָמֵן: יהי רצון תמנע נסוף ממר תהלים

המוסריות ופס על המדניות, חכו ממרו אשרי משכיל אל דל והוא גם נגדך לעני, לחולה, ולכל מורדך מנדות ג) ביום רעה גם הוא נשמע לעני מופנים ב) ביום רעת דל וסכנתו בגדולה, ימלטהו ה' לדל הזה מזדיות המשכיל הסוה, ונזכרו ביום רעה הבא לעולם ימלט ה' גם את המשכיל כי מלט גם הוא את נפש ממיו ממות: ה' ישמרהו מכל פגע ויחייהו. ואשר בארץ והוא כמו ויהי כען שמול ממזמור ס', ונבניו נשמר המשכיל הלזה נתפעל נדעיונו וידע כי גדלה סכנת המוינים מסכנת החולי ג) ויפן אל ה' נדרך תפלה ואל התנהו בנפש אויביו! ואחרי כן מוזך למעלינתו ויאמר ה' יסעדנו ומציל למופת את עלמו (כשמר פירמתי גם את מזמור ג' וג') גם אני אמרתי נחליי ה' חנני, כי גם אני הייתי משכיל אל דל נמעשה שמול פעמים, ומעשה שמעני בן נדל רפאה נפשי גם כי חטאתי לך, וגם כי אויבי יאמרו עתיד נמקום עגד רע לי — ואם בא יומל וכדומה לו לראות לפס יקבץ און — יחד כל המקוטרים המלה עלי יתלחשו — גם איש שלומי מציעד הכסן הגדיל עלי עקב. למנס אתה ה' חפצת בי מהיותי משכיל אל דל ותציבני לפניך לעולם על לף המוינים המלה וע"כ ברוך ה' אלהי ישראל מהעולם ועד העולם.

ג) וכמו מדוע תתה ככה דל נחמנון: וכי ידל ישחיל.
ב) ונקרת למעלה ולמעה; וכמו שמור זרוע רשע ורע.
כ) ונתבר תמר הוא עלמו "נקלה נח ניד ה' כי כניס נחמיו.

הקדמה לספר השני

בספר הזה והנה רצה דרך לחקור מזמורי בחלי משוריין, לעשות לכם סך ושתרית נחלן, כי יקריבם היו בעיניו, כאשר כבר הודעתי בהקדמה: א מהיות מחנייהם מתפתח סתומות כנו מזמורי ע"ק לחתורי אסף תכלם סנוית; ב מחצתי סיתרם לכם, כי אלו חלין להסתופף תחת דגלו בעודו בקלב ושכם היותו חלן על ישראל כאמור (ד"ם ח' י"ג ב'). ג מפלת תוכן ועניין המזמורים בהלם, המוקדם בתחדשותיו לעניני מזמורי חסף; כאשר יראה הקורם בעברו בעין חקירתו על פירושי הנח לפנים.

חקריב חניהם אחד מחסף אמני סדמותו בעניני להחדיון מצ"ק והתקדרותו מלך אחד להמזמור הנח אחריו, אשר גו רצה לחתום את החלוקה בהחדשים ולהתחיל את מזמורי עלמו, אשר נשאלו לו מתחנית הסחדשים, מהטעם אשר תכתב בסתרן.

גם מחנית זאת נחלקה להחלקות קטנות, אינן לח דומות ניהוים אשר נסתנו בין החלקות בספר הראשון, רק נבנלו על פי שאות התחניים וע"ם שאות המזמורים עלמם: ועל פי זה תהייה תרצע החלקות קטנות בספר הלזה ואין א כל מזמורי ע"ק ואחד החסף עם הראשון מהמזמורים, ואות כ"ח: ב כל אחת אשר נסח משכיל יקראו: ג חותם אשר סם מכתם בתכתם ח): ד כל שאר החזמורים מהתכתם החחרון והלחם עד סוף הספר.

המחלקה הרביעית הזאת קולטת שירי תפלם ושבח אשר כלם נעשו אחרי מות שאול, קלחם נלכתו מלקבו חנרוים על פי ה' ניד נר הניחו ג) וקלחם בחיותו בחנרון אר בחיותו מלך על כל ישראל: אבל כלם בהדרגם נכונה וסדר יפה כאשר יראה מהסתכל ואחתו בד' המזמורים מם"ט והלאה מהטעם אשר כבר זכרתי בהקדמה הכ"ל.

בהספר הזה עזר מלך את הסדר הראשון להקדים המזמורים אשר נעשו אחר מלכו, ואניחם כתעם על סדר חוייתם: כאשר עשה מזמור ל"ג והלאה; כ"ל בכל מחלקה קטנה נתן בתחלה חותם אשר נעשו בימי שאול, ואחריהם את אשר נעשו אחר כ"ב. וע"כ אין לתמוה עוד על קדימת מז' ל"ח לנ"ג דרך משל ולא על נ"ד לנ"ט ום' וכדומיהן, כי כל אחד מהם בחלוקה אחרת בחנך, ואין לחאחר היא על סדר תוצאת מחיהם בימים שיהיה, כי חקר הוא מלין יובנו.

ומעתה גם מחנית זאת נשיתיה כספר אחד אחרי בחנרי מן לנעיני ועומד: בפני עלמו לגם הרמת קול קודות דוד מיום הלשינו דואג אל שאול תדוע, עד יום מות שלמה אנו לחלכות, מזמורים מתמזמרים שונים, וכלם מהחדשים מהנגם.

ועל פי הסכנות החלה אלך לחתי לרגל המלחמה אשר החלותי בספר הראשון, לעדר ולנון נאות חותם הסיוסים הנרוים נאות חדש ע"ם הסערתי זאת, ולהניא עדרון הנקוד כאת למיהם יחד, להיות לאחדים בידינו.

ח) אין מחותם אשר כבר רחתי עליהם בטעמם למעלה.

ג) ובזה תנוח נפש כל חוקר אשר חותם על זמן רע כזה, אשר הים דוד נקלב ונאנרון, ולח נאלח נפ"ד המסרסרים אשר קדמוני, כיב אר מזמור אחד לאשר נעשה סם.

ספר שני

מב לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח: כְּאַיָּל תַּעֲרֹג
עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
צָמְאָה נַפְשִׁי ׀ לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא
וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים: הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם
יוֹמָם וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ:
אֵלֶּה אֶזְכְּרָה ׀ וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי ׀ נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר ׀
בַּסָּךְ אֲדַדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה
הָמוֹן חוֹגֵג: מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי ׀ נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו:
אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ
מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר: תְּהוֹם־
אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ
וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ: יוֹמָם ׀ יְצַוֶּה יְהוָה ׀ חַסְדּוֹ
וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: אוֹמְרָה ׀
לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר אֵלֵךְ
בְּלַחַץ אוֹיֵב: בְּרֶצַח ׀ בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי
בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: מַדּוּעַ־
תִּשְׁתּוֹחֲחִי ׀ נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי:

והנה המזמור הראשון מהספר הזה הוא

מב כאיל הערג, כנעצב מאחר מנגי קדם מצד היה עמו נלחותיו נגוסו מפני שאול על פני נוגי הפלעים. ופפצר בשיב ל׳ מהמשוררים לפני מזבח שרו לפני ארון ה׳ בנגעה לו נגוע עיל הכרובים ב) וע״כ נכנעו יהמה על עצמו,

ב) כי נודעתי גם ניתי שאול גם ניתי שמואל היו הנוים משוררים לפני מזבח ה׳ בעת הקדשת הקרבנות לפחות, כאשר כבר רמזתי על זה למעלה שמיתי משה ושלחה נסה כן. רק דוד פקנוס ופדרס ניתר שלח ויתר עז ע״ם המוסיק.

מג שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא־
חָסִיד מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְּפַלְּטֵנִי: כִּי־אַתָּה
אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָּה זְנַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר אֶתְהַלֵּךְ
בְּלַחַץ אוֹיֵב: שְׁלַח־אוֹרְךָ וַאֲמִתֶּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי
יְבִיאוּנִי אֶל־הַר־קָדְשְׁךָ וְאֶל־מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ:
וְאָבוֹאָה אֶל־מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל־אֵל שִׂמְחַת
גִּילִי וְאוֹדְךָ בְּכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי: מַדּוּעַ־
תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנָי וֵאלֹהָי:

מד לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל: אֱלֹהִים
בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ אֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ פֹּעַל
פָּעַלְתָּ בִימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם: אַתָּה יָדְךָ גּוֹיִם
הוֹרַשְׁתָּ וַתִּטָּעֵם תָּרַע לְאֻמִּים וַתְּשַׁלְּחֵם: כִּי
לֹא בְחַרְבָּם יָרְשׁוּ־אָרֶץ וּזְרוֹעָם לֹא־הוֹשִׁיעָה
לָמוֹ כִּי־יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם:

ובלים מסכיל גם על דוד לפרוט במזמור כלוז ובנט, וחותם בסכיים כאחד מבני קחותים ובטחון; ועליו יאמר כאח נלרו מזמור!

מג שפטני, אמר הוא לפי הנראה מסנגון מלילותיו מאויו המסורד עלמו, ובאמר כבר למזמני על זה; לו תפסר — ומה שנראה יותר קרוב אל האמת, שדוד עלמו חנרו לאחרי אמר נתן לו הלאמן מאת דעו המת:נדך על לעדו; ועל מכלאובו. כאיס יאמיך כנדו ושיחו לפני ה׳: ורוח נמין (פאלינדיא) הנראדת מאוד בעיני המסורדים הנדולים; וע״כ לא מזכר שמו עליו, כי הוא דק כהלק מן הלאמן.

מד אלהים באזנינו שמענו, נאמר מאחר מצ״ק. אחרי אשר נפלו שאול ובניו בחרי נלבוע, ונסרו לו נשמו דניס מצ׳ שהם הכות דוד את הפלשתים והמלחמה הזאת היתה לאחרים בדולה ונוסה ליסראל: כי מימות שמואל ועד עתה הללימו תמיד במערכותיהם, וכל שונאיהם הכניעו; וע״כ יאותו אליה כל תלונות בני וילנה המלאות במזמור הלוז 3) גם אתיאתו בלשון תפלה

3) ואל זה יאמתן נפרט פסוק י״ח כל זאת אתתנו ולא שכחנוך: וי״ע לא נסוג אחור לנגר: וכ׳ גם כי הכיתנו — וכ״א הם שכחנו — כי יהוי אחיות המסופיס עד שמואל, פעמים רבות שבעיהו ב״י אח ה׳ בעניני הנויס, וע״כ הפיל ה׳ גם אותם לפניהם לאחד: לא כן אחיות שמואל ואילך, כי לא נחלש עוד שעבדו ע״ז, וע״כ מתבעא המסורד אחלקי על זאת בפסוקים אחלה לאחר, ע״ח אחיותם ה׳ כל זאת אתתנו ולא שכחנוך, ואעפ״כ עורם עורם לאם תיכן?

Digitized by Google

אַתָּה הוּא מַלְכִּי אֱלֹהִים צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב: בְּךָ
צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ בְּשִׁמְךָ נָבוּס קָמֵינוּ: כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי
אֶבְטָח וְחַרְבִּי לֹא תוֹשִׁיעֵנִי: כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ
מִצָּרֵינוּ וּמְשַׂנְאֵינוּ הֵבִישׁוֹתָ: בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ
כָּל־הַיּוֹם וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם נוֹדֶה סֶלָה: אַף־זָנַחְתָּ
וַתַּכְלִימֵנוּ וְלֹא־תֵצֵא בְּצִבְאוֹתֵינוּ: תְּשִׁיבֵנוּ
אָחוֹר מִנִּי־צָר וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׁסוּ לָמוֹ: תִּתְּנֵנוּ
כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ: תִּמְכֹּר־עַמְּךָ
בְּלֹא־הוֹן וְלֹא־רִבִּיתָ בִּמְחִירֵיהֶם: תְּשִׂימֵנוּ
חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ:
תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל בַּגּוֹיִם מְנוֹד־רֹאשׁ בַּלְאֻמִּים:
כָּל־הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבוּשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי:
מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם: כָּל־
זֹאת בָּאַתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ:
לֹא־נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ מִנִּי אָרְחֶךָ:
כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וַתְּכַס עָלֵינוּ
בְּצַלְמָוֶת: אִם־שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ
כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר: הֲלֹא אֱלֹהִים יַחְקָר־זֹאת כִּי־
הוּא יֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב: כִּי־עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל־
הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה: עוּרָה | לָמָּה תִישַׁן
אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל־תִּזְנַח לָנֶצַח: לָמָּה־פָנֶיךָ
תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ: כִּי שָׁחָה לֶעָפָר
נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ: קוּמָה עֶזְרָתָה
לָנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ:

קומה עזרתה לנו ד"ל ע"י דוד ופדנו למען חסדך כי לניס מצ"י וסלנס מעלייסס

מה לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל
שִׁיר יְדִידֹת: רָחַשׁ לִבִּי | דָּבָר טוֹב אֹמֵר אֲנִי
מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ | לְשׁוֹנִי עֵט | סוֹפֵר מָהִיר: יָפְיְפִיתָ
מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ עַל־כֵּן בֵּרַכְךָ
אֱלֹהִים לְעוֹלָם: חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל־יָרֵךְ גִּבּוֹר
הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ: וַהֲדָרְךָ | צְלַח רְכַב עַל־דְּבַר־
אֱמֶת וַעֲנָוָה־צֶדֶק וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ:
חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵב אוֹיְבֵי
הַמֶּלֶךְ: כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט מִישֹׁר
שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ: אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל־
כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ:
מוֹר־וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל־בִּגְדֹתֶיךָ מִן־הֵיכְלֵי
שֵׁן מִנִּי שִׂמְּחוּךָ: בְּנוֹת מְלָכִים בִּיקָרוֹתֶיךָ נִצָּבָה
שֵׁגָל לִימִינְךָ בְּכֶתֶם אוֹפִיר: שִׁמְעִי־בַת וּרְאִי

היו תחת יד פלשתים: ונקלב עלמה תוכיח. כי היא היתה בתחלה מחלק יהודה. וכפלה לה"כ בחלקת שמעון (יהושע י"ט) ועתה נתכה מחכים מלך את לדוד למלה (שמואל ב' כ"ג ו') וזה לאות כי הוא היה המליט עליה.

מה רחש לבי, סיר ידידות מלא נתן לדוד מחמד מדעיו וידידיו ג"ק ציוס חתוכתו ושמחת לבו כאשר נקח את מעבה את מלך בזיר לו לאשה. אשר היתה יפת תואר ובטוית חלב לפי דעת חז"ל; מה שהלאה — אף כי לעלמי דעהי חז"ל אינם נריכים חזוק — נס ע"פ הקדושין מבוארת הכתובים. נס כי לא נאלח נס המעשה הזה בפיהוד; כי הלוי הוא לכל העם שהוד היה מלחמת מלך בשור היה בעיותו בנקלב. כי כן נאמר (שמואל ב' כ"ג ח') ויעל דוד ויפשטו על הכשול; וגם נודע שבעלותו מנקלב להבדון. לא היו לו כ"א שתי הבשים אחינעם ואביגיל (שמואל ב' ג' ב') ואח"כ בחתילך בני דוד אשר נולדו לו בחברון על אמותיהם (שמואל ב' ג' ב') נאמר אשר הלאשונות אשר בני היה נס; ומזה נלאה שלמה דוד את אמו מעכה מיד, בשנים הלאשונות אשר בני היה נס. וע"כ אני משער בעצמי, שכאשר נתו העמלקים להשחית את נקלב. התאבר עמהם נס מלך בשור לנקום את נקמתו מהם מלחמתו ונוכרו; ומאשר מצאו הבשים השלה לנוח על עיר בעת — כי וודאי שמעו כי רחקו מעליה מבני הקנ, ללכת עם דוד למחנה פלשתים, לקח בתו עמו. כאשר השולל בעת שזחן על עם בוטח. ודבר אין לו עם עשר העמים; אמנם כאשר חזק דוד בעתע פתאום על העמלקים ויך עמם מכה רבה, נאלה גם היא ביד דוד.

וַהֲטִי אָזְנֵךְ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ: וְיִתְאָו
הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי־הוּא אֲדֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי־לוֹ: וּבַת־
צוֹר ׀ בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם: כָּל־
כְּבוּדָּה בַת־מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב
לְבוּשָׁהּ: לִרְקָמוֹת תּוּבַל לַמֶּלֶךְ בְּתוּלוֹת
אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ: תּוּבַלְנָה
בְשִׂמְחוֹת וָגִיל תְּבֹאֶינָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ: תַּחַת
אֲבֹתֶיךְ יִהְיוּ בָנֶיךְ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים בְּכָל־
הָאָרֶץ: אַזְכִּירָה שִׁמְךְ בְּכָל־דֹּר וָדֹר עַל־כֵּן
עַמִּים יְהוֹדוּךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

מו לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח עַל־עֲלָמוֹת שִׁיר:
אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה וָעֹז עֶזְרָה בְצָרוֹת נִמְצָא
מְאֹד: עַל־כֵּן לֹא־נִירָא בְּהָמִיר אֶרֶץ וּבְמוֹט
הָרִים בְּלֵב יַמִּים: יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־
הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ סֶלָה: נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־

ותהי לו לפחד וח"כ. וגם כי הכתוב אינו מזכירו, הסגה תוכל להיות, וכמ שפחת שהעמלקים היו הרוב והעקר במלחמה הזאת, וכמ שפחי שחם על נכנף דוד; יהיה אין ציריס נלפא שדוד לקחם בתחלת ימי מלכותו בחצרון טרם ילך שמו על הארץ, וע"כ כל מלינות המזמור אלין יפותרו יותר מלהלחם נגד כי כלן נלחמו עתיד יהיהו תחור חרבך על ירך גבור: והדרך צלח רכב — חציך שנונים — וירוע שהלחמ היא שלום היה, ובכך ילך שם תכחתו ונדולתו על כל העמים — כי אהבת צדק ותשנא רשע בשיחך תחת שמול: על כן משחך אלהים למלך ע"י שמואל שמן ששון מחבריך כני שמול; ומח"כ פורש המזמור כני הזיל על המלכה. והדר הוא הפסוק שמעי בת על תעבה אשר לקחה נחוקת היה, ויפה המלינה ויתאו המלך כי יפת תואר היתה — ושאר הן מלינות שיריות אשר אין לריכות פירוש: ומה שנחר לאמר את מלך לוד יותר מעשר מלכים הוא, מהיות המלך ההוא תמיד תורב נתון לדוד, כאשר נלקח מכל ספורי הכתובים המתנדים ממלך ההוא: ונכתב שלקח דוד את עלומת ניון אשר לו עלי תרוים לדוד וכן אחרי כן.

כן אלהים לנו מחסה וגו', הוא שיר נלוח אשר יועד לו מאחר תעלה המשוררים אחרי הכותו את הפלשתים נעמק הרפאים (שמואל ב' ה', י"ח) כי קבלו דוד על אשר לקח מלינת ניון, ומלך הם מכל ישראל למלך: ומעשה הזה היה לפי סדר הכתובים שלפנינו, אחרי אשר העלה הם ארון ה', וע"כ

אֱלֹהִים קֹדֶשׁ מִשְׁבְּנֵי עֶלְיוֹן: אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ
בַּל־תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים לִפְנוֹת בֹּקֶר: הָמוּ
גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוּג אָרֶץ:
יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
סֶלָה: לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־שָׂם
שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ: מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה
הָאָרֶץ קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר וְקִצֵּץ חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף
בָּאֵשׁ: הַרְפּוּ וּדְעוּ כִּי־אָנֹכִי אֱלֹהִים אָרוּם בַּגּוֹיִם
אָרוּם בָּאָרֶץ: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:

מז לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר: כָּל־הָעַמִּים
תִּקְעוּ־כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה: כִּי
יְהוָה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־הָאָרֶץ:
יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּנוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ:
יִבְחַר לָנוּ אֶת־נַחֲלָתֵנוּ אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר־
אָהֵב סֶלָה: עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל
שׁוֹפָר: זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ:
כִּי מֶלֶךְ כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל:
מָלַךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא

נאום לו תלונות נהר פלגיו — קדש משכני עליון — ומתעלות בהמיר ארץ — ובמוט הרים — אין לבטיח בזולת, על תנוך המזמור תלוי לוזה רמז כי נודע לכל שסכנותיה גיל מחדת המעוללים, ולתפלות הסדרים תהפוך; וכן תמך דוד בשירתו טפלתו ותנעש ותרעש הארץ. מוסדות השמים ירגזו: וגם יואל הנביא תמך על פלאכה לפניו רגזה הארץ, רעשו שמים! סדרים סב רעז נאמת?

כז כל העמים תקעו כף, כתן לו לחדי הכוחו שבית את הפלשתים נצעל פלגים (סב ג' ס' כ"ב) מכה רבה ויכנעו תחתיו יחיש רגיש. וכל העמים למד נגד מוחש הבייש מצר היו תחת יד פלשתים עד היום הזה, כי הבינוהו עולם עליהם. תמנם תפסד לומר, שכל העמים ל"ל שנעי ישראל — כי כן

קָדְשׁוֹ: נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי־אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה:

מח שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל
מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ: יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ
כָּל־הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ
רָב: אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב: כִּי־
הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו: הֵמָּה רָאוּ
כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נָחְפָּזוּ: רְעָדָה אֲחָזַתַם שָׁם
חִיל כַּיּוֹלֵדָה: בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת
תַּרְשִׁישׁ: כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר־יְיָ צְבָאוֹת
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד
עוֹלָם סֶלָה: דָּמִינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב
הֵיכָלֶךָ: כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל־קַצְוֵי
אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ: יִשְׂמַח הַר־צִיּוֹן
תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סֹבּוּ צִיּוֹן
וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ: שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה
פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן:
כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ
עַל־מוּת:

מט לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר: שִׁמְעוּ־זֹאת

קדל ה׳ לוחם עמים נאמרו ליעקב (בראשית מ״ח ד׳) ומתיך לקהל עמים; וכן קובע לוחם המשורר כאן בעצמו בסוף המזמור, נדיבי-עמים נאספו, ומה״כ מפרש מאיזה עם? עם אלהי יעקב.

מח גדול ה׳, נתן לו לחכי כלותו לבנות את חומות העיר מסביב (שמואל ב׳ ה׳ ט׳ ור״ם פ׳ ו׳ ל׳ ז׳) ויפה לוחם בלחי ספק בעילות ומבדלים למזקק; ובעת הסיח בכך נגל עם דוד, כי הסביל בכל מסר פנים, וע״כ יאותו לעת הסיח מלילות המזמור הלזה, ומין נדיך למחנו ליתי עוזים לו מזקים.

מט שמעו זאת, הוא סיד תוספתי יקר מאוד, מסר מיכו תלוי בסוס זמן

כָּל־הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל־יֹשְׁבֵי חָלֶד: גַּם־בְּנֵי
אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן: פִּי יְדַבֵּר
חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת: אַטֶּה לְמָשָׁל
אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי: לָמָּה אִירָא בִּימֵי
רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֹבֵּנִי: הַבֹּטְחִים עַל־חֵילָם וּבְרֹב
עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ: אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא־
יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ: וְיֵקֶר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל
לְעוֹלָם: וְיִחִי־עוֹד לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת:
כִּי יִרְאֶה | חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר
יאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם: קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ
לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדוֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם
עֲלֵי אֲדָמוֹת: וְאָדָם בִּיקָר בַּל־יָלִין נִמְשַׁל
כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם |
בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה: כַּצֹּאן | לִשְׁאוֹל שִׁתּוּ מָוֶת
יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים | לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלּוֹת
שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ: אַךְ־אֱלֹהִים יִפְדֶּה־נַפְשִׁי
מִיַּד שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה: אַל־תִּירָא כִּי־יַעְשִׁיר
אִישׁ כִּי־יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח
הַכֹּל לֹא־יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ: כִּי־נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו

וצורם קרי

ומקרה. וכאשר העידו עליו כל המפרשים; ובכל זאת מפשר לומר שמיתת מחיתופל מאר נאר חנק נפשו, כאשר ראשר כי נסע יתרו, היתה עילת המזמור הלזה; וכל מדבותיו ינקל עליו יפתרו: ומלי דנרי נו מחוק דעתי בפיוש שני הפסוקים הללו זה לזה, אדם ביקר בל ילין; ואדם ביקר בל יבין ומומר שהלשון הוא מלמר מאשר שם המשורר נפי הבטחים על החיל, מאשר קרנש פתיחו, וקורלים בשמותם עלי אדמות. כי שם לומרים ואדם ביקר ר"ל נעשר בל ילין הוא נמשל בבהמות מלנם; אך המשורר המלקי המדבר במוסר השכל לומר בסוף שיהי, ואדם ביקר ובל יבין מפעלות מלקים ומעשהו הוא מאר נמשל כבהמות ולא מותו מאר ילין בלי עושר וכעוד המדומה. ועתה ראשר נא קורא נעים שכל השיטים השלו קודמו ומענו שהדברים נכונים מימות שמוע עד

Digitized by Google

יְבָרֵךְ וְיוֹרֶךָּ כִּי־תֵיטִיב לָךְ׃ תָּבוֹא עַד־דּוֹר
אֲבוֹתָיו עַד־נֵצַח לֹא יִרְאוּ־אוֹר׃ אָדָם בִּיקָר
וְלֹא יָבִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃

נ מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל ׀ אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֶּר וַיִּקְרָא
אָרֶץ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ׃ מִצִּיּוֹן מִכְלַל־
יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ׃ יָבֹא אֱלֹהֵינוּ וְאַל־יֶחֱרַשׁ
אֵשׁ־לְפָנָיו תֹּאכֵל וּסְבִיבָיו נִשְׁעֲרָה מְאֹד׃
יִקְרָא אֶל־הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל־הָאָרֶץ לָדִין עַמּוֹ׃
אִסְפוּ־לִי חֲסִידָי כֹּרְתֵי בְרִיתִי עָלֵי־זָבַח׃ וַיַּגִּידוּ
שָׁמַיִם צִדְקוֹ כִּי־אֱלֹהִים ׀ שֹׁפֵט הוּא סֶלָה׃
שִׁמְעָה עַמִּי ׀ וַאֲדַבֵּרָה יִשְׂרָאֵל וְאָעִידָה בָּךְ
אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי׃ לֹא עַל־זִבְחֶיךָ אוֹכִיחֶךָּ
וְעוֹלוֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי תָמִיד׃ לֹא־אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פָּר
מִמִּכְלְאֹתֶיךָ עַתּוּדִים׃ כִּי־לִי כָּל־חַיְתוֹ יָעַר
בְּהֵמוֹת בְּהָרֵרֵי־אָלֶף׃ יָדַעְתִּי כָּל־עוֹף הָרִים
וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי׃ אִם־אֶרְעַב לֹא־אֹמַר לָךְ כִּי־
לִי תֵבֵל וּמְלֹאָהּ׃ הַאוֹכַל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם
עַתּוּדִים אֶשְׁתֶּה׃ זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם
לְעֶלְיוֹן נְדָרֶיךָ׃ וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ
וּתְכַבְּדָנְנִי׃ וּלְרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה־לְּךָ לְסַפֵּר
חֻקַּי וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עָלֵי־פִיךָ׃ וְאַתָּה שָׂנֵאתָ

הכות דוד את הפלשתים פעמים, או עד אחד מיוחד לחיותפל מם תלמה:
וע"כ אין נרין לחתור על סנת זנידתם יחד: כי שמותם ניש קדוש ופ"ם
פחוב יפה

נ אל אלהים ה' דבר, נם כי הוא מאסף, בי נם הוא היד נשנב ומדומם
ללמד לאדם דעת את ה', ולאנוש ניכה לשכיל דרכיו: ולפי הכלקה נעשה
נם הוא על קדושת אחיתופל עם תשבלוס, וזהו שמוכיחו נזכה לשוכו אם
ראית נגד כי נגע לצות ג"י ועם מנאפים עלתו לתשבלוס על דנר הפלנדים

Digitized by Google

מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי אֲחֹרֶיךָ׃ אִם־רָאִיתָ גַּנָּב
וַתִּרְץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ׃ פִּיךָ שָׁלַחְתָּ
בְרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ תַּצְמִיד מִרְמָה׃ תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ
תְּדַבֵּר בְּבֶן־אִמְּךָ תִּתֵּן־דֹּפִי׃ אֵלֶּה עָשִׂיתָ
וְהֶחֱרַשְׁתִּי דָּמִיתָ הֱיוֹת־אֶהְיֶה כָּמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ
וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ׃ בִּינוּ־נָא זֹאת שֹׁכְחֵי אֱלוֹהַּ
פֶּן־אֶטְרֹף וְאֵין מַצִּיל׃ זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי
וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בִּישׁוּעַת אֱלֹהִים׃

נא לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ בְּבוֹא־אֵלָיו נָתָן
הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר־בָּא אֶל־בַּת־שָׁבַע׃ חָנֵּנִי
אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי׃
הֶרֶב כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃ כִּי־
פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד׃ לְךָ
לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן
תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ׃ הֵן־בְּעָוֹן
חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי׃ הֵן־אֱמֶת
חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תודיעני׃
תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג
אַלְבִּין׃ תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה

יתיר ת׳

חלקך. תשב באחיך דוד הדבר. בבן אמך שלמה בלשון נקיות — כי לפי דעת חז״ל את שבע כיתה את מחיתופל — התן דופי בו) כנס אלה עשית והחרשתי, דמיית היות אהיה כמוך מוכד נגדך תוכיחך. וע״כ אוכיחך — ומעתה לומר לדבק

נא בבוא אליו נתן. עוד הוא. כי ידוע שכל הלבב והקלס מסר שפכו שודדי דוד עליו כיון על חטאו עם את שבע: וע״כ הלמידו פה, גם כי זמן חגדו קדם לשמי המזמורים הקודמים לו בתקוס הזה: והסבה היא להודות שבאר בעיר דרכו ושב על ה׳ בכל לבו, ומשל עונו בתשובתו מיד: וידע כל

ו) ולפי דעת הפסטנים ישוה בפל לשון בתנות שונות.

עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ׃ הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָי וְכָל־
עֲוֹנֹתַי מְחֵה׃ לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ
נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃ אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ
קָדְשְׁךָ אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי׃ הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן
יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃ אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים
דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃ הַצִּילֵנִי מִדָּמִים
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃ כִּי
לֹא־תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃ זִבְחֵי
אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים
לֹא תִבְזֶה׃ הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה
חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק
עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ עַל־מִזְבַּחֲךָ פָרִים׃

נב לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ בְּבוֹא ׀ דֹּאֵג
הָאֲדֹמִי וַיַּגֶּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא דָוִד אֶל־
בֵּית אֲחִימֶלֶךְ׃ מַה־תִּתְהַלֵּל בָּרָעָה הַגִּבּוֹר
חֶסֶד אֵל כָּל־הַיּוֹם׃ הַוּוֹת תַּחְשֹׁב לְשׁוֹנֶךָ

כמו שתמצוא מועלת, וה' העניד חטאתו ע"י תוכחת מגולה מנתן הנביא. וסוף המזמור היטיבה ברצונך לציון תבנה חומות ירושלים כי לותן לבך בניתי אני עתה עד יסוד בס ע"י חטאי; ואז כשתשמע תפלתי זאת, ותקבל תשובתי תהפוך בזבחי צדק שלמי תודה ובדמי עולה וכליל, כי באלה ולא בזבחים חטאות ואשמות הפצת. ואז כשילמו ישראל שלא בזית תפלתו יעלו על מזבחך פרים דגים להודות לך בשלמי מדגם וכיוצא בהלתך. ובמזמור הזה נשלמה החלוקה הראשונה מזה הספר ומתחלת השניה והיא מחלקת שירי המשכיל לבני לדוד.

נב מה תתהלל, הנאמר על דואג כתוב יניד עליו בתשובה: ודקדו פס בשלו דלא לומר גם במקום הזה כב) על החלוק אבל אין חטאו לחטאת החטאים בחלב: כי חוא חטא וזא תיב, והמה תוכחים להבא כל היום:

ב) כתוב עשהו נאבך בחזיר ב"ב ע"ם בשיבוני.

כִּי־תַעַר מִלְטָשׁ עֹשֵׂה רְמִיָּה: אָהַבְתָּ רָע מִטּוֹב
שֶׁקֶר | מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה: אָהַבְתָּ כָּל־דִּבְרֵי־
בָלַע לְשׁוֹן מִרְמָה: גַּם־אֵל יִתָּצְךָ לָנֶצַח יַחְתְּךָ
וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל וְשָׁרְשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה: וְיִרְאוּ
צַדִּיקִים וְיִירָאוּ וְעָלָיו יִשְׂחָקוּ: הֵן־הַגֶּבֶר לֹא
יָשִׂים אֱלֹהִים מָעוּזּוֹ וַיִּבְטַח בְּרֹב עָשְׁרוֹ יָעֹז
בְּהַוָּתוֹ: וַאֲנִי כְּזֵית רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי
בְחֶסֶד־אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד: אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי
עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִּי־טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ:

נג לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת מַשְׂכִּיל לְדָוִד: אָמַר
נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ עָוֶל
אֵין עֹשֵׂה־טוֹב: אֱלֹהִים מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־
בְּנֵי־אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־
אֱלֹהִים: כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה־טוֹב
אֵין גַּם־אֶחָד: הֲלֹא־יָדְעוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי
אָכְלוּ לֶחֶם אֱלֹהִים לֹא קָרָאוּ: שָׁם פָּחֲדוּ־
פָחַד לֹא־הָיָה פָחַד כִּי אֱלֹהִים פִּזַּר עַצְמוֹת
חֹנֶךָ הֱבִישֹׁתָ כִּי־אֱלֹהִים מְאָסָם: מִי יִתֵּן
מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב אֱלֹהִים שְׁבוּת
עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל:

וע"כ לומד — עתה נעת סדוד מזמוריו — ואני סד"ל לך אני נס כי חטאתי מלהי כוית רענן בבית אלהים לפי שבטחתי בחסד אל עולם ועד ולפ דשעתי מלהי לסוסיף פסע על עוני, וע"כ אודך ה' — ומליו יכון על נכון מזמור

נג אמר נבל פסד נלמד נס הוס על דוגג וכפסד פידשתיו כנד למעלס מזמור י"ד ופפס נזמן מלומד לו: ועל כנדלו ממזמור הסוס וחתומו מי יתן מציון כנד למזמור נס, ומין למדם פס דנד, דק להעיל שבלומם נזמנו

נד לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד: בְּבוֹא
הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל הֲלֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר
עִמָּנוּ: אֱלֹהִים בְּשִׁמְךָ הוֹשִׁיעֵנִי וּבִגְבוּרָתְךָ
תְּדִינֵנִי: אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי־
פִי: כִּי זָרִים קָמוּ־עָלַי וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי
לֹא שָׂמוּ אֱלֹהִים לְנֶגְדָּם סֶלָה: הִנֵּה אֱלֹהִים
עֹזֵר לִי אֲדֹנָי בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי: יָשׁוּב הָרַע לְשֹׁרְרָי
בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם: בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אוֹדֶה
שִׁמְךָ יְהוָה כִּי־טוֹב: כִּי מִכָּל־צָרָה הִצִּילָנִי
וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי:

נה לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד: הַאֲזִינָה
אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל־תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתִי:
הַקְשִׁיבָה לִי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה:
מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע כִּי יָמִיטוּ עָלַי
אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי: לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת
מָוֶת נָפְלוּ עָלָי: יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בִי וַתְּכַסֵּנִי
פַּלָּצוּת: וָאֹמַר מִי־יִתֶּן לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה
וְאֶשְׁכֹּנָה: הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר

ישיב קרי

נד בבוא הזיפים, עסק מצד אחד הלזה, ומיון לדיך נאור, כי דצדי דוד צדוק מללו זו, ומלין הקדיש — לאחוס המחלוקת — מזמור

נה האזינה אלהים תפלתי, עסק נעשה ממנו על אחיתופל, בעודו בדדך לנום מפני אבשלום גמו ס"ל וכעסק ניחדו גם המעלה בסח ד"ק ז"ל. ומיון לדיך נאור אחר, רק שהעדה, שמפני חתום המחלוקת כתן פה מזמור לעסק נעשה לאחדי מלכו — וכעסק העדותי על זה בהקדמתי: ויפה היה זצידתו עם הקודמים כי גם זה, כלולה מהולכי דניל ופועלי מין היה: ונלפה לאחיתופל עם הרשעים מהמתפה לעסק הוא.

נו חנני

ח) ווזמור ב' נעשה על אבשלום עמהן, וע"י עסק הלנו אחריו: ואל התמיה על רבוי המזמורים לעסק אחד תיעד על ענין אחד: דהיינו מ"ט ג' וה; כי כל אחד מהמזמורים לעסק אחד מכוון בהקדמתי שהיו נזה המיוחד: ואחדיהם נזה יוכר היטב סבנדן כל אחד מהמשיכים בהלכיים בחלקם. עם שח"ל נפי פירושי החתונים.

סֶּלָה: אָחִישָׁה מִפְלָט לִי מֵרוּחַ סֹעָה מִסָּעַר:
בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג לְשׁוֹנָם כִּי־רָאִיתִי חָמָס וְרִיב
בָּעִיר: יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבָהָ עַל־חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן
וְעָמָל בְּקִרְבָּהּ: הַוּוֹת בְּקִרְבָּהּ וְלֹא־יָמִישׁ
מֵרְחֹבָהּ תּוֹךְ וּמִרְמָה: כִּי לֹא־אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי
וְאֶשָּׂא לֹא־מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ:
וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי: אֲשֶׁר יַחְדָּו
נַמְתִּיק סּוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרֶגֶשׁ:
יַשִּׁימָוֶת עָלֵימוֹ יֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים כִּי־רָעוֹת
בְּמְגוּרָם בְּקִרְבָּם: אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא
וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי: עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה
וְאֶהֱמֶה וַיִּשְׁמַע קוֹלִי: פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי
מִקְּרָב־לִי כִּי־בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי: יִשְׁמַע וְאַל
וְיַעֲנֵם וְיוֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ
וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים: שָׁלַח יָדָיו בְּשִׁלְמָיו חִלֵּל
בְּרִיתוֹ: חָלְקוּ ו מַחֲמָאת פִּיו וְקֶרֶב־לִבּוֹ רַכּוּ
דְבָרָיו מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה פְּתִיחוֹת: הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה ו
יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָּ לֹא־יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט
לַצַּדִּיק: וְאַתָּה אֱלֹהִים ו תּוֹרְדֵם לִבְאֵר שַׁחַת
אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא־יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי
אֶבְטַח־בָּךְ:

נו לַמְנַצֵּחַ ו עַל־יוֹנַת אֵלֶם רְחוֹקִים לְדָוִד
מִכְתָּם בֶּאֱחֹז אוֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים בְּגַת: חָנֵּנִי אֱלֹהִים

ישיא מות ק׳

נו חנני אלקים כי שאפני כמאד כאשר כולינוהו ניגדי פלשתים לפני
לגיט כוס לשיכלך מלך נת: כי גם הם כולני דכיל היו, ומכלם הלילו ס׳:

Digitized by Google

כִּי־שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל־הַיּוֹם לוֹחֵם יְלַחֲצֵנִי:
שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל־הַיּוֹם כִּי־רַבִּים לוֹחֲמִים לִי
מָרוֹם: יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח: בֵּאלֹהִים
אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־
יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי: כָּל־הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ עָלַי
כָּל־מַחְשְׁבוֹתָם לָרָע: יָגוּרוּ | יִצְפְּנוּ הֵמָּה
עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר קִוּוּ נַפְשִׁי: עַל־אָוֶן פַּלֵּט־
לָמוֹ בְּאַף עַמִּים | הוֹרֵד אֱלֹהִים: נָדִי סָפַרְתָּה
אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ:
אָז | יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא זֶה־יָדַעְתִּי
כִּי־אֱלֹהִים לִי: בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה
אֲהַלֵּל דָּבָר: בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־
יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי: עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם
תּוֹדוֹת לָךְ: כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מָוֶת הֲלֹא רַגְלַי
מִדֶּחִי לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים:

נז לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ
מִפְּנֵי־שָׁאוּל בַּמְּעָרָה: חָנֵּנִי אֱלֹהִים | חָנֵּנִי כִּי
בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי וּבְצֵל־כְּנָפֶיךָ אֶחֱסֶה עַד־יַעֲבָר
הַוּוֹת: אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי:

יצפונו קדי

ועל הסנוטה לו כפילתו עם מזמור ל"ד כנד דמזתי סס, ומזמתי שמותו למד כאשר בודם ונגל ממנו וילך חפשי לנפשו, ואת זה כאשר תפפו לותו מגלי הסנוסים נעשם. ומצבי מות בעתותם; ומעלי אלהים נדריך והלאה הוסיף למ"ב סס תיך לחרי למד כמלט מסנדה, לו נסדדו את כל הספר היקר הלזם: ועל מקומו יבוא מזמור

נז בבדחו מפני שאול, למד נעשה לחרי כדחו את כוף תעיל שאול כמערה: ולפי שדמיתי דניס תושים בשדה הספקות למנוע שתי המעשות למד נלמדו בזן שני המזמורים הללו, דהיינו הלזה וקת"ג למד גם סס נלמד בהיותו במערה תפלה. מלנעך להמדיך מעט בפירושיהם: ומומר, שהמלך עלמו

Digitized by Google

יִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי סֶּלָה יִשְׁלַח
אֱלֹהִים ׀ חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ: נַפְשִׁי ׀ בְּתוֹךְ לְבָאִים
אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים בְּנֵי־אָדָם שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים
וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה: רוּמָה עַל־הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים
עַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ: רֶשֶׁת ׀ הֵכִינוּ לִפְעָמַי
כָּפַף נַפְשִׁי כָּרוּ לְפָנַי שִׁיחָה נָפְלוּ בְתוֹכָהּ סֶּלָה:
נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים נָכוֹן לִבִּי אָשִׁירָה וַאֲזַמֵּרָה:
עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר:
אוֹדְךָ בָעַמִּים אֲדֹנָי אֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים: כִּי־
גָדוֹל עַד־שָׁמַיִם ׀ חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ:
רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדֶךָ:

נח לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם:
הַאָמְנָם אֵלֶם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ

סלאה לנו מקומם נפתיחת המזמורים עלמם: וזה שקמ"ג נאמר בהיותו נתעבד, וקודם לו נלכתו לעשות כבדיתם בהיל, כי לז היה מוען ומוקף מלחות ואויבים מכל עבר ופנה. ואת זה אחר כבדיתם וכנ"ל: ומסבם הזאת נמזמור קמ"ג ל) כאים בדמם ונקשם יילל ומקונן ואל מלביו יניע במערה תפלה: — אל ח' אוזק — אתחנן — בהתעטף עלי רוחי — אבר ממני מנוס — הוציאה ממסגר אסיר — וכו' כי עדן לא ידע איך יפול הדגר: למנם לא כן נמזמור הלזה אבל גו נאמר בברהו מפני שאול אבל כלו מוכר כנור: כמלים נגוד אבל נגר על ידו ועל מסיתיו להדוג את שאול ירונן גו ומצליך על ה' יהגו, שנואלי יושיעהו. ויותר דומה המזמור הלזה לשיר נלוח, מלקול חלושה ושנאת נפש חנני ה' חנני! כי בך חסיה נפשי נשמעשה הלזה, ולא רציתי לגוד נדמים ולקח נקמתי בידי. ישלח משמים ויושיעני נלתי ספק כי חרף שואפי — הם הכינו רשת לרגלי אך הם נפלו לתוכה סלה ע"י כבדיתם הזאת וכו': וזה לשות כי אשירה ואזמרה — וכו' כי כלו מלא שיר דגה ונעימן, וע"כ לא אחר נזה, כ"פ נקמ"ג לסכיחו לאחדון: כי קודם כבדיתם היה נפכנה אין ערוך מליה וכפצע אינו לנין המות; כי אם נעת כבדיתם יעטדוהו מנסי שאול מלך המחר: או אם יגלה עדם קדמו מליו ינעק, וינולע ל:נא. ועתה נמיסור ילך מזמור נח האמנם אלם צדק, אבל נעשה מחרי כן. כאבר אז שאול לדפדו:

ל) נהיותו נתעבד תפלה אבר הניח כתעב עד סוף הספר, מהטעם אבר כתבתי עליו נסוף הנגדות הרחבונים.

בְּנֵי אָדָם׃ אַף־בְּלֵב עוֹלוֹת תִּפְעָלוּן בָּאָרֶץ
חֲמַס יְדֵיכֶם תְּפַלֵּסוּן׃ זֹרוּ רְשָׁעִים מֵרָחֶם תָּעוּ
מִבֶּטֶן דִּבְּרֵי כָזָב׃ חֲמַת־לָמוֹ כִּדְמוּת חֲמַת־
נָחָשׁ כְּמוֹ־פֶתֶן חֵרֵשׁ יַאְטֵם אָזְנוֹ׃ אֲשֶׁר לֹא־
יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחֲשִׁים חוֹבֵר חֲבָרִים מְיֻחָכָם׃
אֱלֹהִים הָרָס־שִׁנֵּימוֹ בְּפִימוֹ מַלְתְּעוֹת כְּפִירִים
נְתוֹץ יְהוָה׃ יִמָּאֲסוּ כְּמוֹ מַיִם יִתְהַלְּכוּ־לָמוֹ
יִדְרֹךְ חִצּוֹ כְּמוֹ יִתְמֹלָלוּ׃ כְּמוֹ שַׁבְּלוּל תְּמֵס
יַהֲלֹךְ נֹפֶל אֵשֶׁת בַּל־חָזוּ שָׁמֶשׁ׃ בְּטֶרֶם יָבִינוּ
סִירֹתֵיכֶם אָטָד כְּמוֹ־חַי כְּמוֹ־חָרוֹן יִשְׂעָרֶנּוּ׃
יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי־חָזָה נָקָם פְּעָמָיו יִרְחַץ בְּדַם
הָרָשָׁע׃ וְיֹאמַר אָדָם אַךְ־פְּרִי לַצַּדִּיק אַךְ יֵשׁ־
אֱלֹהִים שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ׃

נט לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּשָׁלַח
שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃ הַצִּילֵנִי
מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃ הַצִּילֵנִי
מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃ כִּי הִנֵּה
אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־

חציו ק׳

כי מספוד הכתובים (שמואל ב׳ כ״ד י״ז עד סופו) נראה שמעשה ודברי דוד לאחרי הלוותו ככה מעילו בידו וכמדו לחמי שאול עליו מלמוד, ועלה ממחשבתו שלא יוסיף עוד לנקוף את נפשו: וע״כ חדש לפי זו כאשר אמר לו נאמר שמעה דבר הרשעים קמיו הטמון, לדעתי אחריו בלי חסך, ויעד את המזמור הזה עליהם — ומפסר שחזר ואמרו גם על אחיתופל — לך בעצם, הוייתו היתה על דוגג ומנגר נפרט. כי סוף נאם סכנת מדונו, ושמע דברי ניחומיו לו, וכבל זאת לא הסיג קצתו מחוד מלבדפו. וע״כ חנך למזמור הזה גם את

נט הצילני מאויבי. הנעשה בצלות שאול להמיתו בעיתו: וגם כי זמן חנולו היה קודם לאלה הדברים הקודמים לו פה, הניחו אחריהם עתה בעת סדרו את תהלותיו לפי שאינך עלמו הוכרח להניח לו את מיכל לאשתו חנדונה מעם פלטיאל בן ליש (שמואל ב׳ ג׳ י״ד) להצלות לין שמע ס׳ את קולו, ואלה

חַטָּאתִי יְהוָה׃ בְּלִי־עָוֹן יָרוּצוּ וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה
לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃ וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־
תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃ יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ
כַכֶּלֶב וְיסֹובְבוּ־עִיר׃ הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם
חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שֹׁמֵעַ׃ וְאַתָּה
יְהוָה תִּשְׂחַק־לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם׃ עֻזּוֹ אֵלֶיךָ
אֶשְׁמֹרָה כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃ אֱלֹהֵי חַסְדּוֹ
יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָי׃ אַל־תַּהַרְגֵם ׀
פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ
מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃ חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־שִׂפְתֵימוֹ
וְיִלָּכְדוּ בגאונם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ׃ כַּלֵּה
בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל
בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃ וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ
כַכֶּלֶב וְיסֹובְבוּ עִיר׃ הֵמָּה יְנִועוּן לֶאֱכֹל אִם־
לֹא יִשְׂבְּעוּ וָלִינוּ׃ וַאֲנִי ׀ אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן
לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם
צַר־לִי׃ עֻזִּי אֵלֶיךָ אַזַּמְּרָה כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי
אֱלֹהֵי חַסְדִּי׃

ס לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם לְדָוִד
לְלַמֵּד׃ בְּהַצֹּתוֹ ו אֶת אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת אֲרַם

חסרי ק׳ יניעון קרי

למתקוממין עסר עליכס חנהו הסדיכס כאלס מדס כנגד מדס. וע״כ כמס יניעון לאכול — ואני אשיר — כי היית משגב לי — וכו׳ ואליו יאות

ס בהצותו את ארם נהרים, כי גס סס היס גלרס בסוג גאוה מילו, וינוסו מפני הסויב, כאשר נראס מתוכן המזמור ס) ועפ״כ נכנע מתתיו כי

ס) ואין למהום על זה: כי כן נאמר בפרוש (שמואל ב׳ כ״ג י״ח) ואת ארם צובה ומם.

צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא־מֶלַח
שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף׃ אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פָרַצְתָּנוּ
אָנַפְתָּ תְּשׁוֹבֵב לָנוּ׃ הִרְעַשְׁתָּה אֶרֶץ פִּצַּמְתָּהּ
רְפָה שִׁבְרֶיהָ כִּי־מָטָה׃ הֶרְאִיתָ עַמְּךָ קָשָׁה
הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן תַּרְעֵלָה׃ נָתַתָּה לִירֵאֶיךָ נֵס
לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קֶשֶׁט סֶלָה׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן
יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ׃ אֱלֹהִים ו דִּבֶּר
בְּקָדְשׁוֹ אֶעֱלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת
אֲמַדֵּד׃ לִי גִלְעָד ו וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז
רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃ מוֹאָב ו סִיר רַחְצִי עַל־
אֱדֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי פְּלֶשֶׁת הִתְרוֹעָעִי׃ מִי
יוֹבִילֵנִי עִיר מָצוֹר מִי נָחָנִי עַד־אֱדוֹם׃ הֲלֹא־

ושנני קרי

כנגוד מתרונן מן היין שנו מנסי מילו להלחם עם רודפיהם, וינוס מכת חרב ומנדן כלשר תעיד עליו פתיחת המזמור בהצויתו. וזה היה תולדת הערכת המזמור הזה לפ"ד נקול גדול לאזני חניכיו, למען הרגישם נעוז דנדו לנטוח על כ': ועל הקושר הזה תסובבנה כל מליצות המזמור הזה. לשר הוא דומה יותר לתפלה מלשיר כאשר היה לדוי שם לאדו אחר הנלחון: וכה פרושו אלהים זנחתנו כי שנו לחוור לאשר לאשרתי הרעשת ארץ מליקם שיריית לרמז שנר נת עמו הראית לשם הרגיש עמך קשות! לתם לשר נתתה לשעשר לירואיך נם להתנוסס ועתה לשם למען יחלצון ידידיך לפחות הושיעה ימינך ומעתה היה על לאנשי חילו פניו וילחר אלהים דבר בקדשו, ע"י נביאו לרוזיעני ע"כ אעלזה? אחלקה שכם ועמק סכות — וכל המקומות לשר בכח שם נדעתן לת מלכי בני קדם: וע"כ נם לתם על תידלון, כי עדיין יש לי מדינות רבות ומנשים לדוד לתמיך לתכנם: לי גלעד ג) ולי מנשה — מואב הוא סיר רחצי 3) ועל אדום אשליך נעלי כי עבדי שם ותחת ממלתי ועלי פלשת התרועעי נתמיה? מי יובלני עיר מצור כ) עד עתה מי נחני עד אדום?

ולעשה נם מסני הפלשתים. ולם נמלו שעשה תחת נסו, תינגו לחוק שכם נשעה תחנת היתה כן.

ג) ומה יפה המליצה הזאת שם, כי הוא היה בעת הכתיב בעצמו ח"י ומושב וחוזב על סנדר התנלנות לשר לו עדיין נם נדדותיו.

3) ולפי מחלוקת הוא נגד מזרחית דרומית וכמעט מול לחרם לשר היה לנסיעה יכנים לתתם נסיר רחץ, ועל לחרם הכתוב תעדנית נח"י וכמתחתיו לחר תשליך נעלי, כלים לשר הוא מלמעלה ומשליך דבר מה נזעזון על מי שכונדו תו תחת רגליו.

כ) ויובלני הוא עתיד בתקום עבר וד"ל מי הוליכני עד עתה לכל עיר חזקה, כי תיור ומצר תמור ק"ת לחיים שם. ועל-כפילת כני המזמורים החלים עליון שם, כי שמם מרשתיו.

אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים
בְּצִבְאוֹתֵינוּ: הָבָה־לָּנוּ עֶזְרַת מִצָּר וְשָׁוְא
תְּשׁוּעַת אָדָם: בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא
יָבוּס צָרֵינוּ:

סא לַמְנַצֵּחַ עַל־נְגִינַת לְדָוִד: שִׁמְעָה אֱלֹהִים
רָנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי: מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ
אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי בְּצוּר־יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי:
כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב:
אָגוּרָה בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים אֶחְסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ
סֶלָה: כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי נָתַתָּ
יְרֻשַׁת יִרְאֵי שְׁמֶךָ: יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תּוֹסִיף
שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר וָדֹר: יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים
חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יְנַצְּרֵהוּ: כֵּן ׀ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ
לָעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם ׀ יוֹם:

הלא אתה אלהים זנחתנו עתה, ולא תצא עוד א' בצבאותינו בתמיה? הבזכות עמך? לא כן! הבה לנו עזרת מצר, ושוא תכיה תשועת אדם בתמיה! הן באלהים נעשה חיל!! והוא יבוס צרינו! וכן היה. כי דוד ה' נוסכם בם: ויליתו את אדם בהיים בגיא, ואת אדום כנגד נצוב יוסף ממלחמתם הזאת: כי אפשר שנצחות חיל דוד מלפון לאדן ישראל, הדיומו הם אשר היו בדומה לאדם למדוד בו, וכפדע אם הוא באשר אמדתי, שנתחלף חיל דוד בפנו עזרף לפני האדמיים בפיזם מערכה; כי כן דרך המדינות הגלגדות בחזקת היד, להכיח יד בנוגדיהם. מיד בזיעמעו, כי יד ה' נגעה בם: וכבר הזמורו הלזה הוא האחדון לחלוקת הלשיות מזה אספר ואיל חלוקת המכתם וע"כ הוא לה בסיום מיד אשר נעשה אחרי מלכו (ח) ובאשר למזמי על הסדר הלזה נתקדמתי לפ' הזה: ומעתה מתחלת המחלקה הדביעית במזמור

סא שמעה אלהים רנתי, אשר נעשה באשר שם לדוד פעמיו לילך מלקלב מנדוכם על פי ה': תהו אמרו מקצה הארץ כי ידוע שלקלב בקלה מעלנית דדומית של אדן ישראל היא, אליך אקרא — כי היית מחסה לי בכל נדותי עד הנה: ועתה אגורה באהלך עולמים — כי שמעת לנדרי — ימים על ימי מלך ושות, הוא עלמו תוסיף (ח) ישב נא עולם — כן אומרה וזן כלן מלילות תפלה נלאון עתיד, כי רק עתה התחיל להיות מלך ישראל בדבר ה': וכתלומי נניה יתקום מלין היל.

סב

ח) ואין כאן עוד עדות פרטיות, כי כל המחברת הזאת סולכת על זה הסדר.

סב לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד: אַךְ
אֶל־אֱלֹהִים דּוֹמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי: אַךְ־
הוּא צוּרִי וְיִשְׁעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא־אֶמּוֹט רַבָּה:
עַד־אָנָה | תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ תְּרָצְחוּ כֻלְּכֶם
כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הֲדָחֻיָּה: אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ | יָעֻצוּ
לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב בְּפִיהֶם יְבָרֵכוּ וּבְקִרְבָּם יְקַלְלוּ־
סֶלָה: אַךְ־לֵאלֹהִים דּוֹמִי נַפְשִׁי כִּי מִמֶּנּוּ תִקְוָתִי:
אַךְ־הוּא צוּרִי וְיִשְׁעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט:
עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וְכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי מַחְסִי
בֵּאלֹהִים: בִּטְחוּ בוֹ בְּכָל־עֵת | עָם שִׁפְכוּ־לְפָנָיו
לִבְּכֶם אֱלֹהִים מַחְסֶה־לָנוּ סֶלָה: אַךְ | הֶבֶל
בְּנֵי־אָדָם כָּזָב בְּנֵי־אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת הֵמָּה
מֵהֶבֶל יָחַד: אַל־תִּבְטְחוּ בָעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל־
תֶּהְבָּלוּ חַיִל | כִּי־יָנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב: אַחַת |
דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם | זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז

סב אך אל אלהים דומיה נפשי, מצד מאד מחדי כן נלכתו נדדך, ויסמך כי מאנך מצד את אישבושת למלך על ישראל: כי לא ניוס מאך או ניומים כיס יכול לנוח מלקלן לחנדון, כי לקלן הוא נסוף מעדנית דמומית לא"י וכל', וחנדון היא נעדכה מזדחית לפוכית מאכה וסמוך לירדן: גם הוגדך לילך לאשו להנל המלאכה וישלדים מצד היו אתו, כי נודלי לא הסגיד פדסס נלקלן ונכ כל הטף מנני חילו לקח אתו, נפרט כי שדופס היתם נאת המעלקים: נס היס מוכרח לפלס דדכו פן יפגע נפלצתים החזדים מתערבתס ויתיצבו למוך, ולפ מעגדי הצבול הבזדים אחת מאנך היס ניריך להחפץ מעגלותיו, וע"כ מאד נלנו גדולס היס סכנתי וכפצע ניני לנין למות כי מכל לך הצוינ יסנוני, אך אל אלהים מצד נומי לילך דומיה נפשי, כי הוא נודלי ישועתי — אך נודלי הוא צורי משגבי וע"כ עד אנה תהוותתו מנכ ומחתת מדעיך על איש מצד נמצח מה' למלך: אך מחכס לאל דומי נפשי — כי ממנו נודלי תקוחי — כי לא מדס הוס ויתנחם אך היא צורי — עליו ישעו וגס מחס מצד מתי בטחו בו בכל עת: שפכו לפניו לבבכם ולא תידמו כי אחת דבר ה' אלי ע"י הצוינ והחומים נלקלן וביא "עלה — חנדוכס" ושתים זו שמעתי וגו': א שלא יוכלו לוויני לי: ב שאני למלוך:

חו כי עיקם חבר את שחול הוסר נו לקבוח את עלמו תלך, כי נמצח כפר מציחלך; וניה הוקדם קוצות המעלר ז"ל.

Digitized by Google

לֵאלֹהִים׃ וּלְךָ־אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־אַתָּה תְּשַׁלֵּם
לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ׃

סג מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃
אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי
כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ־צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי־מָיִם׃
כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃ כִּי־
טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנֶךָּ׃ כֵּן
אֲבָרֶכְךָ בְּחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי׃ כְּמוֹ חֵלֶב
וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֶּל־פִּי׃
אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה־
בָּךְ׃ כִּי־הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִּי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃
דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ׃ וְהֵמָּה
לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ׃
יַגִּירֻהוּ עַל־יְדֵי־חָרֶב מְנָת שֻׁעָלִים יִהְיוּ׃

ומזו כי העז הוא לאלהים ועי"כ לא ירצה גם כי נלך בניח נלמות: ולך ה' חסד וכוח הסבי מצד שמע: ולל המזמור הזה ילומך יפה

סג בהיותו במדבר יהודה ב) מצד אחד גם כוח מדוד בעודנו בדרך לנוח לאחנון ג) כי בנסיעה הזאת היה לריך' לנסע בנגב מזרחה כאמור למעלה וגין בשעה הלזה כוח מדבר יהודה, וגם מדבר זיף וכל המלוחות מצד היה נחצא שם בעת היותו מוברח מאול: ועי"כ עתה בעברו שם ללבת חבלונה, נשלו רוחו להודות ולהלל את ה' על חסדו אצד עשה עמו: ומשנה הזאת לא ימלא בניר הזה קול קנה וכיו גם זעקת אצד לא ישמע גו ג) רק קול תשוקה ותאוה לדלות מים מבר עז ה' וכעודו מחזנה מזניך: ומה נעמו כל המלילות על הנסיעה הזאת אשחרך בקנע ימים צמאה לך נפשי. בארץ ציה מדבר יהודה לצד היה גו מז: כן כצד בקודש החיתיך זה ימים בניריה כן קוחה נפשי לראות עתה כבודך — כן כצד עשיתי מאז כן אברכך גם עתה אם כצד ד) זכרתיך כל ימי עניי ומדודי כי היית עזרתה לי: ובצל כנפיך ארנן עתה בשמחה בניתך: דבקה — בי תמכה ככל הלנות לצד

ה) צצד רגיש שחלו עליו היש מקומו? וכוח חוזה המדבר עלמו צצד גם שמה מבני שחול, ומעני תבלונה גוי. לך לה על הקוראים היה נעשה המלוחר היה.
ג) וחל מתחה על החכן כי המלח שיריש רגיש על הענין הזה, כי בדים היו ימי עניו ומדודי, ואין להשליח כי יפלא שיריש נבלאים על הפלאים אצד הבלוח ה' לעבות עמו.
ג) מה שלא היה אחד מו גלחי ספק, אם נעשה נסוחו מבני שחול או תבלונה.
ד) וכוח כמו אם כסף תלוה אח עמי אל"ל כאצד.

Digitized by Google

וְתַמְלֵךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע
בּוֹ כִּי יָסָכֵר פִּי דוֹבְרֵי־שָׁקֶר׃

סד לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שְׁמַע־אֱלֹהִים קוֹלִי
בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי׃ תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד
מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב
לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר׃ לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים
תָּם פִּתְאֹם יֹרֻהוּ וְלֹא יִירָאוּ׃ יְחַזְּקוּ־לָמוֹ דָּבָר
רָע יְסַפְּרוּ לְטְמוֹן מוֹקְשִׁים אָמְרוּ מִי יִרְאֶה־
לָמוֹ׃ יַחְפְּשׂוּ־עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ וְקֶרֶב
אִישׁ וְלֵב עָמֹק׃ וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאֹם הָיוּ
מַכּוֹתָם׃ וַיַּכְשִׁילֻהוּ עָלֵימוֹ לְשׁוֹנָם יִתְנוֹדְדוּ
כָּל־רֹאֵה בָם׃ וַיִּירְאוּ כָּל־אָדָם וַיַּגִּידוּ פֹּעַל
אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ הִשְׂכִּילוּ׃ יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה
וְחָסָה בּוֹ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃

סה לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר׃ לְךָ דֻמִּיָּה

מלמוני — והמה מנגד וסיעתו מצד המלכו את ליט נוצת. לשואה יבקשו נפשי — והמלך ד"ל נס סם הוא עלמו ישמח באלהים׃ ולחכיו ינוח על נכון.

סד שמע אלהים קולי, מצד מחכ"ת על יועצי לישנות ומחזיקי ידו׃ ונפרד נדלם שנעשה נעת מצד כלך יועב להלחם את מיכך כמצד ילא ממחנים (שמואל ב' ג' י"ג) בנעונה׃ כי היא היתה המלחמה הראשונה מצד נלחם דוד נגד מחיו בני ישראל׃ כי כל הימים מצד חי שאול לא נתלא שדוד נלחם עמו לך לא תתיך בערמימות להמלט על נפשו, ולנוסם מפניו נלתי ספיק דס; לך עתה הולרך לחרף נפש עבדיו לעריך מלחמה נגד מנגר, ולא היה בידו לידע לתי יפול דבר. כי עם לישנותם היו כל הזנטים זולת יהודה, וע"כ פתר המלחמה נפלא עליו, ויאמר שמע אלקים קולי — תסתירני אשר שננו כחרב לשונם כי למד נלבו, מנגר וסיעתו נודלי הלבינו מותו על ב"י למען לא יצוחו אליו להמליכו יחזקו למו דבר רע להצפים את הימו ויחפשו עולת לסיר ממנו לנות ב"ך אלקים ישלם פועלם וירם חץ פתאום ל) פתאום היו מכותם׃ ויראו כל אדם — ולשון רמוז אחוז ולמד המזמור הלוה נס נמגילת מנחלים, וכמצר למזמי על כזה פעמים מחלות׃ וכלח ודע יהוך אליו מזמור

סה לך דמיה תהלה, מצד עשה סוף עלמו מחר לנילת עיד ליון׃ כי

ל) ומלת פתאום נקראת למעלה ולמעה.

תְּהִלָּה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם־נֶדֶר׃ שֹׁמֵעַ
תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ׃ דִּבְרֵי עֲוֹנֹת
גָּבְרוּ מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם׃ אַשְׁרֵי
תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב
בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ׃ נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל־קַצְוֵי־אֶרֶץ וְיָם רְחֹקִים׃
מֵכִין הָרִים בְּכֹחֲוֹ נֶאְזָר בִּגְבוּרָה׃ מַשְׁבִּיחַ
שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וַהֲמוֹן לְאֻמִּים׃
וַיִּרְאוּ יֹשְׁבֵי קְצָוֹת מֵאוֹתֹתֶיךָ מוֹצָאֵי בֹקֶר
וָעֶרֶב תַּרְנִין׃ פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ רַבַּת
תַּעְשְׁרֶנָּה פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מַיִם תָּכִין דְּגָנָם
כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ׃ תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ
בִּרְבִיבִים תְּמוֹגְגֶנָּה צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ׃ עִטַּרְתָּ
שְׁנַת טוּבֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן׃ יִרְעֲפוּ
נְאוֹת מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרָנָה׃ לָבְשׁוּ
כָרִים הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעֲטְפוּ־בָר יָתְרוֹעֲעוּ
אַף־יָשִׁירוּ׃

יקוע שכל שנעת סגים ומחלה. סיס עזוד נדינו עם מיסנוסת, ונעליחות גדולי חילין נגד כפוניסים ססמוכים למ"י ע) והארץ תסס שממה בתקוס שדגים סגים, ונפקדו-נעת קרע ומלחמה: כי רק למלך מחד נעגד הסדס ויתן דג מנוחות וע"כ עתה פלגו את יהושלים, וכל הארץ היתה מחת ידו ומתפלתו קוס של ס' מיסנות שלומו עליו, ויספיע נדכתו לישראל: ועפ"ז יתורו כל מחלות בסיר קוס על העת הסיתי ג) וכגס כאשר התחילה המלך לתן לתת יגולם וכדגים עסים נטפו, דוח ס' נוספס גו. ונכנוסו ילכו ס"ס שנת הלגס תסר אין צריך לגאור אחר מאשר נאמרו במצער ז"ל: ואחריו יגוע סיר שנת אחר תסר נעשה אחרי כלות שלשת ימי הלעג תסר היו נסוף ימי דוד והוא סי

ח) כי כגד גאו לו יותר מתחתים חלף חיל מיזרחל לחברון. (ד"ה ח' י"ב כ"ב ובגיתר) ובזותי יגע עיסהם נגד חוינו ס' חגל לה נכגס נגד חיגגוסת כי לא רגה לגסוף עוד דם חחיון.

ט) יאמס יס לפרסו נס את כלות שלושת ימי הרעב אשר היו נסוף ימי המלך: ואפשר שגם את השיר שגגה שגם לחומרו נס נעת הניאל. זכרו שאמרתי נס על הקרחי. וייחס לין סיסוסי, מנעשה שלמדתם יחד, אף שם נאחר שמוחו, זה על אחיתופל נאחר.

Digitized by Google

סו לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ לֵאלֹהִים כָּל־
הָאָרֶץ: זַמְּרוּ כְבוֹד־שְׁמוֹ שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ:
אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב עֻזְּךָ
יְכַחֲשׁוּ לְךָ אֹיְבֶיךָ: כָּל־הָאָרֶץ | יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ
וְיַזַּמְּרוּ־לָךְ יְזַמְּרוּ שְׁמֶךָ סֶלָה: לְכוּ וּרְאוּ
מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל־בְּנֵי אָדָם:
הָפַךְ יָם | לַיַּבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ בָרֶגֶל שָׁם
נִשְׂמְחָה בוֹ: מֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ | עוֹלָם עֵינָיו
בַּגּוֹיִם תִּצָּפֶינָה הַסּוֹרְרִים | אַל־יָרִימוּ לָמוֹ
סֶלָה: בָּרְכוּ עַמִּים | אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל
תְּהִלָּתוֹ: הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט
רַגְלֵנוּ: כִּי־בָחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ כִּצְרֹף
כָּסֶף: הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוּדָה שַׂמְתָּ מוּעָקָה
בְּמָתְנֵינוּ: הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ בָאֵשׁ
וּבַמָּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה: אָבוֹא בֵיתְךָ בְעוֹלוֹת
אֲשַׁלֶּם לְךָ נְדָרָי: אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר־פִּי
בַּצַּר־לִי: עֹלוֹת מֵחִים אַעֲלֶה־לְּךָ עִם־קְטֹרֶת
אֵילִים אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם־עַתּוּדִים סֶלָה: לְכוּ־

ירומו קרי

סו הריעו לה' כל הארץ: מזמור חנך על הגלתו מיד ישבי נינוה על ידי נחום הנביא (נחום ג' כ"ט-י"ז) בכבודו את הפלשתי הלזה; ולפי שהמספוד שם נגלה שהגלתו היתה בימי זקנתו וכמעט נפשי — כי שם נשבעו לנעמי מלחמתו לעמד לא תצא אתנו למלחמה. — דמם המלך נפשו שהגלה הקיש לנפשי היס והילדן; ונפקע שהגלת המלך תלויה נם הגלת העם מהיות לעם עומד לעומת מחרת — וע"כ לעמד פס לכו חזו מפעלות אלהים מזמור הפך ים ליבשה לעומת עמו המושל בגבורתו עולם, והסוררים בל ירימו עור סלה וע"כ ברכו עמים שנעני שבאמל השם נפשנו מזמור היתה שהכנה נגולה בחיים כי בחנתנו שם נגעק מלך הבאתנו במצודה נגסנו לחמור חילנו, ונשמרתי מני לנדי נקנד הרכבת אנוש ישבי הנזכר לראשנו: ותוציאנו יחד לרויה עד נתן נותן הוקיע על הכלל: ומעתה נותן שנח ותשלם על הגלתו נפקנו: אבוא ביתך בעולות — אשלם — אשר פצו שפתי — עילת מחים

Digitized by Google

שִׁמְעוּ וַאֲסַפְּרָה כָּל־יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה
לְנַפְשִׁי: אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמַם תַּחַת לְשׁוֹנִי:
אָוֶן אִם־רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי: אָבֵן
שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי: בָּרוּךְ
אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי:

סז לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים
יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת
בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ
עַמִּים ׀ אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ
וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר
וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים ׀
אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ
יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ
אוֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי אָרֶץ:

סח לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר: יָקוּם אֱלֹהִים
יָפוּצוּ אוֹיְבָיו וְיָנוּסוּ מְשַׂנְאָיו מִפָּנָיו: כְּהִנְדֹּף

אעלה — לכו שמעו אשר עשה לנפשי (א) אליו פי קראתי כלן מלילות תודות שכל ישראל היו נפטרים בדולם, וכוס יותר מכלם: ומחזקת יד כשיר תסר ללחם עליו נעת הסיוע להודות לה' על חסדו ואמתו לסר עשה עמו חנר נם לת מזמור קטן לחיו נכמות, לך נדול כמותם נחיכות

סז אלהים יחננו, תמיד ויברכנו נכל עת לדעת בארץ דרכך ע"י התשועות הנפלאות לסר לתם עושה עמנו — ויקוע שהפלשתים (פהעיליפער) היו חזקים מאוד נעת הסיוע וע"כ יצא בכל הגוים ישועתך, וע"כ יודוך עמים אלהים, כי נס ארץ נתנה יבולה, נסיות המעשה הזה לחדי שני הדעת ויברכנו אלהים אלהינו נס לבשף כן כן. יברכנו אלהים, וירחו אותו כל אפסי ארץ: ומעניו הלוט הוא נס מזמור

סח יקום אלהים יפוצו אויביו, אשר זה המלך לחדי לשר הכו נגודיו לת כל לחינעה הנעקים לשר ילדו לשרפה נשת (שמואל ב' כ"ח כ"ג) ויכניעו הפלשתים תחת ידו ויהיו לו לעם עובד, וכל העמים לשמע אזן שמעו לו

חן ולא נתלה מלחמה חחרת הוא נפרט היה נסכנה נדולה כי הס זחת, וע"כ הטעירתו נעלמה שלים חוצר התזמור הלוה.

עָשָׂן תִּנְדֹּף כְּהֵמֵס דּוֹנַג מִפְּנֵי־אֵשׁ יֹאבְדוּ
רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים: וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעֲלְצוּ
לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיָשִׂישׂוּ בְשִׂמְחָה: שִׁירוּ לֵאלֹהִים
זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ
וְעִלְזוּ לְפָנָיו: אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת
אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ: אֱלֹהִים | מוֹשִׁיב
יְחִידִים | בַּיְתָה מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ־
סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה: אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי
עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִישִׁימוֹן סֶלָה: אֶרֶץ רָעָשָׁה |
אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה סִינַי מִפְּנֵי
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף
אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ: חַיָּתְךָ
יָשְׁבוּ־בָהּ תָּכִין בְּטוּבָתְךָ לֶעָנִי אֱלֹהִים: אֲדֹנָי
יִתֵּן־אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב: מַלְכֵי צְבָאוֹת
יְדֻדוּן יְדִדוּן וְנוֵת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל: אִם־
תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף

נס סס: וע"כ רחב לבו עם' לשיר את השירה הזאת אחר הלך עם בעקבות שירת דבורה: וכאחר הזכיר במזמור ס"ו נסי יים והילדן, כן מזכיר כאן נפלאות מתן תורה ותשועות ה' אחר עשה לעמו כאחת המלחמות אחר עמו עם גויי השלשות נאות לבונו; ואחרי פתיחת שירו במלית אחרי כל המסודיים לקום אלהים יפיצו אויביו (ס) עולה בדוח ניחתו אל מקום שנת יה סולו כולו להוכב בערבות ומספר תהלותיו באחר אבי יתומים ודיין אלמנות, מושיב יחידים, מוציא אסירים ויעף על כרוב עשתונותיו אחרי זכרו לך סודיים שבנו לניחת אל הר זה סיני לבניך עליו בחצת פי שירו אלהים בצאתך — ארץ רעשה — ומסם ילמד כאחרי אלהים למלחמת יהושע נשם נדבות תניף אלהים לבילל עמך ע"י אחני מלבנים ובדר בחורב בית חורן (יהושע י' ע"ג) ונחלתך וגלאה ישראל אתה כוננתה בנשם זאת למען הייתך ישראל ישבו בה: וכנגוד ירוך מוחך עולם עתם למערכת דבורה מלכי צבאות כנענים ידודון ידודון, וגות בית דבורה אך יעל תחלק שלל ומסם בנשל יעוש אוכל יסלון

ס) וכיון כתי קומת ה' ויפלו אויבין, ויעוסו מבוחין מפניך (במדבר י' ל"ה)

וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ: בְּפָרְשׂ שַׁדַּי | מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן: הַר־אֱלֹהִים הַר־ בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר־בָּשָׁן: לָמָּה | תְרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף־ יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח: רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן אֲדֹנָי בָּם סִינַי בַּקֹּדֶשׁ: עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶּׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם וְאַף סוֹרְרִים לִשְׁכֹּן | יָהּ אֱלֹהִים: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם | יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: הָאֵל לָנוּ אֵל | לְמוֹשָׁעוֹת וְלַיהוִה אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת: אַךְ־אֱלֹהִים יְמַחַץ רֹאשׁ אֹיְבָיו קָדְקֹד שֵׂעָר מִתְהַלֵּךְ בְּאַשְׁמָיו: אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֹלוֹת יָם: לְמַעַן תְּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאֹיְבִים מִנֶּהוּ: רָאוּ הֲלִיכוֹתֶיךָ

לקדמת נסך נדעון בפרש שדי מלכים זצמ ונלמוע בה תשלג בצלמון ס) ומתנו יפרוס מפנת סדעפותיו על מעדכות יפתח הר אלהים הר בשן ג) וכסופה ממקנך יענוד מחדם נסדעפי מחסנותיו לכד מלסיס למחד מת יוסף מתן תוסף לכיה תרצדון הרים מחד עליכם ונעבו כסיס עם ההר המד אלהים לשבתו. אף ה' ישכן נס לנצח כי חזרתו וחוד נתינתה ברכב אלהים, ורבתים אלפי שנאן לפ תסכח עך עולם ג) נס גלית מסס נגיללו למרום שבית שבי ד) היל התוסף לו לנות נתי מדם ולקחת מתנות נעבור האדם, ואף סורדים מחד זכר נתסלת המזמור לקחת לשכן יה אלהים כי הזנית לותם הדרך מחד ילנו נס. נתסנוסה ויעד לנס. ונסנינו כה לקחו לנו לנדך מת ה' כי יוכיח מת מחד ילסנ. ויומתר ברוך אלהים כי יום יום יעמס לנו. ונ"י זה הוא ישועתנו סלה: האל לנו למושעות — אך מחל יכחין ראש אויביו, קדקוד המתהלך באשמיו: וע"כ אמר ה' משבן אשיב, אשיב ממצולות ים מחד כס נגולות מדן יגרמל ממזרח ומערב. ונכון הוא על הפלסתים יוסני כיס, למען הניחין רגלך עמי ולשון כלביך בדם מאויבים מנהו: ונסנדיך כמעד לקחו על מפלת סמויניס ומיוח עמו ממלוח ים מזל

ח) והוא נס הר אחד סמוך לנסכם (שופטים ט' מ"ג) ומזכירו מת כי דרך שכחם ניתם מלחמת נדעון ביהוע מתעבי מנכי סכות ופניאל נסמיכים לה.
ג) אחר דרך שחם ונסניאותיה ניתם מלחמת יפתח עם בני עמון, הזוכנים נגליל סהוח.
ג) ומכי הוא נאחו שכיחתו נס לנגח ולעולמי עד.
ד) ועל מלת שני כנר תוויתי נעתו שלחנו בשיח תיב לנד

Digitized by Google

אֱלֹהִים הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ: קִדְּמוּ
שָׁרִים אַחַר נֹגְנִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תֻּפֵּפוֹת:
בְּמַקְהֲלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים אֲדֹנָי מִמְּקוֹר
יִשְׂרָאֵל: שָׁם בִּנְיָמִן | צָעִיר רֹדֵם שָׂרֵי יְהוּדָה
רִגְמָתָם שָׂרֵי זְבֻלוּן שָׂרֵי נַפְתָּלִי: צַוֵּה אֱלֹהֶיךָ
עֻזֶּךָ עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ לָנוּ: מֵהֵיכָלְךָ עַל־
יְרוּשָׁלַם לְךָ יוֹבִילוּ מְלָכִים שָׁי: גְּעַר חַיַּת קָנֶה
עֲדַת אַבִּירִים | בְּעֶגְלֵי עַמִּים מִתְרַפֵּס בְּרַצֵּי־
כֶסֶף בֹּזַר עַמִּים קְרָבוֹת יֶחְפָּצוּ: יֵאתָיוּ
חַשְׁמַנִּים מִנִּי מִצְרַיִם כּוּשׁ תָּרִיץ יָדָיו

כעל למדתו מחדש על הפלאות אשר עשה ה' לישראל עמו ויאמר ראן לומש אשר הצדת ממלוכות יש הליכותיך אלהים ניש סוף, הליכות אלי מלכי בקודש על הר סיני ושמה קדמו שרים אחר נוגנים לתוך תוכה תופש מסה ב) ע"כ במקהלות ברכו ה' נס מתם, ונפלינה הזאת־כתפעל וכן לפנגן דעודה — סיח למדה "שרשה נעתלק ועתזה נזה על יהושע, והוא למד אדני ממקור ישראל — סיח למדה" לחדיק בניתן נעמתיך ולמזה ננעוצפה על שפול והוא למד שם בנימן צעיר דודם והוא גם הוא שפול ושרי יהודה שם נעוריו עדי חילו אשר הכו את מדינתם הדפתים המלה אשר עליהם הוצת יסוד הצדק הזה: וקבל נשם את שרי זבולון ושרי נפתלי יחד על שאר השבטים שם מפאת סנגון דעודם אשר דבך בו עתה, ושם מפאת היות מספר גדודיהם אשר שם עליו חנדוסף (ד"ם ח' י"ג ל"ב) היותר גדול מכל שאר השבטים. גם שם המה אשר הביאו לו שתה לחם ומזון (שם שם מ') ע"כ רצה לחלוק להם פה כנוד ג) ומעתה פונה המלך את מדבדותיו נגד פני ניון עיר ממדתו ויאמר צוה אלהים עזך — ומהיכלך הוא תוכל למרון, או ג"כ אשר היה מוכן בעת הבית להבנות שם נוה גם על ירושלים ואז מלכים מלכי עמים יביאו לך שי! נער חית ד"ל מחית נ) קנה פלשתים. עדת אבירים גם הלה כמוים לשם, כי שכיחים הדבה היו לשם משאר האומות לעשות לשם מלחמותיהם, כידוע מספרי ימיים הקדמוניים: כי שם (בהשנילינער) היו כלם סוחרים וחולכי מכיות בלב ימים: וכן נראה גם מיחזקאל (כ"ז י') בענלי עמים ד) לנשני המלחמה הנז' מתרפס לקוחים וכנגעים ה) ברצי לנוי כסף: לך בזר ה' עמים

ג) וזהו שאמר תתון עלאות תיפאות, ואשר נו רנה לנחת על מה שנאמר ותעלאם מחניים כל הנשים בתפים ובמחולות.

ד) ואין לזוך מבני זה להרחיק את כל המשמר מבנזולו, כי נאמרים ורחוים שם לשפוך נשרט, כי בנזולי כח הוי מאוד כאשר שם (ד"ם י"ג ל"ב).

ה) וכאו ואיה פלשתים חגם ועשק רפאים (שמואל ג' כ"ב י"ח).

ו) וכן אשתיל גם ירמיה את השבויים לענגים (שם מ"ו כ"ח).

ז) וכאו לך השפט ודבר בעיך (משלי ו' ג').

לֵאלֹהִים׃ מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים
זַמְּרוּ אֲדֹנָי סֶלָה׃ לָרֹכֵב בִּשְׁמֵי־שְׁמֵי־קֶדֶם הֵן
יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז׃ תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל־
יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים׃ נוֹרָא אֱלֹהִים
מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן וְעֹז וְתַעֲצֻמוֹת
לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים׃

סט לַמְנַצֵּחַ ׀ עַל־שֹׁשַׁנִּים לְדָוִד׃ הוֹשִׁיעֵנִי
אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם עַד־נָפֶשׁ׃ טָבַעְתִּי ׀ בִּיוֵן
מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי־מַיִם
וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפַתְנִי׃ יָגַעְתִּי בְקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי
כָּלוּ עֵינָי מְיַחֵל לֵאלֹהָי׃ רַבּוּ ׀ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי
שֹׂנְאַי חִנָּם עָצְמוּ מַצְמִיתַי אֹיְבַי שֶׁקֶר אֲשֶׁר
לֹא־גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב׃ אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ
לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי מִמְּךָ לֹא־נִכְחָדוּ׃ אַל־
יֵבֹשׁוּ בִי ׀ קַוֶּיךָ אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת אַל־יִכָּלְמוּ
בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ כִּי־עָלֶיךָ נָשָׂאתִי
חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי׃ מוּזָר הָיִיתִי לְאֶחָי
וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי׃ כִּי־קִנְאַת בֵּיתְךָ אֲכָלָתְנִי
וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ נָפְלוּ עָלָי׃ וָאֲבַכֶּה בַצּוֹם
נַפְשִׁי וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי׃ וָאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק

קרבות יחבצון ונס זס כמליצת דבורס „נלו מלכים נלחמו" ותעתם יאתיו השנונים ניני מצרים, וממלכות הארץ שירו לאלהים וכל הספר כן מלילות שיריות לימן נדיכות לניעוד כי מצופלין כן, ועל מזמורי

סט הושיעני אלהים.

ע אלהים להצילני.

עא בך ה' חסיתי.

עב לשלמה, כנר מויתי דעתי וכירוסס נאנגתי הרלסזונס. ומין לסוסיף פס.

Digitized by Google

וְאֵהִי לָהֶם לְמָשָׁל׃ יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר
וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר׃ וַאֲנִי תְפִלָּתִי־לְךָ ׀ יְהוָה
עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת
יִשְׁעֶךָ׃ הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל־אֶטְבָּעָה אִנָּצְלָה
מִשֹּׂנְאַי וּמִמַּעֲמַקֵּי־מָיִם׃ אַל־תִּשְׁטְפֵנִי
שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל־תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה וְאַל־
תֶּאְטַר עָלַי בְּאֵר פִּיהָ׃ עֲנֵנִי יְהוָה כִּי־טוֹב
חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ פְּנֵה אֵלָי׃ וְאַל־תַּסְתֵּר
פָּנֶיךָ מִנַּעַרֶךָ כִּי־צַר־לִי מַהֵר עֲנֵנִי׃ קָרְבָה
אֶל־נַפְשִׁי גְּאָלָהּ לְמַעַן אֹיְבַי פְּדֵנִי׃ אַתָּה יָדַעְתָּ
חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי וּכְלִמָּתִי נֶגְדְּךָ כָּל־צוֹרְרָי׃
חֶרְפָּה ׀ שָׁבְרָה לִבִּי וָאָנוּשָׁה וָאֲקַוֶּה לָנוּד וָאָיִן
וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא מָצָאתִי׃ וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ
וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ׃ יְהִי־שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם
לְפָח וְלִשְׁלוֹמִים לְמוֹקֵשׁ׃ תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם
מֵרְאוֹת וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד הַמְעַד׃ שְׁפָךְ־
עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם׃ תְּהִי־טִירָתָם
נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם אַל־יְהִי יוֹשֵׁב׃ כִּי־אַתָּה
אֲשֶׁר־הִכִּיתָ רָדָפוּ וְאֶל־מַכְאוֹב חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ׃
תְּנָה־עָוֹן עַל־עֲוֹנָם וְאַל־יָבֹאוּ בְצִדְקָתֶךָ׃
יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל־יִכָּתֵבוּ׃
וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃
אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים בְּשִׁיר וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְּתוֹדָה
וְתִיטַב לַיהוָה מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס׃ רָאוּ
עֲנָוִים יִשְׂמָחוּ דֹּרְשֵׁי אֱלֹהִים וִיחִי לְבַבְכֶם׃

Digitized by Google

כִּי־שֹׁמֵעַ אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת־אֲסִירָיו לֹא
בָזָה: יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל־רֹמֶשׂ
בָּם: כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבָּנֶה עָרֵי יְהוּדָה
וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ: וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי
שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־בָהּ:

ע לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר: אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי
יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה: יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ מְבַקְשֵׁי
נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי: יָשׁוּבוּ
עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים הֶאָח הֶאָח: יָשִׂישׂוּ
וְיִשְׂמְחוּ ׀ בְּךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ וְיֹאמְרוּ תָמִיד
יִגְדַּל אֱלֹהִים אֹהֲבֵי יְשׁוּעָתֶךָ: וַאֲנִי ׀ עָנִי וְאֶבְיוֹן
אֱלֹהִים חוּשָׁה־לִּי עֶזְרִי וּמְפַלְטִי אָתָּה יְהוָה
אַל־תְּאַחַר:

עא בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם:
בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנְךָ
וְהוֹשִׁיעֵנִי: הֱיֵה לִי ׀ לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָמִיד
צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה:
אֱלֹהַי פַּלְּטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ:
כִּי־אַתָּה תִקְוָתִי אֲדֹנָי יֱהוִה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי:
עָלֶיךָ ׀ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גּוֹזִי
בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד: כְּמוֹפֵת הָיִיתִי לָרַבִּים
וְאַתָּה מַחְסִי עֹז: יִמָּלֵא פִי תְהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם
תִּפְאַרְתֶּךָ: אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת
כֹּחִי אַל־תַּעַזְבֵנִי: כִּי־אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי
נַפְשִׁי נוֹעֲצוּ יַחְדָּו: לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ

Digitized by Google

וְתִפְשׁוּחוּ כִּי־אֵין מַצִּיל: אֱלֹהִים אַל־תִּרְחַק
מִמֶּנִּי אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה: יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שֹׂטְנֵי
נַפְשִׁי יַעֲטוּ חֶרְפָּה וּכְלִמָּה מְבַקְשֵׁי רָעָתִי:
וַאֲנִי תָּמִיד אְיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ:
פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא־
יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת: אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי יֱהוִה
אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ: אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי
מִנְּעוּרָי וְעַד־הֵנָּה אַגִּיד נִפְלְאוֹתֶיךָ: וְגַם
עַד־זִקְנָה ו וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד־
אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל־יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ:
וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ
גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ: אֲשֶׁר הִרְאִיתַנוּ ו
צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת תָּשׁוּב תְּחַיֵּינוּ ו וּמִתְּהוֹמוֹת
הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ: תֶּרֶב ו גְּדֻלָּתִי וְתִסֹּב
תְּנַחֲמֵנִי: גַּם־אֲנִי ו אוֹדְךָ בִּכְלִי־נֵבֶל אֲמִתְּךָ
אֱלֹהַי אֲזַמְּרָה־לְּךָ בְּכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:
תְּרַנַּנָּה שְׂפָתַי כִּי־אֲזַמְּרָה־לָּךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר
פָּדִיתָ: גַּם־לְשׁוֹנִי כָּל־הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ
כִּי־בֹשׁוּ כִּי־חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי:

עב לִשְׁלֹמֹה אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן
וְצִדְקָתְךָ לְבֶן־מֶלֶךְ: יָדִין עַמְּךָ בְצֶדֶק וַעֲנִיֶּיךָ:
בְּמִשְׁפָּט: יִשְׂאוּ הָרִים ו שָׁלוֹם לָעָם וּגְבָעוֹת
בְּצְדָקָה: יִשְׁפֹּט ו עֲנִיֵּי־עָם יוֹשִׁיעַ לִבְנֵי אֶבְיוֹן
וִידַכֵּא עוֹשֵׁק: יִירָאוּךָ עִם־שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ

חושה ק'. הראיתני ק'. תחייני ק'. תעלני קרי.

Digitized by Google

דּוֹר דּוֹרִים: יֵרֵד כְּמָטָר עַל־גֵּז כִּרְבִיבִים
זַרְזִיף אָרֶץ: יִפְרַח־בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם
עַד־בְּלִי יָרֵחַ: וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־
אַפְסֵי־אָרֶץ: לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר
יְלַחֵכוּ: מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יָשִׁיבוּ
מַלְכֵי שְׁבָא וּסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ: וְיִשְׁתַּחֲווּ־
לוֹ כָּל־מְלָכִים כָּל־גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ: כִּי־יַצִּיל
אֶבְיוֹן מְשַׁוַּע וְעָנִי וְאֵין־עֹזֵר לוֹ: יָחֹס עַל־דַּל
וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ: מִתּוֹךְ וּמֵחָמָס
יִגְאַל נַפְשָׁם וְיֵקַר דָּמָם בְּעֵינָיו: וְיִחִי וְיִתֶּן־לוֹ
מִזְּהַב שְׁבָא וְיִתְפַּלֶּל בַּעֲדוֹ תָּמִיד כָּל־הַיּוֹם
יְבָרְכֶנְהוּ: יְהִי פְּסַת־בַּר ׀ בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים
יִרְעַשׁ כַּלְּבָנוֹן פִּרְיוֹ וְיָצִיצוּ מֵעִיר כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ:
יְהִי שְׁמוֹ ׀ לְעוֹלָם לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ
וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ כֹּל־גּוֹיִם יְאַשְּׁרְהוּ: בָּרוּךְ ׀ יְהוָה
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ:
וּבָרוּךְ ׀ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־
כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן ׀ וְאָמֵן: כָּלוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן־יִשָׁי:

יהי רצון מלפניך נסוף לספר תהלים:

Digitized by Google

הקדמה לספר השלישי

אחרי חסר קצן בתלת נסכך דוד מזמורי ידידות נ"ק, נלע לחסיף נספר הללוי עוד מזמורים חדשים ויקרים מחלקי תשורתו בנקונים נהם נשבועתם, לחתן לו יפוי זכרונם תנני יזכרהו, ואחר נהם נם אחד מחזיקיו לספוון לוחם חלוי בתרדמותיהם, ולהכחות נזה נעתו; מחנים הם עלינו כתעני יודי; חלמה הקדיש מזמורי חסף לכלם, הם תפלת עלוי מחנם, הנקרת נכל מקום ראש וחוזה דוד ופס מפני דנרים כי נגד מחוד על מזמורי שחר תשוהיר; ונם כי סכום שירי נני קרח שוש למזמורי ח) נגם הם רנים היו חכר חנרים, חך היו אחד היה. ולנדו חנר כלם.

המשורר הנזם הסנצנ מכל חחיו נחזקת יד עסקונתיו, נכל נימי שחול, ונת שחרי כן חנרונם לנוך נתוך שחרנע חלנים ונד חחת הנוים המזכירים נד"ה (ח' י"נ כ"ו) כי נאלו חכר נחר חלוי לנקלע לח מכר שמו. ונעת נוחו לניד היה כנר חשורר מחוכח, ושקיר נחלכחיו; כי נשעלות דוד חת חרון ה' נעיר ניון הוח היה אחד מלחלחי חשוהיר (ד"ה ח' ע"ו ד') ומיד חת"ל "ועתה חחלך נחוך כלם וגם חס ל:) ומחכר שהיה חשורר נחוכן נם נעזנו שחול חי וגם נימי חיסוריה נגו, כי חולחים חנחנו שהיה מחוברים חחוברים נימיהם כמעכד נחתן נימיהם. אמנם חף חס נחמר, שלח היה מכרת עם חחיו נחוכן, חינו רחוק שחכם נחני עלמו, כי מי יודע חף לחעיפים, חו מי יחן נחסוס לפיהם? חלח ידוע לכל העמים שחכחמים הוחת חעיבד חת נעליה, להפיקה חל המועל מדם מחצותיהם, וכמים חוטפים ניד על שפחותיהם חקרון וחניע רעיונותיה, כח כי נדד יצנו, חו נסוד מחקיים יעלוזו. וכמה כי כן חין להקליח חם יחלחו נין ומירותיו שהיה חכר נעשו נימי שחול וחיחכמה, נח חין להסחומה על דוד, על חכר נהנם נין שחר חזמוריו כי מחכר יקרו בעיניו מפז, וחכחכ חוסיף השחרחם לנניח יוחנו, עפה לכם חת כל הכבוד הלזם. חך לח עבפם יחד עם חוהם חכר חנר החשורר הכחחר הלזה חחת חחלחתו, וחחרי כחתו חלין, רק הפרוסם חכם, והעוזרים יחלו"ל נהכינו-לחרי חשורר ע"ח חכר נתן לנצוח לרחשונים. חחכעם חכר חזמע נפנים הספר. ועפ"ז נם הספר הזה יחלק לשלש חחלקות קטנות ומן:

א מזמורי אסף חכר מר חת יד ומחלכת דוד; ומס מחחלתו עד מזמור ע"ח ומוח נכלל.

ב מזמורי אסף חכר מר סרם כחתו נחלכת; ומס מחחת ע"ט עד פ"ד. **ג** מזמורי שחר חחשורים הנדולים חכר היו נימיו, ועחכם נם הוח נכללו; ומס פ"ד ומלחה עד סוף הספר.

והסבה חכר הסחים חת דוד, להפקיד חוהם כימים חכר מנ"ק חחת, מחחכיסים יחד נספר הנוי הוח ל"ר, **ההשקפה** לחנור נם רק חזמורים חח-נרים מקודמתו לנדהם, כחחר מנדים מהן חזמירי עלמו חכר חנר לסם; חך חחזמורים חכר חשחר עניים יספרו, חנח סם, ויוכיחם חחרי חוחם חזמורי חנח, חכר נם הם נח עליו חוכרו כחכר חשחיעך לנחת: נם נתן חפלתו חזמור פ"ו נין חזמורי נ"ק חחלם, חהיחם חכר נימיהם, כחכר חנחר; וסנר כל הספר נחני חכניל חכר **להיכן ואיתן** חחזרחים חהטעם חכר כנר חיימי נחנרתי הרחשונה; וכה נעשה נם החחנרת הזחת נספר חחר חיוחד נהסקפתו הפרטית לקנן חזמורים חחשוריים טוים; וחחוחד לחחזיק נהסקפה כללית, **לאסוף חזמורים המולהטים ומרהיבים את לבות ב"א לבטוח בה' בימי אידיהם. ולהשליך עליו יהבם בכל אשר יקרא אותם.**

ח) כי חס חספרם חחלחה טוים עשר, כשירי חסף, חס חקח עחכם משכיל **להיכן** חחזרחי חזמ' פ"ח חכר נם הוח היה מנ"ק כחכר חוכיח נחקומו: וכחכר מעיד עליו חחחלתו, סיר חזמור לנ"ק —.

ספר שלישי

יום רביעי

עג מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים
לְבָרֵי לֵבָב: וַאֲנִי כִּמְעַט נָטוּ רַגְלָי כְּאַיִן
שְׁפָכָה אֲשֻׁרָי: כִּי קִנֵּאתִי בַּהוֹלְלִים שְׁלוֹם
רְשָׁעִים אֶרְאֶה: כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם
וּבָרִיא אוּלָם: בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינָמוֹ וְעִם־
אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ: לָכֵן עֲנָקַתְמוֹ גַּאֲוָה יַעֲטָף־
שִׁית חָמָס לָמוֹ: יָצָא מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ עָבְרוּ
מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב: יָמִיקוּ וַיְדַבְּרוּ בְרָע עֹשֶׁק
מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ: שָׁתוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם
תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ: לָכֵן יָשׁוּב עַמּוֹ הֲלוֹם וּמֵי־
מָלֵא יִמָּצוּ לָמוֹ: וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע־אֵל וְיֵשׁ
דֵּעָה בְּעֶלְיוֹן: הִנֵּה אֵלֶּה רְשָׁעִים וְשַׁלְוֵי עוֹלָם
הִשְׂגּוּ־חָיִל: אַךְ רִיק זִכִּיתִי לִבָּבִי וָאֶרְחַץ

נטיו ק׳ שפכו ק׳ ישוב ק׳

עג אך טוב לישראל. המזמור הזה מסר נאמר מהמלך לסיות הרשעים בספר הזה הוא מלא מוסר ודעת, ולפני הוא להתחיל בו ספר אחר, כמו שכתב מורים שחברי אין נכון הוא להתחיל בו כל התהלים; וע״כ אין נדרך לחפש אחר זמן המלאתו, כי כל העתים שוות לו: גכל זאת כ״ל שנאחר מהמלך לסיות הלא התחנרת הזאת מהיותם הרשעים הוא מסר של המחורר הנמצא הלוים, אחרי נולו תחת שבט הלכותו; חס נעת לכתו עם תנרוו הלויס, אל דוך תנחומים: גדלות המחורר להרחותו נאחות לשונו, שנם כי הוא היה עד עתה עם שחול ותשבושת, לא היה נכלל זה בקשר עם אנשי הבליעל ועושי חמס; אשר שנגו את התלוים המלה כרם זלות לנ״ל. ופירוש המזמור כן הוא, אך נאמת טוב לישראל אלהים גם כי הוכח שחול ורעים מישראל אתו, וגם כי מעלבת מישבות הולכת וללה טוב מלהים ליזרעל, אך לא לעקביס, רק לברי לב — ואף הרשעים מוקף עלמו ואחר עמו — ואני בחיתי עם שחול כמעט נטו רגלי, כי קנאתי בהוללים דוקא וסייעתו כי אין חדצובות — בעמל אנוש — וכו׳ וכו׳ כלן מלאות שיזיות ומפורסות די לזוך מהמנאר ז׳ל, ומוסיף ומומר הנה אלה הרשעים השגו חיל. אך מיריק גלי עוסר ונסיכות זכיתי לבבי ולא הייתי כמרמס רק וארחץ תמיד בנקיון כפי, ואם היה שכרי? ואהיי נגוע כל יום — וכוחך — את גוי נתתי לטביס — וכלל זאת ותוכחתי, לסם היתה לבקרים נמו שנאם

בַּנָּקִיּוֹן כַּפָּי: וָאֶהְיֶה נָגוּעַ כָּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי
לַבְּקָרִים: אִם־אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְּמוֹ הִנֵּה
דוֹר בָּנֶיךָ בָּגָדְתִּי: וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת
עָמָל הִיא בְעֵינָי: עַד אֲבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל
אָבִינָה לְאַחֲרִיתָם: אַךְ בַּחֲלָקוֹת תָּשִׁית לָמוֹ
הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת: אֵיךְ הָיוּ לְשַׁמָּה כְּרָגַע
סָפוּ תַמּוּ מִן־בַּלָּהוֹת: כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ אֲדֹנָי
בָּעִיר צַלְמָם תִּבְזֶה: כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי
אֶשְׁתּוֹנָן: וַאֲנִי־בַעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי
עִמָּךְ: וַאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ בְּיַד־יְמִינִי:
בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי: מִי־לִי
בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ: כָּלָה
שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים
לְעוֹלָם: כִּי־הִנֵּה רְחֲקֶיךָ יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה כָּל־
זוֹנֶה מִמֶּךָּ: וַאֲנִי קִרְבַת אֱלֹהִים לִי־טוֹב
שַׁתִּי בַאדֹנָי יֱהוִה מַחְסִי לְסַפֵּר כָּל־
מַלְאֲכוֹתֶךָ:

הוא ק'

וזלש — ואם אמרתי אספרה כמו אלש להזר בניך אגב אגיעי אליעל אמלא, הנה בגדתי חייתי פשיטים בנוגע — וכמו שקרא לילמים בזכויותו עבדי אמלך לדקים — ואחשבה תמיך לדעת זאת למש דרך דשעים נלחם? כי עמל היא בעיני! וכדרך אשתר אמלך החכם יש הגל אשר נעשה בשמש (קהלת ח', ד') ולא הבינתים עד אבוא ל"ל אשר נאתי אמקום עתיד אמקוים עצר אל מקדשי אל ולזאתי אמפלת דוגע וסיעתו כי אך בחלקות תשית למו וכו' וכו', כלן מלילות שיליות נאגנות ועל כן, כי יחתמין לבבי מעשה ולבגד על הללחת הפוטני' ואני אהיה בער ולא ארע אשר אסבב כאשר בהמות הייתי עמך לשבר, בכל זאת ואני תמיד עמך כי אהות ביד ימיני להגילני לעין הרואים סיעת דוד: בעצתך תנחני מעשה ושף עולם ואחר כבוד אמלת תקחני כי מי לי בשמים וכו' וכו' מלילות שיליות הנה ידעתי שרחקיך יאבדו — ואני קרבת אלהים תחת ממזלת דוד לי טוב לספר בתוך קהל ועדה כל־מלאכותיך שיליותיך ומפעלותיך ולא מלטרך עוד לגזם מחסום לפי כאשר סולרכתי ליסד דוס תחת ממזלת היושן דשם דוגע ומגליו.

Digitized by Google

עד מַשְׂכִּיל לְאָסָף לָמָּה׀ אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ׃ זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ׃ הָרִימָה׀ פְּעָמֶיךָ

עד למה אלהים זנחת, נאמר מהמעיף הנפלא הלזה נלמד דעיונותיו. בעת אשר פסטו הפלשתים בעמק רפאים מחרי אשר לקח דוד את מלוכת ציון (שמואל ב' ה' י"ח). תמכם למענן נאמר כי מחסורו את דברי המזמור הלזה אשר עליו נושענו כל ככבדי המפרשים המחדושים, להעמידו מימות דוד על ימי המודעך; או לאחרו עוד יותר מזה, ולהליכו בזמן המחשמלים, מלנרך להליב פה הקדמה אחת, שהמלקת לב' הוללעות.

א כל קורא נספר יהושע (ט"ו מ' י"ו י"ג) ידלא שעמק רפאים היה בין נגול יהודה לנגול בנימן; וכל דואה בעמק אחן ישראל ימלא שהעמק הלזה היה מפסיק בין יהודלים לנגעון, מקום אשר היה שם מבכן ה' בעת ההיא בין החומות ד"ל בעת אשר לא היתה מקודה מתקדה ומכוסה בנבך, רק ידיעות המבכן היו לה למכסה ומסלה. והנה כל מבכיל יבין שהבית הסוא אשר היה בו המבכן, היה בבין מפולא בהאר יהות לבית אלהים, ולא אדבא בתלים עוסות נשיט לבד ה) ובפרט אחרי מלוך דוד אשר חבק ואוה תמיד להדל ולרומם בית ה' אלהיו. ב אסף החזוח היה דאש לאותם מחלקת הלויס אשר נתנם לשיר לפני האדון אשר בציון — כאשר מוימי למעלה — מהיותו מבירד בשנג מחיר באשר יעשום כל אשר לו חיך לעשות, ובכל בשמעו את השמועה הזאת — נאום לבי נקדבי — אחזתהו חיל ורעדה, בן יבואו לו בלו כאר העלילים באלה אשר פסטו בעמק רפאים, בם חוללת בנעון, ויאחיזו לו השחיתו כאר בבית הזה אשר נקרא שם ה' עליו ולנקום את נקמתם מישראל ומדוד, אשר שם היו לו למשסה בעך בודדו; וע"כ בכאדו מעיו עליו, ויבכס בכנוד נזשף יבוגו, על החודעה והשלמה אשר אלך מפעולת הרשעים הלזה; כי זכר את אשר עשו לעתו בימי עלי ושאול, ובזלעפת דוחו דמם עדילות לבזדיותם לאבזדיות אבימלך בן יהובעל אשר שם שמות בלדן שכם, ולית מנדלה בלא עם בל העם אשר שם שמה להמלט מפניו: ובעבור המעשה הזה על פניו, שמרו שערות בשרו ויעמוד בעזוזי עשתונותיו בלים דואה מקדם ה' בוער עד לב השמים, ומתאונן כי אין עוזר ומפניע; ויוסף גם על אשר אין עיד בעיני ד"ל שמואל אשר הכה את הפלשתים מכה רבה מהמלפה עד תחת בית בר (שמואל ב' ז' י"ז) ותהי יד ה' גם בל ימי חייו, על אשר שמע ה' בקולו, באשר זעק לפניו: ומחוץ הרעיון הזה בתעורר החוזק לעשות בם הוא באשר, להפניות אל ה' תחבתו, ולהשליך עליו בעשונו, בל יבכה אל אשון קמעי עולם תמיד. וזהו לפ"ד סבנון המזמור הנפלא הזה בעלילותיו: ועל פיהו בנקל יעלנו בל מדבדותיו באשר תשמע למה אלהים זנחת לנצח בי עדיין ז.ך את אשר עשו הערלים הלזה לישראל מיום בושם על נפושם: זכור גם עדתך קנית קדם בשלחת מטלנים, זכור הר זה בשוסם בשלנע בי הוא היה שם שבנת בו מיום בושם פה מרון עיוך. הרימה גם פעמיך למשואות נצח

ח) הלא גם ניחיונו, בל הקל ועדים מחתים בכל בחם להדד בתי תפלותיהם בכל מיני הדד ותפחדה. ויתר על זה בתנה (ד"ה ח' כ"ו כ"ח) שגם שמואל ושחול הקדישו לחזק בדק הבית, עד שנאחר הקדישים עד ימי דוד, וב"ש שמואלו מבשפם תהגם לעלם ולנלם, תפחדת בית תלהיכו.

Digitized by Google

לְמַשְׁאוֹת נֶצַח כָּל־הֵרַע אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ: שָׁאֲגוּ
צוֹרְרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת:
יִוָּדַע כְּמֵבִיא לְמָעְלָה בְּסִבְכֵי־עֵץ קַרְדְּמוֹת:
וְעַתָּה פִּתּוּחֶיהָ יַחַד בַּבַּשִּׁיל וְכֵילַפּוּת
יַהֲלֹומוּן: שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ לָאָרֶץ
חִלְּלוּ מִשְׁכַּן־שְׁמֶךָ: אָמְרוּ בִלְבָּם נִינָם יָחַד
שָׂרְפוּ כָּל־מֹועֲדֵי־אֵל בָּאָרֶץ: אֹתוֹתֵינוּ לֹא־
רָאִינוּ אֵין־עוֹד נָבִיא וְלֹא־אִתָּנוּ יוֹדֵעַ עַד
מָה: עַד־מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֵף צָר יְנַאֵץ אוֹיֵב
שִׁמְךָ לָנֶצַח: לָמָּה תָשִׁיב יָדְךָ וִימִינֶךָ מֵקֶרֶב
חֵיקְךָ כַּלֵּה: וֵאלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּועֵל

ועתה ק' חיקך ק'

מסך שמו כפלמתים נפלנך מאז ועך עמם. לכל הרע האויב הזה בקדש
ימי עלי ו) ובם עתם מיום לי מיום נם עתם שאנו צוררין בקרב מועדך
מסכן נעגון שמו אותותם מסך שפלנו נעלניסם אותות ומעמם. מסם ס' על
ידע בישראל מכזריותם כעדילות מביא למעלה 3) קרדומות בסבך עץ. ועתה
מסם עתם עזו הכנע פתוחיה של עיד נעגון יהלמון, ושלחו באש מקדשך
ב) אמרו הניוס המלך בלבם נינם יחד ובם שרפו כל מועדי אל מתי
דינין ומתי מדכזות ותפלה בארץ 7) ומכמנו עמך ולמן מדעיתך, אותותינו
מסך מתם עוסה עמנו תמיך לא ראינו; ובם אין עוד נביא הקורא על ס' ויעננו
כשמועל; ועוד זמת ולא אתנו מיש יודע עד מה לעשות נעתות כמלך.
כמסך ידע הכניש הסוח למלות מך ס' ולכסיב חלון מפו מיסלמל. ועתם עד
מתי יחרף צר וכו' וכו': כלן מלינות מפולדות ומניותדות מפלילהן כי הן
תפלת כחתם המדומם מסך הפכה על ס' לנו, ויתפלל על סנגון מפי המתיפים
עמם מיש המלכים מסך התחיל לספר תהלות ס' נתהלה — אתה החלות
להראות וכו' ומח"כ אשברה נא — וכן עשה נם סוס: אלהים מלכי מקדם —

ת) וז' נקדש ר"ל עם הקדש: ויהוה החרון זו הפסר מתח"כ נאו נם סילו, כי כן נדאה.
ג) ומכו ראה לאנשילך כאשר אמרתי. כי שם סופרים (ס' ת"ו ת"ח) נאמר ויעל הנשילך
הר גלמון סוח וכל העם אשר אתו: ויקח הנשילך את הקרדמות בידו ויכרות
סוכת עלים. ויאמר אל העם מה ראיתם עשיתי, מהרו עשו כמוני: ויכרתו —
ויבאו — וילכו — וילינו עליהם את הגליות נאת, ויעמדו כל אנשי שכם: — אשר אתרו
עם כמניח למעלה על הר גלמון קרדמות בסבך עץ ולא נעלים עמם כי
רק הזכיות נקח.
ב) ויהוע הוח שכם המכנן נקרת פעמים רבות מקדש, ונתחלת עשייתו נאחר ועשו לי
מקדש ושכנתי נתוכם.
ז) כי נודעתי היו נסם מימי מסה ואילך נתי דינין ומתי מדכזות, כי כן נאתר סופרים
ופוערים מתן לך נכל שעיך; ונפרש נימי שמואל מסר הזהיר העתידים לעשות

יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ
יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם: אַתָּה
רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל לְעָם
לְצִיִּים: אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה
הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת אֵיתָן: לְךָ יוֹם אַף־לְךָ
לַיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ: אַתָּה
הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אָרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף אַתָּה
יְצַרְתָּם: זְכָר־זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף יְהוָה וְעַם־נָבָל
נִאֲצוּ שְׁמֶךָ: אַל תִּתֵּן לְחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ חַיַּת
עֲנִיֶּיךָ אַל־תִּשְׁכַּח לָנֶצַח: הַבֵּט לַבְּרִית כִּי
מָלְאוּ מַחְשַׁכֵּי־אֶרֶץ נְאוֹת חָמָס: אַל־יָשֹׁב
דַּךְ נִכְלָם עָנִי וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ שְׁמֶךָ: קוּמָה
אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי־נָבָל
כָּל־הַיּוֹם: אַל־תִּשְׁכַּח קוֹל צוֹרְרֶיךָ שְׁאוֹן
קָמֶיךָ עוֹלֶה תָמִיד:

עה לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר:
הוֹדִינוּ לְךָ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְּרוּ

אתה פוררת — אתה רצצת — אתה בקעת — לך יום אתה הצבת כל גבולות ארץ ומדי זכרו את מלך מלכי המלכים בפסח תיים, וכתיב הכתיבו בוף מזמור ס"ח.

ח) כי כן נקרא בדור זה בעת תחיית המתים בפסח תיים, וכתיב הכתיבו בוף מזמור ס"ח.

נִפְלְאוֹתֶיךָ: כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים
אֶשְׁפֹּוט: נְמוֹגִים־אֶרֶץ וְכָל־יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי
תָּכַנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶּלָה: אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים
אַל־תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים אַל־תָּרִימוּ קָרֶן: אַל־
תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר
עָתָק: כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר
הָרִים: כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים:
כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ וַיַּגֵּר
מִזֶּה אַךְ־שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ:
וַאֲנִי אַגִּיד לְעֹלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: וְכָל־
קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת צַדִּיק:

עו לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר:
נוֹדָע בִּיהוּדָה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ:
וַיְהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְצִיּוֹן: שָׁמָּה שָׁבַר

פרלים, וינוח יהושלימם בנגונות יסד ימינו וכמנהג גם היום ס) וכנה לסף לקדמתו ג) נתופים ומחולות, עם שרים לחך נוגנים על מנעל ויאמר הודינו לך אלהים הודינו וקרוב שמך לכל מפר יקדלוך נאמת; ספרו כל יפלאותיך! וכנה קול יונף מפי כהנן הגדול מפר נפח ס' ידבר כי אקח מועד ג) אני מישרים אשפוט! נמוגים ארץ וכל יושביה וכו' ויפח המטולד הגדול ויאמר אמרתי לחוללים — ולרשעים — כי לא ממוצא — וקול לחך לו הכהן ענה כי אלקים שפט כי כוס ביד ה' וזן מתקבלות עם שרון אך שמריה, וחזר המטולד לנגן (לן מפסד שתעורר דוך ויאמר) ואני אגיד תהלתיך ונפחלמו שר הכהן נפח ס' וכל קרני רשעים אגדע, תרוממנה קרנות צריק; ומם נאם מלין קדמת

עו נודע ביהודה. הנאמר אח"כ, כאמר הכה דוד את הפלשתים שנית בחדוני נפ על פי ה', כשמעו את קול נעדה בראש הבכאים (שמואל ב' ה' כ"ד) כי אמה יצא ה' לפניו ויפל קמיו לפני חבני כקע כף. ותחת דגליו כל מבשיו הכניע בדרך נסיו; וע"כ על התשועה הזאת יאותו כל המלילות הכתבנות מפר מזמור הלזה, כאשר יאותו לפי דעת המבאר ז"ל לימי חזקיה על מפלת

ח) נאחר תיבת סיר (טריווש־סליעד) לנגוד מפר המנלח ונפרט אם סוף מאלף עלמו.
ג) מתקבלות עם, וכן עשתה גם בת יפתח, וכן עמי הנסים לקראת שחול־אחרי נפילת גלית, ונאחר התלים ס"ח קדמוני שרים וכו' וכל אלו תורים על המנהג הלזה.
ג) וינוח כתו: לכל זמן, ועת לכל חפץ.

Digitized by Google

רִשְׁפֵי־קֶשֶׁת מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה סֶלָה׃
נָאוֹר אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף׃ אֶשְׁתּוֹלְלוּ
אַבִּירֵי לֵב נָמוֹג שְׁנָתָם וְלֹא מָצְאוּ כָּל־אַנְשֵׁי
חַיִל יְדֵיהֶם׃ מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם
וְרֶכֶב וָסוּס׃ אַתָּה נוֹרָא אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד
לְפָנֶיךָ מֵאָז אָפֶךָ׃ מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין
אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקָטָה׃ בְּקוּם־לַמִּשְׁפָּט
אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עַנְוֵי־אֶרֶץ סֶלָה׃ כִּי־
חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָּ שְׁאֵרִית חֲמֹת תַּחְגֹּר׃
נִדְרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־סְבִיבָיו
יוֹבִילוּ שַׁי לְמוֹרָא׃ יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא
לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

עז לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר׃ קוֹלִי
אֶל אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהַאֲזִין
אֵלָי׃ בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה
נִגְּרָה וְלֹא תָפוּג מֵאֲנָה הֻנָּחֵם נַפְשִׁי׃ אֶזְכְּרָה

ירותון קרי

סכחויב׃ וע״כ לימני מוסף הסמך הקודמת לרחקו מעל נגולו ניחי דוד׃ ופיזוס המזמור הוא מנוסד כמעד נאלו המנוסד הכ״ל.

עז קולי אל אלהים, כאמר בשלשת שני הרעב אשר היו בימי דוד על דבר הגבעונים׃ ואל הענת והלבה הניא תרמוזה כל מלילותיו, מלילות נסי וילנה המלאות לותו פה אל פה; והמשורד נשם העם יודע גו בשרעפי עשתונותיו, ונפשו עליו תשתומם, כי נכרת לוכל מפיהו, ועוכל ויוכח עטופים בהמונות עיד. ואין פורש לפס עד לו נקנוק מים להמיות את נפשם. וע״כ מקונן בחוזק ויאמר: קולי אל אלהים ואצעקה כאמר דוחי ביום צרתי ה׳! דרשתי ידי ד״ל מכתי ולדתי ב) נס לילה נגרה ג) המכה הזשת ולא תפוג, כי לילה ביום לחם שעלו ואין! וכל שאר המזמור מנוסד כפיזוס

ב) ואם יפה פה מלינת המשורר הנשגב תבר אחר אמלת המתוקף יד להניח רבשת עשתונותיו על מכת הרעב הכבד הלזה, המחלים הכח ומדכא הגוף ומלספו כחכם טרים הנעלת תמיד: וכל חלה נפש יד יקראהו בנודע. ולכלן כון המשורר בחמרו דד ב מ׳ תבר נם לו פירושים סוגים כיוצ׳ וכ״ל.

ג) נבדה כמים הנגרים על החרן, ולח יחסרו עוד, כן מכתי סולכת ודחלת ואין מנוח לפ.

אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה:
אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר:
חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים: אֶזְכְּרָה
נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי:
הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד
הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר:
הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו
סֶלָה: וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן:
אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ:
וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה:
אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים:
אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ:
גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה:
רָאוּךָ מַיִם ׀ אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף
יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת: זֹרְמוּ מַיִם ׀ עָבוֹת קוֹל
נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף־חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ: קוֹל
רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה
וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ: בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם
רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נוֹדָעוּ: נָחִיתָ כַצֹּאן
עַמֶּךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

ושבילך ק'

Digitized by Google

עח מַשְׂכִּיל לְאָסָף הַאֲזִינָה עַמִּי תּוֹרָתִי הַטּוּ
אָזְנְכֶם לְאִמְרֵי־פִי: אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי
אַבִּיעָה חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם: אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ
וַנֵּדָעֵם וַאֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ: לֹא נְכַחֵד
מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן מְסַפְּרִים תְּהִלּוֹת
יְהוָה וְעֻזּוֹ וְנִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיָּקֶם
עֵדוּת ׀ בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם:
לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹר אַחֲרוֹן בָּנִים יִוָּלֵדוּ יָקֻמוּ
וִיסַפְּרוּ לִבְנֵיהֶם: וְיָשִׂימוּ בֵאלֹהִים כִּסְלָם
וְלֹא יִשְׁכְּחוּ מַעַלְלֵי־אֵל וּמִצְוֹתָיו יִנְצֹרוּ: וְלֹא
יִהְיוּ ׀ כַּאֲבוֹתָם דּוֹר סוֹרֵר וּמֹרֶה דּוֹר לֹא־
הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא־נֶאֱמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ: בְּנֵי־
אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי־קֶשֶׁת הָפְכוּ בְּיוֹם קְרָב:

וחידות יסגיא, כי הסתים יענו את המדן וכו', ואליו מלומד יפה מלות מזמור
עח האזינה עמי תורתי, אשר נעשה גם הוא בעת הדעת הסיל כאשר
המריבה שלם סגים לשונות. לחזק את לב ישראל בתנחומותיו, ולהסקיט
תלונותיהם על ה' ועל משיחו, ב) בהזכירו להם בנועמי זמרותיו, עזוזי ה'
וכפלאותיו אשר עשה לעמו מיום היותם לגוי, עד היותם לתפלרת ממלכה,
תחת דוד מדוכם; וייפתח בשבל פיהו, ותידות מני קדם הניע, לקחת לנות סומעיו,
ויסימו בשלכיהם כשלם, ובוחם נתתן את לב; וע"כ אחר שמניף השלקיי להניע
כתת שעל תלנותיו את בני אפרים אשר היו הראשונים להתלונן על חלוק
המדן כמופת על הנדון ג) ויענוש משם נדוח ניתנו על נפלאות ה' אשר עשה
נמי יש סוף, ונגוזלים אשר קולות מהללים נוריש וסלש, למען הסיג דוח
הנדכאים, נדגלים הנוגעים לעניינם; ויוסף עוד להרשותם בתנחומו, שלף
כי הוסיפו נמי ישראל למדות נעליון לא חסך חסדו משם, דק ניש מחקים
ומשפט לתת למו דבן שמים לשמול. ושאר כחול היש לעדוך על שלחנם, בתדן

ח) כי כן דרך התלונים, להעתים שנת הנדות אשר יקיקום נשעתים, על שרי התדיות
ושסיכיסם כי יחתרו דוש הנשבתם הסיגום.
ג) כאשר נראה (מיכוטע י"ד ט"ו עד סופי) וזה נאות כי לא נצחו נכל נשם על ה':
גם משבן שלם היש בחלקם, ונחנים הניע עד היסוד שה, בנדחם מירושים (ז' י"ח
י"ד ועי"ן) אשר גם שם משנע תפריש נשבט יהוד — וח"א לוחד שעל נלות ת בלת
פלחם חן שמחסם יחתו, כי הם לשם ולשלוה: הלח שוחבן היחם עיר
הניש ולח שילם

Digitized by Google

לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים וּבְתוֹרָתוֹ מֵאֲנוּ
לָלֶכֶת: וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילוֹתָיו וְנִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר
הֶרְאָם: נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶּלֶא בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם שְׂדֵה־צֹעַן: בָּקַע יָם וַיַּעֲבִירֵם וַיַּצֶּב־
מַיִם כְּמוֹ־נֵד: וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן יוֹמָם וְכָל־הַלַּיְלָה
בְּאוֹר אֵשׁ: יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁקְ כִּתְהֹמוֹת
רַבָּה: וַיּוֹצֵא נוֹזְלִים מִסָּלַע וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת
מָיִם: וַיּוֹסִיפוּ עוֹד לַחֲטֹא־לוֹ לַמְרוֹת עֶלְיוֹן
בַּצִּיָּה: וַיְנַסּוּ־אֵל בִּלְבָבָם לִשְׁאָל־אֹכֶל לְנַפְשָׁם:
וַיְדַבְּרוּ בֵּאלֹהִים אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל לַעֲרֹךְ
שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר: הֵן הִכָּה־צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם
וּנְחָלִים יִשְׁטֹפוּ הֲגַם־לֶחֶם יוּכַל תֵּת אִם־יָכִין
שְׁאֵר לְעַמּוֹ: לָכֵן שָׁמַע יְהוָה וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ
נִשְׁקָה בְיַעֲקֹב וְגַם־אַף עָלָה בְיִשְׂרָאֵל: כִּי לֹא
הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וְלֹא בָּטְחוּ בִּישׁוּעָתוֹ: וַיְצַו
שְׁחָקִים מִמַּעַל וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח: וַיַּמְטֵר
עֲלֵיהֶם מָן לֶאֱכֹל וּדְגַן־שָׁמַיִם נָתַן לָמוֹ:
לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה שָׁלַח לָהֶם
לָשֹׂבַע: יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵּימָן:
וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כֶּעָפָר שְׁאֵר וּכְחוֹל יַמִּים עוֹף
כָּנָף: וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנוֹתָיו:
וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא לָהֶם: לֹא־

ליס וגלמות; מגל לפ נקס החוטפים מכל כל: דק הכניע דניס מהמתרוס, ועלוחים הרב מהמניסם, על תסר מדעו מוסר ס', ונתכחותיו כתלו ויסוזו לחטוף עוד, וכתס המרוכו מחדנר. לך נכל מלס הדעם להסיג מפו, ויתכר כי נסר המס. ולמעו לפך עוד יותר נפס עס מעוכס נענוי הדעת מזכיר לכס המעיף הכלכב נלהט מדנדותיו, כי מל רמוס ס' ודע מסך, וגס כי שכחו

Digitized by Google

זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם: וְאַף
אֱלֹהִים ׀ עָלָה בָהֶם וַיַּהַרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם
וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ: בְּכָל־זֹאת חָטְאוּ־עוֹד
וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּנִפְלְאֹתָיו: וַיְכַל־בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם
וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה: אִם־הָרָגָם וּדְרָשׁוּהוּ וְשָׁבוּ
וְשִׁחֲרוּ־אֵל: וַיִּזְכְּרוּ כִּי־אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל
עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם: מלי הספר וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם
יְכַזְּבוּ־לוֹ: וְלִבָּם לֹא־נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ
בִּבְרִיתוֹ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא־יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ:
וַיִּזְכֹּר כִּי־בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב:
כַּמָּה יַמְרוּהוּ בַמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן:
וַיָּשׁוּבוּ וַיְנַסּוּ אֵל וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְווּ: לֹא־
זָכְרוּ אֶת־יָדּוֹ יוֹם אֲשֶׁר־פָּדָם מִנִּי־צָר: אֲשֶׁר־
שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בִּשְׂדֵה־צוֹעַן:
וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנוֹזְלֵיהֶם בַּל־יִשְׁתְּיוּן:
יְשַׁלַּח בָּהֶם עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם:
וַיִּתֵּן לֶחָסִיל יְבוּלָם וְיִגִיעָם לָאַרְבֶּה: יַהֲרֹג
בַּבָּרָד גַּפְנָם וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמַל: וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד
בְּעִירָם וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים: יְשַׁלַּח־בָּם ׀ חֲרוֹן
אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה ׀ מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי
רָעִים: יְפַלֵּס נָתִיב לְאַפּוֹ לֹא־חָשַׂךְ מִמָּוֶת

חצוים כל מותיתיו תזך עשב לעיניכם נאלן מס. פסיעם כלאן במקנך, ואל
נגול קדמו הניפם. אל הר זה ל) קנאת ימיני לפניכם נעמ נאלניכם.
ויחכם עוך הגניע (פרעדינג) הגיל ונקי נמלאכתו לפסך פני הטפתו מול

ל) שם סוף נמוכה נאלנא, חס-לוחות שאשורי היא שם, ולא נגולה

נַפְשָׁם וְחַיָּתָם לַדֶּבֶר הִסְגִּיר׃ וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר
בְּמִצְרָיִם רֵאשִׁית אוֹנִים בְּאָהֳלֵי־חָם׃ וַיַּסַּע
כַּצֹּאן עַמּוֹ וַיְנַהֲגֵם כָּעֵדֶר בַּמִּדְבָּר׃ וַיַּנְחֵם
לָבֶטַח וְלֹא פָחָדוּ וְאֶת־אוֹיְבֵיהֶם כִּסָּה הַיָּם׃
וַיְבִיאֵם אֶל־גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר־זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ׃
וַיְגָרֶשׁ מִפְּנֵיהֶם גּוֹיִם וַיַּפִּילֵם בְּחֶבֶל נַחֲלָה
וַיַּשְׁכֵּן בְּאָהֳלֵיהֶם שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְנַסּוּ וַיַּמְרוּ
אֶת־אֱלֹהִים עֶלְיוֹן וְעֵדוֹתָיו לֹא שָׁמָרוּ׃ וַיִּסֹּגוּ
וַיִּבְגְּדוּ כַּאֲבוֹתָם נֶהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה׃
וַיַּכְעִיסוּהוּ בְּבָמוֹתָם וּבְפִסִלֵיהֶם יַקְנִיאוּהוּ׃
שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר וַיִּמְאַס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל׃
וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלֹה אֹהֶל שִׁכֵּן בָּאָדָם׃ וַיִּתֵּן לַשִּׁבְיָ
עֻזּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ בְּיַד צָר׃ וַיַּסְגֵּר לַחֶרֶב עַמּוֹ
וּבְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר׃ בַּחוּרָיו אָכְלָה־אֵשׁ
וּבְתוּלֹתָיו לֹא הוֹלָלוּ׃ כֹּהֲנָיו בַּחֶרֶב נָפָלוּ
וְאַלְמְנוֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה׃ וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן אֲדֹנָי
כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן׃ וַיַּךְ צָרָיו אָחוֹר חֶרְפַּת
עוֹלָם נָתַן לָמוֹ׃ וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר׃ וַיִּבְחַר אֶת־שֵׁבֶט

מצא הטעם מצד היום גו׳ עתה׃ ויעל להם כי גם בצדן נחלתם שנו לנסות עוד מלכים, וכשכבו בקצת הימים וע״כ מתם ס׳ צם וציתי עלי טעם מצמן שילה, ויתן במלחמה בסיע לצמי עזו — בתרון — ולחדג עמו׃ כהניו בני עלי בחדג כפלו, ולמלמנותיו ובשותיהן, לפ תנכיכה׃ וגם כי הקיץ ס׳ כיצן, ויך צריו מחור ציתי מחולל, ותחלת מלכות שחול, מתם תת״כ צחזקל יוסף. ובשנש מחרים ר״ל שחול ב) בעל נפשו; דק מתך יהודם לקדשו, ויהי ליון לנטות שם כמו רמים מקדשו ג) וילפם תת דוד לו מלך, לרעות תת עמו כתום לנעו,

ב) ותתר תחרים כי הוא היה מבחן ורחמן, רחם לניית יוסף, ושנא נניתן טפל חליר ותקטני שנטי יהוחל.

ג) ותתר כן חס על תתרון תבר תסכן כנר שם, תו על הנ״ת תבר כנר הוכן לחנות שבר תחרים בעת תהיל, כי תמתור תנוס נסוף ימי דוד נתתר.

יְהוּדָה אֶת־הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר אָהֵב: וַיִּבֶן כְּמוֹ־
רָמִים מִקְדָּשׁוֹ כָּאָרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם: וַיִּבְחַר
בְּדָוִד עַבְדּוֹ וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאֹת צֹאן: מֵאַחַר
עָלוֹת הֲבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל
נַחֲלָתוֹ: וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו
יַנְחֵם:

עט מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם ו
בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת־

ובתעודות ידיו להמותם. וע"כ יעשהו גו ככל לבנם כי ס' יעשהו ומשמקדשו. וכמו כמדבר ישרוך לפניהם שלחן.

ועתה מתחילים המזמורים מצד עשר אסף עדות לדוד, ומלמדן מכם מצד שם פה כמלך הוא

עט אלהים באו גוים, כנשבע לאבי מות שאול ובניו נהרי בלגוע. לך למען נאלו נכתב משכיל, מלערך להקדים בם פה לחים הקדמות וכן:

א ידוע הוא שנימי יהושע לכדו בני ישראל את יהושלים בם כי לא הורישו את היבוסי מעיר ניון. אמנם מעשה הלוי עם פלגש (שופטים י"ט י"ב) נראה שחזרו היבוסים ולקחום מהם ולא הסגירום בם בם תושב בם חוזח אמר מנ"י; אבל בימי שמואל נכנס כל אותו המחוז פעם אחר מנ"י, שכאותו את הפלשתים מן המעמד עד בית כר (שמואל ז' י"ב) ומוקלי נפלא בם יהושלים בידיהם. ומשלך בידם עד ימי שאול כי כן נאמר (שמואל ב' י"ג ד') ויקח דוד את רמת הפלשתי ויניחהו יהושלם. אך בעת אשר פשטו הפלשתים עד הרי בלגוע ויכו את שאול ובניו שמם. וישובו ג"י את עריהם, ויעופו הפלשתים וישבו בהן כעדות הכתוב (שמואל ב' ל"ה ז') שאם גם היה לפול בידיהם, אז היו היושבי יושב המלידה; כי הרי בלגוע הם מיכך לאחז הפלשתים מוזחם, וירושלם בתוך, ומוקלי דוד שמם עמדו מלכתם לרהי בלגוע הנז'. ב כל עומד על ספרי זכרונות הבאים מימים קדמונים יתחלחל מהכזריות אשר המלחמה אשר נעדו על מוריהם; וזה לא תוכנו, ושילל לא דומתו, והדיומיהם בקינו; וכל קורא ספר שופטים תחתין ידעו, וחלחלה יאחזהו בראותו את לעגו וירונלו את אזוניו בעת אשר חזקו עליהם, כי רק להרוג ולהשמיד באו: וע"כ ג נקל הוא להשמין שנאחר מן הבאים ב ד נפלו ירחמו תחתיהם וימוסו חים לאבון. בהשחיתו הגוים המלה כתם עיירות מישראל. ויכהנו את היבוסים אשר ישבו בתוכם, ובפרט נקחו את נקמתם מאנשי יהושלים, אם מפאת היותם מקדם קדמתם עיר מלוייכת וחשיבה בם בעיני הבאים וע"כ ארוני צרק מלכיו קראו; ואם מפאת המקדם אשר קרם אותם לפול בעיים ושלם ויך אויב המלחם עליהם ואם מפאת היותם המקום אשר הסגירו שמה הרמ גנורם כמכר למעלה. ד גם נודע שבין מרן פלשתים והרי בלגוע נתעלים גם נגעות גם קנית ישראל אשר אם היו המשכן והמרון בעת המלחמה הסגיר; ומין לתמוה אם נאמר שהכניסו אם את עצמיהם, כאשר הסגירו את אחלה

יְרוּשָׁלַ֖͏ִם לְעִיִּים׃ נָתְנ֤וּ אֶת־נִבְלַ֖ת עֲבָדֶ֑יךָ
מַאֲכָ֥ל לְע֝וֹף הַשָּׁמָ֗יִם בְּשַׂ֣ר חֲסִידֶ֑יךָ לְחַיְתוֹ־
אָֽרֶץ׃ שָׁפְכ֤וּ דָמָ֨ם ׀ כַּ֘מַּ֤יִם סְבִיב֖וֹת יְרוּשָׁלַ֑͏ִם
וְאֵ֖ין קוֹבֵֽר׃ הָ֭יינוּ חֶרְפָּ֣ה לִשְׁכֵנֵ֑ינוּ לַ֥עַג וָקֶ֝֗לֶס
לִסְבִיבוֹתֵֽינוּ׃ עַד־מָ֤ה ׀ יְהוָ֥ה תֶּאֱנַ֥ף לָנֶ֑צַח
תִּבְעַ֖ר כְּמוֹ־אֵ֣שׁ קִנְאָתֶֽךָ׃ שְׁפֹךְ־חֲמָתְךָ֨ ׀
אֶל־הַגּוֹיִ֤ם אֲשֶׁר֙ לֹא־יְדָע֔וּךָ וְעַל־מַמְלָכ֥וֹת
אֲשֶׁ֖ר בְּשִׁמְךָ֣ לֹ֣א קָרָ֑אוּ׃ כִּ֤י אָכַ֖ל אֶת־יַעֲקֹ֑ב
וְאֶת־נָוֵ֖הוּ הֵשַׁמּֽוּ׃ אַל־תִּזְכָּר־לָ֥נוּ עֲוֹנֹ֗ת
רִאשֹׁנִ֫ים מַהֵ֣ר יְקַדְּמ֣וּנוּ רַחֲמֶ֑יךָ כִּ֖י דַּלּ֣וֹנוּ
מְאֹֽד׃ עָזְרֵ֤נוּ ׀ אֱלֹהֵ֣י יִשְׁעֵ֑נוּ עַל־דְּבַ֥ר כְּב֝וֹד־
שְׁמֶ֗ךָ וְהַצִּילֵ֥נוּ וְכַפֵּ֥ר עַל־חַטֹּאתֵ֑ינוּ לְמַ֥עַן
שְׁמֶֽךָ׃ לָ֤מָּה ׀ יֹאמְר֣וּ הַגּוֹיִ֗ם אַיֵּ֥ה אֱלֹהֵיהֶ֑ם
יִוָּדַ֣ע בַּגּוֹיִ֣ם לְעֵינֵ֑ינוּ נִקְמַ֥ת דַּם־עֲבָדֶ֝֗יךָ
הַשָּׁפֽוּךְ׃ תָּבוֹא֮ לְפָנֶ֪יךָ אֶ֫נְקַ֥ת אָסִ֥יר כְּגֹדֶ֣ל
זְרוֹעֲךָ֑ הוֹתֵ֖ר בְּנֵ֣י תְמוּתָֽה׃ וְהָשֵׁב֩ לִשְׁכֵנֵ֨ינוּ
שִׁבְעָתַ֜יִם אֶל־חֵיקָ֗ם חֶרְפָּתָ֤ם אֲשֶׁר֙ חֵרְפ֣וּךָ

בנוים קרי

כאלון נצחי לגליליכם; או לפחות אם נשער שהמעורר הלזה רמה נגפנו שהיה כן: וחנך על זה שיר קינה הלזה נגפם שיח שרפי מלילותיו: כי לזה כי צלו פלשתים עד קלס מרן ישראל מזהה וישחיתו את מערכותיכם בחרים הרי בלבנון, ואת נויות שאול ובניו תקעו בלבזרים בחומת בית שאן, ויספוך נפשו לפני ס'. מדוע נעבו ויאמר.

אלהים באו גוים נחלתך: טמאו את היכל קדשך נעגלם דרך שם גם שמו את ירושלים לעיר הכנדת מעולם לעיים ס) נתנו — שפכו — היינו חרפת

ס) התנוים הזאת היה קלת רחים בעל הענין הלזה כוון המעורר נעגם ורחבונם: כי אם נזכר, או תחר זמן התרגן לנד נאחר ובעבת התפרשים התחרונים: היה לו להפוך את הסדר, כי תחלה צאו לירושלים ואח"כ התרוצצו את ג"ה: גם לא היה לו לומר טרחו את היכל קדשך, רק התרוצצו, שתרו וכדומה, כי לתעורר חזק ונשגב כזה, לא יצדיקו־תלוים קדות ותבעידות לקוין את תרגן בית ס', ועל ימי התשמונאים ח"ש נפרשו, כי שם לא נתנו ידונלים לעיים: ואם הרגו תבדיים, לא הרפו

Digitized by Google

אֲדֹנָי: וַאֲנַחְנוּ עַמֶּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְךָ
לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ:

פ לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר:
רֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף יֹשֵׁב
הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה: לִפְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן
וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת־גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה לִישֻׁעָתָה
לָנוּ: אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה:
יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד־מָתַי עָשַׁנְתָּ בִּתְפִלַּת

כלם מלילות נסבנות ונלוחות לעורר לנות ג"י על סכוס ועל העתיך למען, יסוגו לפל ס' ויבעטו על יסועתו כבל עת וזסו ואנחנו עמך וכו' כי כלו מנוסר מעלמו.

פ רועה ישראל האוינה, סוא שיר מלוכס לפר נאמר ממנו נעת לפר התליך לנבר את סיפנוסת וכדעת המפאר ז"ל, כי עדיין סיס המשורר בלנס תחת דנלו: וידוע שבל"סק סעם שהסולל ממלך או שופט, ונפרט שם את נאלסתס צאן בלא רועה יקרא לו) בס נודע שיוסף סיס הסועד שלסמון לפר סיס לנית ישראל, וכי סוא בפל לוסת שהחתים בדולים, נאוסן שיעקב אביו קראו רועה: בס שאמת בנה שנהלי בלנוע בנפו ג"י ויכוסו שפני הפלנתים, שלפר נכפו ונסו מתירנת אפק לפר שם בשבט מרון בדית ס', בהקדל שם נפעם שהשוכס בכל תל"ך בשם ה' צבאות יושב הכרובים. ויעלל בשם ס' את"כ מאכות שונות עד לפר שיפנו לוסו, ייכירו וידעו כי ס' הוא אלסיס.

והנה כל אלה שהנדיס עשו נדעיון שהעטיף, לפר סיס שתח בשתת סיוס, אך בס בשלב בתלב שעם, וש"כ בס שידו מעורב ושבולבל שהכס ותפלה ויאמר רועה ישראל הפופיס עתה האוינה! נוהג יוסף ג) בחתיים בצאן מיוסף אתה יושב הכרובים לפר כבר עלית בפלתיים הופיעה בס עתה! לפני אפרים ובנימן ומנשה שהם בני רחל ובודאי היותר דבקים למלך הנשלך עתה: ותקדים אתיים לנימין לנבור יוסף לפר זכר עתה: עוררה וכו' סיא תפלה על הפלחת הסלכות! ה' אלהים צבאות עד מתי וכו' כלן אלילות נאות להתוות אלא שפלות יתרחל בעת שהוא בעבך לפר סיס מקדש בלאתו אתמלים: וש"כ

תרגמנותיה; ועוד שם שלישיים שבבל המחזור הנזכר שם ניון לא יזכר ולא יפקד, וחס על החרבן נאחר, אתנו סיה לו לעשות השקר, כאשר עשהו יהיתים בקנוניו. אך כאשר אתרתי כן הוא, שהמחזור הזה חוצר עדים נלבדים שנודע ניון, ועל יהוזליס נדרש מקרון החוזה — אך בהלילות שהניעות בם על העתיד, וכאשר כבר רמזתי על זה פעמים רבות — והיכל קדשך חפשר לפרש שם על המשכן לנד: וכן שם שאחר אתי"כ ואת נפר הסתר כ"ל נות יעקב וחס עריו.

ג) כי כן אחר משה ולא תקיים עדת ס' כלאן אשר אין להס רועה: ואת לבלן ר' חיית אי אח בל ישראל נפילים אל בהדיים בלאן אשר אין להס רועה (מלכים ח' כ"ב י"ז).

ואולי ישראל מוסבת עליה ואחרת עמה: ור"ל אתה ס' אשר אתה הוא בעת הכועה סיאידי מיסראל ואתה נוהג אותם בדמיתים בלאן כ"ל ישראל, תיוסף, כי כן קראו בם יעקב אשם רועה ישראל: יוסף הכרובים הושיעה!!

עַמֶּךָ: הֶאֱכַלְתָּם לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ
בִּרְמָעוֹת שָׁלִישׁ: תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן לִשְׁכֵנֵינוּ
וְאֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ־לָמוֹ אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ
וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה: גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ
תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם וַתִּטָּעֶהָ: פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֵשׁ
שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא־אָרֶץ: כָּסּוּ הָרִים צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ
אַרְזֵי־אֵל: תְּשַׁלַּח קְצִירֶיהָ עַד־יָם וְאֶל־
נָהָר יonקוֹתֶיהָ: לָמָּה פָרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ וְאָרוּהָ
כָּל־עוֹבְרֵי דָּרֶךְ: יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר
וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה: אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב־נָא
הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת: וְכַנָּה
אֲשֶׁר־נָטְעָה יְמִינֶךָ וְעַל־בֵּן אִמַּצְתָּה לָּךְ:
שְׂרֻפָה בָאֵשׁ כְּסוּחָה מִגַּעֲרַת פָּנֶיךָ יאבֵדוּ:
תְּהִי־יָדְךָ עַל־אִישׁ יְמִינֶךָ עַל־בֶּן־אָדָם
אִמַּצְתָּ לָּךְ: וְלֹא־נָסוֹג מִמֶּךָּ תְּחַיֵּינוּ וּבְשִׁמְךָ
נִקְרָא: יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר
פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה:

פא לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף: הַרְנִינוּ
לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: שְׂאוּ־
זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל:

ע' תליה. כ' רבתי.

מחפלל מיקוד את הנפן, ויכין את הבן מלה מסוחפת — כמו וכנה עלמה, לחזיק מלינת המסורד ולהלדיה: מסר ממן לו וסדוך וכנסח עתה במלחמת הפלסתים. תהי נא ידך על איש ימינך כמלך עתה: וכלו כפירוש המפלר ז"ל.

פא הרנינו לאלהים, נעשה נס הוא מהמסורד הלזה נעוקנו עם מיסנוסת, ועל ימי ר"ה כתב בסבל הרמב"ן ז"ל בתדנומו; ומין להוסיף על דברי המפלר ז"ל כ"ף שנוי ויפה להניע זמן חנוכו נימי מלוך המלך הלזה, מסר

תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃
כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
עֵדוּת ׀ בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ
מִצְרַיִם שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃ הֲסִירוֹתִי
מִסֶּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃
בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר
רַעַם אֲבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃ שְׁמַע
עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־
לִי׃ לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
לְאֵל נֵכָר׃ אָנֹכִי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃
וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה
לִי׃ וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ
בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃ לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל
בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃ כִּמְעַט אויְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־
צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי׃ מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ
וְיִהְיֶה עִתָּם לְעוֹלָם׃ וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה
וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָּ׃

פב מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל
בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃ עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל
וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־סֶלָה׃ שִׁפְטוּ־דָל וְיָתוֹם

כלך ולל תמיד; כי על כן לכם המעיף לעורר לנות ב"י ישראל לשוב אל ה' למען היותו מעזרתם וזכו למהרו בסופו לו עמי בסם ה' יחנך שמע לי וכו' וכו', להללות לכם כי רק מתשובתם ומהעשיכם הטובים ימלא לכם השוב המלקיו ויפועתו.

פב אלהים נצב. כאמר מתנו על שופטי ארץ ותשובתי משפט אחד היו תחת משלת היותן הבלועל דומה המלוכי. והלכו ונגדו בם תחת משלת לישנותם מלך מלא ולא מכס בתכסיסי המלוכה ואין נידו מעלוד לרוחיע העשוקים מיד

Digitized by Google

עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ׃ פַּלְטוּ־דָל וְאֶבְיוֹן מִיַּד
רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃ לֹא יָדְעוּ וְלֹא־יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה
יִתְהַלְכוּ יִמּוֹטוּ כָּל־מוֹסְדֵי אָרֶץ׃ אֲנִי־אָמַרְתִּי
אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃ אָכֵן כְּאָדָם
תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ׃ קוּמָה אֱלֹהִים
שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם׃

פג שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף׃ אֱלֹהִים אַל־דֳּמִי־לָךְ
אַל־תֶּחֱרַשׁ וְאַל־תִּשָּׁקֵט אֵל׃ כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ
יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃ עַל־עַמְּךָ
יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל־צְפוּנֶיךָ׃ אָמְרוּ לְכוּ
וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד׃ כִּי
נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ׃ אָהֳלֵי
אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים׃ גְּבָל וְעַמּוֹן
וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם־יֹשְׁבֵי צוֹר׃ גַּם־אַשּׁוּר
נִלְוָה עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט סֶלָה׃ עֲשֵׂה־
לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְּיָבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן׃
נִשְׁמְדוּ בְעֵין־דֹּאר הָיוּ דֹמֶן לָאֲדָמָה׃
שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזַבַּח וּכְצַלְמֻנָּע

עוקיסס: עך ג׳כסרג סוף עלמו מלכמי חמם ורבע מבר היו תחתיו: וע״כ
על הפופיעים המלך יהוחן כל מלילות המזמור הלזה.

פג אלהים אל דמי לך. נאמר על מלחמה אחת מבר היתה מנגי לחונן
ביתי שחול (ד״ה ג׳ ט״ו עך י״ג) ולפי ענרי מבאחת המזמור הלזה היו בחלק
מבר, נפחלי וחלי זבע המנגי מבר נעבר הירדן — כאשר חויתי בגבורתי
הרעזוקס — שר סוף נפרע עליהם ב) ועל תשועת ומלחמת דבורה וגדעון
עשה להם כמדין בסיסרא: אלהי שיתמו בערב לפי שנם המה היו בחמוז
הסוף, ונפ״ק המזמור מתפלל על ה׳ לבזניח לעיג ומתנקש, ולהושיע את

ב) ורחים לנדעי שהמזמור הזה נאמר על המלחמה הזאת, תהיה תלת הברים, כי
שם העם הזה לא נזכר בחקים אחר זולת בחלחמה הזאת (שם ד״ה): וכל השמות
המחברים שם שמות העמים חבר חנו קדמים מלכתם מח״י ועי״כ נאו בעזרתם. גם
סוף למזמר שמחפף מיעם דור נאחר ולא מהים אחר בשבזון שלו.

Digitized by Google

כָּל־נִסְיְבְמוֹ׃ אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה־לָּנוּ אֶת־
נְאוֹת אֱלֹהִים׃ אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַּגַּלְגַּל כְּקַשׁ
לִפְנֵי־רוּחַ׃ כְּאֵשׁ תִּבְעַר־יָעַר וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט
הָרִים׃ כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרָתֶךָ וּבסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם׃
מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן וְיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְהוָה׃ יֵבשׁוּ
וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי־עַד וְיַחְפְּרוּ וְיֹאבֵדוּ׃ וְיֵדְעוּ כִּי־
אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃

פד לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
מַה־יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת׃ נִכְסְפָה
וְגַם־כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי וּבְשָׂרִי
יְרַנְּנוּ אֶל־אֵל־חָי׃ גַּם־צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת
וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר־שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֵת־
מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי׃ אַשְׁרֵי
יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה׃ אַשְׁרֵי אָדָם
עוֹז־לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם׃ עֹבְרֵי בְּעֵמֶק

ירימו למען ידעו כלם. כי ס׳ לנדו עליון על כל הארץ. ומזמור הזה נכלסם מחלקם הסניס ומתחלת הסחרונס מזמור

פד מה ידידות, אשר חנך מלחך מלימס עני קרח אשר העמדו ס) לשרת בנעגן לפני מכון ס׳ אשר שם; וכנסף להיות נס הוא ירושלים, או מצני המקומות יחדו וזה ע״י סיומחו נענין ג׳׳ם אשר אליו הציעו ויחלו עיני כל ישראל ניעים הסס.

אך כדי לעשות הציע לקדוש שתי הקדמות קטנות: האחת שלפי הנראה מד״ם (פ׳ י׳ו ל׳ח) ג׳׳ק היו מחנל הלויס. אשר נחנו לשיר לפני המשכן אשר בנעגן כי שתם נוה דוד את הימן להיות עם הכהנים לפני מכון ס׳ נעמה. והוא היה רשם לבני הקהתי לשר משם היו ג׳׳ק כאשר כתב רמזתי עליו. וע״כ נקל יוכל להיות שאחד משם נכנס להיות נס נגינן, והשניה שעמק הבכא היה חלק מעמק הדפתים המפסקת בין בנעגן וירושלים כאשר זכרתי למעלה מזמור ע״ד. והרומה לילך מפאחת להפאחת מהן לריך לעצור בה: ועפ״ז יובן תוכן המזמור ויותפק לפי הקונה שהעלתו מה ידידות משכניתיך נגינן ובנעגן — נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ולא להיות נאחד לבד אשרי אדם — עוברי בעמק הבכא נכל עת שידעו מעין ישועתיהו, ע״י נדולות אשר

ח) כאשר הנאתי נאנרתי הלאומה.

Digitized by Google

הַבָּא מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יְהוָה בְּשׁוּב אֱלֹהִים שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃
אָז תִּרְצֶה יְהוָה אַרְצֶךָ שַׁבְתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב׃ נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ כִּסִּיתָ כָּל חַטָּאתָם סֶלָה׃
אָסַפְתָּ כָל עֶבְרָתֶךָ הֵשַׁבְתָּ מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ׃ שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר כַּעַסְךָ עִמָּנוּ׃
הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף בָּנוּ תִּמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדֹר׃

שבית קרי

עז זתב נם כי מרן נמתון היח ורמז נזה לנילות שעתו עולי הנלנלים — ונזכרם מנהר לותם נאמרו נם ברכות יעטה מורה המנוס לו המלאם לת הדרך: כי המה ילכו מחיל אל חיל כאות נפסח וירחה נם אל אלקים בציון ועכ"ה אלהים — שמעה תפלתי לנטית ע"סח מתרגם מנגנו דיך ראה! והבט פני משיחך כפל לשון נחלות טוחות; לך נם סוף דבור לפרס על הערתיך, וחזו תפלתנו.

פה רצית ה', כאמר נם סוף נאחר מצלחת שני הרעב, לנל מאחר מע"ק ג) ומזמור ע"ו וע"ח מאסף, ויענו ג"י מאוד מפני הרעב לפר סיס נאלן. ויאמר מתשובר סלוס זוך לקחו: אתם ה' מצר רצית כנר לת ארצך ושבת שבית יעקב ג) ע"י לדוגמו דוד כי נשאת לעון עמך — כפית — והשיבות לנל זת כל נם עתם ניחים לצר חסדנו לנ תעם לחס לת חטאותנו. ושובנו אלהי ישענו מליך והפר כעסך עמנו: הלעולם תאנף בנו לעננו לת הסחים מרעות מטר, והלהמם מתת יעולם תמשך אפך לדור ודור לענותנו? נ) ומדי כאמו

ח) וכאחר רחתי על זה כנר בקדמתי וכח תחרתי נ"כ שחין לתחום חס שני תשוביים סוגים, יסיכו על דבר אחד מזמורים סוגים מלילותיהם וחחיים בעניינים.
ג) חסר נסנו נסוף ימי שחול, וכנר הרחיתי שחלת שנית חצבר נוחר נם על חנק מעם. שנאנם בעת מלחמה: נם כי לח מלך כלו נשניה.
נ) וכל חלם וכמוהן הן מלילות שיניות, וחין לתחום חס להמשורר נרחם זמן כחנו נלח!

Digitized by Google

תְּמֹשֵׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדֹר: הֲלֹא אַתָּה תָּשׁוּב
תְּחַיֵּינוּ וְעַמְּךָ יִשְׂמְחוּ־בָךְ: הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ
וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ: אֶשְׁמְעָה מַה־יְדַבֵּר־הָאֵל
יְהוָה כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם אֶל־עַמּוֹ וְאֶל־חֲסִידָיו
וְאַל־יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה: אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו יְשׁוּעָתוֹ
לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ: חֶסֶד־וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ
צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ: אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח
וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף: גַּם־יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב
וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ: צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם
לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו:

פו תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה־יְהוָה אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי־
עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי: שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנִי
הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ: חָנֵּנִי
אֲדֹנָי כִּי־אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל־הַיּוֹם: שַׂמַּח נֶפֶשׁ
עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי נַפְשִׁי אֶשָּׂא: כִּי־אַתָּה
אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב־חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ:

כה; שב מליו הבטחון בה' ויאמר כאדיב לעצמו, לא כן. לא כן תאמר הלא תשוב התיינו בזכות לזיכך ועמך ישמח בך וע"כ הראנו בא חסדך ה' נאמרה וישעך תתן לנו בקוב ימים: והכא נזכנו כן, שקשה כאה לבנות נפשו מיגונים, ותלגא עליו רוח ה' ויקרא אשמעה ב) נוה ידבר ה' כי ידבר שלום עוד כי קוב הבלי מחזיק כל הבזכות, לעמו אך ד"ל באמת קרוב ליריאיו ישעו: לשכון כבוד — והוא באתיבה לבעבד הנקרא חדפה בארצנו כי חסד ה' ואמת נפגשו, וע"כ גם ה' יתן הטוב, וארצנו תתן יבולה לזכות, כי הצדק אשר יעבו ג'. והוא עשכם לפניו יהלך ג) וישם כל ציו לדרך פעמיו בלי לפנם לצדדים בדרך מחוסר כל.

פו הטה ה' אונך, בס בתפלה בזאת בתמדת בעת סביל, כאשר כבר רמזתי עליה לפעלה בהקדמתי דק מדוק ולא מתסודקין (כאשר יעיד עליה דפעמים דבדה) כי שמואל (א' כ"ב ב') בתמר ויהי רעב וכו' — ויבקש דוד את פני ה', וזה בודאי גם בתפלה היה, גם כי ע"פ פזיטו ד"ל שאל בתורים ותומים; והסבה כי לא נזכר בה מלחמה מלבד סרעב היה; לפי שכבר נתנו לו

ב) והוא עתיד בתקום היה, בתאמר עתה.
ג) והוא פועל עומד, ושתם בציעל לחזק מלינתו, ולבבת בו עולם רציונו.

Digitized by Google

הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל
תַּחֲנוּנוֹתָי: בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי:
אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: כָּל־
גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי
וְיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי־גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה
נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ: הוֹרֵנִי יְהוָה
דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה
שְׁמֶךָ: אוֹדְךָ אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל־לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה
שִׁמְךָ לְעוֹלָם: כִּי־חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי וְהִצַּלְתָּ
נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה: אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ
עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְלֹא שָׂמוּךָ
לְנֶגְדָּם: וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל־רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ
אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת: פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה־
עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן־אֲמָתֶךָ: עֲשֵׂה־
עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי־אַתָּה
יְהוָה עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי:

פלת שני מסורין אסף וע' מב"ק שני מזמורי לנוי ונקסה לפוים וכוונים להפיל מכל עם ה' נעת שועתם מנוקת בדעב ועכ"ל לת הילדך הוא לחנך עוד אחד על זה בענין; אפס לפי שנלדת בעם ילד נם למלך חסיד. וכעקת נפשו יעדכנהו: כמו שנאמרותי המלך דוים נם לא עגדיו ועמו: חנך תפלה לעניו להתפללה מדי יום ויום, עך תסד יענה ה' את דורשיו בדנן ותידוש, חסו לתמו השה ה' אזנך כי עני ואביון אני כתוני כמוסס שמרה מנוקות נפשי ב) שמח נפש עבדך כענתה תלוד על ינעד עתי האזינה — ביום צרתי כי עתל השם הוא עתלי כי תחנני — ואז כל גוים אשר עשית ישתעו זמתך ויבואו ג) הורני — אורך — אלהים! זדים קמו עלי להשתים סנת פלה בלבי עלי לתמד חשלי הסני את כל אלה ועדת עריצים בקשו לספות נפשי תניך: ואתה ה' — אל רחום — פנה לת עתי — וכו' ולפי שהתפלה טזנת כייתה ונלתרם נעת וענין המזמור הקדוש לה; נתסנת תליו נקנסה.

ב) ויהוה לנוי וכתו שתר תם תסד הוא ודחוק יסר, כתו שתלת שתרים נפשי היה חתות סד חזק.

ג) חם לעד שנם על לית השם — ונסרש על שני נזרות התפלה — כי על נם יחיד תין לחשיב שכל הגוים יגוחו להשתחות לנשל השם השוח.

פז לִבְנֵי קֹרַח מִזְמ֑וֹר שִׁיר יְסוֹדָתוֹ בְּהָרְרֵי
קֹֽדֶשׁ׃ אֹהֵב יְהוָה שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת
יַעֲקֹֽב׃ נִכְבָּדוֹת דִּבֻּר בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים
סֶּלָה׃ אַזְכִּיר רַהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי הִנֵּה פְלֶשֶׁת
וְצוֹר עִם־כּ֑וּשׁ זֶה יֻלַּד־שָׁם׃ וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר
אִישׁ וְאִישׁ יֻלַּד־בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן׃ יְהוָה
יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד־שָׁם סֶּלָה׃ וְשָׁרִים
כְּחֹלְלִים כָּל־מַעְיָנַי בָּךְ׃

פח שִׁיר מִזְמ֑וֹר לִבְנֵי־קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל־
מָחֲלַת לְעַנּ֑וֹת מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי׃ יְהוָה

פז יסודתו בהרדי קודש, נאמר נס הוסף על תותו ענין שנתו שנר של עליו הרשעון נמזמור פ"ד. ולכן נאמר שם יסודתו בהרדי קודש, וכ"ל על ומפני זה הוסף מחונר עם מזמור שיר נפסוק אחר; והסקפת המסורר כלומר לפאר ולרומם תפלתו ציון ויתרונה על כל שאר ערי מנוכה וכניות ונבולות, כאשר ירצה כל מעיין נו. ומין לריך נאור יותר ממה שנאמרו במעשר הכ"ל.

פח משכיל להימן האזרחי, ב) נס נפירוש המזמור הלזה והנא מני הולך נעקנות המעשר הכ"ל: לפס שנתקוים סנרתו, כיפלטיטעזש, שנכיכם חנרו

ח) ונאם פה ראיתי מקום רחוי ונכון לנדר על שם חזרתי, ואחור כי שם חזרה נפ"ד מחונר מחזרה-זרה-ור"ל מחז ומקדם זרת חותו הנדר, נאחוזה שאון חא נאחוזו התקוס חשר נקרא שם חזרה עליו: וע"כ נקראו ני ישראל חזרת ענייני כל התנור, נאחר שאר החותות כי מחז ומקדם זרה עליהם חור תורתם מחת ה' ע"י חנביאים תניהו: וכן נקראו חזרה לענין ישיאת חין נענן ערנך הכנענים חשר ישנו שם, כי מחז נתנה לאחותינו לנחלה, ונקרי ליסראל כיורשה, ונשם הזה נקראת כתעשר תחיר נדנר הכתוב מתכתת שנעת העמים: ויקבץ — נאחי לך לייוסף — ויהיעשם הזה נתן לפ"ד שם התותר הזה חזרתי, לשני נאחי המסורים החלה, היתן נן יותל נכר שמותל הנניח ואיתן נן קיסי מחסשחת מדרי לחען הנדילם משני החביים חיתן ואיתן ני מחול מחסשחת זרח: כי מחז זרחו שני המסורים החלה, חו זרח עליהם חכחת חומנית חלחכת הביריים חו חתוסיק, כאשר נראים משיים החלה, ואיתותם נאחי המסורים, מיום הניח דוד חת החרון לעיר נין. חנל נספך חי חסנר נותר, דהיינו שני החביים החלה נקראו כך, מהיותם מניני זרח כנ"ל, שכרי נאותו ספוק חשר עליו נוסף שכשנרת שנאת נאחר ויהיכם מכל החדם חחיתן החזרחי: ואיתן וכלכל ודרדע ני מחול: ואם היה שם חזרחי הותר לנסם חשאת היותם ני זרח, היה לו לכתוב ספוק הפסוק דהיינו ודרדע ני מחול החזרחים כי כלם מניני זרח היו: ופם אם נגלה לומר שרק לאיתן החלו נתן שם החותר הלזה, לאחן הנדילם מהימן ואיתן הלוים הנ"ל, ולנסך משכיחי: ויקשה תמיד, כאי היה לו לכתוב מחיתן ואיתן החזרחים, חו לאמות היה לו לנעל השעיים ליתן השעים תפסיק התנה תחת תלת ירמין: וע"כ חני חותר שנאותו איתן נאחת מנותו איתן נן קיסי הלזה, ונאחו לו שם החותר הלזה אם חשאת חכאתו החסנותרת ואם חשאת זקנותו הנדילה: ושלשה החביים היו נאחת ני מחול נן זרח. חנל ני מחול ולח

Digitized by Google

אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם־צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ:
תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי הַטֵּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי: כִּי־
שְׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ:
נֶחְשַׁבְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין־אֱיָל:
בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים ׀ שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר
לֹא זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ: שַׁתַּנִי
בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֹלוֹת: עָלַי
סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל־מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ סֶלָה:
הִרְחַקְתָּ מְיָדְעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ
כָּלֹא וְלֹא אֵצֵא: עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי־עֹנִי קְרָאתִיךָ
יְהוָה בְּכָל־יוֹם שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי: הֲלַמֵּתִים
תַּעֲשֶׂה־פֶּלֶא אִם־רְפָאִים יָקוּמוּ ׀ יוֹדוּךָ סֶלָה:
הַיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן:
הֲיִוָּדַע בַּחשֶׁךְ פִּלְאֶךָ וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ נִשְׁיָה:
וַאֲנִי ׀ אֵלֶיךָ יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי
תְקַדְּמֶךָּ: לָמָה יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ
מִמֶּנִּי: עָנִי אֲנִי וְגוֹעַ מִנָּעֻר נָשָׂאתִי אֵמֶיךָ
אָפוּנָה: עָלַי עָבְרוּ חֲרוֹנֶיךָ בִּעוּתֶיךָ צִמְּתוּתְנִי:
סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל־הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד:
הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וָרֵעַ מְיָדְעַי מַחְשָׁךְ:

זימי מזקיק לו עוד לאחיו, אלי לומר שהלוה נעשה מהימן בעת מחלת דוד והשכילהו היתה לאחד טיב על עצמו בסגנון המתאר מחלת דוד ככל גדותיה: ודוד אמר שכניל דעתו העלהו בתוך טיהו לבנדהו, וכאשר ככל דמזמי עליו. ומזמור פט

חזרתים נקדתו: אך ככל זאת תמורסתים היו גם הם בחכמתם הבדולה, וע"כ מתקחר חכמת שלמה בערך שלמה, לפי שהיו יודעים ניחוי. אחנם על אחר לא נמלאו שמותיהם במקום אחד, ואין לחוי לערוך חכמת אחלן שלמה כי אם עם חנשים נדולים ומיוחדים מאוד, ככתו חז"ל כל השמות אחלם על חנשים אחדים כיחוע. ואחלימם אענם אני אח רחבי.

פט מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי: חַסְדֵי יְהוָה
עוֹלָם אָשִׁירָה לְדֹר וָדֹר ׀ אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ
בְּפִי: כִּי־אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שָׁמַיִם ׀
תָּכִן אֱמוּנָתְךָ בָהֶם: כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי
נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי: עַד עוֹלָם אָכִין זַרְעֶךָ
וּבָנִיתִי לְדֹר־וָדֹר כִּסְאֶךָ סֶלָה: וְיוֹדוּ שָׁמַיִם
פִּלְאֲךָ יְהוָה אַף־אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל קְדֹשִׁים: כִּי
מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיהוָה יִדְמֶה לַיהוָה בִּבְנֵי
אֵלִים: אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד־קְדֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא
עַל־כָּל־סְבִיבָיו: יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי־כָמוֹךְ
חָסִין ׀ יָהּ וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ: אַתָּה מוֹשֵׁל
בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם: אַתָּה
דִכִּאתָ כֶחָלָל רָהַב בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ אוֹיְבֶיךָ:
לְךָ שָׁמַיִם אַף־לְךָ אָרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ אַתָּה
יְסַדְתָּם: צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם תָּבוֹר
וְחֶרְמוֹן בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ: לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה
תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ: צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן
כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ: אַשְׁרֵי הָעָם
יֹדְעֵי תְרוּעָה יְהוָה בְּאוֹר־פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן:
בְּשִׁמְךָ יָגִילוּן כָּל־הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ:
כִּי־תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה וּבִרְצוֹנְךָ תָּרִים קַרְנֵנוּ:
כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ: אָז
דִּבַּרְתָּ־בְחָזוֹן לַחֲסִידֶךָ וַתֹּאמֶר שִׁוִּיתִי עֵזֶר

תרום קרי

פט חסדי ה' לעולם אשירה. נתן לו מתיתן מחרי כשהורם מצר צפר פסח ס' ע"י נתן הנביא, שעלתה עמו ירבעם ב"ב, וכי ציתו גלמן יכיח לפני

Digitized by Google

עַל־גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי בָּחוּר מֵעָם: מָצָאתִי דָוִד
עַבְדִּי בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו: אֲשֶׁר יָדִי תִּכּוֹן
עִמּוֹ אַף־זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ: לֹא יַשִּׁא אוֹיֵב בּוֹ
וּבֶן־עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ: וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו
וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף: וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ וּבְשָׁמִי
תָּרוּם קַרְנוֹ: וְשַׂמְתִּי בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ:
הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר יְשׁוּעָתִי:
אַף־אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ:
לְעוֹלָם אֶשְׁמָר־לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ:
וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם: אִם־
יַעֲזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן: אִם־
חֻקֹּתַי יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ: וּפָקַדְתִּי
בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם: וְחַסְדִּי לֹא־
אָפִיר מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי: לֹא־
אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא אָשָׁנֶּה: אַחַת
נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי אִם־לְדָוִד אֲכַזֵּב: זַרְעוֹ
לְעוֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי: כְּיָרֵחַ יִכּוֹן
עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה: וְאַתָּה זָנַחְתָּ
וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם מְשִׁיחֶךָ: נֵאַרְתָּה׳

יחיד ו׳

ס׳ תמיד כתו שנאמר (שמואל ב׳ ד׳ ט״ו) ועל הנשורה בסיף סוגר סוגר סולף כל החלק הלזה מהמשביל הלזה עד ואתה זנחת ותמאס: ונאמת נס מסס והלאה עד סוף המזמור, אבל לפ בדרך חיוב, ונאלו נאמת נעשה כנד כל מי שמתאר המסורד נדמיונו: דק בדרך תמיה עומדת ושאלה (Interrogat) ופירושו סוף. ואתה תוכל לזנח ולהתעבר עם מי שיהיה, לאחר שבר הנטית מושיעו כל ההבטחות הללו? וכל העבדים הנאים כלם יוכלון לבדר שופט הלזה, ונו סולך נעקבי מדון הנעשים ומני המסורדים מדע״ה נפרטת המזמור: שנאת רלה ותאר השחתת הסס ושוכנו כאלו כנד היה להעגר. וישנין ישורון — שמנת — ותשכח — אמרתי — וכו׳ וכו׳ וס״כ אין מזה רלה כלל, להעניד המזמור הלזה לימי החכנן, דק נאמר שהמזה הלזי רלה שהס לפ ישמרו מלות

בְּרִית עַבְדֶּךָ חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ: פָּרַצְתָּ כָּל־
גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה: שַׁסֻּהוּ כָּל־
עֹבְרֵי דָּרֶךְ הָיָה חֶרְפָּה לִשְׁכֵנָיו: הֲרִימוֹתָ יְמִין
צָרָיו הִשְׂמַחְתָּ כָּל־אוֹיְבָיו: אַף־תָּשִׁיב צוּר
חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקִמֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה: הִשְׁבַּתָּ מִטְהֳרוֹ
וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ מְגַרְתָּה: הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו
הֶעֱטִיתָ עָלָיו בּוּשָׁה סֶלָה: עַד־מָתַי יְהוָה
תִּסָּתֵר לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ חֲמָתֶךָ: זְכָר־
אֲנִי מֶה־חָלֶד עַל־מַה־שָּׁוְא בָּרָאתָ כָּל־בְּנֵי־
אָדָם: מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָּוֶת יְמַלֵּט
נַפְשׁוֹ מִיַּד־שְׁאוֹל סֶלָה: אַיֵּה ו חֲסָדֶיךָ
הָרִאשֹׁנִים ו אֲדֹנָי נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד בֶּאֱמוּנָתֶךָ:
זְכֹר אֲדֹנָי חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל־
רַבִּים עַמִּים: אֲשֶׁר חֵרְפוּ אוֹיְבֶיךָ ו יְהוָה
אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְבוֹת מְשִׁיחֶךָ: בָּרוּךְ יְהוָה
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

יהי רצון תמלא נסוף למד תהלים:

ס' יגאלו עליהם כל הגדות הפלגה, ופמ"ג חזר והזהירם עתה וכתבר כנר רמזתי על זה בפתיחתי הפלטוה ומסיים המזמור בתמלא קלר וכשנא מתוך ואיה חסדיך הראשונים ר"ל שם תעשה כה לכם, היה יהיו כל חסדיך למד עשית להם עד עתה זכר נא ה' חרפת עבדיך למד מני בתקום המלך תו כנסת ישראל יהגר — כוסף מכל עמים רבים'וכו' כפירוש התנאל ז"ל: וסונר המזמור וכל הספר בפסוק ברוך ה' לעולם אמן ואמן, כאלו יאמר הן לחסר הן לתפשט תפילים כי לדיק ויסר הוא, וכל דרכיו תמוכה.

הקדמה לספר הרביעי

כאשר תצפה עין עבר תחומות תיחת תחלות תפלות הפוסקים, ויבחנת תלי בפעם תו עמק, בם כי תמיר ושית פניהם יבפיתו, תם דרך יום תו יומים רק בין בתרי פוסקים בלעיו יעבורו: והתיך יתעב תוכל, ולזרת תף נתף התפלות יהיו מתתקים ובנוריס תם יום יום רק מתתקים שבתותיו יתולו, תו תם בל היום מתבעותיו תך בזבוריס יבריתו: כן תמלת תחתן סיריס, ולסיריס יהיה לו קולם תם תערב עד בוקר מנהי וילבם ילבו, תו מנשף ועד בלטריס מתריעת מלחמת שעדיו יוכתו, ותף תם מהלל תמבה יום ולילה לא יבנותו: כי תבנו והתמורם עם תחזם יולדו, וחלניהם בל היום מחבוניהו תפוקדים: ולבסם זאת תלת יולר בל וחוכב בריותיו פני תבל תרלו, תנוסם וחיתו חרן בתיים מתיים פוטים: ובם בני חדם לתפשחותיהם ולחרלותיהם לפוגים רעים יפבדו.

ועיב זרע בם דוד תשר שלן בדבקי ס' תשר הוכתו, תור סיהי שנת בין בלי שתרי נהי ובקשם, תשר שם בכלוב תלת עוף בספר הרחשון: ושת סורם סיהי תפלם לשתותי רעם ותהלה, שתתלחים בל ספר הרביעי שלוה. למען לא יחסר בל טוב שתטעי נעשיו תשר נטע בין עדנו — ספר התהלים שלוה.

ועיפ סיהולעה זאת בם בספר קטן: תחיר שם יחלק לשלש תחלקות קטנות הנפרדות ותלוישות על ידי תזמורי רלוי ובקשה: ושם תזתור ל"ד ותזתור ק"ג.

והחלוקה הראשונה תכלול בני סיהי תדון הנגיחים והתשוריס, תשר בשם רלה דוד להתחיל ספרו זה תטעטם תשר בשר רתזתי עליו צחנתי הסניס, ושוה לחלוק בשוד בתשה — וחלניהם הנה בני תזמורי שנה, תשר חנך הוא עלתו — תו תפשר בם בם ת"ר — וחחדו יחד תפני יחוסם והלטרפותם יחד, בתשר חנחר להנה;

החלוקה השניה תוגרת סיריס — תו הסיריס תשר שר דוד בשעלותו תת ארון־ה' תנית שתינדד ירושלים, ונתערבם שפחתו בפרן עזה. ויניחה בית עובד חדם הכהי בי בם (שמואל ב' ה' וד"ם י"ב). בחתר וכל בית ישראל משחקים ובו' ובזוחתי חתרו בם סירות ותשבחות: כי עקר הסיר הוא בשם, לזתר שם ס' עליון.

והשלישית תק"ב ובלחם תקבן סיהי רשיון והסכלה בחשר עיניך תתיגים תיסרים, ובחלה התחלקות נהיים בם סוף בספר אחד תיוחד בתבליותו, לתסוף סיריס התספריס בצוי חל, ויניעו תעבי ידיו: ותכוכם בנגונות זכ שיאיר לתנית תבלנית, תנוסים בליבות בני חדם, ויחברם לסודות תת ס' ולבשתפח בתבליותיו.

Digitized by Google

ספר רביעי

יום חמישי

צ תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן
אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ
וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה
אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־
אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל
כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ
בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב
יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ
נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לְמאוֹר
פָּנֶיךָ: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ
כְּמוֹ־הֶגֶה: יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה
וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן
כִּי־גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ
עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִיא לְבַב
חָכְמָה: שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־
עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה
וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ
שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ

צ תפלה למשה, נאמרת מפיו המלהיב נמדבר לתרי נוזרת יום לנכס יום לנכס לתר שליחת המרגלים: ונו ונס נשנת צ"א לסר נס הוא ממנו, דנר המעיף על פקודת דוד המדבר נפדנ, ועל מעללי תנוס התוכס נדע, נעורו ניתי נחרותו ועלומיו נכלל; ונסופו מתפלל אל ה' לכוחס על עגדיו התניחים לנג תכמה. כי זנו מדרכם הרעה, ולמחס כימים לסר ענס, לתען היות נועתו עליהס: ומעטי ידיהס יכונו לת עזר המלקי לסר נקדנס: ומן הרשיון הנשנע הלזה ילס להנד מיד לת מזמור צא

Digitized by Google

וַהֲדַרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם: וִיהִי | נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ
עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן:
אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ:
כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת:
בְּאֶבְרָתוֹ | יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת־כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה
וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ
יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד
צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ | אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ
אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת
רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן
שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע
לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ
לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־
תִּגּוֹף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ
תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ

צא יושב בסתר עליון, לתאר גמולתי קדמו, לת שלום לתים לתד נועם ס' עליו, ולתד בצל שדי יתלונן, למען תעיד גלב לנכי דורו וגם דורות סנתים לגוס תתיך גס' מחסי, ובאלקים מבטחם: כי הוא יצילם מפח יקוש — וכו', וכו' וגם כי יפל מצדם אלף ורבבות מימינם, אליהם לא יגש, כי מלאכיו יצוה להם, לשמרם בכל דרכיהם, בל ינגפו באבן נגף סילד וסזמן, לתנס ידרכו על שחל ופתן המוסיפים עקבי הולכי חלך; עקב לתד גס' כל חשקם וכל מעשיהם רק לתלין יניטו: ועל כן הם יקראוהו והוא יענם: וגם בכל לגותיהם לתד ילוה לכם. — לת לנסותם הילכו בדרכיו מלכתם: לו ליהם, כי תין לדיק נלתן לתד לת יחטא — עמם הוא בצרה, לעידם ולסעדם ויחלצם לעיני ליהדיהם גם אורך ימים ישביעם גוס ונצל, ויראם בישועתו תשועת עולמים ונחיים הגלמיים, כי גס גוס ס' לת הנדכא ולתבית. — ולפ"ד סיו לתפלות לסלכ שגורות נפי כל ישראל מעת נעשו נחנן נגיע הנניתים, ונלתדו מכל לים נפרט בסיותו נלתיה גדם וליקה, וע"כ כוננם דוד לזכר עולם נדלת מזמורי תהלות שיהי

Digitized by Google

אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ
אָנֹכִי בְצָרָה אֶחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים
אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי:

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת
לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר
חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־
נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָה
בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ
יְהוָה מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ־בַּעַר לֹא
יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת: בְּפָרְחַ רְשָׁעִים |
כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם
עֲדֵי עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה: כִּי הִנֵּה
אֹיְבֶיךָ | יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ
כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי
בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי
מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח

שנת שמחתיני בפרטות נזה הספר ב) ולפלא יתמהו ויסיו כאחד בשקפותיהם ובקליפתם שני המזמורים שנאים

צב מזמור שיר ליום השבת, אלה הן שנת ה' מכל מלאכתו, ויצדכהו בתניחת קנוח וכנפש, ויקדשהו להכיון סלה! וע"כ אמר טוב הוא להודות לה' תמיד ולומר לשמך בכל עת להגיד בבוקר נענק חסדיך, ואמונתך בלילות כלם עלי עשור וכו' וכו'. כי שמחתני ה' בפעליך אלה הן עבות נשות סימים, ובמעשי ידיך ארנן היום הזה אלה נתת לי למנוחה ימיהם על אלה סימים: וע"י המנוחה הזאת אלה מה גדלו מעשיך ה' ומה מאוד עמקו מחשבותיך עד שאיש בער לא ידעם, וכסיל לא יבין את זאת שבפרוח רשעים כמו עשב — הוא דק להשמדם עדי עד כי לפני שנת נאון, ונפועל כפיו ניקח נשע: ואתה ע"כ מרום לעולם ה': וכי מרום מפפיך מסס, כי הנה אויביך יאבדו — וכו' וכו' כפירוש המענאר ז"ל וצדיק כתמר יפרח: ועור

ל) כי סנה סרחטון וסנני מקנאים מחזיקים מתם סרים קורותיו כהליכתן וכלחנ בידיהם: וסנני מלמ לפיכך זמרי זמירות מזמרים סחשנים וסנעיסים נכל חדש נחוייס נכ"ח נחוייס נכ"ח: ורק בספר נזה ושנת ויעבדו מתנו לשירי רעיון וסלל;

כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה
בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה
דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה
צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ:

צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז
הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ
מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת | יְהוָה נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת |
מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם
יְהוָה: עֵדֹתֶיךָ | נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־
קֹדֶשׁ יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים:

צד אֵל־נְקָמוֹת יְהוָה אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ:
הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים:
עַד־מָתַי רְשָׁעִים | יְהוָה עַד־מָתַי רְשָׁעִים
יַעֲלֹזוּ: יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ כָּל־פֹּעֲלֵי

עולתה קרי

בשיבה דשן ורענן יהיה להגיד לכל כי ישר ה' לנצח לנים כמעשהו ולא עולתה בו לקפח שכר כל נדיק: כי

צג ה' מלך גיוס הוה וגאות לבש. נדיאות יגוריו — כי מין ה' ככר כ"ל מיוך מעזיו אף תכון תבל בל תמוט תחת ענך רצא כי ימלוך כי נכון כסאך מאז לחת לנים כפרי מעלליו מעולם אתה נגוס על כל נגוסים עד סנס נהרות ומשברי ים יעידון יבידון שאדיר במרום ה' בזמוך ליס חקן, ובכרות על יאוגו לבסות סאמן מאמס יאטופו לנצוך למאון נדוחיך: וע"כ עדתיך מאד נתת לנו נאמנו מאך כי בסס גלית לנו סאתי מעני נדאנית ולביתך מאד לוית לנצון סס כנוך מלכותך נאוה קדש: ה' לאורך ימים: ומעתה ה' מאד לאתם

צד אל נקמות, נעוגדי תוגתך אל נקמות בקמיך. הופיע — והשב גמול על גאים סאלה ח) כי עד מתי רשעים סאלטים מו יאמר סעתים מו גם סאטנים עלמס יעלזו? ומין לריך למנוח עלם מו זמן מיוחד למזמורים סאלה: כי מניס סאלטונים סס מידי רשעים מאד נכל עת נלא דוד נולדו: וסאמרון גם הוא כמוסס, רק נדרך נקנס נאמר על כל דשני ארן, ועוזי

ח) כאן מנאת נעגדות גוזרי, ועוזים חלי מספר לויות.

אָוֶן: עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ: אַלְמָנָה
וְגֵר יַהֲרֹגוּ וְיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ: וַיֹּאמְרוּ לֹא
יִרְאֶה־יָהּ וְלֹא־יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: בִּינוּ בֹעֲרִים
בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ: הֲנֹטַע אֹזֶן
הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט: הַיֹּסֵר
גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת: יְהוָה
יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל: אַשְׁרֵי
הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ:
לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת:
כִּי | לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: כִּי־
עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב:
מִי־יָקוּם לִי עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצַּב לִי עִם־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט |
שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי: אִם־אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי
חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי: בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי
תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעֲשְׁעוּ נַפְשִׁי: הֲיִחָבְרְךָ כִּסֵּא
הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל עָלֵי־חֹק: יָגוֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ
צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ: וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׂגָּב
וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי: וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם | אֶת־
אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם יַצְמִיתֵם יְהוָה־
אֱלֹהֵינוּ:

צה לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ:

הדלית ברגש

עול מצר כרוס זלות סניג לנדיק יהלכון: וזהו הלטרפותו על הקומיים מצר
גם נסם דגר מפדיחת רשעים והשמדתם: והלינו גו ניז הרגקים להסלים גו
החוקם קרשונם מספר כזה כמצר לתמרני בקדמתי, ומתחיל מזמור
צה לכו נרננה, מצר נפאר עם הנפים לחליון על מזמור לתודה וגם

Digitized by Google

נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי
אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים:
אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ:
אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ:
בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי יְהוָה
עֹשֵׂנוּ: כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ
וְצֹאן יָדוֹ הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ: אַל־תַּקְשׁוּ
לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר: אֲשֶׁר
נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָּעֳלִי: אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם
וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי: אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי
אִם יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי:

צו שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־
הָאָרֶץ: שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־
לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־
הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי־גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל
מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־

הוּא נכלל (בפשר אמתתי) בהעלם הלשמוכם מפר הפלה המלך את ארון ה', מניח מניחה לניון; ומתמיל בלכו נלכנה וכו' וכו' בפשם מפוח לחבינת היום כהוש, ואח"כ מזכו הפם על יקפו לנפם עוד, בפשר הקשוכו ניימי כסיעתם במדבר, פן יקוט ס' נם פם כמוהם; ובפמת כל המזמורים הפלה מיכם נריכים פפור יותר מפם שפורשים כאן, כי לנושם לח ומזוקק שנעתיס: ורק על הנעלפותם זה לזה מדבר פה: והנה המזמור ל"ם הלזה יש לו יחס בפעמדו עם הקודמים לו בענינם, כי נם זו מזכיר את דוד במדבר ופקודת תועי לבב; ומפוך כלוה מנוכו להבניח התיכון מזמור ל"ד מפר מתם ויהי ה' לי למשנב— וישב על פועלי מן את אונם, ויצמיתם לעולם, וע"כ לכן מתם עמי נרענה לח' אלהינו!! ומזה המזמור מפר זו כלה בקשיות עורף מבני דור המדבר ושונפם בחזק בכמה מרגנים שנם מקוט בדור הבוא; ומפר למקבלותיו מפר עלוו לפניו בשמחת היום

צו שירו לח' שיר חדש, לפ כאותו מפר שרו בם, ואחרי כן חזרו בקצף רמיה, ויזכחו מעבי ס' עבדת מונים, ואת כפלאותיו לפ זכרו לך מפם בשרו

אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה:
הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ: הָבוּ
לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז:
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ־מִנְחָה וּבֹאוּ
לְחַצְרוֹתָיו: הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ
חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ: אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה
מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים
בְּמֵישָׁרִים: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ
יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ: יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ
אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר: לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא
כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים
בֶּאֱמוּנָתוֹ:

צז יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים:
עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ:
אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו: הֵאִירוּ
בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֶל הָאָרֶץ: הָרִים
כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־
הָאָרֶץ: הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָּל־הָעַמִּים

מיום אל יום ישועתו, וספרו בגוים את כבודו וכו' וכו': וכלו לומר כנוד, וכעמיד נוהגים היו מלא מלילות נסנגות ויקהות מסד כל פז לא יסולן: ומלינו ומל היום הסוף יהא מאור מזמור

צז ה' מלך, המדבר בעניני מיום מתן תורה: ומחר ה' מלך ניום הסוף כי מזמנו מלא לומה לכל הגוים וע"כ תגל הארץ ויסמחו איים ר"ל מדינות רבים: ענן וערפל סביביו ג) אש לפניו תלך נ) האירו ברקיו תבל ד) ראתה ותחל הארץ ה) הרים כדונג נמסו ו) והגידו שמים צדקו ז) מזה

ח) כתו מחלת נסדרו חיי הגוים.
ט) נ"נעדך מסדם לדוס מלין ר' עמה
י) ויחיכך כל הסכ מחוך.
ז) כי מן הסמים הסמעך מת קולו.
ג) כתו הכה חנכי נת חלין נעב הענן
ב) ומכחים כנוך ה' כתך חוכלת.
ד) ויכי קולות ונכקים

כְּבוֹדוֹ: יֵבֹשׁוּ | כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים
בָּאֱלִילִים הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים: שָׁמְעָה
וַתִּשְׂמַח | צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן
מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה: כִּי־אַתָּה | יְהוָה עֶלְיוֹן עַל־
כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל־כָּל־אֱלֹהִים:
אֹהֲבֵי יְהוָה שִׂנְאוּ־רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו
מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם: אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־
לֵב שִׂמְחָה: שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ
לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ:

צח מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיהוָה | שִׁיר חָדָשׁ כִּי־
נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:
הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה
צִדְקָתוֹ: זָכַר חַסְדּוֹ | וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל
רָאוּ כָל־אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ:
הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ:

יבושו כל עובדי פסל ל) לך שמעה זאת ציון · ותגלנה בנות כס עבי יהודה ג) למען משפטיך העושים עמך נתת לנו וכו' וכו'

ופה נאו לפ"ד מלשונך המשוררים עפ"י. ונגנו דק המנגנים בכלי זמר, כאשר יהיבנו גם עתה המזמרים במקבלות (אקאדעמיע) למען תת מדנעש ומציאת דוח לכל חלק מכס. ובנוח מהמנגנים חזנו ומהמילו המשוררים עפ"י; וזהו לפ"ד הספרי שמלת מזמור פה היא נפרדת מכל מלה, פה שהיא כן נאחד מכל דעותיהם: כי היא היתה במקום כזה דק למלת התעודות (אטטעסט) להעיד המשוררים להתחיל; וא"כ פה הוא כמו שהתחלת שניה וט"כ מזה לת כשמתה לנוח בזיך

צח שירו לה', עוד שיר חדש ניתר שמח ויתר עוז מאשר עשיתם עד עתה: כי נפלאות עשה ה' לנו ניצלת מלדים עד נואנו למלכנו: הושיעה לו ימינו בכניסת הארץ, וזרוע קדשו בשאר המלחמות הודיע ה' ישועתו בלכידת ניון מיד היבוסי. לך לעיני העמים גלה צדקתו שלא לטוביסו עד בלות זמן גדית מגדסס וילחק עם מניינלך ב) למכס זכר חסדו ואמונתו לבית לת כל הארץ לביות ישראל ומיד בשאר לפס הזמן הסוף ראו כל אפסי ארץ את ישועת

ל) כי לא רחיתם כל תמונה. ג) כי ניון היא כמו מאס לכל החדות:
ב) וכמו שהניחו גם המנגנים גם המלמודיים על פסוק ויחתר לת תנוח הנס
כי אם הסירון לת העושים ואת הפסחים (שמואל ג', ה', ו')

Digitized by Google

זַמְּרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה׃
בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שofָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
יְהוָה׃ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃
נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ׃ לִפְנֵי־
יְהוָה כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק
וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃

צט יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט
הָאָרֶץ׃ יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־
הָעַמִּים׃ יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃
וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים

אלהינו: וע"כ הריעו לה' כל הארץ וכו' וכו': ובולן מלילות במשמעות לג שונעיכן; ומחוקות נפעות דומיכן; כי נס מס על הכוח נעת הסיל לממנו, נס על העתיך יחליו יחמוו: והשם מבר בא לשפוט את הארץ ישפט תמיד חבל בצדק, ועמים במישרים:

והנה נאמר מר על יציאת מלכים ומתן תורה וגם על לכידת סמרן, לפי עתה ליעד מזמור לאחר נס לעילת חגיגת היום הזה שהוא לכבוד סאדון עלמו מבר כוסב לעיין: לאפלרת מבה ואהרן מקבלי ומפרסמי התורה מבר נו; ונתכלת שמואל דבו וירידו מבר מבה מותו למלך. והחזיר התורה ליושבה כיבוע, בשביתו תלמידים הרבה. וחבלי נביאים הורה בדרך ה', וע"כ לאמר צט ה' מלך, ע"י לכידת ניין וע"כ ירגזו עמים: יושב הכרובים ב) מלך וע"כ תנוט הארץ והוא כפל לעין במלות שונות ה' בציון מבר יבבון בס מדונו גדול, ורם הוא נס על כל העמים וכו' וכו', ומזכיר משה ואהרן מבשעם מבר זכרתי. ושמואל בקראי שמו מבר קראים אל ה' והוא יענם ג) בעמוד ענן ידבר אליהם מל מבה ואהרן, ולפבר כלל נס שמואל ביניהם לפי שחלמת נבואתו נאה לו בשביס שוכב בהיכל ה', ובאלו נאה לו בקרי לאה מבית קדשי הקדשים מבר בס יבבון ענן ה': וגם שמרו עדותיו, וחק נתן למו נס מל שמואל חקי טבסיסי מלכות (שמואל ח' ח' י"ח) וכבל זבת ה' אלהינו אתה ענייתם ב) אל נושא היית להם לסלוח ענן לאחיים בעבודם ונוקם על עלילותם גם מעלו לך ד) וזה לתופת על מה שאמר במלך בדאסון מזמור הזה ועז מלך משפט אהב, אתה כוננת מישרים: וע"כ רוממו

מ) ואחר גם יובב מכרובים כי כן נאמר בגם הזה על האהן (שמואל ח' ד' ד') וע"כ נבון הוא לענין הסיר הלזה. מבר עליו חוזר: ומלת מלך מוסך עמו ואחר עמו.

נ) כי כן ענה אותו פעמים: נמ כ מ לבנועת תת הפלאתים ונ מ נ ס על הקולות והברקים:

ב) והוא תכון תירץ כי עניתני

ד) כמשם ואהרן על מי תריבה, ושמואל על התחבלו יותר מדי על מבר מחם ה', נמלבות שחול: תכן תעבר לבריו גם כבחמ"ע ז"ל, ונוקם מתי שתחבלון על עלילותם ואז גם ענייתם ב"ל ענה אותם נאפלתם, ובך נאמרם הוא מדבר.

מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ: רוֹמְמוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא:
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ
קֹרְאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא יַעֲנֵם: בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֶּר
אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ: יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עָנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִית לָהֶם
וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי־קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

ק מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ:
עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה:
דְּעוּ כִּי־יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ
אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה

האלף נח. ולא ק׳

ה׳ אלהינו והשתחוו להר קדשו, כי קדוש הוא ומקדק עם מסידיו כחוב בספרם.

ופה נחו לפ״ד ביית המזודדים, והמנגנים לעך נגנו בכלי זמר כנדפסונם; ובניחם חזר עתם גם הוא לעודר את ההזדדים בעלת מזמור! לך מאסר נעך חסך על עליו, להוליכו עך הלוט בשלום ומיסור בעדם גו שמחת לבו ויקרא בקול ערון למזודדים

ק מזמור לתודה ב) הריעו לה׳ כל הארץ, ואם נאם כל המזמור לענין סזה ואין לריך בחור, כי מנוקה הוא מכל גלגול; ומקרי וכתיב הוא עשנו ולא ולו אנחנו מוסיף ג) תפלתו, ויכי לעך, על כל חניניו הק׳וב כי כלם נכונה כאמרו; גם כי לא נעשנו בכלם אחק טעמם.

ופה נתעדנה לפי השעתי שמחת התלך בפרץ עזה והשיר נשרת מפיהו; המשחקים הדמו, והמחולליס שחקו; לאחל נאבך הכנור, והתחיל לתוגם: פני כלם פחרוד קצלו. ובמתנגנים ביס לאחלו הלבי; ובס התלך כאחל אס קדר נסע יושלימס. אחרי העותו את הארון בית עובד אדום, כי ירא את ס׳ ביום ההוא ילאת- שעוט בן יהדה ליוסני ליון כאחר קרס לאחני בית שחם. אמנם בהיותו בעיתו — נאוס לבי בקרבי — נחס על אחר עשה, כי קרבת אלהים עוד עוד לו מאלפי תעניוניו בני אדם: ובאח מתלקחת בשעדה בתוחו

ח) גם אחשר, וקריא בשחיון, שגם בשעלחם הזאח הקריב יוד זבחי תודם לה׳, אף כי הכתוב לא זכר אחם: וע״כ שרו אחיחו בעת הזאח. וכן נקנא לעזרת.

ג) ואחם קנת רחים לאח שחחרתי לאעלה, שלפעמים דעיונית שונית ואחות להעניין מעצנים על אחכיות אחשורר בפעם אחת, ובלאם עשחוניחיו יפנן בחלות קצרות מורכבות אך נדפות לאען אחיר בניך כל אזחותיו אוהם, בלאי אחסיר אדגדוחיו בחבלי הקדוש, ועיני בנית אחוניות בחים ובחסקל אלואם.

חֻצַּרְתָּיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: כִּי־
טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־דֹּר וָדֹר
אֱמוּנָתוֹ:

קא לְדָוִד מִזְמוֹר חֶסֶד־וּמִשְׁפָּט־אָשִׁירָה
לְךָ יְהוָה אֲזַמֵּרָה: אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים
מָתַי תָּבוֹא אֵלָי אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם־לְבָבִי
בְּקֶרֶב בֵּיתִי: לֹא־אָשִׁית | לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר־
בְּלִיָּעַל עֲשֹׂה־סְטִים שָׂנֵאתִי לֹא יִדְבַּק בִּי:
לֵבָב עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רָע לֹא אֵדָע: מְלָשְׁנִי
בַּסֵּתֶר | רֵעֵהוּ אוֹתוֹ אַצְמִית גְּבַהּ־עֵינַיִם וּרְחַב
לֵבָב אֹתוֹ לֹא אוּכָל: עֵינַי | בְּנֶאֱמְנֵי־אֶרֶץ
לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי:
לֹא־יֵשֵׁב | בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר
שְׁקָרִים לֹא־יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי: לַבְּקָרִים אַצְמִית
כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ לְהַכְרִית מֵעִיר יְהוָה כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן:

יתיר ו'

גו. להצית מרן נדית ס' מליו: מפס מילמתו פן חטף חטף ומטים עמתף נפמו, כי חדם לף על מסד פרן ס' נעזה, דחק לנו דבר טוב, לחקור על מקור המקדם מסד קדמו: וילמד נלנו מולי ימלמון נתוך כעיר מלמני- נסמך, דעהו ומלמני נליעל נתמנים מס', וע"כ מפס מלקים לנצת נה; וכנה נלמד היטים נכתיבו כה עבד עליו רוח בעיר וילמד:

קא חסד ומשפט ב) מנני אשירה. ולך ה' אזמרה! אשכילה בדרך תמים, על כל מסד עסיתי, ומתה מתי תבוא אלי ומזכה לנלות פני לוין קדשך אתהלך ס' מתהלך בתם לבבי, ולא אשית עוך לנגד עיני דבר בליעל להדמה מחד מדותיך. כי עשה סטים שנאתי, לא ידבק בי עוד לעולם — גם מלשני בסתר רעהו אצמית, ורחב לבב מלחיק מני רק נאמני ארץ ישבו עמדי, והולך בדרך תמים ישרתני: עושה רמיה לא ישב בקרב ביתי ומנקר לנקר אצמית כל רשעי ארץ מעיר ה' למען תכיה לדויה וכוונה לנצת גה מצנן מלכי ישראל כי עיד הנדק תקדם לכל העמים. ומהיות סנת המזמור כלום ועת חנגו, זמן העלמת המלון והוא נין העלמה למחונה לנציח

ב) וכדעת חז"ל אן למחר אף למשפט. תוכי תכיה.

קב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי־יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ׃ יְהוָה שִׁמְעָה תְפִלָּתִי וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָּבוֹא׃ אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר־לִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי׃ כִּי־כָלוּ בָעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נָחָרוּ׃ הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי׃ מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי׃ דָּמִיתִי לְקָאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס חָרָבוֹת׃ שָׁקַדְתִּי וָאֱהִי כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל־גָּג׃ כָּל־הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ׃ כִּי־אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃ מִפְּנֵי־זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי׃ יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ׃ וְאַתָּה יְהוָה

והוא כעין ודוי תפלות להאמר בעת הקדמת קדוז תודה סמכו לאלה הלשונות ומתם נו את המחלקה הזאת׃ ולעיז הקדוש מזמור

קב תפלה לעני כי יעטוף, הנאמרת ממנו לפ"ד בעת מחלתו, ע"כ הקרי"ב נם מותם כל מה דאפשר למומור לתודה כי מדנעם לריכין להודות ולמד מפש פוף פחולה, ממכם תנדה המלך בלשון מזד מוכל להאמר מכל פיש מזד מועף לו מאיזה לרה ונוקף שתפיש. וכנל עת מזד מנועמו כפופס פוף, כאמר יעיך מליה יעודה נדאמר „תפלה לעני יהיה מי שיהיה כי יעטוף׃ ומפנם הזאת דפדה נמלינות המתחלפות מיחיד לרנים, ומרנים ליחיד, למען לף יחסד כל נה; נם לנה שכל ישראל יזכרו תמיד את ציון לטובה, ויתפללו עליה פם נימי שלותם ופם בעת חדנה׃ ופין לתמוה על זה, כי נם הוף מזה, פה שכתוב נאדות נחקותי, כי תנא, והאזינו; וע"כ נם הקריעיק פחוקק והקשה תפלה לו, פם תמלא נם נאמר שיהיס מלינות המדנרות על העתיד, נאדרש פם דאוות הן לאמרם נם על הסוף נזמנו וכאמר כנר לאדני; ו) וכאמר לאמר עתה את המזמור הלזה מזד זו מתחיל ה' שמעה תפלתי — אל תסתר פניך ממני — כי כלו בעשן ימי — הוכה כעשב ויבש לבי — דמיתי לקאת מדבר — שקדתי ואהיה כצפור על גג — בעת חלני וחולשתי כל היום חרפוני אויבי מזד תמיד כדנרים שנמוני כי אפר כלחם אכלתי — בעת המחלה וכאמר למד נמקום למד „כל מוכל תמעט נפשם" וכל מלה מלינות לתאר מדינת הלחש והיסורין: ימי כצל נטוי הקדוש לנלות מן האדץ

ו) ועל מה תסייעם זה נעיונו מלינות כתלם נפי דוד, הלח נם מלמה נמו המחלה נן נתחלתו המקוסמת ניוס שתחת נמו, ונעת היותו נמוס המעלות.

Digitized by Google

לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃ אַתָּה תָקוּם
תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי־עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי־בָא מוֹעֵד׃
כִּי־רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־אֲבָנֶיהָ וְאֶת־עֲפָרָהּ
יְחֹנֵנוּ׃ וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת־שֵׁם יְהוָה וְכָל־
מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת־כְּבוֹדֶךָ׃ כִּי־בָנָה יְהוָה
צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃ פָּנָה אֶל־תְּפִלַּת
הָעַרְעָר וְלֹא־בָזָה אֶת־תְּפִלָּתָם׃ תִּכָּתֵב
זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל־יָהּ׃ כִּי־
הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל־
אֶרֶץ הִבִּיט׃ לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי
תְמוּתָה׃ לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ
בִּירוּשָׁלָם׃ בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת
לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה׃ עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃
אֹמַר אֵלִי אַל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים
שְׁנוֹתֶיךָ׃ לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ

כתי קרי

ס) מגל אתה לעולם תשב ג) וגם תקום קיים ותרחם את ציון נס כי מלך
מלמן החייס, כי גם עת לחננה. — כי רצו כל עבדיך ג'י את אבניה
ב) ויראו גוים שם ה' מלומסס כי בנה מכון ה' את ציון ד) וכי נראה שם
כבודו תמיד ומנס פנה אל תפלת הערער מסר תמיד מתפלל עליה ולא בזה
את תפלתם של ישראל מסר מתפללו עמי: וע"כ מכתב זאת למלילה הנאמ
ס) לדור אחרון וכיון כי השקיף ממרום קדשו על מלמן לשניע אנקת אסיר
כנוי לעלמו נעת חליו לו ניסיותו נסכנת מלחמתם עס יסני ולפתוח בני
תמותה ישראל, למען ספר בציון לנגח שם ה'. ותהלתו בירושלים גס עזמן
הקבץ עמים יחדיו לעבוד את ה' ככל עת מיסים: ומעמס חוזר לעניני כדלמקן
עגה וגוף כמו עניות ב ו) ברוך מחייס כחי. קצר ימי מתלות ואומר ז) אל תעלני

ח) כי כן מנהגו לנטות יותר כל עוד שסמס מתקנע לנוח.
ג) הס כמו מתם יסודם שר"ל תגל.
ב) כתכר נרחס מהנדנות הנזולות מ"ב נדנו כל ישראל נסוף ימיו (ענין ג"המק (ד"ס כ"ט ז).
ד) וכתו ויען את הנלנע שר"ל הכין.
ס) וכן גוף שמוס שמלס הזחת ע"ס סרוג על מס שגף חת"כ. וכמו גזחת יגוף תהרן
נסר גן נקר.
ו) ולזין זס דבר חדש נמלילס נסנגה, ונקרא נספר כוס, להחליף הנגה נעקתו וכן לספר.
ז) ותוחר מני דנניס, סלחך מל תעלני. ומשמי נני עגדיך יש כנוי גס —.

שָׁמַיִם: הֵמָּה | יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד וְכֻלָּם
כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ: וְאַתָּה
הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתַּמּוּ: בְּנֵי עֲבָדֶיךָ יִשְׁכֹּנוּ
וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן:

קג לְדָוִד | בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְכָל־
קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ: בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־
יְהוָה וְאַל־תִּשְׁכְּחִי כָּל־גְּמוּלָיו: הַסֹּלֵחַ לְכָל־
עֲוֹנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל־תַּחֲלוּאָיְכִי: הַגּוֹאֵל
מִשַּׁחַת חַיַּיְכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים:
הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ תִּתְחַדְּשׁ כַּנֶּשֶׁר
נְעוּרָיְכִי: עֹשֵׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים
לְכָל־עֲשׁוּקִים: יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו: רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ
אַפַּיִם וְרַב־חָסֶד: לֹא־לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא
לְעוֹלָם יִטּוֹר: לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ
וְלֹא כַעֲוֹנוֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ: כִּי כִגְבֹהַּ
שָׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל־יְרֵאָיו:
כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת־
פְּשָׁעֵינוּ: כְּרַחֵם אָב עַל־בָּנִים רִחַם יְהוָה
עַל־יְרֵאָיו: כִּי־הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוֹר כִּי־

בחצי ימי אתם אסר בדור דורים שנותיך ואסר לפנים הארץ יסדת —
ומעשה ידיך נס שמים: המה יאבדו אס תדלה או כלבוש תחליפם ויחלופו
ואק אתה ושנותיך לא יתמו: ומעשה בני עבדיך ישכנו ארץ, וזרעם לפניך
יכון לעולם, נס כי אנכי אשבע עס אנותי: ועטוד טעם הקריא אל המזמיר
כוס, סיל

קג לדוד ברכי נפשי את ה', אסר בעשה אחרי החליטו מחליו, וכלך
על מטעותו כאסר הלאתי בלעתי הדאטוס שחזר לנדילותו אחרי החולי הסוא;
ואין לדיך בשוד אק להזכיר שלס"ך חזר אס להדוס את שמי על המזמור הלזה,
לפי שבהקוראתו אמר תפלה לעני כ"ל לכל אים מדיבל חזר ואמר אס לדוד

עָפָר אֲנָחְנוּ׃ אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ
הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ׃ כִּי רוּחַ עָבְרָה־בּוֹ וְאֵינֶנּוּ
וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ׃ וְחֶסֶד יְהוָה׀ מֵעוֹלָם
וְעַד־עוֹלָם עַל־יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים׃
לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וּלְזוֹכְרֵי פִקֻּדָיו לַעֲשׂוֹתָם׃
יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל
מָשָׁלָה׃ בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי
דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ׃ בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־
צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ׃ בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־
מַעֲשָׂיו בְּכָל־מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי
אֶת־יְהוָה׃

קד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ
מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ׃ עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה
נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה׃ הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו
הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃
עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט׃
יָסַד־אֶרֶץ עַל־מְכוֹנֶיהָ בַּל־תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃
תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתָו עַל־הָרִים יַעַמְדוּ־מָיִם׃
מִן־גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן־קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן׃ יַעֲלוּ
הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל־מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ
לָהֶם׃ גְּבוּל־שַׂמְתָּ בַּל־יַעֲבֹרוּן בַּל־יְשׁוּבוּן
לְכַסּוֹת הָאָרֶץ׃ הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים

לפורות סוס תמך על עלמו, כי ס' רפלסו ונגל מזחת חייכו מסר ע"ב מלין נפסו תנוכך, וגיל תלנם עך שנדעיונו הגלנם מסלנסת פסוקפא עולם מעלם מעלם, ומשלים כסיר נקולו למלאכי מלעים ובל לנמיו לנדך עמו לת ס'; ומחמוס סוס תנל נוסו נוס ס' מסר דנך נו, לחנך לת ש"ק שנת

קד בדכי נפשי. הסגי מסדי סוס מעניכו נכל מכל נל: למען הדעות נכי

בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן: יַשְׁקוּ כָּל־חַיְתוֹ שָׁדָי יִשְׁבְּרוּ
פְרָאִים צמאם: עֲלֵיהֶם עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכֹּן
מִבֵּין עֲפָאִים יִתְּנוּ־קוֹל: מַשְׁקֶה הָרִים
מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ:
מַצְמִיחַ חָצִיר וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם
לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ: וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב־
אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ
יִסְעָד: יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר
נָטָע: אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה
בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ: הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים
סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים: עָשָׂה יָרֵחַ
לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ: תָּשֶׁת־חֹשֶׁךְ
וְיְהִי לָיְלָה בּוֹ־תִרְמשׂ כָּל־חַיְתוֹ־יָעַר:
הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם:
תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל־מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן:
יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עַד־עָרֶב: מָה־
רַבּוּ | מַעֲשֶׂיךָ | יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ
מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: זֶה | הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב
יָדָיִם שָׁם־רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם־
גְּדֹלוֹת: שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה־יָצַרְתָּ
לְשַׂחֶק־בּוֹ: כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם
בְּעִתּוֹ: תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן
טוֹב: תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן

פרש כפלאות ה' תמיד עשה נעולמו נזכרתו: כי על נדיבות העולם יסוב
כלו: ומליו יחוגר היטב

וְאֶל־עָפָר יְשׁוּבוּן: תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן
וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם
יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד
יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ: אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי
אֶשְׂמַח בַּיהוָה: יִתַּמּוּ חַטָּאִים | מִן־הָאָרֶץ
וּרְשָׁעִים | עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה
הַלְלוּיָהּ:

קה הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילוֹתָיו: שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־
נִפְלְאוֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב |
מְבַקְשֵׁי יְהוָה: דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו
תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה מוֹפְתָיו
וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ: זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב
בְּחִירָיו: הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ
מִשְׁפָּטָיו: זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף
דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ
לְיִשְׂחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל
בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן
חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט
וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה
אֶל־עַם אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח
עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי

קה הודו לה' קראו בשמו. כמדבר נסיסי ינילת מלרים: ויחדיו יהיו
תמיס לשדות ולנחלים שיס לעולס נוזל לאחד כמנהיג כל נדוליו נהלוגו: ויתן

אַל־תִּרְעוּ: וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל־
מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר: שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד
נִמְכַּר יוֹסֵף: עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה
נַפְשׁוֹ: עַד־עֵת בֹּא־דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה
צְרָפָתְהוּ: שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים
וַיְפַתְּחֵהוּ: שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־
קִנְיָנוֹ: לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם:
וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ־חָם
וַיִּפֶּר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעַצְמֵהוּ מִצָּרָיו: הָפַךְ
לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו: שָׁלַח
מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר־בָּחַר בּוֹ: שָׂמוּ־בָם
דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם: שָׁלַח
חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ וְלֹא מָרוּ אֶת־דְּבָרָיו: הָפַךְ
אֶת־מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת־דְּגָתָם: שָׁרַץ
אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם: אָמַר
וַיָּבֹא עָרֹב כִּנִּים בְּכָל־גְּבוּלָם: נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם
בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם: וַיַּךְ גַּפְנָם
וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: אָמַר וַיָּבֹא
אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר: וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב
בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם: וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר
בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם: וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף
וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל: שָׂמַח מִצְרַיִם
בְּצֵאתָם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם: פָּרַשׂ עָנָן

רנלע ק׳ דברו קרי

לבני בחיריו את ארץ כנען לנחלה, ועמל לאמים לשלל נעצור ישמרו תורותיו. וחקיו יצלחו: וממנו יעצור למזמור

לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃ שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו
וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם׃ פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם
הָלְכוּ בַצִּיּוֹת נָהָר׃ כִּי זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ
אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃ וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְּשָׂשׂוֹן
בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו׃ וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם
וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ׃ בַּעֲבוּר ו יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו
וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּיָהּ׃

קו הַלְלוּיָהּ ו הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה יַשְׁמִיעַ כָּל־
תְּהִלָּתוֹ׃ אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה
בְּכָל־עֵת׃ זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי
בִּישׁוּעָתֶךָ׃ לִרְאוֹת בְּטוּבַת ו בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ
בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל עִם־נַחֲלָתֶךָ׃ חָטָאנוּ
עִם־אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ וְהִרְשָׁעְנוּ׃ אֲבוֹתֵינוּ
בְּמִצְרַיִם ו לֹא־הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא זָכְרוּ
אֶת רֹב חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ עַל־יָם בְּיַם־סוּף׃
וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת־גְּבוּרָתוֹ׃
וַיִּגְעַר בְּיַם־סוּף וַיֶּחֱרָב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת
כַּמִּדְבָּר׃ וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד
אוֹיֵב׃ וַיְכַסּוּ־מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃
וַיַּאֲמִינוּ בִּדְבָרָיו יָשִׁירוּ תְהִלָּתוֹ׃ מִהֲרוּ שָׁכְחוּ
מַעֲשָׂיו לֹא־חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃ וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה

שליו ק׳

קו הודו לה׳ כי טוב, מצד כח גו נרמזו כנסיס פאלה ויוסף עליהס צקלוך כמדן, מה שנעשה לישראל מיום גועס לצדן ניסעת עד ימיו נעמדו לא השמידו ימי ששפטיס ברעשונים ויעברו אחרי כן אלהים אחרים — ויתנם להעניעס ביד גויס עד שכינעו לנס ועל כן פעמים רבות יצילם אך נכל זאת

Digitized by Google

בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ־אֵל בִּישִׁימוֹן: וַיִּתֵּן לָהֶם שֶׁאֱלָתָם
וַיְשַׁלַּח רָזוֹן בְּנַפְשָׁם: וַיְקַנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה
לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ יְהוָה: תִּפְתַּח־אֶרֶץ וַתִּבְלַע
דָּתָן וַתְּכַס עַל־עֲדַת אֲבִירָם: וַתִּבְעַר־אֵשׁ
בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים: יַעֲשׂוּ־עֵגֶל
בְּחֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה: וַיָּמִירוּ אֶת־כְּבוֹדָם
בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב: שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם
עֹשֶׂה גְדֹלוֹת בְּמִצְרָיִם: נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם
נוֹרָאוֹת עַל־יַם־סוּף: וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם
לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב
חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית: וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה
לֹא־הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ: וַיֵּרָגְנוּ בְאָהֳלֵיהֶם לֹא
שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה: וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל
אוֹתָם בַּמִּדְבָּר: וּלְהַפִּיל זַרְעָם בַּגּוֹיִם
וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת: וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר
וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים: וַיַּכְעִיסוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם
וַתִּפְרָץ־בָּם מַגֵּפָה: וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל
וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה: וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה לְדֹר
וָדֹר עַד־עוֹלָם: וַיַּקְצִיפוּ עַל־מֵי מְרִיבָה
וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם: כִּי־הִמְרוּ אֶת־רוּחוֹ
וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו: לֹא־הִשְׁמִידוּ אֶת־הָעַמִּים
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם: וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם
וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם: וַיַּעַבְדוּ אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ

מזלו ויתרו בעצתם. ויתכן ע"כ בעונם לפנים גרמותו כי לך לפס זכר לחס את בריתו ויתנם לרחמים לפני שוביהם להמיות לפ נפסותיפס: ומעתה

Digitized by Google

לָהֶם לְמוֹקֵשׁ: וַיִּבְחוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־
בְּנוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים: וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נָקִי דַּם־בְּנֵיהֶם
וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר זָבְחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן וַתֶּחֱנַף
הָאָרֶץ בַּדָּמִים: וַיִּטְמְאוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ
בְּמַעַלְלֵיהֶם: וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב
אֶת־נַחֲלָתוֹ: וַיִּתְּנֵם בְּיַד־גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ
בָהֶם שֹׂנְאֵיהֶם: וַיִּלְחָצוּם אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכָּנְעוּ
תַּחַת יָדָם: פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה יַמְרוּ
בַּעֲצָתָם וַיָּמֹכּוּ בַּעֲוֹנָם: וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם
בְּשָׁמְעוֹ אֶת־רִנָּתָם: וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ
וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָו: וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים
לִפְנֵי כָּל־שׁוֹבֵיהֶם: הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְהוָה | אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל־
הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ:

חסרין קרי

יהי רצון תמצא נסוף לחר תהלים:

הושיענו ה' מן הגוים לחר מדיין היו נכונים שחה מימי שחול — כי לפ"ד שני המזמורים המחוברים המלה נעשו מיד בתחלת מלכותו, לשוחרם בניח ה', לך נסדרו חת סיפיו הלינם פה מפני הנעדפותם לקדמוניהם בענינם וכנ"ל.

Digitized by Google

הקדמה לספר החמישי

ההשקפה הכללית מזה הספר היתה נקבע גו שיני מזה והלל תנרו כלם תדור, ולפזר גו הגם והגם היתם שיני לנוי ותפלה כתו בספר הרביעי; לן הסתקפם הפרטית היתה לחבור גו מזמורים תו תותם המזמורים תחר שרו **בההעלאה השניה** תחר העלם דוד את התרון תנית עונד תדום לעיר ניון. לתען הסחיר ברכם תחריו לשורכם נכל עת וזתן מתתם וגיל לנני ישראל: והתם תתחילים נפ"ד תמזמור קי"ח והולכים כסדרם עד מזמור קנ"ם והוא נכלל, כתכר תנתרם תתר תחד ושיו לתחדים ניהן קולת נעים.

ואל תתמה על תסכותם כי רב הוא: כי תם תתן את עיניך על כל הסכנות הנכתבים נד"ם (ח' ט"ו) ועל הנאתר (שמואל ב' י"ב) ויהי כי נעדו נוסתי תרון נרית ה' עשם נעדים ויתנה סור ומרי: וגם תתן נפך תל תם שתתרתי נהקדמתי לספר הרביעי, שעקר הסיר הוא נפש, תנתה שלח נפד תינו תן הנתנע שנרו כל המזמורים תלים זתן הסוה תתנם גנם תספר הסוה קטון הוא מכל כל זתן הסעגרם הזות תחת סיתה תנית עונד תדום עד כתם הר ניון, תכר שם היה תתוסל לתרון. תס לת שנשיר ושתר תספר נקנר ולהחניך כתות נפש המזורר והמתנגן.

כי תף שתנתו תיגם יודעים עוד נאמנים תיה סיתה נית עונד תדום פלגה, נוכל לנזור תוזר נהסעדתנו, ולהניח כיסוד מונח שהיתה שתי שעות המתפק הסוה תעיר ירושלים ועדתה סיסקיק הדרך הסוה לשיר שירים תלגה וכתלה: כי נפעם הזות שכתף נכתו תת התרון כתמור שם, ונודתי נתר נתר תלכר, כפי הכל מלחמת הקודש תכר עליהם.

והנה לפי הסנתה הזות. גם הספר הזה נחלק לתחלקות קטנות, והתחזונים היו מתחלת הספר עד מזמור ק"ו והוא נכלל: והשניים מקי"ח עד קי"ט. **אשרי** ת"ד תכר גם הוא נתחר נאותה הסעלתה כתכר תקרם נזותו שתם: והשלישית כל שירי המעלות עם מזמורי **הללו והודו** הנאים תחריהם: הרביעית מנהדות נעל עד לדוד נדוך: והחמישית מתנו עד סוף כל הספר.

והטעם לחלוקה הזאת הוא: כי מק"ן עד ק"י הם מזמורים הנתחברים תדוד נעת זקניותו: ומכ עד קי"ט המזמורים תכר כר נתחלת הנסיעה תנית עונד תדום טרם נוחו לבר ניון: עם קי"ט תכר כר נעת זניחת הזמנים כתכר תנחר: ומפני נדולתו תחות נו תחיים נבד: והשירי המעלות עם הנאים תכר תחר תעת ניחו ירושלים עד נוחו תל המקום תכר תכין לתרון ס' ותתו כל עצומות תותו היום: ומכרות נעל עד לדוד נדוך הם שירי תפלה תו קנס. ומכ עד סוף הספר שירי שנח והלל נסנעים ומרוממים על כל שנח דתפלה: ומוסקפים ומיועדים מהלנך התסיר, לחתום ולגמור נהם תת ספר שירותיו הנחמדות מזמ ויקדות מפניהם לשותרי הטוב התמיתי.

ותחת תכר נתן נספר הרחטן שירי שנח ודעיון לניון תחלקות הקטנות — כתכר תחרתי נהקדמתי שם — שם הם מזמורים העטוים על סדר א' ב' לסיתן פלגה. והתחלקם הטיבית תיתם לניכה סיתן לתחלק תהרביעית, כי תלוית היה נעצמה על ידי **ההודו** תכר נסופם. וכל רואיו יכירו שהם מתחיל סדר תשתם נכל תינו, — תמזמורים תכר קדמו לו, ונסופו נמלא תחכרי תכר הוא ע"ם סדר התל"ף ני"ת.

Digitized by Google

ספר חמישי

יום ששי

קו הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יאמְרוּ גְּאוּלֵי יְהוָה אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד־צָר:
וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן
וּמִיָּם: תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב
לֹא מָצָאוּ: רְעֵבִים גַּם־צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם
תִּתְעַטָּף: וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם
מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם: וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה
לָלֶכֶת אֶל־עִיר מוֹשָׁב: יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: כִּי־הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ
שֹׁקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא־טוֹב: יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ
וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֹנִי וּבַרְזֶל: כִּי־הִמְרוּ אִמְרֵי־
אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ: וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם
כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר: וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם
מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם: יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ
וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק: יוֹדוּ לַיהוָה
חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: כִּי־שִׁבַּר
דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדֵּעַ: אֱוִילִים
מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ: כָּל־אֹכֶל
תְּתַעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד־שַׁעֲרֵי־מָוֶת: וַיִּזְעֲקוּ

והגה מתהיל הספר הזה במזמור

קו הודו לה' כי טוב. מפני הלעטפותו למזמור ק"ו כמעט כנר העדותי על זה בפתיחתי הסמיכה: כי גם הוא כלו מקודות בני ישראל, ובפרט מיולאי מלריים והולכי המדבר מדבר: וכמו שרומז על זה גם המעלה ז"ל, דק שבמזמור הזה ידבר בפלילות יותר קלדות לפל בכל זאת בדודות ובכוחות בפופו: כי בהן יזכו בלשון לח ובקי על מלב בני ישראל תחת ולחרי מות שחול ולים בוחת

אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃
יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃
יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃
יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃
הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה׃
וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וַתְּרוֹמֵמְנָה גַּלָּיו׃
יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה
תִּתְמוֹגָג׃ יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל־חָכְמָתָם
תִּתְבַּלָּע׃ וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם
וּמִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃ יָקֵם סְעָרָה לִרְמָמָה
וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃ וַיִּשְׂמְחוּ כִּי־יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל־
מְחוֹז חֶפְצָם׃ יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו
לִבְנֵי אָדָם׃ וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם וּבְמוֹשַׁב
זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃ יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי
מַיִם לְצִמָּאוֹן׃ אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה מֵרָעַת יוֹשְׁבֵי
בָהּ׃ יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם־מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה
לְמֹצָאֵי מָיִם׃ וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ עִיר
מוֹשָׁב׃ וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ
פְּרִי תְבוּאָה׃ וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם
לֹא יַמְעִיט׃ וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן׃
שֹׁפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ׃
וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃

נאמרו שופך בוז על נדיבים, ועל התנ הפוסר והעוזר לעני הין תחת ידו מדמו בתלית וישנב אביון מעוני: וכפוסל ביולף מסיד הנענך הלום הוסיף יראו ישרים וישמחו וגומר ומלין מגומך יפף

יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ׃
מִי־חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְהוָה׃

קח שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד׃ נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה־אַף־כְּבוֹדִי׃ עוּרָה הַנֵּבֶל
וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃ אוֹדְךָ בָעַמִּים ׀ יְהוָה
וַאֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃ כִּי־גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם
חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃ רוּמָה עַל־שָׁמַיִם
אֱלֹהִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן
יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ אֱלֹהִים ׀ דִּבֶּר
בְּקָדְשׁוֹ אֶעֱלֹזָה אֲחַלְקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת

וענני קרי

קח נכון לבי אלהים, לך טרם פרשמו נראין מני להזכיר שנם עליו פנו המפרשים המחרונים פיהם, וימיטו עליו מופחותיהם למען שהתהלים נאספו על ידי מאספים רבים ושונים בזמניהם: כי המזמור הזה הוא מחובר משני חלקי מזמורים מחדים, ושם מזמור כ"ז ומזמור ס' — המלמדים בני נפשר בשני; ול"ב מיפוי — ילמדו בפשטניים המלה — שפת יתר התיות בני מסורה חכם ובולו כדול לשנה ולשלם את מזמוריו לני סיכוי וחמורם, ונלי טעם ושנה לדידה: אמנם! מיט מחר מסר לף שמע את השירים הרלשונים בנידוד, זכר חלק מזה וחלק מזה, וכתבם על מנלתו, וכן נשתר מח"כ. כן חלה תוכן דנריהם, לנן לף כן עמדי!

אכן Palonedie חשובה ומפולפת שני דולמה פה! ל) נבדר מלילות דוד, ונתפלרת עח לשונו, לשר נשנוים מעושים, דקים ושנוים עד מחוד מחשר נמזמור הלזה דנריה חדשים לשר לף שזפתם עין דולמה מזמורי כ"ז ושמ"ך כנ"ל: — וזה כי כשר מחרתי למעלה נמקומם, שמזמור כ"ז עשה דוד לחרי כרתו את כף מעיל שחול: ומזמור שמ"ך לחרי לשר נשונו לחוד מנני נשלו מפני הפריע, למען הלניע דוח נשורתם. נשטחון על מלהי חסדו, ול"ב נשת חנורם היה דוד נחלע דע ומסוכן, לף ה' הלילו כי שמע את קול תחנתו, ונגה עתה ניתי זקנותו וזלזותו נלשר עזרו לפניו כל קודותיו כנני מדון, וכל מלוריעו לשר מלוחו כל ימי חייו כלען לפני דועה, עלה נדעתיהו לעשות משני המזמורים המלה שיר חדש מחנגד למלה שעניהו מכל כל; נתקון ומנוי לשון מעט, כדרך הפחלחדים המזכרת ב) למען הודות לה' על דוב עוזרו ושגרו לשר העניקו ה' נעת הסיח. — ומה נעים התחלתו פה

ל) ואין זה דנר חדש, שמצורר לחד יעשה שיריס כחלה, כי נם נין שחר העתיק יחלחו נן: ומפורסם הוא שיר ה"ה מנבדות לשר עשה Stesicoro למחלמה Ellena.

ב) ולחה נח לחני, שנם נחבתה הזחת נשתולי חלהים נשחלה חוחתו עם שחר התומות נם כי מקדם קומתן.

אֱמֹרִי׃ לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז
רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃ מוֹאָב סִיר רַחְצִי עַל־
אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי פְּלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע׃
מִי יוֹבִלֵנִי עִיר מִבְצָר מִי נָחָנִי עַד־אֱדוֹם׃
הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים
בְּצִבְאֹתֵינוּ׃ הָבָה־לָּנוּ עֶזְרַת מִצָּר וְשָׁוְא
תְּשׁוּעַת אָדָם׃ בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא
יָבוּס צָרֵינוּ׃

נכון לבי אלהים. ד"ל שלו ושקט פנכי היום מכל ענך ופנס, וע"כ אשירה ואזמרה, ואף כבודי יסיר הפעם! ס) עודה הנבל וכנור אעירה שחר להודות לך, אודך בעמים, ואזמרך בלאומים מנודל הפלחתי: כי גדול יותר טעל חשמים חסדך ג) ועד שחקים לאמיתת דנדיך. ורומה על השמים כבודך אלהים, ועל כל הארץ נ) ועתה פוסס המלך מענו על החלק הפני ורוח על מזמור סמך ותק נעתה הסעגדים טולת מהפסוק האחרון רומה פסוק נס לשון יחוי, וכאלו יאמר לא לאמיתי ה', לא לאמיתי כי אם למען יחלצון ידידיך, הושיעה ימינך ועננו תמיך!! אלהים דבר בקדשו ע"י נביאו גד החוזה שאעלוזה ואחלקה שכם. ועמק סכות — וכי לי יהיה נלעד, לי מנשה ואפרים ך) — וכי מואב יהיה כסיר רחצי ועל אדום אשליך נעלי ונס עלי פלשת אתרועע! לאחוק ולהתנול עליו ס) מי הובילני כי יונילני הוא עתיד נתקוים עבר, וחננו מי נאמי לדום יעיד עליו עיר מבצר? ומי נחני עד אדום? הלא אתה אלהים, אשר זנחתנו לבעבר ניסי שלול ולא תצא ונס הוא כמו ילמת עוד בצבאותינו: ונתוך כדי דבור נתפעל רוח המלך בחשבו כי עוד יוכל לנוח את וזמן תסר מלחים לא יוכל בלחמותיו; וע"כ היה לנו תמיד עזרת מצר כי שוא תשועת אדם ובגבורתי לחין וכתבו חילי, רק באלהים נעשה חיל, ואז הוא יבוס צרינו ככל עת וזמן ניחים. ולפי שלחדי עזותו את המזמור הזה נולך עוד קצר מדוניים עם יוסף ולניתר סמך לו את מזמור

קט

ח) ולא לחנם תחזור פה מלת כגודי עם מלים הקודמת, תחת היותה מקוטרת עם הפלים נתזמור נ"ל.

ג) הנם כן יזדר תהלך בשלותו ניחותו כגר גדול הפלחתי, לא כן אך תלוף הגורה תפני תחזון (ותוח נתזמור נ"ל) ותתפלל אל ה' שיגדיל חסדו עתה: כי פשוחל נגיך לשחול כאונן, וע"כ נאחר פס עד שמים ופס ח על שמים.

נ) ותלת דותם פה הוא פועל עומד, וז"ל תתם ה' תהיה תדומה על השמים, וכנוון על כל הארץ ע"י הפלגות תכר עזות לי לנזלני כל כך: ודומה נתז"ל הוא פועל יוצא, ולנון תפלה ונקשה.

ך) וקודת נשט את התדינות החלם יותר תפלחרות תפני שתנני יוסף תחי שחול הקודתו נתלכות היו לאחר תקילו חלק פס תחת שבט תלכותי.

ס) ותוח נתיר נתקום עבר, ככל תנינו הנתלחים לאחות נתת"ך: אך נתזמור סמ"ך נאחר עלי פלשת אתרועעי, ותוח כאחלם עומדת. פאשות נלנן לנעלני?

קט לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל־
תֶּחֱרַשׁ: כִּי פִי רָשָׁע וּפִי מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ
דִּבְּרוּ אִתִּי לְשׁוֹן שָׁקֶר: וְדִבְרֵי שִׂנְאָה סְבָבוּנִי
וַיִּלָּחֲמוּנִי חִנָּם: תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי
תְפִלָּה: וַיָּשִׂימוּ עָלַי רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה
תַּחַת אַהֲבָתִי: הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד
עַל־יְמִינוֹ: בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ
תִּהְיֶה לַחֲטָאָה: יִהְיוּ־יָמָיו מְעַטִּים פְּקֻדָּתוֹ
יִקַּח אַחֵר: יִהְיוּ־בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה:
וְנוֹעַ יָנוּעוּ בָנָיו וְשָׁאֲלוּ וְדָרְשׁוּ מֵחָרְבוֹתֵיהֶם:
יַנֵּקֶשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְיָבְזוּ זָרִים יְגִיעוֹ:
אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי חוֹנֵן לִיתוֹמָיו:
יְהִי־אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית בְּדוֹר אַחֵר יִמַּח שְׁמָם:
יִזָּכֵר | עֲוֹן אֲבֹתָיו אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל־
תִּמָּח: יִהְיוּ נֶגֶד־יְהוָה תָּמִיד וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ
זִכְרָם: יַעַן אֲשֶׁר | לֹא־זָכַר עֲשׂוֹת חֶסֶד וַיִּרְדֹּף
אִישׁ־עָנִי וְאֶבְיוֹן וְנִכְאֵה לֵבָב לְמוֹתֵת: וַיֶּאֱהַב
קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא־חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק

קט אלהי תהלתי, מסר הוא מחוכך על המעורע הכוח כל וע"כ מתחיל אלהי תהלתי! מסר נך מפי מחכלל כל היום כי הוסעתני מכל כלנות מסר הקפוני אל תחרש גם למס כי פי רשע ופי כוכיה עלי פתהו: דברו אתי נעת מחלתי, וכלסר נעך הנעוחי על זה נלנרתי נרלשונים; ועל המנגיס המלה יכוונו כל הפסוקים הנאים נמזמור הלזה, עך הפקד עליו כי מסס והלמה על יוסף לעך מדנר: וע"כ מסנה מלשון רניס — יסטעוני ויסיעו — ללשון יחיך כפקד עליו — ומחלף גם כל הקללות כלן מסר קלל המלן את יוסף מחרי כרנו את מנעך נן נך; וע"כ למך יען אשר לא זכר עשות חסר, כי עמך נמזדיוחו גם נגך נמנלוס. גם נגך עפסף ואהב קללה מסר קללהיו, כי לף חזר נו כמדו וע"כ תהי לו כבגד יעטה — וכו' כי זאת פעלת ד' ל

ח) תמנס לף עסה המזעור הלזה ניוס נמתו מתס, כ"א יום חו יומים חח"כ, להעתיר חח ה' להעניס חת הפושעים והמורדים נו. כי הוח לף העניס נחייו כיומו.

מְזַמְּנוּ׃ וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה֮ כְּמַדּוֹ֒ וַתָּבֹא כַמַּ֫יִם
בְּקִרְבּ֑וֹ וְכַשֶּׁ֥מֶן בְּעַצְמוֹתָֽיו׃ תִּהְי־לוֹ כְּבֶ֥גֶד
יַעְטֶ֑ה וּלְמֵזַ֥ח תָּמִ֝יד יַחְגְּרֶֽהָ׃ זֹ֤את ׀ פְּעֻלַּ֣ת
שׂטָנַ֣י מֵאֵ֣ת יְהוָ֑ה וְהַדֹּבְרִ֖ים רָ֣ע עַל־נַפְשִֽׁי׃
וְאַתָּ֤ה ׀ יְהוִ֣ה אֲדֹנָ֗י עֲשֵׂה־אִ֥תִּי לְמַ֫עַן שְׁמֶ֥ךָ כִּי־
טוֹב֮ חַסְדְּךָ֪ הַצִּ֫ילֵ֥נִי׃ כִּי־עָנִ֣י וְאֶבְי֣וֹן אָ֑נֹכִי וְלִבִּי֮
חָלַ֪ל בְּקִרְבִּֽי׃ כְּצֵ֣ל כְּנָטּוֹתוֹ֮ נֶהֱלָ֪כְתִּי֫ נִנְעַ֥רְתִּי
כָּאַרְבֶּֽה׃ בִּרְכַּ֣י כָּ֭שְׁלוּ מִצּ֑וֹם וּבְשָׂרִ֥י כָּחַ֝שׁ
מִשָּֽׁמֶן׃ וַאֲנִ֣י ׀ הָיִ֣יתִי חֶרְפָּ֣ה לָהֶ֑ם יִרְא֥וּנִי יָנִ֝יעוּן
רֹאשָֽׁם׃ עָזְרֵ֣נִי יְהוָ֣ה אֱלֹהָ֑י הוֹשִׁיעֵ֥נִי כְּחַסְדֶּֽךָ׃
וְיֵֽדְעוּ֮ כִּי־יָ֪דְךָ֫ זֹ֥את אַתָּ֥ה יְהוָ֑ה עָשִׂ֝יתָ֗הּ׃
יְקַלְל֥וּ־הֵ֝מָּ֗ה וְאַתָּ֥ה תְבָרֵ֑ךְ קָ֝מ֗וּ ׀ וַיֵּבֹ֥שׁוּ וְעַבְדְּךָ֥
יִשְׂמָֽח׃ יִלְבְּשׁ֣וּ שׂוֹטְנַ֣י כְּלִמָּ֑ה וְיַעֲטוּ֮ כַּ֪מְעִ֫יל
בָּ֥שְׁתָּֽם׃ אוֹדֶ֣ה יְהוָ֣ה מְאֹ֣ד בְּ֭פִי וּבְתוֹךְ֣ רַבִּ֑ים
אֲהַלְלֶֽנּוּ׃ כִּי־יַעֲמֹ֣ד לִימִ֣ין אֶבְי֑וֹן לְהוֹשִׁ֥יעַ
מִשֹּׁ֝פְטֵ֗י נַפְשֽׁוֹ׃

קי לְדָוִ֥ד מִזְמ֑וֹר נְאֻ֥ם יְ֝הוָ֗ה לַאדֹנִ֥י שֵׁ֥ב לִימִינִ֑י

שכך כתו ופעולתו לפניו שטני — לך ח) אתה ה' עשה אתי למען שמך — וכו' וכו' ולבי חלל בקרבי מס מחולי לו מענות תשובתי כצל בנטותו נהלכתי ג) כי צומן חנות המזמור הזה היה זקן ונע בימים — ומעתה מחוז לדבר על כל הקוסדים יחד. וע"כ אם לדבר גלמון דנים. וידעו כי יד זאת יקללו — ויבשו — ודאם קונח נעים כי נם נאלה לין נסם עוד קללה. כי מניחך הכהן. וגנו לאד אמנ. נם כי מדך נו היו נתוכם: דק על זה מתפלל לה' שילבשו שוטניו כלימה. ויעטו כמעיל בשתם והוא יורה לה' מאד. כי יעמד לימין אביון: ומס יפה מליו חנדת מזמור.

קי נאום ה' לאדני. לאד נאמד על המלכת מלמה נגו נם הוא במזמור ע"ג: לפס שמזמור ע"ג נאמד נפעם הרחשון. נאחר המלך חיס מהר ע"י

ח) והוא שמזמור הוי"ו נפעתים.

ג) ואתר כלל נטוחתו. נרחז על קרבתו לסיפה כי יזוע הוא שכל עוד סיקרא השתה לא התוקק לנוח מחתיו יגעו לללי ערב יגד כי יאחריכו מחור, ואז נפתע פתחוס יכוסו מן העין ואינם כי אר שנת הוויתם והוא השתה מן התלן.

עַד־אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ׃ מַטֵּה עֻזְּךָ
יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ׃ עַמְּךָ
נְדָבוֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם
מִשְׁחָר לְךָ טַל יַלְדֻתֶיךָ׃ נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא
יִנָּחֵם אַתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־דִּבְרָתִי מַלְכִּי־
צֶדֶק׃ אֲדֹנָי עַל־יְמִינְךָ מָחַץ בְּיוֹם־אַפּוֹ
מְלָכִים׃ יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ

לדוד הכהן ונביא נתן יהודע לקדם הסקפת המולדים וכסדר פרסתיו כנר:
למנצח לת זה חנך דוד כחכר נמסח סנית מכל ישראל (ד"ם ח' כ"ט כ"ג) כי
סם כלמד ויאכלו וישתו לפני ה' ולין לספק סנם דוד עסה מסתם נדול ניום
סהוא. כדרך הנסיכים ניום המלכתם: ויסנ על המלחן עם לחמי סעם ושדי
המדינות, ומן לפ"ך חמר לנמו מסנוסו קנל עם נאום ה' לאדוני נך הכניס
לאדני נני ו) שב לימיני — עד אשית אויביך הדום לרנליך לסיות לך למס
עונך נלתי עסה מלחמה מתם כי מטה עוך ישלח ה' מציון עיר הקודש.
רדה ע"כ בקרב אויביך! ויעמך ישראל נדבות נדלון טוב כמו נסתנדב עם —
יגואו ביום חילך בהדרי קודש. מלוך מסר מרחם משחר מסעת סלידה,
ומך יש נלמת מרחם למך לך ז) כוכן של שפע ילדותך ע"י נך מכניס מקולך
ידידים נחלות ה' (שמואל נ' י"ג כ"ב) נשבע ה' ע"י הכניס סבוא נחמם
תמיס כהן נ) נגיד לעולם: על דברתי! ר"ל נקשתי מתם תמיס מלכי צדק
היס יהושלים: ה' מסר מהין ניום אפו מלכים הוא יסיס על ימינך ד) ם
מסר מהין ראש ממוש על ארץ רבה מעיר ה) יהין בגוים מונלין מלא
גויות: וע"כ מנחל ברוך ולמ מעניס ישחה ו) כל ימים ראש נגדך ז)
ומחמ שממזמור הלזה הוא לפי הסענתי זחת, למד מפיומר למחדונים מסר
סר דוד לפני מותו. שחתיסו ניון וסימן לסוף מחלקה כדלמונה. ולומר
שמעתם מתחילים לומס הסימים מסר סר דוד נהעלות הארון ניות לניון:
אך מיכלתי פן יכני הקודש למי נאמרו: ניזה דוח ענר עליך להתנאות
על הסימים הנאים נהם לומס שנהו נעת הנעלמה הסיח, ולנשרך נם פה
לנגיע ניזה הלעות מסר עליהן פירשתי שמלת הנעורותי מלה, וסן הנה:

ח) וקראתו תדוני, הם לכבודו נכך פני הנדנים והעם מסר היו שם, ואם תפני שתין
מלכות ניעב נחנרו נתלת ניחת, והיה נזו נעיניו כחדונו: וכן עסה יעקב תניני
נם הוא נגך נני יוסף נעוחו לנקרו:

ז) ותלת משחר הוא כתו משחר וכ"ל מתחילת ילידתך.

ו) והוא כתו ונני דוד כחנים.

ד) ותלת ה' לה'חטון. מושך עלמו ואחר עתו: ואל תתמה על הפני סדר הפסוק,
לפקדים חלק אחרון להתחון למען פרסמו: כי כן ימלאו רנים הנידיעים לפרסם
נתען נחדם היטב, ולמשל חניא שם תחת היום תסר עשית לי (שמואל נ'
כ"ד כ"נ) תסר פרושו תחת תסר עשית לי היום.

ה) ותכתב המלחמה הזאת יותר משאר המלחמות, לפי שסיתה אחת מהיותר אחזונות
והיותר מפוקדות מסר נלחם כל ימיו.

ו) כי ינישך נעוים מתעו, והוח על דרך הכתוב ונשנעם דרכיה יגואו מפניך.

ז) ונם הפסוק הזה פרסמו ודרמהו: על כן כל היום רחם, מנחל נדרך ישתה.

עַל־אֶרֶץ רַבָּה: מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ:

קיא הַלְלוּיָהּ | אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה: גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם: הוֹד וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד: זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה: טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכּוֹר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם: מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט

1) שמנהגי הימים א' סי' ע"ו נהגו שדוד הכין הכנות גדולות להעלאת הארון, ונהגו כך בשירים רבי' כאשר מבואר בהקדמתי שעקר הסדירה היא בפה; 2) יזוע הוא מה שאמר המעגן ז"ל בתחלת מזמור כ"ה לענין עלוי השירים המעשים על סדר ג' ג' וחס: שלומם אצר הם שירי מוסר, ואשר כן המסורר עליהם שירו שנוהים בפי כל ישראל עשה בסדר הזה, למען הקל זו על הקהל שלמוד על פה והכתיבה על לוח לנם לבית לבם לזכרון על ישכחם עוד.

והנה בחפצי מבואר, שלשני המזמורים שלפנינו יש בי שנים שיתדמים עם שאר השירים אשר נעשו על הסדר הזה: האחד שכל האחרים הם מחוסרים הם נאות אחת אם שיותר, וכמו שהעיר נם המעגן ז"ל עליהם. 3) נאם שניהם ר"ל קי"ל וקי"ג הם על סנטן אחד נאמרים קנינים מאוד, ומקובצים יחד בתלילות נאות ונוחות ללמד על פה יותר מכל השירים; וע"כ אמרתי שהעלך בחסנו חנכם, שאחד לשנח את ה', ושאחד נשנח ישיחו, ויפלם ביחדו, למען ילמדו אותם על פה. וידעתם כלם ביום לקיחת הארון מנית אלהים, כי נאם יפתח את שירי זמרותיו, כי נאים נם נאותים הם לענין הזה. 4) שאחר כן שר את הכלל כאלני אשר בנר אחר עליו המעגן שנאמר בתקבלות עם, ובעניית קול זה לעומת זה: ויפה הוא מאוד לחנינם ושמחם בזאת: וכן יזכר עוקבו בכיום בשירי חנכת בתי כנסיות או מדבשות כיוצא לכל בני עמיי. 5) שמזמור קי"ט חנך דוד לזמר או להתפלל פסוק אחד ממנו בכל יום לעבדים אשר לעבדו נושאי הארון, אשר רמזתי עליהם בהקדמתי לספר הזה: כי לאוי וכבוד המזמור הלזה להפסק כל פסוק מחבדו. ולהאמר כל אחד בפני עצמו בשאר יעיד עליו כל דורו. ואחי מגדלו עוד יותר במקומו. 6) בסיד המעלות נאמרו בעלותו עם הארון מיוחלים הנגוים בשבלת הסר, אל עיר ציון שחבדה לה מדאנו ע"י מעלות: כי כן נאמר בפירוש (נחמיה י"ב ל"ז) ועל שער על מעלות עיר דויד במעלה לחומה: וע"כ נקראו שירי המעלות — וההללו וההודו (קל"ה וקל"ו) נאמרו ממנו בשבעתו את הארון בשהכל אשר כהן לוי שם. וכאשר מצאתי נם את הלה בנדיות יותר בנוחי אל מקומותיהם. והכה ע"פ הסונעות שלפנינו במזמורים הנאים

קיא הללויה אודה ה' בכל לבב

נֶאֱמָנִים כָּל־פִּקּוּדָיו: סְמוּכִים לָעַד לָעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר: פְּדוּת׀ שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ: רֵאשִׁית חָכְמָה׀ יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל־עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד:

קיב הַלְלוּיָהּ׀ אַשְׁרֵי־אִישׁ יָרֵא אֶת־יְהוָה בְּמִצְוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד: גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ: הוֹן־וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד: זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק: טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט: כִּי־לְעוֹלָם לֹא־יִמּוֹט לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק: מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ בַּיהוָה: סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר־יִרְאֶה בְצָרָיו: פִּזַּר׀ נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד: רָשָׁע יִרְאֶה׀ וְכָעַס שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד:

קיג הַלְלוּיָהּ׀ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה: יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת:

קיב הללויה אשרי איש ירא את ה׳, מיון נדיכים גילוי יותר מפה שנילמד במעלה ז׳ל, כי נשפה בדורה נשמרים. ובלעגים ופחים בלמדים לפתוח בשירים הנאים

קיג הללויה הללו עבדי ה׳, מסר נו פתח זמרי תהלותיו נגשעו מניח עונד מלוס: ומלך נו נסגנון חנם

Digitized by Google

הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן: לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ:

קיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז: הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו: הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן: מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן: מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב: הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם:

קטו לֹא לָנוּ ׀ יְהוָה לֹא־לָנוּ כִּי־לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם: וֵאלֹהֵינוּ בַּשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם

קיד בצאת ישראל ממצרים, להזכיר פה הנסים אשר עשה ה' לעמו בעת יציאתם ממצרים, וניסים מתן תורה אשר עליו אמר ההרים רקדו כאלים וגו'. ולעיל נתן מזמור

קטו לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד, בנסיעה והעלמה הזאת, כי אם תפקוד נא גם עתה יאמרו הגוים: אלהיהם אשר היה נגיון לך עשו זאת! כי לקחו את נקמתם ממנו; וזהו הלטרפות המזמור הלזה, למעשה ומגינת היום; וזהו אמרו למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם אשר עשו לו את כל הכבוד הלזה: ואפילו אמיתה בעלמא היא הלוא אתך, ולמה יאמרו כה? ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה. ועזכרו זאת עלו בדעיונותיו הפסחים והעונים שנותיו, אשר היו נגיון, ומתאר מותם עציביהם כסף וזהב — פה להם ולא ידברו — כמוהם יהיו עושיהם לך אתה ישראל בטח בה',

---

ח) כיוצא שיובלים וניון היו תמיד עדים מכוונים בעיני העתים הללוזיים, כאשר כבר העירותי על זה במזמור ע"ד: ונוהגי היו גם ענינים רבים בתחלה, שגם לקחם דוד מיד הינוסי.

Digitized by Google

וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם
וְלֹא יְרִיחוּן׃ יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא
יְהַלֵּכוּ לֹא־יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם׃ כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם
כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃ יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוָה
עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה
עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ יִרְאֵי יְיָ בִּטְחוּ בַיהוָה
עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־
בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אַהֲרֹן׃ יְבָרֵךְ יִרְאֵי
יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים׃ יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם
עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃ בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה
וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃ לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־
יָהּ וְלֹא כָל־יֹרְדֵי דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

קטז אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹלִי
תַּחֲנוּנָי׃ כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא
אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי
צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃ וּבְשֵׁם־יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה
יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי׃ חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ
מְרַחֵם׃ שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי

ונו' ה' זכרנו ויהי עמנו להכות את בנוים תסר לחלנו והוא יברך, יברך עד מין קן את בית ישראל וכו' ואח"כ פונה את עלמו לדנטוע ישראל תסר היו נדנלין לנות את האדון ויאמר יסף ה' עליכם — ברוכים אתם — וכו' וכו' וכנה נזמנו כי היה הולן וקרב לירושלים — כי לפ"ך לא תר כל המזמורים האלה כלם נתקוס אחד, רק מזמן לזמן קנוע כמו כל דניעית או חלי שעה, ובאתר אתרתי למעלה נאירי לכו נרננה: וע"כ אלי אומר שנדאותו מדמוק את העיר אשר אוס למוצב לו התחיל את מזמור

קטז אהבתי כי ישמע ה' את קולי, ולא הקדים אסון לפני עד עתה, ומעתה הוא מתפעל ומוכן כל עת לעדות אשר אפפוהו מנעוריו להוודות לך,

Digitized by Google

יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְהוָה גָּמַל
עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־
דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה
בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי
עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם
כֹּזֵב: מָה־אָשִׁיב לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי:
כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא: נְדָרַי
לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ: יָקָר
בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְהוָה כִּי־
אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ
לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה
אֶקְרָא: נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה־נָּא לְכָל־
עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלִָם
הַלְלוּיָהּ:

קיז הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־
הָאֻמִּים: כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה
לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קיח הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: יֹאמְרוּ־
נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: יֹאמְרוּ־נָא

כי בלילו ממנו ועל זה אמר מה אשיב לה': נדרי אשלם — לך אזבח זבח תודה, נדרי לה' אשלם — בתוככי ירושלים כמוהם בלונצע כי ציני ציני בקציץ בליט עוך ונגולו למנגם בעיל וזכך תשועת ה' לאזר עשם לו צלבני פותם אמר מזמור

קיז הללו ה' וכל גוים, לאסר לפרס על ישראל עלמס. וכן כל האומים ובאסר דמזמי על זה כנר למעלה. ואמ"כ אמר

קיח הודו לה' — ומן המצר קראתי יה, צלקמו את העיר ומלוחת ניון; ובאסר בקציץ לפתח שעד העיל אמר פתחו לי שערי צדק ובית ירוזלים כידוע, ואתוכם הסיבו בקול דגם זה השער לה' — וכוף ענה אודך וכו' וכו'

יִרְאֵי יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: מִן־הַמֵּצַר
קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ: יְהוָה לִי לֹא
אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְהוָה לִי בְּעוֹזָרָי
וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה
מִבְּטֹחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ
בִּנְדִיבִים: כָּל־גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי
אֲמִילָם: סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי
אֲמִילָם: סַבּוּנִי כִדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים
בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם: דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל
וַיהוָה עֲזָרָנִי: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה:
קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְהוָה
עֹשָׂה חָיִל: יְמִין יְהוָה רוֹמֵמָה יְמִין יְהוָה עֹשָׂה
חָיִל: לֹא־אָמוּת כִּי־אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ:
יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי: פִּתְחוּ־לִי
שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אָבֹא־בָם אוֹדֶה יָהּ: זֶה־הַשַּׁעַר
לַיהוָה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי
וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה: אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה
לְרֹאשׁ פִּנָּה: מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹאת הִיא
נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ: זֶה־הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נָגִילָה
וְנִשְׂמְחָה בוֹ: אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא
יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא: בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה
בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְהוָה: אֵל יְהוָה וַיָּאֶר לָנוּ
אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵלִי

על זה המזמור עד סוף המזמור: — — ולפי שכתב כל הפזמים הללו בעת ובעונה כזאת הוקבעו לקדות לפסחים ונמועדים, כאשר מנהגו עושים עוד כיום הזה — — וכאשר הפלים דוד לסדר את כל הפזמים הללו, מנך מליסס מיד את מזמור

Digitized by Google

אַתָּה וְאוֹרְךָ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־
טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

קיט אַשְׁרֵי תְמִימֵי־דָרֶךְ הַהֹלְכִים בְּתוֹרַת
יְהוָה: אַשְׁרֵי נֹצְרֵי עֵדֹתָיו בְּכָל־לֵב יִדְרְשׁוּהוּ:
אַף לֹא־פָעֲלוּ עַוְלָה בִּדְרָכָיו הָלָכוּ: אַתָּה
צִוִּיתָה פִקֻּדֶיךָ לִשְׁמֹר מְאֹד: אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְרָכָי
לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ: אָז לֹא־אֵבוֹשׁ בְּהַבִּיטִי אֶל־כָּל־
מִצְוֹתֶיךָ: אוֹדְךָ בְיֹשֶׁר לֵבָב בְּלָמְדִי מִשְׁפְּטֵי
צִדְקֶךָ: אֶת־חֻקֶּיךָ אֶשְׁמֹר אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד־
מְאֹד: בַּמֶּה יְזַכֶּה־נַּעַר אֶת־אָרְחוֹ לִשְׁמֹר
כִּדְבָרֶךָ: בְּכָל־לִבִּי דְרַשְׁתִּיךָ אַל־תַּשְׁגֵּנִי
מִמִּצְוֹתֶיךָ: בִּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ לְמַעַן לֹא
אֶחֱטָא־לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ:
בִּשְׂפָתַי סִפַּרְתִּי כֹּל מִשְׁפְּטֵי־פִיךָ: בְּדֶרֶךְ
עֵדְוֹתֶיךָ שַׂשְׂתִּי כְּעַל כָּל־הוֹן: בְּפִקּוּדֶיךָ
אָשִׂיחָה וְאַבִּיטָה אׇרְחֹתֶיךָ: בְּחֻקֹּתֶיךָ
אֶשְׁתַּעֲשָׁע לֹא אֶשְׁכַּח דְּבָרֶךָ: גְּמֹל עַל־עַבְדְּךָ
אֶחְיֶה וְאֶשְׁמְרָה דְבָרֶךָ: גַּל־עֵינַי וְאַבִּיטָה
נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ: גֵּר אָנֹכִי בָּאָרֶץ אַל־
תַּסְתֵּר מִמֶּנִּי מִצְוֹתֶיךָ: גָּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה
אֶל־מִשְׁפָּטֶיךָ בְּכָל־עֵת: גָּעַרְתָּ זֵדִים אֲרוּרִים
הַשֹּׁגִים מִמִּצְוֹתֶיךָ: גַּל מֵעָלַי חֶרְפָּה וָבוּז כִּי

קיט אשרי תמימי דרך, מצד שר לו אמר ניני הנביים המלה, על כדרך מצד אמרתי למעלה, כי עוד ויפה כוח לנרת נקדוש היום הסוף. כי נכל פסוק ממנו, נזכר לחל מהמות מצד הודעתנו הקדוסה ומצותיה יכנו נפש: זולת הפסוק ערב עבדך שכוח לטון תפלה מצד התפלל דוד על עצמו; זולת ועוד לחרת תמצא נו לקלת רחים, שנעשה נכוסה על הענין הלזה כוח,

Digitized by Google

עֵדְוֹתֶיךָ נָצָרְתִּי׃ גַּם יָשְׁבוּ שָׂרִים בִּי נִדְבָּרוּ
עַבְדְּךָ יָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ׃ גַּם־עֵדְוֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי
אַנְשֵׁי עֲצָתִי׃ דָּבְקָה לֶעָפָר נַפְשִׁי חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ׃
דְּרָכַי סִפַּרְתִּי וַתַּעֲנֵנִי לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ דֶּרֶךְ־
פִּקּוּדֶיךָ הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ׃ דָּלְפָה
נַפְשִׁי מִתּוּגָה קַיְּמֵנִי כִּדְבָרֶךָ׃ דֶּרֶךְ־שֶׁקֶר הָסֵר
מִמֶּנִּי וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי׃ דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי
מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי׃ דָּבַקְתִּי בְעֵדְוֹתֶיךָ יְהוָה אַל־
תְּבִישֵׁנִי׃ דֶּרֶךְ־מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ כִּי תַרְחִיב
לִבִּי׃ הוֹרֵנִי יְהוָה דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ וְאֶצְּרֶנָּה עֵקֶב׃
הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה תוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל־לֵב׃
הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב מִצְוֹתֶיךָ כִּי־בוֹ חָפָצְתִּי׃ הַט־
לִבִּי אֶל־עֵדְוֹתֶיךָ וְאַל אֶל־בָּצַע׃ הַעֲבֵר עֵינַי
מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי׃ הָקֵם לְעַבְדְּךָ
אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ׃ הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר
יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים׃ הִנֵּה תָּאַבְתִּי
לְפִקּוּדֶיךָ בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי׃ ויבאֻנִי חַסְדֶּךָ יְהוָה
תְּשׁוּעָתְךָ כְּאִמְרָתֶךָ׃ וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר כִּי־
בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ׃ וְאַל־תַּצֵּל מִפִּי דְבַר־אֱמֶת
עַד־מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטֶיךָ יִחָלְתִּי׃ וְאֶשְׁמְרָה
תוֹרָתְךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְאֶתְהַלְּכָה
בָרְחָבָה כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃ וַאֲדַבְּרָה בְעֵדְוֹתֶיךָ

שנדמי סימים (פ' ט"ו י"ב) נאמר כי למבראשונה לא אתם סכסיס הלוים — פרץ האלהים בנו, כי לא דרשוהו כמשפט: לפר ממנו מוכח שדוד לפס לפ שנתנו לפר שנת נם נפעס הלמעון, וכיון להעלות לת הארון בעגלה ולפ ע"י סכסיס נכתף נכתוב נאמר: והנה הרגס פסוקים, ונפרט מן פלמשונים, וכן רגיס מהלחנוניס ממזמור הלזס מוריס שדמז על הסנגה

נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ: וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּמִצְוֹתֶיךָ
אֲשֶׁר אָהָבְתִּי: וְאֶשָּׂא כַפַּי אֶל־מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר
אָהָבְתִּי וְאָשִׂיחָה בְחֻקֶּיךָ: זְכָר־דָּבָר לְעַבְדֶּךָ
עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי: זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי
אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי: זֵדִים הֱלִיצֻנִי עַד מְאֹד
מִתּוֹרָתְךָ לֹא נָטִיתִי: זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ
מֵעוֹלָם יְהוָה וָאֶתְנָחָם: זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי
מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי תוֹרָתֶךָ: זְמִירוֹת הָיוּ־לִי
חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי: זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה
וָאֶשְׁמְרָה תוֹרָתֶךָ: זֹאת הָיְתָה־לִּי כִּי פִקֻּדֶיךָ
נָצָרְתִּי: חֶלְקִי יְהוָה אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ:
חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְּכָל־לֵב חָנֵּנִי כְּאִמְרָתֶךָ: חִשַּׁבְתִּי
דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל־עֵדֹתֶיךָ: חַשְׁתִּי וְלֹא
הִתְמַהְמָהְתִּי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ: חֶבְלֵי רְשָׁעִים
עִוְּדֻנִי תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי: חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם
לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ: חָבֵר אָנִי
לְכָל־אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ וּלְשֹׁמְרֵי פִקּוּדֶיךָ: חַסְדְּךָ יְיָ
מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי: טוֹב עָשִׂיתָ עִם־
עַבְדְּךָ יְהוָה כִּדְבָרֶיךָ: טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי
כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי: טֶרֶם אֵעָנֶה אֲנִי שֹׁגֵג
וְעַתָּה אִמְרָתְךָ שָׁמָרְתִּי: טוֹב־אַתָּה וּמֵטִיב
לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר זֵדִים אֲנִי בְכָל־

הזמת: כתי אשרי תמימי דרך — נצרי עדתיו בכל עת. אתה צויתה פקודיך לשמור מאד. אחלי — או לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך — אל תשנני — בלבי צפנתי נפעם הזמת אמרתך וכן רנים — ונסיך שלום רב לאהבי תורתך כפעל מצנתים עתך ואין למו מכשול — שמרה נפשי עתך — שמרתי פקודיך נפעם הזמת וע"כ תקרב רנתי — תבוא תחנתי.

לֵב וְאֵצֶר פְּקוּדֶיךָ׃ טְפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם אֲנִי
תוֹרָתְךָ שִׁעֲשָׁעְתִּי׃ טוֹב־לִי כִּי־עֻנֵּיתִי לְמַעַן
אֶלְמַד חֻקֶּיךָ׃ טוֹב־לִי תוֹרַת־פִּיךָ מֵאַלְפֵי
זָהָב וָכָסֶף׃ יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי הֲבִינֵנִי
וְאֶלְמְדָה מִצְוֹתֶיךָ׃ יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ
כִּי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי־צֶדֶק
מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי׃ יְהִי־נָא חַסְדְּךָ
לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ׃ יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ
וְאֶחְיֶה כִּי־תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃ יֵבֹשׁוּ זֵדִים כִּי־
שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי אָשִׂיחַ בְּפִקֻּדֶיךָ׃ יָשׁוּבוּ לִי
יְרֵאֶיךָ וְיֹדְעוּ עֵדֹתֶיךָ׃ יְהִי־לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ
לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ׃ כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי
לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר
מָתַי תְּנַחֲמֵנִי׃ כִּי־הָיִיתִי כְּנֹאד בְּקִיטוֹר חֻקֶּיךָ
לֹא שָׁכָחְתִּי׃ כַּמָּה־יְמֵי־עַבְדֶּךָ מָתַי תַּעֲשֶׂה
בְרֹדְפַי מִשְׁפָּט׃ כָּרוּ־לִי זֵדִים שִׂיחוֹת אֲשֶׁר
לֹא כְתוֹרָתֶךָ׃ כָּל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁקֶר
רָדְפוּנִי עָזְרֵנִי׃ כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ וַאֲנִי לֹא־
עָזַבְתִּי פִקֻּדֶיךָ׃ כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת
פִּיךָ׃ לְעוֹלָם יְהוָה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם׃ לְדֹר
וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד׃ לְמִשְׁפָּטֶיךָ
עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ׃ לוּלֵי תוֹרָתְךָ

ויודעי ק׳

תבענה שפתי כלן מלילות של שמחה וגיל, על דבר מצא הניתו ה׳ בשלום עד כה. לך נכל זאת חוזר ומזכיר לת שנכתו בחתום המזמור בתמרו תעיתי לשעבר כשה אבד לך עתה בקש עבדך, כי מצותיך לא שכחתי כמו לשעבר. — ומפני שדוד מצא וכלכל לת דבריו בתפלה המדויקה, לחתום המזמור הזה

שַׁעֲשָׁעָי אָז אֲבַרְתִּי בְעָנְיִי: לְעוֹלָם לֹא־
אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי־בָם חִיִּיתָנִי: לְךָ־אֲנִי
הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי: לִי קִוּוּ רְשָׁעִים
לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן: לְכָל־תִּכְלָה רָאִיתִי
קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד: מָה־אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ
כָּל־הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי: מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי
מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא־לִי: מִכָּל־מְלַמְּדַי
הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי: מִזְּקֵנִים
אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי: מִכָּל אֹרַח רָע
כָּלִאתִי רַגְלַי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ: מִמִּשְׁפָּטֶיךָ
לֹא־סָרְתִּי כִּי־אַתָּה הוֹרֵתָנִי: מַה־נִּמְלְצוּ
לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי: מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן
עַל־כֵּן שָׂנֵאתִי | כָּל־אֹרַח שָׁקֶר: נֵר־לְרַגְלִי
דְּבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי: נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה
לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ: נַעֲנֵיתִי עַד־מְאֹד יְיָ
חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ: נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־נָא יְהוָה
וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי: נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ
לֹא שָׁכָחְתִּי: נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ
לֹא תָעִיתִי: נָחַלְתִּי עֵדוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי־שְׂשׂוֹן
לִבִּי הֵמָּה: נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם
עֵקֶב: סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי: סִתְרִי
וּמָגִנִּי אָתָּה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי: סוּרוּ מִמֶּנִּי

עם הסלוי הנמדים למעלה יחד מכוסים פ) נגועו לשעדי יהוסלים, כי
סם כח ויובפ לפי דעתי, לו זצח זנחים, כי זמן היתר הנמות היה; ומח"כ
נסע דרך המעלות שמנדתי לעיר ניון כלוך ושפח ומכוכך בכל עוז לפני מדון

פ) לו שכר עוד כם חתרים, אשותם לאר כוצ נחסמו נמחנרות סחחרות.

מְרֵעִים וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי׃ סָמְכֵנִי כְאִמְרָתֶךָ
וְאֶחְיֶה וְאַל־תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי׃ סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה
וְאֶשְׁעָה בְחֻקֶּיךָ תָמִיד׃ סָלִיתָ כָּל־שׁוֹגִים
מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם׃ סִיגִים הִשְׁבַּתָּ
כָּל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ׃ סָמַר
מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי׃ עָשִׂיתִי
מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל־תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי׃ עֲרֹב עַבְדְּךָ
לְטוֹב אַל־יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים׃ עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ
וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ׃ עֲשֵׂה עִם־עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ
וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃ עַבְדְּךָ־אָנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה
עֵדְוֹתֶיךָ׃ עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ׃
עַל־כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז׃ עַל־כֵּן
כָּל־פִּקּוּדֵי כל יִשָּׁרְתִּי כָּל־אֹרַח שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי׃
פְּלָאוֹת עֵדְוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נְצָרָתַם נַפְשִׁי׃
פֵּתַח־דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים׃ פִּי פָעַרְתִּי
וָאֶשְׁאָפָה כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יָאָבְתִּי׃ פְּנֵה־אֵלַי
וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃ פְּעָמַי הָכֵן
בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל־תַּשְׁלֶט בִּי כָּל־אָוֶן׃ פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק
אָדָם וְאֶשְׁמְרָה פִקּוּדֶיךָ׃ פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ
וְלַמְּדֵנִי אֶת־חֻקֶּיךָ׃ פַּלְגֵי־מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל
לֹא־שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ׃ צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר
מִשְׁפָּטֶיךָ׃ צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד׃
צִמַּתַתְנִי קִנְאָתִי כִּי־שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ צָרָי׃ צְרוּפָה

כ׳ נסודו את שירי המעלות מפני כבוד להעלמה בוזמת והרמטון מפני סוד מזמור

Digitized by Google

אִמְרָתֶךָ מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ׃ צָעִיר אָנֹכִי
וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃ צִדְקָתְךָ צֶדֶק
לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת׃ צַר־וּמָצוֹק מְצָאוּנִי
מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשָׁעָי׃ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי
וְאֶחְיֶה׃ קָרָאתִי בְכָל־לֵב עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ
אֶצְרָה׃ קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדֹתֶיךָ׃
קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ קִדְּמוּ
עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ׃ קוֹלִי שְׁמָעָה
כְחַסְדֶּךָ יְיָ כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי׃ קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה
מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ׃ קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל־
מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת׃ קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם
יְסַדְתָּם׃ רְאֵה־עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי־תוֹרָתְךָ לֹא
שָׁכָחְתִּי׃ רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי׃
רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי־חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ׃
רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי׃ רַבִּים
רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי׃ רָאִיתִי
בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ׃
רְאֵה כִּי־פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי׃
רֹאשׁ־דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט
צִדְקֶךָ׃ שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרֶיךָ פָּחַד
לִבִּי׃ שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל
רָב׃ שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וָאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃
שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃ שָׁלוֹם
רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃ שִׂבַּרְתִּי

Digitized by Google

לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי׃ שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד׃ שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל־דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃ תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃ תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתֶךָ הַצִּילֵנִי׃ תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל־מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק׃ תְּהִי־יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי׃ תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשָׁעָי׃ תִּחְיֶה־נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶיךָ יַעְזְרֻנִי׃ תָּעִיתִי כְשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

קכ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בַּצָּרָתָה לִּי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי׃ יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה׃ מַה־יִּתֶּן לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה׃ חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים׃ אוֹיָה־לִּי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־אָהֳלֵי קֵדָר׃ רַבַּת שָׁכְנָה לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם׃ אֲנִי שָׁלוֹם וְכִי־אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה׃

קכא שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים

קכ אל ה' בצרתה לי — מצד זו נאר המלך המסיח להתחיל, נעצור שפוך נפשו גם פה לפני ה' בסודיות והלל על כמה מעלות טובות למד לו עליו; מיום היותו בתוא בטנא הספל והמסוכן קודם גולו לבבל המלוכה. כי תמיד היה מוטף ומולך מלחות ובפרט בימי דוטא דוגד שקדיום, ועד חמס ח), ובליון מחייבי יפס

קכא אשא עיני אל החרים, סד ניון וכל המוריס בסמוך לו, וקדש

ח) ואפשר שחנך המזמור הזה כנגד נעת נדותיו, וחזר לאחזנו עתה בטובות נה' על סטובות חבר בחל עליו ועיכ אמר בצרתם לי קראתי לצערה, ומה קראתי? ה' מלילה נפשי וכו'.

Digitized by Google

מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם
שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר
יִשְׂרָאֵל: יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד
יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה:
יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ:
יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד
עוֹלָם:

קכב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים
לִי בֵּית יְהוָה נֵלֵךְ: עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ
יְרוּשָׁלָ‍ִם: יְרוּשָׁלַ‍ִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ
יַחְדָּו: שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת
לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ: כִּי שָׁמָּה וָשְׁבוּ

עתם מלינים; ממין יבוא עזרי העליכם מנטח? לפ כן! עזרי מעם ה' — ומחדי כן פנים פניו על כעס ויענכם — כאשר עזו מכם ומכרון מחנכם המכנן — ויאמר ה' אשר הוא עזרי אל יתן למוט רגלך וכו' וכו': ומש עוד למידתו עם מזמור

קכב שמחתי באומרים לי — ונפרט ע"פ רב"ל המוזיק נדלא דבר נאם עד ממור, לסתחיל בקול נמוך ומדודה (מזמור ק"כ) ומא"כ ניותר נעוה (מזמור קכ"ב) סהוא סיד מהלה ונרכה: ולעעור ממנו לקול יותר עם ומהלה שמחתי: וכזה ממלא נכל הש"ו ש"המ המלא נכל שלמה ובלשה יחד: ב) ופידוש המזמור כן הוא שמחתי תמיד כשאתרו לי בית ה' נלך ומש נם עתה אשר עומדות היו רגלנו בשעריך ירושלים! ירושלים הבנויה עתה כעיר שיון שחוברה לה יחדיו ע"י המחומות אשר נכה (שמואל ב' ט': וד"ה י"ל ח') ג) ששם נניון עלו ענר נמקום הוא ועתיד נ) שבטי יה — להודות לח' על החסדים הוא עושה עמהם: כי שמה ישבו כתו יושבים כסאות למשפט הסנהדרין — וא"כ שאלו שלום ירושלים — יהי שלום בחילך, וגל תנו

ח) וייתכן סהיו שם מתקום למקום, סוכות ושערי תשועה (שריחוסקי = בתגנון) כאשר יעשו נם היום ניום הזתן כתר מלכות נחתם החלך; להנפח נם תעה תשורה העליה.
ג) נם אשר לפרש כאחוב לה עתה משכן ה' כן ובכתה המלכות יחדיו: וכן ניהל לפרש:
ג) נשם עלו השנטים, כשנוטו נלנון עבר; שנבר עלו שם פעמים ושלש לשידות לה' על ג' התעודות אשר עשה להם בעתק הירפתים ננוחי המלחתים כי שתם יהני כסאות למשפט, תעת הכון דוד נם בפח מלכותו; ובאותן זה חין כחן סוא תוחנה ושענים נאחר המזמור הזנה עד החרית יתי הניח חף כי יהוע סוא — שדרן מלוחת הסיריות, ונם הנדוות נכל התנ"ך סוא להפך זתני הפועלים: וא"כ נעלה העדות, ונלחם הר חיים,

Digitized by Google

כְּסָאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד: שַׁאֲלוּ
שְׁלוֹם יְרוּשָׁלִָם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ: יְהִי־שָׁלוֹם
בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי
אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ:

קכג שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינָי
הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם: הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד
אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן
עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: חָנֵּנוּ יְיָ
חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ
נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים:

קכד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ
יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל: לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם
עָלֵינוּ אָדָם: אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם
בָּנוּ: אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל

לנאי יונים ק׳

ותהי כמכון שילה ונעגון: שלוה בארמנותיך, מדמוני המלונה והמשפט מסד מחד. למען אחי ג״י למען בית ה׳ אלהינו מסד מנחנו מחנניס עתה.— גם כי מהל קללו, נודמי ענין מפולד היה — אבקשה טוב הזה לך ונמ נעדי ונגלי. — ומעתה חזר לדמם סדר הסני ד״ל נ׳ ש״המ ומתחיל במזמור

קכג אליך נשאתי, גם הוא בקול נמוך ומחטינים, בזכותו הנדות מסד עיני עיני, ועל כל יסדמל בכלל וע״כ אמר אליך נשאתי מני נדך, והנה כעיני עבדים עיני כלני אל ה׳ עד שיחננו: כי רב שבענו בוז עד עתה. רבת שבעה לה נפשנו הלהג המלמנים השאננים מדמנותיהם ולעגי מומנו על נלות מרון ה׳, נעוד עתה מקטים על שמניהם, ענית עלניהם לנצח גם. ואל המזמור הלזה יזוכך נוכך טוב

קכד לולי ה׳ שהיה לנו, מסד אמרו דוד על מעשה נלית הפלשתי: כי נודע ניסדמל, שהמסד נא דוד מהנות לה הפלשתי הזה (שמואל ב׳ י״ח ז׳) ילמן הנסיס לניד הבה שאול באלפיו ודוד ברבבותיו: ונודמי שהמלחמה מסיירת מסיים שנודם נפי העם, ושרו מותם לפעמים, ונפרנו אחר המלכת דוד מכל יסדמל, לנצחו ולכנדו: וע״כ רלה המלך המסיד הלזה, להתדחק מעלמו כל כעוך. ולתמו לה׳ לנד, כי הוא נצוד המלחמה ומזו אמרו פה. אחר המד רמז על להג הפלשתים נעת שליטתם על יסדמל נמזמור הקדוש: לולי ה׳

נַפְשֵׁנוּ: אֲזַי עֵבָר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים:
בָּרוּךְ יְיָ שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם: נַפְשֵׁנוּ
כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר
וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ: עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם
וָאָרֶץ:

קכה שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיְיָ כְּהַר־צִיּוֹן
לֹא־יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב: יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב
לָהּ וַיְיָ סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: כִּי
לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרָל הַצַּדִּיקִים
לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָתָה יְדֵיהֶם:
הֵטִיבָה יְיָ לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בִּלְבּוֹתָם:

שהיה לנו נפוחין המלוקות יאמר נא ישראל מעתה ולהבא, לולא ה' שהיה לנו ולא נגורתי כפשר מהתם כבר שמול וכו' בקום עלינו אדם בלית אוי חיים בלענו, כי הוא לא רלה לעורך מערכה לקלקל מערכה, דק מיים רלה לבלענו. כיוצא מחפרשיתי (שמואל ב' י"ח י"ט) בחדות תף הפלשתים וע"כ לאמר אפס בנו. אוי אם הלילה המים וכמ הלדות שטפונו — לך בריך ה' שלא נתננו — כי נפשנו נמלטה מפח בלית הנמשל לפח יוקשים המוזר מהייקשים והלידים לאמר פיכם עוסים תלומה, כ"ל נוטחים על הפח שלכם: אבל הפח הזה נשבר, ואנחנו בלנו נמלטנו, כי עזרנו בשם ה' עש"ו ומה נעשה פה המליצה הזאת לאמר היתה נפי דוד נאמרו המעשה עלמו. ובהכתו לא נן הרפה בלנו (שמואל ב' י"ג מ"ב). וגם לשלם יחוזר נקול יותר כמ שיר המעלות

קכה הבטחים בה'. לאמר לין לריך שום פירוש, כי שיר נעימון והתלבנות הוא ליחזקאל, לסמיוך על יסיעת ה' סינן תמיך עליהם, כמו שכתוב עליהם נעת הסיוע, ופכן עלמי לל כל העם, וקרא לותם עם הבטחים בה'! כהר ציון הזה לאמר לא ימוט ולאמר לעולם ישב שם כאהרון ומכתן ה', לדוגמו: כירושלים ב) לאמר הרים סביב לה כן ה' סביב לעמו מו"ע: כי לא ינוח עוד שבט הרשע על גורל כחלת הלדיקים וזה למען נשכר. כמו למעז לאמר ינוח עניו מחדיו ג) לא ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם: ועתה הטיבה נא ה' לטובים ומסיים נם פה בנדכה כמו לתעלה.

ומה נאה זנידת המזמור הנא אל ענין הסיד הלזה: כי הנה נשורדם

ח) וכ"ל מוסבת עלמה וחתרת עתה, ומתליה דומה לתליות וכבתיל נים יגות. סר"ל כמו שהכתיל הזה על הים כן ניחתי יגות. ונחר בתליות חלה תהיותו עתה בסניגות ניון ויריבנים, ונתעורר מזה לשיר מתעלות חלה.

ג) נס תאמר לפרשי, שה' יעשה זאת למען לא יעבוד לח יקרתו הלדיקים בהלחת הרשעים, ויהלחו נס הם נעולתם ידיהם.

וְהַמַּטִּים עִקְּלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְיָ אֶת־פֹּעֲלֵי
הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל׃

קכו שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְיָ אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן
הָיִינוּ כְּחֹלְמִים׃ אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ
רִנָּה׃ אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם־
אֵלֶּה׃ הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים׃
שׁוּבָה יְיָ אֶת־שְׁבוּתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב׃
הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ׃ הָלוֹךְ יֵלֵךְ ו
וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ־הַזָּרַע בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא
אֲלֻמֹּתָיו׃

שביחנו ק׳

הסידי המעלות פלגם היו הולכים וקדנים לרגם הסר, ולעיל ניון: ועלם נדעיונו הפרלם תכר פרק ה׳ נשוה נהפעלתם הרמטוכם; ולפן כתערנה מז מתחתי, ע״כ נפאן לנו להזכירה עתם נדמז. ולהעתיד לב׳ נמלות נפעם הזאת את תלות לנו ותניקנו: להבניעם נפלוס ונכה על מקום חפלם; ומזאת הסבה מתחיל הסדר הפלישי מפלטם סיד המעלות נמזמור

קכו בשוב ה׳ שיבת ציון ב) נהפעלתם רפזוכם היינו כחולמים המולם והכה תוכל ושוחק ולפקן, ודקה נפקו כי אז ג) תמדנו יכלא שחוק פינו אז תפנינו נלנינו יאמרו בגוים הגדיל ה׳ לעשות עם אלה להבניל לרוכם למקום קדוש וחזק ג) ונפלמת הגדיל ה׳ לעשות עמנו! היינו שמחים תכל, כתערנה שמחתנו — — וכאן עשה ספפק נדול, (פויצ) נגנון הפיל, ויללת כלי־זמר, לזמז על זה — מה שהוח קל למניני המוזיק. לך לחחי כן, ספר כוורו לקול תפלם וקנה ותחחיל נילפם ודעהם: ושתה שובה ה׳ את שבותנו ד) כאפיקים כהולכים נחרולם, בנגב מקום זריעת הפלגים ה) וכהזורעים ברמעה, וברנה יקצורו: ובהלוך ילך ובכא, נשא משך הזרע פן יגולע זרעו ובוא יבוא ברנה נושא אלומותיו. כן תניעגו ה׳ מלכינו נפעם

ח) ורחם נח מחחר כיצד נירון ולח מחר ניצת יכרחו: ועל חלת ניצת פנר כחנתי, כחיבם ר״ל תחיר ניצת כללי: ונפניר פה כר״ל חזקת הפם חכר ילח חניון לפעולת חתם חניון ה׳. כי יחוקפות כחכל כפנינים נחו כתם לחוננ כחנ הוה (ר״ה ח ע״נ)

ט) כחו חז יניר חפם חז יחנר יפוסנ כחפרפים חוחם, חז עלם נדעתם ונחחנתם לעצות כדנר כפהות: וח״כ נגזן ענר פוח.

י) חכר חחר עליו יחיים (חיכה ר׳ י״ג) לח כחתינו מלכי חנן וכו׳ — כי יפוח לי ותויע נפנרי ירפלים.

כ) וחן עיניך על הקרי וכקיע — חכר כנר כחרתי עניר, פפוח תמיד נכוכם מרוחם חכוחם חוחו כחלכן: — וכוח כחלו לפם כחפוכר כחלכי הפגם לזרוז נו חת פנוחנו הזחת — חך נדרוש קדנו רפם כחחת לזמז נפ על ניצת יכרחל כלו חלכן פניפ; וכחכיר כנר כערתי על הכוכם כחכוסלת הזחת כחזכוני חפק.

ם) ונפ הכ״פ הזחת מוכנת עתם וחחכת עתה: וחין כחן טוני ועכן להללת הזיכוי: דק חפלם וחחנם לפזלים נפלוס דרפם: ועל כן, חין מקום לקיפות כחפרפס De Wette

Digitized by Google

קכז שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם־יְיָ | לֹא־
יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם־יְיָ לֹא־
יִשְׁמָר־עִיר שָׁוְא | שָׁקַד שׁוֹמֵר: שָׁוְא לָכֶם
מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם
הָעֲצַבִּים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא: הִנֵּה נַחֲלַת
יְיָ בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן: כְּחִצִּים בְּיַד־גִּבּוֹר
כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים: אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא
אֶת־אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא־יֵבֹשׁוּ כִּי־יְדַבְּרוּ אֶת־
אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר:

קכח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְיָ הַהֹלֵךְ
בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב
לָךְ: אֶשְׁתְּךָ | כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ
בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה
כִי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְהוָה: יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן

סוגת בצלום על המקום אבר הכיוותי לך אחר אבר צביעו בציצ הדאסוגם. ובדגרו כן, קרב עוד לעיר דוך ועוך מעט ויכנם בתוכה וע"כ יפה תנר על המזמור הלזה סיך המעלות ל).

קכז אם ה' לא יבנה בית וגו' ולזיעו לומר, על נצעה על חזקת העיר ומגדליה כי אם ה' לא יבנה בית, שוא עמלו בוניו בו, ואם ה' לא ישמר עיר, שוא, שקד שומר! שוא וכו' גלא תועלת בתילתכם. כי אם ה' לא יזמור לך תועיל בתילתכם, ואם הוא שומרה, על מה בתילה אחרת? כי כן בעתו: כמו כן דגרת בעתו דגדת: כן בעתו יתן לידידו הנועה גו שנא וכדרך בזלוס אבצבם ואיתן — ולמופת על זה אמר כן הנה נחלת ה' פרי הבטן כי בודאי לא תועיל זה אוס יביעם וחבילות מבני אלדם וכו' וכו' ובפידוס המבאר ז"ל. ולבי שבמזמור הזה אבצא תלוך את אלים אבר לו בנים בדגם, ובני בעורים. הבר אלין אב"א הבא, לנחם ולשמח בם את העקר והעקרה אסולכים עבידי' ויאמר.

קכח אשרי ירא ה', בכנך אבר אבר אמר למעלה, לאמר אל תעבנו, ואל תאמרו אכח אלי עך יבא וכו' כי אשרי כל ירא ה' ואליו יטוע כי עוך יבוא בציבו: וממציל בשותיהן לבאן בטוע בציע, אבר לא יעשם אבי

ח) ומתם שבאתר בתחלת המזמור ל"ל מה אבר נולד זאן מה אחר מתעסק אלנם, אין פתיחם לפרישו זה; כי בתחלה אחזיר דוך על אחנוך אלנם, ואח"כ יעד אמזמור בשלמה בנו, לאיות לו לזכרון. בעת בעתו את ציח אבחירה, לבטוח בם' ולאבשלין עניו יהבו, ואל יבעת על אבילותו, ועל דגני בניו בו.

Digitized by Google

וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָ‍ִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה־
בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

קכט שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרָי
יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל: רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרָי גַּם
לֹא־יָכְלוּ לִי: עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ
לְמַעֲנוֹתָם: יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים:
יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן: יִהְיוּ כַּחֲצִיר
גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ: שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ
קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר: וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים
בִּרְכַּת־יְהוָה אֲלֵיכֶם בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם־יְהוָה:

קל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ
יְהוָה: אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ
קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־
יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן
תִּוָּרֵא: קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ

למנצחם ק'

מך טיולים זמוסס למנו לחון דרך חוד לחך (וכפי' פרד"ק ז"ל. כן תנכה פוך אשחך: ובניך יהיו כשתילי זיתים המתרים ומולילים זרע רע: וגם כשלמה חלוקה לחלק מב' ש"המ וחוזר ומתחיל פקול במוך כאשר נא לשערי ניון.

קכט רבת צררוני מנעורי, יאמר נא ישראל גם בשלומם, ולא יכאמו על התלאות אשר עברו עליהם עך עתם רבת צררוני מנעורי, כפל הדבוד להחזיק העניך, ולהלהיב נפשותם להגל לה' על דוש הצלחתם אשר הם עם עתם, גם והוא כתו גם לחכם הדגתי שהוא כתו חך. לא יכלו לי: על נבי וכו' אגל ה' צדיק קצץ: ומעתה יבשו — יהיו — ולא אמרו העוברים על הדשעים המלה אשר המשיל לקוללים ברכת ה' אליכם: וברכנו אתכם בשם ה': כאשר יאמר לכם כי לפ"ך נאותו הדגש, ונלי שהייתם עתו כהנגיש ובעט אשר יבנו בשער נגד הפתים אשר אתרו ברכת ה' עליכם; ברכנו אתכם בשם ה'. ונעודו בשער ובניתם הכך אמר על אותו ענין עצמו מזמור הצפ, למען קודות את עמו אין ואמס יהלס ה' אותם. וזכו

קל מתעמקים קראתיך ה', לבשעך ואס היתה קריאתי ה' שמעה בקולי; וכו' וכו' והוא ענני כאשר עיניכם דומות כי קויתי אל ה' וע"כ יחל ישראל אל ה' ככל עת נזה ולוקה כי עם ה' החסד, והרבה עמו הפדות, והוא אשר

הוֹחַלְתִּי: נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־יְהוָה הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת: וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנֹתָיו:

קלא שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוָה לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־רָמוּ עֵינָי וְלֹא־הִלַּכְתִּי | בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי: אִם־לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

קלב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר־יְהוָה לְדָוִד אֵת כָּל־עֻנּוֹתוֹ: אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב: אִם־אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם־אֶעֱלֶה עַל־עֶרֶשׂ יְצוּעָי: אִם־אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה: עַד־אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב: הִנֵּה שְׁמַעֲנוּהָ בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי־יָעַר: נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו: קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ

לו הפלגות יפדה את ישראל גם מכל עוונותיו, ומה נעמא שנוי המליצה בזולת בתוך כדי דבור ומתמעטות הפלגות בכל שלב המקומות, כי עתה היו חפצים, ולא היו לריכים פדיה מהויים מכחו. ולמען לא יתמיהו ישראל שהוא מתנשא עליהם, לו שבח להזכיר עוונותיהם בעת שמחה בזולת, הזהיר עלמו מליהם, וחנך למזמור הלזה את

קלא ה' לא גבה לבי, בכל החפלגים מלד עשית לי. ולא הלכתי על זה בגדלות לך עודני מלחך כנמול עלי אמו — וכלמדנו: כי לחת נוחי מנגן — וכו' — וע"כ יחל ישראל אל ה' מעו"ע: כי זועת עכויס ישמע ה', בגל דוד ויזיר.

קלב והנה, כלשר גם לל התקוס לשר שכין לגדון ה', התחיל המזמור הנה', והוא תחלת לניכי הלחדונה מנ' ג' ש"ה על הלופן לשר לחדתי זכור ה' לדוד וגם כי עיקר הענין היה בשר המוליה לין זה התגדות לדנרי,

יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד
עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: נִשְׁבַּע יְהוָה
לְדָוִד אֱמֶת לֹא־יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנְךָ
אָשִׁית לְכִסֵּא־לָךְ: אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ וּבְרִיתִי
וְעֵדֻתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם־בְּנֵיהֶם עֲדֵי־עַד יֵשְׁבוּ
לְכִסֵּא־לָךְ: כִּי־בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּה לְמוֹשָׁב
לוֹ: זֹאת־מְנוּחָתִי עֲדֵי־עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּתִיהָ:
צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם:
וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ:
שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי:
אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ:

קלג שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה־טּוֹב
וּמַה־נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם־יָחַד: כַּשֶּׁמֶן

מצינו ניסי כל סיוע כזה עתה נעת בסכנת המלחמה בגיון; ובפרט לפי מה שאמרו חז"ל, שכנגד כל ושדי עם שמואל הנביא על מקום הע"מקח — מה שמינו לחוק מן הקדישין — וידע שכוח סס, לפ כי ענין לא קנס מותו מתרומה המלך ל) ופירוש המזמור כלו על ענינו: רק הפסוק י"ל ו"ל תפסר שכוסיף נסיף ימיו, לחדי תפר כנר שמע מנתן הנביא את כל זה (שמואל ב' ז') ולפי שנתכלם ינוק ג'מק מתכלם ענו; גם לימינו רחוק שמואל הנשיחו כן, ונזרחו עליו כדמתה מפני מדוגו: ויפצ עמו נבואת. — כי לפי הנראה יצב עמו סס ליום ימים, לו תפצר עוד יותר; ונזלקי הוריעו ויכוכו סס דנים רגיס למען המזיקו בס, ונקנדרו תפר דנר עליו, סס יסמוך את נזיתו; ונהיותו מלא שמחה וגיל כי ס' הציל עד הלום, נזלוס עס כל ישראל, לפי פנע ומסון נדרך ודרים קולו ומתר שיר המעלות

קלג הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים, כל שנעי ישראל גם יחד, כי כלס היו סס נאנודה אחת ומחוים שלמה ג) כשמן הטוב שמן המשחה היורד מן הראש המשוחו לתך הפנים, ומתפשט מניס: ובזקן אהרן היורד

ל) ואין לתחוה על שתתר הוא עלמו "זכור ס' לדוד, וכן להלתה" בעניני דוד עבדך; כי כן היה נרכה של תורה: כי גם שמואל (ה' י"ג-י"ל) גס קללת ע' י"ו-י"ל ח'-ט') גם יחזקאל (י"ל כ"ל) וגם דוד עלמו תתר כן (ד"ה ה' י"ו-י"ח) עוד זלת תעתי, וגם כי לא ידעתי לנכס חיובי תעיר לתון הקודמת עלינו ותיום: שכבל הנודה תנ' ב' ס"ם נתלת תזמור ה' תצל אחד לנד תנר כאנ זו לדוד חוץ מתהלה תנר נתתר נאחד מהם לנלתה! היכיתה זה קלת רתים לדעתי?

ב) ובכן כאתן מוזכת עלתה ותחנת כתיבת ותתי זכרו אתן המזחה, זוכר לת תארן תנר סיס הנתטון תנר נתפש גו:

הַטּוֹב ׀ עַל־הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל־הַזָּקָן זְקַן־אַהֲרֹן
שֶׁיֹּרֵד עַל־פִּי מִדּוֹתָיו: כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד
עַל־הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם ׀ צִוָּה יְהוָה אֶת־הַבְּרָכָה
חַיִּים עַד־הָעוֹלָם:

קלד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה ׀ בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה
כָּל־עַבְדֵי יְהוָה הָעֹמְדִים בְּבֵית־יְהוָה בַּלֵּילוֹת:
שְׂאוּ־יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת־יְהוָה: יְבָרֶכְךָ
יְהוָה מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

ליום השבת

קלה הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ
עַבְדֵי יְהוָה: שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת
בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ
לְשְׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר־לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל
לְסְגֻלָּתוֹ: כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה וַאדֹנֵינוּ
מִכָּל־אֱלֹהִים: כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה ׀ עָשָׂה
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת: מַעֲלֶה
נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה

המקדד מדותיו: וכטל חרמון המפיל עם הררי ציון: כן תועלת הלמוד ומצוה: כי שם צוה ה' את הברכה ג) ואת החיים ע"ע: ומה נאה ולאו אלו למידת המזמור

קלד הנה, ר"ל עתה כי תמו כל מחלקות המניכם, וגם הלמוד נגלוס על מכונו, ולתם ג"י נפתחה ונילה עתה ברכו את ה' כל עברי ה': ולתם כהנים, העומדים בבית ה' בלילות. לתתם קדימת לגדי הקדנות, ולזמור מזמרת הלמוד: שאו ידיכם קודש, וברכו גם אתם את ה': ומיד פנה פניו אחר אל הכהנים ואומר יברכך ה' מציון עש"ו אע למען סייע נעבדכם: או לפנר הכהנים עצומו: ולפ"ב נלי שהייה התחילו הכהנים לזמר מזמור

קלה הללויה, לשניע נתחלה תהלות ס' נפרישת העולם, ולפ"ב נגנים

ג) גם לפנר לזמר נתלת גם מוסף על שבע תחיים חנר נתלת המזמור; ור"ל גם נפתחנם ולתוך תמלת הנרכה והחיים האעיתים ע"ע.

מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם
מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה: שָׁלַח ו אֹתוֹת וּמוֹפְתִים
בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו: שֶׁהִכָּה
גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן ו
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל
מַמְלְכוֹת כְּנָעַן: וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה
לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְהוָה זִכְרְךָ
לְדֹר־וָדֹר: כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו
יִתְנֶחָם: עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי
אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא
יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין־יֶשׁ־
רוּחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־
בֹּטֵחַ בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה בֵּית
אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה: בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־
יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה: בָּרוּךְ יְהוָה ו
מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָם הַלְלוּיָהּ:

קלו הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

מצר עשה לעמו ג"י, ועל כלם כי הפרידם מעובדי אלילים, עלינו מנסף חסר. וכאשר תמו, שהרו כלם מתקללות.

קלו הודו לה' כי טוב, וכו' עד סופו וכן נאמר בפירוש (ד"ה א' ט"ז ל"ד) בענין הסעלתם תורת:

ועל המזמור הנה מי יומר עם הבן עזרא ז"ל בהקדמתו לס' תהלים, שגם הוא נאמר מדוד נד"ס כשאר המזמורים הנאמרים על הענין ובפעת חז"ל: אמנם. על דעת הפשטנים המתחילים משה, ועל המזמור הלזה בפרט מוסדות סנהדריסם כוכו'. בזהרם: אין דרך ד"ק לפרש הדברים כל כך בשאר הס מפורשים ורשומים בתורת משה, וע"כ נזדו אומר, שכל הספר נעשה מתחילים, ובאשר הזכירו בתחילת הנהלת הרחוקים, אמיר הנני ואומר, אם גם בהנידם כן הוא, אין להניח דעת על הכלל כלו; כי כלל מוכח הוא — ובאשר הזכירתיו — שאין כלל תחת הפרט, שאין זו פרט, היוצא מנדר הכלל כלו;

Digitized by Google

הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם

וע"כ נם מה טוב, שמזמור הזה נוסף ואולי פה מעזרא הסופר, אין לקחת ממנו מופת על המזמורים אחרים כי עד אחר לא יוקם לכל דבר. ובפרט מקום שאין עדותו מכון ומחקר בכללותו; כי לא מצאתי גו סוס פרט מפורש, כ"ש סיפאל ילכו נגלות נגל, וגם מדוע יתן ידו לעודר חומת ירושלים; — כי תלית הכתובות על עלמים נתוכח, ומיתון הכתובים הלוים לשורר שירי ניחן מאוים, ודאי לא יקרא פרטות, מאחזי מדע בעיני מלילות השירות. — ואיזה פרטות הוא זה? סיפאל בעיניהו, אם דוד גדול קדמו חזק, אם שלמה שתים עשרה נאמרו, ולים תיך כתיב, ועבו לאזור ועבו עבר, וגם הוא עדי מנך.

אולם, נניח זה גו פרטות יותר, ושעזרא חנדו וסדרו פה, אין זה אות כי שלח יד נאחריו; כי הסנה אשר הציצו לכוסוף את המזמור הזה — אם הוסיפו — היא לפ"ד, כי כאשר נא הוא ועוד דיבו ק"כ הזקנים הכתובים ע"ה לקנוע מספר הספרים, אשר בזה ספרי קדש יקדמו ל) ובא לידם נם ספר התהלים הלזה, כאשר הוא לפניהו; ולכ לתן זכר אם בם לנמולי ה'

ל) נתעו יצ"ל ויכוונו אל שאר התכתבים והתגלות אשר נתגלו ויתוסם בסם ניר יחידי סגולה: או אשר יתגלגל עוד; וע"כ לא היה עוד יכולת ורשות ניד אים, יכיח אי סיכים, להוסיף או לגרוע ממנו; ותזו הטעם, שלא הציגו החזמורים את מזכיהם לנתני הקודש.

חַסְדּוֹ׃ וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְנָתַן
אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ נַחֲלָה
לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ
זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃

קלז עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ
בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן׃ עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ
כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃ כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־
שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן׃
אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃
אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלִָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃ תִּדְבַּק
לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא אַעֲלֶה

מצד גמל עליהם בתוכת בית המקדש, ועל"כ בצוותם לסוף כל המזמורים המלה מצד סד דוד בתוכת המוסכל, ובלמה בתוכת הבית מצד בכך; סדוס גם סם בתוכת הבית המקדש: ובצוותם למלינות שבשפלנו זכר לנו, ויפרקנו מצרינו, בצוותם לנם, למכנים בין הדבקים המלה, ל"ל בין מזמור קל"ו — וקל"ח את המזמור הלזה מצד סדו לפ"ך כתובו ובמצד הוא לפנינו בעת החתוך הסוף לפ) ומח"כ הניחו סם לזכר עולם וע"ז אמר.

קלז על נהרות בבל שם ישבנו, לבעבר גם בבינו — תלינו — שאלונו הכל לבעבר וימרו לנו שירו לנו משיר ציון, ובצד איך נשיר? לך עתה

ח) כי כן נתתר (עזרת ב' י"ח י"ג) להלל את ה' על ידי דוד תלך ישראל: ויענו בהלל והוא הלללו המוכר והודות לה' כי לעולם חסדו וסם הסדוו הנזכרים פה, ותח"כ נתתר ובניס תהכהנים — נוכים בקול גדול· ועז חזר עזרת את מזמור קל"ו — סם תבנו הוא — וכך תוהו לנתם את הנוכים: ותתבוו הוזם גם הוא את ה' בכל לבו ותתר מזמור קל"ח הכ"ל. — וכן מצתא גם מנתתים (י"ב מ"ם מ"ו) בצעת התנוך הסוא סדו כל המזמורים המלה; כי גם סם נתתר כתלות דוד שלמה בנו — ושיר תהלה והודות והנם שיר הוא לבוא המעלות: תהלה להללויה והודות להודות לה' כי לעולם חסדו.

Digitized by Google

אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃ זְכֹר יְהוָה
לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָ͏ִם הָאֹמְרִים עָרוּ
עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃ בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה
אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃
אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עוֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע׃

קלח לְדָוִד אוֹדְךָ בְכָל־לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים
אֲזַמְּרֶךָּ׃ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ
וְאוֹדֶה אֶת־שְׁמֶךָ עַל־חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ כִּי־
הִגְדַּלְתָּ עַל־כָּל־שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ׃ בְּיוֹם
קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִיבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז׃ יוֹדוּךָ
יְהוָה כָּל־מַלְכֵי־אֶרֶץ כִּי־שָׁמְעוּ אִמְרֵי פִיךָ׃
וְיָשִׁירוּ בִּדַרְכֵי יְהוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְהוָה׃
כִּי־רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבוֹהַּ מִמֶּרְחָק
יְיֵדָע׃ אִם אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף
אֹיְבַי תִּשְׁלַח יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃ יְהוָה
יִגְמֹר בַּעֲדִי יְהוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ
אַל־תֶּרֶף׃

זכור ה׳ לאדום האומרים ביום החרבן (ע) ערו ערו עד היסוד בה, לבת בבל השדודה עצמ (ביתי עזרא) ואשרי שישלם לך פרוס את גמולך שגמלת לנו׃ וכו׳ — ולפי דעתי לפרוי לפרוי כלומר לפי המצוה הלזה, לפרי גם הוא לפי מזמור

קלח אודך בכל לבי. אשר אמר דוד לפי הנראה מיד לאחר שלמו לזמר את ההודו. בקבצו פעם אחרת לנגן לפני המקום אשר העמיד שם את הארון: כאיש המנוסה רבות מלחמות לפעור ממנו: וע״כ לא הולרך לנקוד שם. למי הוא מודה; ותפ שאמר נגד אלהים אזמרך ר״ל נגד גדולי ישראל וסופטיו (ביתי עזרא. מ״ג חלק ה׳ פרק ג׳. וידוע הוא, שם אלהים הוא גם מושתף, גם ומלאכים, לסופטים ומנהיגי מדינות) גם סוף נעוכרינו ביום חדנו.

ח) ותלת התחומים הזה ניתנו בתקים שנה; וכן נראה מירמיה (תיכה ד׳ כ״ח) שחדום

קלט לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְהוָה חְקַרְתַּנִי
וַתֵּדָע: אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה לְרֵעִי
מֵרָחוֹק: אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ וְכָל־דְּרָכַי
הִסְכַּנְתָּה: כִּי אֵין מִלָּה בִלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ
כֻּלָּהּ: אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה:
פְּלִאָיָה דַּעַת מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא־אוּכַל־לָהּ:
אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח: אִם־
אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וַאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ:
אֶשָּׂא כַנְפֵי־שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם: גַּם־
שָׁם יָדְךָ תַּנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ: וָאֹמַר אַךְ־
חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי: גַּם־חֹשֶׁךְ
לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁיכָה
כָּאוֹרָהּ: כִּי־אַתָּה קָנִיתָ כִלְיוֹתָי תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן
אִמִּי: אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים
מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד: לֹא־נִכְחַד עָצְמִי
מִמֶּךָּ אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת
אָרֶץ: גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל־סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ
יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם: וְלִי מַה־יָּקְרוּ רֵעֶיךָ
אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם: אֶסְפְּרֵם מִחוֹל יִרְבּוּן
הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ: אִם־תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ רָשָׁע
וַאֲנָשֵׁי דָמִים סוּרוּ מֶנִּי: אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ לְמִזְמָה

פליאה ק׳

חסרך לעולם וע״כ מעשי ירין פתצמן ואסובל אל תרף ואוצ יצל דוד ויהי
נעם מצד מתר מ״ר לאחר הקדת פתצמן: ומה נעים זיווג זמומור הזה עם

קלט ה׳ חקרתני ותדע, אמנם איך מלא מוסד הסבל, נתתו לא לנו
לחקור על מצות בתרם ומוייתו שנמוצה, לפעמ לא יגבה לנו על גמולתו

Digitized by Google

נָשׂוֹא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ׃ הֲלוֹא־מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה ו
אֶשְׂנָא וּבִתְקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט׃ תַּכְלִית שִׂנְאָה
שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי׃ חָקְרֵנִי אֵל וְדַע
לְבָבִי בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי׃ וּרְאֵה אִם־דֶּרֶךְ
עוֹצֶב בִּי וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם׃

קמ לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ חַלְּצֵנִי יְהוָה
מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְּרֵנִי׃ אֲשֶׁר
חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל־יוֹם יָגוּרוּ מִלְחָמוֹת׃
שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ־נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת
שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה׃ שָׁמְרֵנִי יְהוָה ו מִידֵי רָשָׁע מֵאִישׁ
חֲמָסִים תִּנְצְּרֵנִי אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לִדְחוֹת פְּעָמָי׃
טָמְנוּ־גֵאִים ופַח לִי וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת לְיַד־
מַעְגָּל מוֹקְשִׁים שָׁתוּ־לִי סֶלָה׃ אָמַרְתִּי לַיהוָה
אֵלִי אָתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה קוֹל תַּחֲנוּנָי׃ יְהוָה
אֲדֹנָי עֹז יְשׁוּעָתִי סַכּוֹתָה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק׃
אַל־תִּתֵּן יְהוָה מַאֲוֵי רָשָׁע זְמָמוֹ אַל־תָּפֵק
יָרוּמוּ סֶלָה׃ רֹאשׁ מְסִבָּי עְמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסֻּמוֹ׃
יָמִיטוּ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים בָּאֵשׁ־יַפִּילֵם בְּמַהֲמֹרוֹת
בַּל־יָקוּמוּ׃ אִישׁ לָשׁוֹן בַּל־יִכּוֹן בָּאָרֶץ אִישׁ־
חָמָס רָע יְצוּדֶנּוּ לְמַדְחֵפוֹת׃ יָדַעְתִּי כִּי־יַעֲשֶׂה

יכסימון ק׳ ימוטו ק׳

קמא חלצני ה׳ מאדם רע, מאחר שאתי מסכמין — והעתם שמרני מידי רשע — פס היה דעתו על דוגמא, לחיתופל או יואב לי תפצד

Digitized by Google

יְהוָה דִּין עֲנִי מִשְׁפָּט אֶבְיוֹנִים: אַךְ צַדִּיקִים
יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת־פָּנֶיךָ:

קכא מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה קָרָאתִיךָ חוּשָׁה לִי
הַאֲזִינָה קוֹלִי בְּקָרְאִי־לָךְ: תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי
קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת־עָרֶב:
שִׁיתָה יְהוָה שָׁמְרָה לְפִי נְצֹרָה עַל־דַּל שְׂפָתָי:
אַל־תַּט לִבִּי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת
בְּרֶשַׁע אֶת־אִישִׁים פֹּעֲלֵי אָוֶן וּבַל־אֶלְחַם
בְּמַנְעַמֵּיהֶם: יֶהֱלְמֵנִי צַדִּיק וְ חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי
שֶׁמֶן רֹאשׁ אַל־יָנִי רֹאשִׁי כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי
בָּרָעוֹתֵיהֶם: נִשְׁמְטוּ בִידֵי־סֶלַע שְׁפָטֵיהֶם
וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי נָעֲמוּ: כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ
בָּאָרֶץ נִפְוְרוּ עַצְמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל: כִּי אֵלֶיךָ
יֱהוִה אֲדֹנָי עֵינָי בְּכָה חָסִיתִי אַל־תְּעַר נַפְשִׁי:
שָׁמְרֵנִי מִידֵי־פַח יָקְשׁוּ לִי וּמוֹקְשׁוֹת פֹּעֲלֵי אָוֶן:
יִפְּלוּ בְּמַכְמֹרָיו רְשָׁעִים יַחַד אָנֹכִי עַד־אֶעֱבוֹר:

קכב מַשְׂכִּיל לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַּמְּעָרָה תְּפִלָּה:
קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן:
אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד:

ידעתי ק׳

לנגד. אך לפ״ל לפנים על אחר מקום ואח״כ נס על אחר ממקומו וכאשר רמזתי על זה גם בשירים אחרים; ועל הדרך הזה הוא גם ·

קכא ה קראתיך חושה לי. ועל מה ולמה בחר לתלך להעמיד המזמורים האלה אחרונים כנגד פיוטי נאבדתי הרעותיך, ולזה נפרט נדלה שאת נעת לסד היה דוד מוטף ומילה מלוהרי נפשו, ולפסד זמן מועט קודם מעשה הכניסה, וע״כ סמכו פה על מזמור

קכב משכיל לדוד בהיותו במערה. לסד כנד פיוטיו למעלה במזמור

בְּחִתְעַטֵּף ׀ עָלַי ׀ רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי
בְּאֹרַח־זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַח לִי: הַבֵּט יָמִין ׀
וּרְאֵה וְאֵין־לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי אֵין דּוֹרֵשׁ
לְנַפְשִׁי: זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה אָמַרְתִּי אַתָּה
מַחְסִי חֶלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים: הַקְשִׁיבָה ׀ אֶל־
רִנָּתִי כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי מֵרֹדְפַי כִּי אָמְצוּ
מִמֶּנִּי: הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר ׀ נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת אֶת־
שְׁמֶךָ בִּי יַכְתִּירוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי:

קכג מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה ׀ שְׁמַע תְּפִלָּתִי
הַאֲזִינָה אֶל־תַּחֲנוּנָי בֶּאֱמֻנָתְךָ עֲנֵנִי בְּצִדְקָתֶךָ:
וְאַל־תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי לֹא־יִצְדַּק
לְפָנֶיךָ כָּל־חָי: כִּי רָדַף אוֹיֵב ׀ נַפְשִׁי דִּכָּא
לָאָרֶץ חַיָּתִי הוֹשִׁיבַנִי בְּמַחֲשַׁכִּים כְּמֵתֵי עוֹלָם:
וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי בְּתוֹכִי יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי:
זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם הָגִיתִי בְכָל־פָּעָלֶךָ
בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אֲשׂוֹחֵחַ: פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ
נַפְשִׁי ׀ כְּאֶרֶץ־עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה: מַהֵר עֲנֵנִי ׀
יְהוָה כָּלְתָה רוּחִי אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי
וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר: הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר ׀

כ"ג, ותמתי שכוח נעשה: כשמעתי תסר כדת שם את כנף מעיל שחול, לך טעם סכליחה. וכאשר שים עוד בשכנה גדולה, וע"כ קדמו תפלה; ומפני זה חנך תליו את

קכג ה' שמע תפלתי, תסר אתר על קסר שדוניה. וזהו כי רדף — דכא — לשעבר זכרתי ימים מקדם תסר סייתי שם גדולות בדולות הניתי בכל פעליך ומעשי שתה עשית עתדי תמיד תסר ואתת וע"כ כיהר ענני שם עתם כי כלתה רוחי משמולי שם הצילני מאויבי — ולמדני לעשות רצונך — לכיון שבך תחייני משמולי ובצדקתך תוציא מצרת קסר יופא נפשי ובחסדך

Digitized by Google

חַסְדְּךָ כִּי־בְךָ בָטָחְתִּי הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ־זוּ אֵלֵךְ
כִּי־אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי נַפְשִׁי: הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי ׀ יְהוָה
אֵלֶיךָ כִסִּיתִי: לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ כִּי־אַתָּה
אֱלוֹהָי רוּחֲךָ טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר:
לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה תְּחַיֵּנִי בְּצִדְקָתְךָ ׀ תּוֹצִיא
מִצָּרָה נַפְשִׁי: וּבְחַסְדְּךָ תַּצְמִית אוֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ
כָּל־צוֹרְרֵי נַפְשִׁי כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ:

קמד לְדָוִד ׀ בָּרוּךְ יְהוָה ׀ צוּרִי הַמְלַמֵּד יָדַי
לַקְרָב אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה: חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי
מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי־לִי מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי הָרוֵד
עַמִּי תַּחְתָּי: יְהוָה מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן־אֱנוֹשׁ
וַתְּחַשְּׁבֵהוּ: אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר:
יְהוָה הַט־שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ:
בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם:
שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים
מִיַּד בְּנֵי נֵכָר: אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם
יְמִין שֶׁקֶר: אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה־לָּךְ
בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה־לָּךְ: הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה־
לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה:
פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי־נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־

הצמית איבי — כי אני עבדך סיודע שכל גדולתו וגיבו ממך ומיד נתנו לו; ויזכו בחנוך לציר

קמד לדוד ברוך, מפר מין לנדין נאור כי ציר שנח נדור ומציקק ציר נלסיכו, וק סעות מוזן הקיצם. על המל נות הסדי וביצורתי, משנבי ומפלטי לי. ביצני — הרודד עמי ההתי מפר סיו כלם עלמיות לדוך, וכן פצני והצילני מימים רבים, וכנות כיוצא בהן, ומין לספק כי ממני הוא, ומהמלינות בתחנומות נדמה שעשהו נסיוק ימיו נאמר ביה שעס נדוס כהנלחם,

Digitized by Google

שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר: אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים
מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם בְּנוֹתֵינוּ כְּזָוִיֹת מְחֻטָּבוֹת
תַּבְנִית הֵיכָל: מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן
אֶל־זַן צֹאנֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ:
אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין
צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ
וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל
מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ
וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ
יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ
יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ
אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל
כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ
יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ

צאננו ק' יתיר ו' יתיר ו'

ומס שלמה פנני והנילני לפ על מויני ישראל דק על המונדיס נו למה, וע"כ בני נכר יקנל מומס: ומחניו ילמוני לנוע מסלנו מן

קמה תהלה לדוד והלאמ, למד היא סיד נמנג ומדומס על סדר פ"נ למד נו המחלת המ־לקה המחדונם מלאמ בל טוב סידיי העופר על רעיוני מים ידע מלכיס ונד לנג כדוך למד מעודו לפ סם נאים מנעיהו, ומחסכו נון למס: דק ס' שנדו, ויוסד נענני הרומים מסנגנו: וע"כ קנל לכל ילוד מסדי מעלם היוסנים דמנינם נמלאכי ס', עד זוחלי עפר התחהוניס נמלחמת נעלי החיים, לתן כנוד ליונלם, וסנח למקיימם; ועל כן למס ילוס להללו

יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד
הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃ סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־
הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ
יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק
יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב
יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת׃
רָצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת
כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר־פִּי
וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃ אֲהַלְלָה
יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ אַל־תִּבְטְחוּ
בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה׃ תֵּצֵא
רוּחוֹ יָשָׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ

בכל מקום; ובכל זמן יזצחובו עם כלי זמר כג, ומיניס ממיניס שוניס ושוס דגר בכל נשמע, כל הנשמה תהלל יה כי זס סוף ותכלית כל המדס ובס כי ההללו מיוס לניניס פיוס, כי כל מי לבב יבין כמוך הדך מלילותיסס, ותפלתס נדולת השקפותיסס, לפ שמנע מלהעיד הקולה על יפי כלמדתס וחין ערך הדברתס נזס לחר זס: כי תכלה לדוד כוס שיר שנה משוצה ומפולה עדי עד נפי כל המתפללים, הדלוי לעמוד על מפרס שער היולף מנית תפלות דוד, נוכח לפרי תמימי דרך העומד פתס השער פתר יצוף גו ב) ומסיים נפסוק תהלת ה' ידבר פי, ויברך כל בשר שם קדשו לפר ועליו יהותו כחזוקי כסף מזמור

קמו הללי נפשי, פתר גו תדגן לזגוו לקוח ס' פתר עשה תמיך עס

ב) כי סס מזגר עס הנכתב לגוף גירסת ה' לחיות תחיבר נחגן; ופס יזגר עס שחים פתר כגר כגר תלת בת יזו לכגן מחבגם; ולעגוד מיכגת הכוחמות וכ"כ יפה מחוך לזיזתו לסוף המזמור סקדוש — מזברי בעס סס' מלכיו.

עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ
עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו: עֹשֶׂה | שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־
הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם:
עֹשֶׂה מִשְׁפָּט | לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהוָה | פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה
זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב צַדִּיקִים: יְהוָה | שֹׁמֵר
אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים
יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהוָה | לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר
וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים
נָאוָה תְהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַ͏ִם יְהוָה נִדְחֵי
יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ
לְעַצְּבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם
שֵׁמוֹת יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ
אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל
רְשָׁעִים עָדֵי־אָרֶץ: עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ
לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם | בְּעָבִים
הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר:
נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ:
לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ

דרי מעט, ומזרז את עצמו להללו בכל עת כי רק מעט נשאר להחזות ולא לנו אדם יודע מתי לו תשועה: ומזמור

קמז הללויה כי טוב, מעודד את מחיו להלל את ה' על כל הטובות שעשה עמם לכם, כי בנה את ירושלים, וכשפיל את הרשעים עדי ארץ, גם עתה נתן לכם לשובע וחקים ומשפטים טובים ויצרים הוגיעם להודות

יִרְצֶה: רוֹצֵה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים
לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַם אֶת־יְהוָה הַלְלִי
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ
בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם־גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים
יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה
יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר
יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְּפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי
יַעֲמֹד: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ־
מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו
לְיִשְׂרָאֵל: לֹא־עָשָׂה כֵן ו לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים
בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ:

קמח הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם
הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָּל־מַלְאָכָיו
הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָיו: הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ
הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם
וְהַמַּיִם אֲשֶׁר ו מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם
יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד
לְעוֹלָם חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת־יְהוָה
מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד
שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ: הֶהָרִים

לכם שנות חיים: ונדעיזו כלכם משלמנת מלכת ה' עולם מעלם מעלם ומעזרד נמזמוד

קמח הללו את ה' מן השמים. גם מת משרתי עליון לעשות כמוהו נמרום; ונמדבנם מפולדת מלוד יוזך משתי הדומים מלנם. צשלני הסולם. השוגב גין יניתי הדקיע לשמים וגעשות ומכן לנשני מלני סלעניו; ומשם

וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־
בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־
לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים
וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים: יְהַלְלוּ־אֶת־
שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ
וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

קמט הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ
בִּקְהַל חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי־
צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף
וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר
עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעֲלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ
עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב
פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת
בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִים וְנִכְבְּדֵיהֶם
בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם ׀ מִשְׁפָּט כָּתוּב
הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

יחתר על החיות הטהורות ויוכל מעט מעט מהבהמות עד כמו שלמדנו; ועם כפור בזה יפרוש כמו דוחו ויעף על מלכי ארץ וכל לאומים, ומשפטים כתובים ושופטי ארץ יהיו דומין לחיות הטהורות על הבהמות וגם נתולות הזקנים עם הנערים, וכלם יהללו על פיהו את שם ה' אשר הודו על השמים וידם קרן לעמו ותהלה לכל חסידיו; ובשבילנו לעז אשר חזק כי כרוב ה' קרן עמי, תהלת חסידיו, חוזר לומר שלם ולכן נמשכו

קמט הללויה לכו שיר חדש לה' כי הולך בעמו, ומפאר עניים בישועה: וע"כ יעמדו חסידים בשביל, ולהכנו על משכבותם: כי בישועת דומעות על נפשותם יהיה גם חדש פיסות בידם, לעשות נקמה בגויים המניקים לאומם — כמעשה יהושפט (ד"ה ג' כ' כ"ו וכ"ז) ותוכחות בלאומים — כאחדני — לאסור מלכיהם בזיקים כיהושפט את חמשת מלכי כנען, וכבדיהם בכבלי ברזל כגדעון לנסיכי מדין, לעשות בהם משפט כתוב נאומה, הדר

Digitized by Google

קנ הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ
בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב
גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל
וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים
וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ
בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ
הַלְלוּיָהּ:

סוף לכל מסידיו להשמיד הרשעים מן העולם; ולרחמם שם שלום יעמו לעתם. וע"כ הללויה; נכל תוקף ועוז, ואל תתנו פונת לשחיתכם.

קנ הללויה! הללו אל בקדשו, הללוהו ברקיע עזו — וכל הנשמה תהלל יה. הללויה לעולם ועד.

ונס אני אנדכה, ואהלל שמו תמיד כי עזרני להשלים את פיוטו, ויהי נועם עליו, ומעשה ידי כוננהו!

Digitized by Google

Digitized by Google

סדר אמירת תהלים

קודם לאמירת תהלים יאמר תפילה זו:

בעפאר אין תהלים חינעמען זאגט אין דישען זהי רצון.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
הַבּוֹחֵר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וּבְזַרְעוֹ אַחֲרָיו . וְהַבּוֹחֵר
בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת . שֶׁתִּפֶּן בְּרַחֲמֶיךָ אֶל־
קְרִיאַת מְזַמְּרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא. כְּאִלּוּ אֲמָרָם
דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּעַצְמוֹ . וְכוּתוֹ יָגֵן
עָלֵינוּ . וְיֵעָמוֹד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי תְהִלִּים .
וְזכוּת חֲבוֹתֵיהֶם וְאוֹתִיּוֹתֵיהֶם וּנְקוּדוֹתֵיהֶם
וְטַעֲמֵיהֶם וְהַשָּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם. מֵרָאשֵׁי
תֵבוֹת . וּמִסּוֹפֵי תֵבוֹת . לְכַפֵּר חַטֹּאתֵינוּ
וַעֲוֹנוֹתֵינוּ וּפִשָּׁעֵינוּ . וּלְחַבֵּר אֵשֶׁת נְעוּרִים עִם
דּוֹרָהּ . בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵעוּת . וּמְשָׁם יָמָשֵׁךְ
לָנוּ שֶׁפַע לְנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה לְטַהֲרֵינוּ
מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלִסְלוֹחַ חַטֹּאתֵינוּ וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ,
כְּמוֹ שֶׁפָּלַחְתָּ לְדָוִד שֶׁאָמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוּ
לְפָנֶיךָ . כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְיָ הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא
תָמוּת . וְאַל תְּקָחֵנִי מֵהָעוֹלָם הַזֶּה קוֹדֶם וַמַּנִּי
עַד מָלְאוֹת שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה . בְּאוֹפֶן
שֶׁאוּכַל לְתַקֵּן אֶת־אֲשֶׁר שִׁחַתִּי וְזכוּת דָּוִד
הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם יָגֵן עָלֵינוּ וּבַעֲדֵנוּ שְׁתַּאֲרִיךְ
אַפְּךָ עַד שׁוּבֵנוּ אֵלֶיךָ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ,
וּמְאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם חָנֵנִי . כְּדִבְרְתֵיב וְחָנוֹתִי

Digitized by Google

אֶת־אֲשֶׁר אָתוֹן · וְרַחֲמֶתִי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם.
וּבְשֵׁם שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ שִׁירָה בָּעוֹלָם
הַזֶּה. כֵּן נִזְכֶּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שִׁיר
וְשֶׁבַח לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים.
תִּתְעוֹרֵר חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן. וְלָשִׁיר בְּקוֹל נָעִים.
בְּגִילַת וְרַנֵּן. כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן יִתַּן לָהּ הוֹד וְהָדָר
בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. אָמֵן סֶלָה:

דאן זאגט מען דיא דרייא פסוקים.

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיְיָ. נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ:
נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה. בְּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ:
כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל־אֱלֹהִים:

וועז מען תהלים בעענדיגט האט, זאגט מען דיא דרייא פסוקים.

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל. בְּשׁוּב יְיָ שְׁבוּת עַמּוֹ. יָגֵל
יַעֲקֹב. יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וְתִשּׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְיָ. מָעוֹזָם בְּעֵת
צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְיָ וַיְפַלְּטֵם. יְפַלְּטֵם כִּי חָסוּ בוֹ:

נאך יעדעם ספר וועלד זיאגט זוהי רצון געזאגט.

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בִּזְכוּת
סֵפֶר רִאשׁוֹן *) שֶׁבַּתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאנוּ לְפָנֶיךָ

---

*) אחר ספר שני יאמר ספר שני וכו' כנגד ספר שמות
אחר ספר שלישי — ספר שלישי — — ויקרא
אחר ספר רביעי — ספר רביעי — — במדבר
אחר ספר חמישי — ספר חמישי — — דברים

Digitized by Google

שְׁחוּא כְּנֶגֶד סֵפֶר בְּרֵאשִׁית. בִּזְכוּת מִזְמוֹרָיו.
וּבִזְכוּת פְּסוּקָיו. וּבִזְכוּת חֲבוּרָיו. וּבִזְכוּת
אוֹתִיּוֹתָיו. וּבִזְכוּת שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים
וְהַטְּהוֹרִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. שֶׁתְּכַפֵּר לָנוּ עַל
כָּל־חַטֹּאתֵינוּ. וְתִמְחוֹל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.
וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל־פְּשָׁעֵינוּ. שֶׁחָטָאנוּ וְשֶׁעָוִינוּ
וְשֶׁפָּשַׁעְנוּ לְפָנֶיךָ. וְתַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה
לְפָנֶיךָ וְתַרְרִיכֵנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְתִפְתַּח לִבֵּנוּ
בְּתַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ וְתִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה
לְחוֹלֵי עַמֶּךָ (וּלְחוֹלֶה פלוני בר פלוני) וְתִקְרָא
לִשְׁבוּיִם דְּרוֹר וְלָאֲסִירִים פְּקַח קוֹחַ וּלְכָל־
הוֹלְכֵי דְרָכִים וְעוֹבְרֵי יַמִּים וְנָהָרוֹת מַעֲמֶךָ
יִשְׂרָאֵל תַּצִּילֵם מִכָּל־צַעַר וֶנֶזֶק וַתַּגִּיעֵם לִמְחוֹז
חֶפְצָם לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם וְתִפְקוֹד לְכָל־חֲשׁוּבֵי
בָּנִים בְּזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא לַעֲבוֹדָתֶךָ וּלְיִרְאָתֶךָ
וּמְעֻבָּרוֹת שֶׁל עַמְּךָ בֵּית־יִשְׂרָאֵל תַּצִּילֵן שֶׁלֹּא
תַפֵּלְנָה וְלָדוֹתֵיהֶן. וְהֵיוֹשְׁבוֹת עַל הַמַּשְׁבֵּר
בְּרַחֲמֶיךָ תָּרַבִּים תַּצִּילֵן מִכֹּל. וְאֶל־הַמֵּינִיקוֹת
תַּשְׁפִּיעַ שֶׁלֹּא יֶחְסַר חָלָב מִדַּדֵּיהֶן. וְאַל יִמְשׁוֹל
אַסְכָּרָה וְשֵׁדִין וְכָל־פְּגָעִים וּמַרְעִין בִּישִׁין לְכָל־
יַלְדֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּתְגַדְּלֵם לְתוֹרָה
לְלִמּוּד תּוֹרָה לְשֵׁמָהּ וְתַצִּילֵם מֵעֵין הָרָע
וּמִדֶּבֶר וּמִמַּגֵּפָה וּמִשָּׂטָן וּמִיֵּצֶר הָרָע. וּתְבַטֵּל
מֵעָלֵינוּ וּמִכָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מָקוֹם

שֶׁהֵם כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת: וְתַטֶּה לֵב
הַמַּלְכוּת עָלֵינוּ לְטוֹבָה וְתִגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת
טוֹבוֹת. וְתִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־
מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְהָכֵן פַּרְנָסָתֵנוּ מִיָּדְךָ הָרְחָבָה
וְהַמְּלֵאָה וְלֹא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל זֶה
לָזֶה וְלֹא לְעַם אַחֵר וְתֵן לְכָל־אִישׁ וְאִישׁ
דֵּי פַּרְנָסָתוֹ וּלְכָל־גְּוִיָּה וּגְוִיָּה דֵּי מַחְסוֹרָהּ.
וּתְמַהֵר וְתָחִישׁ לְגָאֳלֵנוּ וְתִבְנֶה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ
וְתִפְאַרְתֵּנוּ בְּזוּכוּת שִׁלְשׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹתֶיךָ
הָרַחֲמִים הַפְּתוּבִים בְּתוֹרָתֶךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

יְיָ, יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם
וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד
לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה

שֶׁאֵינָן חוֹזְרוֹת רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ. עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי
יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר
עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן:

Digitized by Google

תפארת שירי קדש

השערה על אופן כתיבת השירות

Digitized by Google

Digitized by Google

ה ק ד מ ה

בעברי על ספר תהלים לפרשו על פי הפשט הפשוט חשב נתתי לפניו עתה קורת חניה! לחיותי את הטורח ואת היגיעה חשב טרח ויגע ונם תלה נדוד עת חכמתו הרב התדקדק, תפורסם ומופלא כתהור"י י"ם מנוילו בעל ס' מנחת יי, להגיד בגלות שתי טירות דוד תפלגו, את בשמואל ב' כ"ג, והשנים בתהלים מזמור י"ח על פי הנורא חשב לזה להכתב טירת היש נפ"ת, ולעדוך ולסדר נם טירת הנורא כתורן, בחופן טנורת כל חלם הר' חשב בפרט בשם טירות תקריחים, הן דומות זו לזו, וכך רוב פרשת התזיון. חשב נם היח בשם טירם נקרחת, היח תשוש ונבהרת תפן נזורתה בידוע. ומתתי את לבי לחקור ולדרום תם לדוק תם כזו בדחבר היקר הלז להנות בפר דבר הלנם, ותם לשוח עתל כל הטורת הסוח? ומים ידוע שתקורי דין כתינת הטירות נכלל הוח בסוף פרק קמח דתבלם דף ט"ו: ותחרים נתם' פוצרים ותבוסקים; תן לתפן הקל תעלין נם בזה תלתכת הנרייסה ותחסוך תלינ לפניך תחי תם, תת כל ההקדמות תשב תבר וחקדים כ"ת בעל מ"ם הנ"ל זיל לתתם הטירות תחלם: כי ידעתי שתספר הזה יקר הוח מתוך לתנות נפרש נתרן תסנת: ולח יתלחו תתנו כ"ת תחד טעיר ושיש נתשפחה: ומתן תנות נתח נתנות תתות תבדולים תשר שקלו ועברו בעניו הלנם, ותשנון תשתב דברי טעם ודעת תתעניני יטועתם, בלתי תנשרך לדנותם ולהריקם תם לפניך. והשקדמות הנ' הן חלם ע"ם סדרן נתנ"ך:

לשירת הים: נשם **הגדת שירה** תתחיל זה הלנון: **זכר** להדשים בעמוד תחר תתחלת הנ"ח ס ער ק ר ח: וכל הנורא כתו טהיח נם ח"ת וכן היח נשעתק תדפוס טירחרס וגכל ספרי הדפוס לח דקדקו לכתוב טירם זו כהוגן. לכן תלנתי לפניך נורם זו בשניות דעת הרתב"ם ז"ל נם כי נספרו טעו התדפיסים, וחכו ג"כ דעת הרת"ם והתחירי ז"ל, ומסכ' סופרים ום' חבי. ואין תלוק ניניהם רק תעט תזער; ואני התזקתי נדעת רת"ם ז"ל לענין תניח על בני לניהם, ולניהם על נני תניח כתו שכתב הר"ן ז"ל סוף פ"ק דתבלם. וחולי הוח נם דעת רש"י ז"ל. תלח שלנדניו לריך טירסם תחיך תחלק כפלים תן שכתב, שטוח קורח תחלק לניהם, וכתב תניח: ותתסכ' סופרים נרחה שתפילו נורת טירת משרת נני המן ותלבי כענן לעיכוח: וכן כתב התרדכי נשם הירושלמי, וכ"ש טירות התחרות שחוצם עליהן לכותבם כדין וכתלבה. וכתב הריב"ם נתשובותיו סי' רס"ו תין ספק תלני שנשיחם לריך להניח ניות בשעור פרשם שתוחם דהייגו ט' חותיות: וכן כתב הרתב"ם ז"ל נזורת טירת החזיון, כל טירה ושירה יש נתחלעה חחת נזורת הפרשם שתוחם עכ"ל הריב"ם: ונרחה נשם על שיעור הניות תתר כן, תלח שנשירת היש נשירה היש נם שני חוליון תניח שיעור הניות תין שניהן, וכן כתב הוח ז"ל נשירת היש, ושחר השיעות

Digitized by Google

הקדמה

חתת מניחין נתמנשה ריוח אחד, ואחת מניחין הרווח בשני מקומות וכו': ומדקתני מניחין הרווח משתע שאין שיעור לו אלא שנתותם שיעה חולק לחומר לשני חוויין. ע"כ

לשירת האזינו. בשלמי ס"ק המגלה כל הסימנים כלן חריח ע"ב לגיעה ולגיעה ע"ב חריח חון משיכה זו דעשרת בני המן ואלבי כעגן שפה חריח ע"ב חריח ולגנה ע"ב לגנה מ"ט? כדי שלא תהא תקומה למפלתן. וכתב הר"ן ז"ל בשירת האזינו נתו כיולא בזה הוא וכו' ע"ש. ואת לולא חסוך בעת' שירת האזינו בהני הכי? תירן חכם ח' מנכדותם תלמיד דני' מרדכי ז"ל דהכא מן הסימנים הנאמרו על הנס קאמר, כגון שירת הים ודבורה ודוד, והך דמגלת אסתר, אלא דהאזינו לאו על הנס נאמרה: ובעניין נורת השירים שאת כתב חכם בעל תוך תורה בפי מה שאלו בב' רמז"ם כ"י וכפי מה שכתב כ' דוד כוכבי ז"ל בספר ניח אל בשמו של הרמב"ם שכותבים תוכה בשטים ובשע טיעות, וזה הסכים התחירי, ואלו רמז"ם שבדפוס כתוב בשעים טעות, וכן אלה בדמב"ם ח' כ'. ובאללי ובספרים ירושלמיים קדמוניים ובשם סופרים פ' י"ב, אלא שנמל טעות סופר שם שחסר רים טיטה חתיכות שהיא אלא הלור. ואע"פ בספרי סדרך חלוקים בזה, כתב החכם הנ"ל כי טוב בעיניו לעשותה בשעים טיעות, כן הן בהעתק פירושים ובכי אחי כלבו שביר. סיוכלן להניח בחלוקת ריוח פרשה סתומה כדיוק כמו שכתב בשירת הים, דלספרים הראשונים נרין ליחק בי' מקומות לבשנים בשיטה אחת שה שהוא ג' טיעות לשנים אחרונה, ושם השיטה העשירית והשלש עשרה ול"ח ואולי גם הל"ט, ובזה האזורות מתקלקלות, ועוד כי בתקומות אלו ימלאו חריח ע"ב לגנה ולגנה ע"ב חריח וכן לא יעשה כמ"ש לעיל. ורחשיהם הראשונים והחתעלעיים הם כתובים בספרי הרמב"ם ז"ל ואולם בחיבת ואילים הוא חולק עליו, כי לדברי הרמב"ם נרין לכותבם לנסוף לסוף טיטת כ"ג וכן היה בירושלמיים וכן מלאתים כתובים גם קדמון החכיב כל ראשי טיטין דשירות ואחריו אני בעל נרים טיטה, ורוח אומר דים לכותבם בירם טיטת כ"ג שכן מלא בהללי ובמס' סופרים, וכן הוא בחומש ועשרים מדפוס ויניציא שנת ש"ד אחר הוא תניים, שנאם נורת שירת זו שם בשלמית — ע"כ מה שנרין לעניינינו.

לשירת דבורה: ואחר דבירם, חיתה בעת' דיל ודבני מערבא ובמס' סופרים, בשירת דבורה נכתבת חריח ע"ב לגיעה ולגנה ע"ב חריח דומיה דשירת הים כמ"ש שם ואלבי כעגן. ואחרינן הכם בשם סופרים דשירת דבורה כשים ואחת טיטין, ואחרינן הכם סיטין רחבי טיטין, אך בספרנו אי אתה יודע אלא חלה טיטה. ואם אתה נחלקן בשטים טיטין ויהי אין חרוכות יותר מדי בתבונת נורתה, וודאי כי בעבור יאתה מלפני סופר מפדפים, ובכה לכתוב אחרים רחבי שורות ומניחין דרישה דייקא. והנה לא ראיתי בספרי הדפוס ולא בספרי כתב יד, אפי' אחד מיטיה כסדר מס' סופרים, וכל אחד נאה נתן לעצמו כאשר נדם בלבו, והוא מן התימה כי נורה זו קנלם היה ניד הסופרים, ולא דבר קל הוא. פוק חזי דעותא דמס' סופרים דבתרון עבדינן כותיה לפילו אחלתא דפלגיי אחתניהן. ולאחכאתן בחבלה שלפי פירוקא דני העיר אחתניהן קחני אחעעות נכוחה וקלנות. ואחן נסיענין לחקרי פ' ויחל ע"פ מס' סופרים, כחיתה אחם פ' י"ז כלבם ו'.

ובשחי עיני ולבי נורת שירת הים מלאתי רחיתי שבספרים המדוייקים אחזו לשם סדר לכתוב טיטה אחת חלוקה לשחים וחלק אחלא, וטיטה אחרת חלוקה לשלש ושני חלקים אחלא וכן כלם שנים נגד שלשה. עוד שמעו סדר אחר שכל טיטה אחלוקה לשלשה חלקים אחלק אחלק הראשון והשלישי הוא תניה אחת לנד, ואחלא דניה טיטה יש אחיד טעם אחסוק אז סוף פסוק וכן סוף חלק אחלא, ובם סוף אחלי טיטין דאחרונים אחחלקות לשני חלקים יש אחיד הספק. אך בטיטות אחחלקות לשלשה חלקים לא הקפידו בשני חלקים יש אחיד הספק. אך בטיטות אחחלקות לשלשה חלקים לא הקפידו

Digitized by Google

הקדמה

זה נעשה בחלוקת, כי יוחנן נתנע תשני פסוק הטעמים, והלך הטוס שנהן, שהין נפוק טוס טיטס פוק פסוק. ע"כ נחתרו לחחות נכל סדרים החלה, למען יהעון דור בחרון נניס יולרו, ותהיה הסירה זוחת לנניהם לעד ולה תשכח מפי זרעם הסכמת דנוחינו ז"ל שסכיכוחו היותם נזורת סירת היס כחמור. ושחתי הסדר נל רחשי טיטין דתמ' סופרים. חך הוספתי עליהם מחסח מהקומות חשר היה נפר החסרון נהסח, עד שהניעו לפר ס"ם כתניינת דיוצח דהחם. — ע"כ לענינינו.

לשירת דוד נשמואל נ' כ"ג: סופרים דניס כתנו שהירם זוחת חריח ע"ב חריח ולנינים ע"ב לנינים כסירת החזינו ועשרת נני ההן ומלכי כנען וכן עשו נם קלת המדפיסים וחון מכנודם חין דעתי נוחה נהם דנסדיל חתמר סוף ס"ב דמנלת כל הסירות כלן חריח ע"ב לנינים ולנינים ע"ב חריח חון מעשרת נ"ם ומלכי כנען, ולח תקשי לך מסירת החזינו שכבר תירץ זה הר"ן ז"ל ע"ש. ונניס פרשת החזינו כחנתי עוד טעם חחר. ומשכלל שחתרו נעמ' כל הסירות כלן וכו' משמע דנם סירות דוד נכלל, וחין סוס טעם לומר שהחים כי' נני המן ומלכי כנען, דנהנחו חיכח טעמח שלח תהיה תקומה לחחלתן של רשעים: וכן כתב כ' יעשיה הרחשון מטרחני ז"ל נחנילת סס. דשירת וידנר דוד לנדיכם ליכתב חריח ע"ב לנינים ומעומים חריח ע"ב חריח ולנינים ע"ב לנינים, חך לח שתרו הסדרים שכחנתי נסירת היס ונשירת דנורה, רק עשו טיטה חחת חלוקה לשתים נחתלעי, ומיטה חחת חלוקה לשלשה, ושני חלקים נחתלעון. וכן כלם טניס כענד שלשה. וכל טיטה החלוקה לשלשה חלקים ולחי טיטין ופוסן תיטה חחת נלנד, וחולת זה לח שתרו סדר חחד נחלוקת הטיטין. מיהו חזינן דלתיעבד חריח ע"ב לנינים קלנס קדמחס היה ולינה לחינדת חיטה. ולחרי לחי הסדרים שסחכתי נשירת דנורה דומיח דשירת היס, נם חלוס לחיתי טוב לחתת נהם, ונם מה נל תניח ידי, ובדי הוה נעים זמירות ישרחל שכל זמירותיו נחתרו נר"ה, לסדר זמירותיו כהונן וכשורת, ונחופן נהם ותתקנו: ותע"ב לחתרינן נהם' סופרים נשירת דוד שנשמואל ונחלנים לה נתנו חכמים טיטור כתו שנתנו נסיטן לחלי טיטין של טירת היס ושל טירת דנורה, עם כל זה חתרו נ"ב חצל נלנר מופנה תרלפן נהשחחות נתחלה וסוף. ונחתרי לכתוב פסוק ויידנר דוד נסיטות מלחות לפי שחיטו נכלל הסירות דומיח לזו יסיר תסה, ופסוק ותשר דנורה ושלשתן תחילת הסירים נלשון תחיריס . . . ע"כ לענינינו.'

לשירת תהלים: טירם זו נחתרים נם נם' שמואל חך יש הפרש ניניהם נחלות סורות כתו שהעדותי על הדנם תהן שם. ולפי שכתנתי חותה נסדר טירת היס ושירת דנורה תטעתים החמורים שם, נם זו רחיתי תני לכתנה כדמותה וכלחתה דלח נרעה חינה נחתלה וסוף. ונחתרי לכתוב פסוק ויידנר דוד נסיטות מלחות לפי שחיטו נכלל הסירים דומיח לזו יסיר תסה, ופסוק ותשר דנורה ושלשתן תחילת הסירים נלשון תחיריס . . . ע"כ לענינינו.'

לשירת תהלים: טירם זו נחתרים נם נם' שמואל חך יש הפרש ניניהם נחלות סורות כתו שהעדותי על הדנם תהן שם. ולפי שכתנתי חותה נסדר טירת היס ושירת דנורה תטעתים החמורים שם, נם זו רחיתי תני לכתנה כדמותה וכלחתה דלח נרעה חינה נחתלה וסוף. ונחתרי לכתוב פסוק ויידנר דוד נסיטות מלחות לפי שחיטו נכלל הסירים נלשון תחיריס . . . ע"כ לענינינו.'

לשירת תהלים: טירם זו נחתרים נם נם' שמואל חך יש הפרש ניניהם נחלות סורות כתו שהעדותי על הדנם תהן שם. ולפי שכתנתי חותה נסדר טירת היס ושירת דנורה תטעתים החמורים שם, נם זו רחיתי תני לכתנה כדמותה וכלחתה דלח נרעה חינה נחתלה וסוף. ונחתרי לכתוב פסוק ויידנר דוד נסיטות מלחות לפי שחיטו נכלל הסירים נלשון תחיריס . . . ע"כ לענינינו.'

לשירת תהלים: טירם זו נחתרים נם נם' שמואל חך יש הפרש ניניהם נחלות סורות כתו שהעדותי על הדנם תהן שם. ולפי שכתנתי חותה נסדר טירת היס ושירת דנורה תטעתים החמורים שם, נם זו רחיתי תני לכתנה כדמותה וכלחתה דלח נרעה חינה נחתלה וסוף. ונחתרי לכתוב פסוק ויידנר דוד נסיטות מלחות לפי שחיטו נכלל הסירים נלשון תחיריס . . . ע"כ לענינינו.'

Digitized by Google

הקדמה

לפרוטות לנו לוומות דוכי סיוות ל"סק ויסדון; גם הסקפתי בפתיחת המגמר המסוחר ברי"ל בספר תהלים, ולח פעלתי שיני מדברי המדקדק המדומם כ"ו סיידענהיים זכר כלם לנדכה, בפתיחתו לפירוש התחזור מנסב תסכנה: וחחריסם נחיתי חחרי נוטע המסורר המונסך כ"ם נחחלסיון נדנדי סיוים מסחכם יחסב ני' סנקרחים **Annalen d. J. Jahrg. 1838.** חחנם לח מנחתי גם חחד מכל גדולי חקרי לב החלם חשר דבר חיום דבר בפרטות על הסחנות נחת הסיוות החלם מכל שחר מלינות הסיוות החלחים לפם דוב ספרי נציחים חחדושים וכחוביס כבורן עמיר. וחפסר קרוב לודחי סיהיו עוד מחנים נכנדי חחרים סחדנרים נחין ערך ל"סק, וחולי ימלח נפם שעם חו טעמים על הסחמנות הלחם, חך חנפי לח רחיתים ול"ב חף חנסי מפסע חם לח הנחיתם פם נסמותם. והנה כי כן חחרתי חלחם נח ורחחקורים על נחינות חבנע הסיוות החלם ועלמותן, לרחות נחם חמינם חפם חל שחותם, ונחם הנדלנם משחר מלינות נסבנות שחר נחנ"ך, ונפרש מחותן שחר גם בן זפס סיר חו סיוים נקרחים, כחו סיוח נחחר. סיוח דומם ניסעים ס' סיר הסיוים, וכן חותם הממוניים שחר נפס סיר יחחילך? וכחיתי נסלפר פפוס שנהן היח נכלן חנכו על המעוות ועל המלחמות שחר עפס ס' לחחנריכן נחלחמס עם חינייפס, חם שחין כן נכל שחר הסיוות. חמנם נם ין חלם יש ספפס לענין חוסן התחנרותם, חו דרן נניחתם: כי ישים הרחפנות דהיינו כל היח ודנוסף. חנכרו חו סכרו ניחר מחים שחד, כחפר נחמר נרחפן אז ישיר משה ובני ישראל: **וחשר דבורה וברק בן אבינועם:** לח כן סיוח דוד, כי כלם חחים שחד חנרים ונס סכרים — לפחות נפפס הרחפנות — כי כל מלינותיס נלפנן יחיד ועל עלמו חיועדות.

נס יחוע לכל, חלוק הדעות שבר נין חז"ל ננמ' דסוטם דף ל' ע"ב על החומן שבר סכרו נו נני יחנרחל חת סיוח סיס נלחתם ממנו, ודלד הסוס שבר נין בחכמים החלם היח, שלנדני כל נחמיר נסכרונין, ר"ל נספפקות קטנות, ולח כפהר המזמורים ושסיוים שבר נחמרו נחחלת סוייחן ומפי היס שחד כפרפס. וחח"כ נהנו לפרפס נחקבלות, חו נחחים נפלפת קולות. כל שחר כחפר יחות לו. ולפי דעתי חנפס חו סכרס נם סיוח דומם על החומן הלחם, חף כי לח נמלח זם דעת חז"ל מפורפ: ופפנס לזם כי לח פולכו לפרפא לפו כל שחר מהחחים החלם פחך חת עלמו על דעתו שבר פולח לחור נסיוח מפס.

ועל פי זה חפסר לומר שחחת מכוונות נעלי התפורות חז"ל, ומפ' פופרים להנציל נוות סיוח פוס ולנות עליס לכתפס חיוח ע"ב לניים ולניים ע"ב חיוח היו נרמז על הענין הלחם, וע"ב ספרו ובנלו נם פרוות סיוח דומם על המעשר ופפדר הלחם: חפן סיוח דוד לח נוזפו נפיוסו לעפות כן, כי לח סכרס נפעם הרחפון על זה החומן, חלל נכל זחת רמזו עליס לעפות כן, כחפר פוכיח נעל מחנר מנחת סי ז"ל הנ"ל. כי כמוס כחומן נעפו על מעשר ופדר חחד.

וח"ת ומה נלא ותועלת ולא לנו חו לדוד מבחינת סיוחו על החומן הלחם, הלם כנוד עפו לו נחומן להפוחתם נזוכותם נסיוח מפס ודנוסף שבר נחלח טעם לנוסף פוחת (נפי דנרי הנ"ל) לחת שחינו נחלח נסיוות פוקם על נפפ הלנוסף? חומר לך שע"פ נחוס הסיוות החלם כחפר כן לפינינו, נעפה לנו סנולם חחת חמנדלתן ומדומתן על כל עלמות סיוי קודפ וכ"פ סיוי שבר פעמים ניתר שחת ווחר עח הסדור והפקחדת נמעפיין.

והסנולה הזחת היח, שכל חחת מד' סיוות החלם מוכשרת ומסוגלת להקנח נד' וה' חופנים מחופנים שונים, ונכל חופן ומופן מדחף דוח הסיוס ויעפחסו, להיות כסיוי חו חמזר מיוחד ונפרד לעלמו, נלפי הלטרן שבר חלקי הסיוס חפיוי לפיפיוו ולענינו,

Digitized by Google

הקדמה

כאשר תמיהה עיניך הם הסוגי חל ד' פתוחניים תכר תוכי נותן פם לפניך לדוגמת נקונטרם מיומד, עם סירת דוד בשמואל וסירת דבורה. כאשר פם כם' מנמת סי, תדעתי כי בידוע ס' נו"כ תכר בידינו תיגם כתובן וכסורם; תיגם לח העתקתי פה סירת היש וסירת התיגו, כי כם שתיהן נמלאות על פי הדוב מונהות נחומפים, ותם תחסרנה הלח ימלאם בכל ספרי תורתינו הקדושים ותפם יקחם. וע"פ הדוגמת פסיח בל תכבד ממך העמודה קורת חניך, לעשות לך כתב תכל פלם סירות התחנות תו לקרותם על דרך הסורות התלם מעל הספר, עם תיתם הבהות קטנות תכר תעורדך עליהן נקונטרם הלו.

תגל תל תדמה נפשך, שדעתי נוטה לאחתין שהמשוררים התלקיים התלם כוונו נתפלם כאכר עכו הסיפים התלם להסנולם הזאת תכר הנחתי לפניך: כי ידעתי גם שתעתי הלח זו דרך בעלי הסירות הנפלאות התלם, לבקיק תל סניות קטני הערך כתלם, בעת נטוח נפם ורוחם על כנפי רוח קדפ, לשיר תשועות ה' על הנפים ועל הנפלאות תכר עפה עמהם בעת התלחתם עם תויניפם ניום קנ: תך תתם שרו בדוח קדפ בלי התקפות סירות זרות הנהונות בין תכר המשוררים, כאכר יעידון יעידון עליהם, ועל כל תכר שירי תנ"ך, כל יודעי דת ושפפי הסירים המופלגים: רק התעלות הנפלאות התנפאין תוחן בדוח על דוח הפצאות תחיליהן יגלו, וכן כתב גם התגלר התפוחר בדי"ל ז"ל בפירוש, סוף תזמור מ"פ נתתיתו שלפש טעמים לפצח על תם תקרת התזמור הסוח פפש תפעלת: היא לשונו פפ "לח שכוון המשורר לזה כוונה עלמית, תבל סוח נתפך תפעלות התלם התחתיות שרחש לנו" וכן תני תומר על הסנולם הלזה, לח שכוונו תלם התשוררים התלם בכוונה עלמית, תך היח תחליט יגלה. ונעלי התסורת הלו לדמת עליהם, וע"כ נאחז תחתיהן לתרגעתך.

גם תל יעלם על לבך למלוח בכל אחד תהופנים התלם, כל הטיומות והלאות תכר יחות לשיר פלם תכל נדיון, כי לח תפכח קורת נעים! פנפלו יחפרון כתה תלות התפדות ותטיות חותו פשיר כאכר יגלו תפי התשורר לחלקי תכר חנרו, תך לעומת זה לח תמלח גם אחד תפם פטוט ועד תכל יוסי התליל ויהד פשיר נכבודתיו. טעום ורחם כי נעימים פה גם נחופנים התלם, נפרט תם תוסיף נשיש תו פלפ תקומות תיש תלם תסלדין; כאכר תרחם נתקומותיהם. ולפי ספפרי נעפה על התלים, ועל ידו תגלתי התעלם זאת בד' פסירות התלם, תראתם תותך לדוגמת ותכל נסירת נשיש תזונו דוד סי' י"ת תתפלותיו, תף כי על ידי זה נלך תחכנית עד סירת נשיש הנעימים ותזון כל התשוררים, תכר תליו יחות הקדימם בכל תקום: ותומר על זה התחרון תניך.

ועתה קח לך פסירם זאת כאכר היח לפניך נקונטרם אמ' נתוכן התחרון, תבו כאכר יגלם תפי דוד ונלתי פפך תתלח נועם לנפפך נפפרם ודומתותם. ותוח כפן תל— וכן בכל שאר פסירות — ותח"כ תקרח שני עמודי הקלוח לנפפך נלתי עמוד תו תלילות תתוך, כאכר תרחם נלוכם הפנים; ותתכם תפנם לל הפליפת, דהיינו נקרות עמוד פימין לנד עם עמוד התחלני, ותלם היחידית תכר נעמוד הפתלני, תמכם נלתי הפוכות תכר עליהם תו תתחים נעמוד הפתלני הזה, ויהיה ניוך כפן הפליפי; ותח"כ תתן עיניך על הפוכם הרגילות ותקרח עמוד התוך עם כל עמוד הפתלני. עם התלם היחידה תכר ניומין, נלתי הפוכות הרחנות תכר עליהם תו תחתים נעמוד היחיני הזה ויהיה ניוך כפן הרגיני; וכפן התחיפי נקל יתלח כל חיש נקרחתו העמוד התוך לנד, נלתי עתתי הקלוח: תתכם יגלטך תיפם תלות לנלוח הנגתו, כאכר יגלם תיד כל קוהלו, וע"כ לח הנתיתו פה לפניך. ותיגמות התלם תדין על הסירות התחות וחופני קריחתן.

Digitized by Google

הקדמה

ועוד כלל זה תקח נידך, שבכל הסימנים החלם, תקוח הספוק שהחסרון והתחרון שלמותו, וכל ד' חו"ס חופנים, ואז יוכנו ניתב שתת, ויתב נעימות. ונשיכת התיבה שהסימנים מהלם עצמה, תמלא העלם תחתת על ידי חופן כתיבתם תכיוח על בני חכיח, ולפיכך ע"כ לפיכם ויהיה שכל אחד מהני הסימנים בפני עצמו יהיו וכבון להקרא בפני עצמו, ואפשר יש לו תוכן כל הענין כאשר הוא נקרא"ך כלם יחד; ונפרש העמוד הימיני, ועז התלח בם סגולות רבות מסגולי הסיר, אך נעמוד הסני תלערך להוסיף חיתם תלות כח וכח, לאשן הטלותם על שלמותם.

הערח.

אחרי הכיותי את כל חלם שתעתי, חגל לח זכיתי לאחות, שהחיש רב שלעים ותוצב חצר מחוכם כתוהר"ר דָּוִד קַלְקְטַיָּר ז"ל פֵּילְיפְּזָהן הזכיר את שמי לטוב בשתקתו בתנ"ך חשר הוח מוציח לאור בעת ועתה, בשלותו בשמי בחתת מהבהותיו לשירת סיס, שני חופני הקריחה, דהיינו הסני והחמישי חשר שתתי לפניך בחתרונם לדובחת השירת דוד; ואין מן לו על טותתו עלי, ובם כי הסיב עליהם כי בחתים פלעי חוסב, ובחמת מעוטות הנם סגולות הסיריות בפן החמישי. אך משני טעמים לח בסותותי בחור מלסלתיד החתנת סוחת לספרי זה:

הח, מדעתי שתתי מספר משפתקותיו תבחים עדי הגלילות שהלם מרחוקם מתקום מוצבו, ובחת לעיר ושתים למשפחם למדינות חיטחליח מהיותם בלבון חסכמית.

הב, כי הסר הנ"ל לח פלינ כ"ח שני חופני הקריחה, ואנכי נותן לפניך עוד סנים, ואולי תמלח בהם חיתם סגולם שיריות יתר על שני החופנים הנזכרים שתם; ויהיו לח לגרון בם לו בם לחחי בחרגות שלו וידעתי לבף זכות חם רציתי להוסיף הפחות על תפחרת כבר נודע בגויים.

Digitized by Google

שירת דוד בתהלים

כאשר היא בספר מנחת שי;

והיא הפן הראשון.

ויאמר ארחמך ה' חזקי ה'
סלעי ומצודתי ומפלטי אלי צורי אחסה
בו מגני וקרן־ישעי משגבי מהלל
אקרא ה' ומן איבי אושע אשתוני חבלי
מות ונחלי בליעל יבעתוני חבלי
שאול סבבוני קדמוני מוקשי
מות בצר לי אקרא ה' ואל
אלהי אשוע ישמע מהיכלו
קולי ושועתי לפניו תבא באזניו ותגעש
ותרעש הארץ ומוסדי הרים
ירגזו ויתגעשו כי חרה לו עלה
עשן באפו ואש מפיו
תאכל גחלים בערו ממנו ויט
שמים וירד וערפל תחת
רגליו וירכב על כרוב ויעף וירא
על בנפיהרוח ישת חשך סתרו סביבותיו
סכתו חשכת מים עבי שחקים מנגה
נגדו עביו עברו ברד וגחלי
אש ויהרעם בשמים ה' ועליון
יתן קולו ברד וגחלי
אש וישלח חציו ויפיצם וברקים
רב ויהמם ויראו אפיקי
מים ויגלו מוסדות תבל מגערתך
ה' מנשמת רוח אפך ישלח ממרום
יקחני ימשני ממים רבים יצילני
מאיבי עז ומשנאי כי אמצו
ממני יקדמוני ביום אידי ויהי
ה' למשען לי ויוציאני למרחב
יחלצני כי חפץ בי ינמלני
ה' כצדקי כבור ידי ישיב
לי כי שמרתי דרכי ה' ולא
רשעתי באלהי כי כל משפטיו
לנגדי וחקתיו לא אסיר ממני ואהי
תמים עמו ואשתמר מעוני וישב ה' לי
כצדקי כבור ידי לנגד עיניו עם
למשיחו לדוד וילמדנו עד עולם

חסיד תתחסד עם גבר תמים
תתמם עם נבר תתברר ועם
עקש תתפתל כי אתה עם עני
תושיע ועינים רמות תשפיל כי
אתה תאיר נרי ה' אלהי יגיה
חשכי כי בך ארוץ גדוד ובאלהי
אדלג שור האל תמים
דרכו אמרת ה' צרופה מגן
הוא לכל החוסים בו כי מי אלוה מבלעדי
ה' ומי צור זולתי אלהינו האל
המאזרני חיל ויתן תמים
דרכי משוה רגלי כאילות ועל
במותי יעמידני פלסר ידי
למלחמה ונחתה קשת־נחושה זרועתי ותת
לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענותך
תרבני תרחיב צעדי תחתי ולא
מעדו קרסלי ארדוף אויבי
ואשיגם ולא אשוב עד כלותם אמחצם
ולא יכלו קום יפלו תחת
רגלי ותאזרני חיל למלחמה תכריע
קמי תחתי ואיבי נתת לי
ערף ומשנאי אצמיתם ישוער
ואין מושיע על ה' ולא
ענם ואשחקם כעפר על פני רוח כטיט
חוצות אריקם תפלטני מריבי
עם תשימני לראש גוים עם
לא ידעתי יעבדוני לשמע אוזן ישמעו
לי בני נכר יכחשו לי בני
נכר יבלו ויחרגו ממסגרותיהם חי ה' וברוך
צורי וירום אלהי ישעי ה' ל
האונן נקמות לי וידבר עמים
תחתי פלטני מאיבי אף מן קמי תרוממני מאיש
חמס תצילני על כן אודך בגוים
ה' ולשמך אזמרה מגדל
ישועות מלכו ועושה חסד

שירת דוד בתהלים

הפן השני.

תמונה מסני העמודים מחלונים בלתי מחמנעי.

ויאמר	ה׳
סלעי ומצודתי ומפלטי	אלי צורי אחסה
בו	מהלל
אקרא ה׳ ומן איבי אושע:	אפפוני חבלי
מות	תבלי
שאול סבבוני	קדמוני מוקשי
מות	ואל
אלהי אשוע:	ישמע מהיכלו
קולי	ותנעש
ותרעש הארץ	ומוסדי הרים
ירגזו:	עלה
עשן באפו	ואש מפיו
תאכל	ויום
פחלים נצתו	וערפל תחת
רגליו:	ורכב
על כנף רוחות	ויעש חשך סתרו סביבותיו
עב חשכי מים	יערת סבוכי שחקיו
נכחו:	מנגה
נגדו עברו עבי	קרח וגחלי
אש:	בעלטון
ויתן קולו	ברד וגחלי
אש	וברקים
רב ויהמם:	וירהו אשיקי
סים	כעשתך
ה׳ בשמים ויתן אפל:	יסיחו מסרום
יקחני	יצילני
מאיבי עז	ומשנאי כי אמצו
ממני:	ויהי
ה׳ למשען לי	ויוציאני למרחב
יחלצני	יעשרני
ה׳ כצדקי	כבור ידי ישיב
לי:	ולא
רשעתי מאלקי	כי כל משפטיו
רענני:	ואהי
תמים עמו ואשתמר מעוני	וישב ה׳ לי
כצדקי:	עם

ובשיחו	לדוד ולזרעו
חסיד תתחסד	עם גבר תמים
תתמם	ועם
עקש תתפתל:	בי אתה עם עני
תושיע:	1) כי
אתה תאיר נרי	ה׳ אלהי יניח
חשכי	ובאלהי
אדלג שור:	האל תמים
דרכו	צמן
הרא לכל החוסים בו:	כי מי אלוה מבלעדי
ה׳:	האל
המאזרני חיל	ויתן תמים
דרכי:	ויצל
במותי יעמידני	פלגי ידי
למלחמה:	2) ותתן
לי מגן ישעך	ויסיונך תסעדני: ועצותך
תרבני	ולא
מעדו קרסלי:	ארדוף אויבי
ואשיגם	אכחצם
ולא יכלו קום	יפלו תחת
רגלי:	תכריע
קמי תחתי	ואיבי נתת לי
ערף:	ישוערו
ואין מושיע	על ה׳ ולא
עגם	3) כתיב
חוצות אריקם:	תפלטני מריבי
עם	עם
לא ידעתי יעבדוני	לשמע אזן ישמעו
לי:	בני
נכר יבלו ויחרגו ממכמרותיהם:	חי ה׳ וברוך
צורי	האל
תנותן נקמות לי	וידבר עמים
תחתי:	באיש
חמס תצילני	על כן אודך בגוים
ה׳:	מגדל
ישועות מלכו	ועושה חסד
למשיחו	לדוד ולזרעו עד עולם

1) אל תתמה על סמיכות סני כי אחלה כי כן הוא מנהג הלשון וכתובו תמנה בתות מ״ם סלם לנוסות ומישעים סימן מ״ו ד׳ ס״: ומיובוסו אצל אור חן.

2) גם על אחרנן קרי״ן אחלה אל יחמה לנך כי כן נתלחים הרמה בפסוקים לנוזד, כתו ותכלת ואחרנן ותלעת סני וכן ועזיה.

3) כתיב וכתוב אחסר ור״ו אחנור וי״ל וכעיב.

Digitized by Google

שירת דוד בתהלים

הפן השלישי.

מחזור תעתוד הת' והחתנעי עם התלת היחידות נב': נלתי התלת היחידות נת' ויתר העתוד הנ'.

ויאמר ארחמך ה' חוקי ה'
פלעי ואלוהי אשמרי
מגני וקרן ישעי משגבי מהלל
אקרא ה' ומן איבי אושע:
1) ויחלי בליעל יבעתוני חבלי
מאול פבבוני:
בצר לי אקרא ה' ואל
אלהי אשוע
וישמע מהיכל קדשו קולי ותשוע
ותרעש הארץ
2) ויתגעשו וי חרה לו: עלה
עשן באפו
גחלים בערו ממנו: ויט
שמים וירד
וירכב על כרוב ויעף: וירא
על כנפי רוח
3) חשכת מים עבי שחקים מנגה
נגדו עביו עברו:
ויתן קולו: ויעש בשמים ה' ועליון
ויתן קולו:
וישלח חצים ויפיצם וברקים
רב ויהמם:
ויגלו מוסדות תבל מגערתך
ה' מנשמת רוח אפך:
ישלח ממרום קחני יצילני
מאיבי עז:
יקדמוני ביום אידי ויהי
ה' למשען לי:
ויוצא למרחב יפלטני
חלצני כי חפץ בי:
ה' כצדקי
כי שמרתי דרכי ה': ולא
רשעתי מאלהי
וחקותיו לא אסיר מני ואהי
תמים עמו ואשתמר מעוני
ויקשב אלי ויצילני
כבור ידי לנגד עיניו: עם
חסיד תתחסד
עם גבר תמים תתמם. ועם
עקש תתפתל
ועיניים רמות תשפיל: כי
אתה תאיר נרי
כי בך ארוץ גדוד ובאלהי
אדלג שור:
אלוה ה' צרופה סגן
הוא לכל החוסים בו:
ומי צור זולתי אלהינו 4) האל
המאזרני חיל
ויתר תמים דרכי: משוה רגלי כאילות ועל
במותי יעמידני:
5) ומחתה קשת־נחושה זרועותי ותתן
לי מגן ישעך:
תרחיב צעדי תחתי ולא
מעדו קרסלי:
ולא אשוב עד בלותם אכחצם
ולא יכלו קום:
ותאזרני חיל למלחמה תכריע
קמי תחתי
ומשנאי אצמיתם: ישועו
ואין מושיע
ואשחקם כעפר על פני רוח כטיט
חוצות אריקם:
תשיבני לראש גוים עם
לא ידעתי יעבדוני:
בשמע אזן יכחשו לי כני
נכר יבלו ויחרגו ממסגרותיהם:
וירום אלהי ישעי האל
הנותן נקמות לי:
ומשלטי מאיבי אף מן קמי תרוממני: מאיש
חמס תצילני
ולשמך אזמרה: מגדל
ישועות מלכו
ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם

---

1) ובחלי כתו חס נחלי: וכן ונמית (רות ב' ט') כ"ל חס.
2) ויתגעשו מוסדותיה: תרויוסנית: וכן חלקו מחסאות שיו (תלי' נ"ה י"ב) כ"ל דנדי סיו. וכן רגיס
3) חשכת וחלת ויהי על מוסך עלמו ואחר עמו וכ"ל ויהי על חשכת מיס.
4) האל כ"ל ומן צור זולתי החל מתחזרני.
5) ומחתה ואין כוח זרות מידנר נפסו' אחד נעלמו לנסתר ולנוכח: נפרש חסאתם ה' ידנר. כירוע.

Digitized by Google

שירת דוד בתהלים

הפן הרביעי.

נקניחת העמוד התון עם עמוד הסמחלי נדרך הסלוסי עלמו: חך התת המלם היחידית
נלד סמחלי נדרך לקנות היחידית נלד היומנית.

ויאבר ארחכך ה' חוקי
אלי צורי אחסח
כו כנני וקרן ישעי משנבי:
אשנוני חבלי
כוה ונחלי בליעל יבעתוני
קדמוני מוקשי
כוה: בצר לי אקרא ה'
ישמע מהיכלו
קורי ושועתי לפניו תבא באוניו:
ומפדי הרים
ירגזו ויתגעשו כי חרה לו:
ואש מפיו
תאכל נחלים בערו ממנו
וערפל תחת
רגליו: ויורכב על כרוב ויעף
ישת חשך סתרו כביבותיו
ככהו חשכת מים עבי שחקים
ברד ונחלי אש:
אש: וירעם בשמים ה'
ברד ונחלי
אש: וישלח חציו ויפיצם
ויראו אשיקי
מים ויגלו מיבפות תבל:
יקחני ישלח ממרום
ומשני ממים רבים
כמני: יקדמוני ביום אידי
ויוציאני למרחב
יחלצני כי חפץ בי:
כבור ידי ישיב
יי שכרתי דרכי ה':
כי לא רשעתיו
ינגדי וחקותיו לא אסיר ממני;
ויהב ה' לי
נצרקי כבור ידי לנגד עיניו:
כשיחו ולזרעו עד עולם:

עם גבר תמים
תתמם עם גבר תתברר:
כי אתה עם עני
תושיע ועינים רמות תשפיל:
ה' אלקי יגיה
חשכי כי בך ארוץ גדוד:
האל תמים
דרכו אמרת ה' צרופה:
כי מי אלוהי מבלעדי
ה' ומי צור זולתי אלהינו:
ויתן תמים
דרכי כשוה רגלי כאילות:
כלמד ידי
לפלחמה ונחתה קשת נחושה זרועותי:
ויתינך תפעדני וענוחך
תרבני: תרחיב צערי תחתי
1) ארדוף אויבי
ואשיגם ולא אשוב עד כלותם;
ויפלו תחת
רגלי ותאזרני חיל למלחמה:
ואיבי נתת לי
ערף ומשנאי אצמיתם:
ישועו על ה' ולא
ענם ואשחקם כעפר על פני־רוח:
תפלטני מריבי
עם תשימני לראש גוים:
לשמע אזן ישמעני
לי בני נכר יכחשו־לי:
חי ה' וברוך
צורי וירום אלהי ישעי
וידבר עמים
תחתי: מפלטי מאיבי אף מן קמי תרוממני
על כן אודך בגוים
ה' ולשמך אזמרה: מגדל
ישועות מלכו ועשה חסד

---

1) ארדוף נמו ומנדוף, וכן נניס חסרי ו"ו הפעוף וכמו שהנחתי למעלה.

Digitized by Google

שירת דוד בשמואל

ויאמר ה' סלעי ומצדתי ומפלטי לי אלהי
צורי אחסה־בו מגני וקרן ישעי משגבי
ומנוסי משעי מחמס תשעני מהולל
אקרא ה' ומאיבי אושע כי אמפצני משברי־
מות נחלי בליעל יבעתני חבלי
שאול סבני קדמוני מקשי
מות בצר לי אקרא ה' ואל
אלהי אקרא וישמע מהיכלו
קולי ושועתי באזניו ותגעש
ותרעש הארץ מוסדות השמים
ירגזו ויתגעשו כי חרה־לו עלה
עשן באפו ואש מפיו. תאכל גחלים בערו ממנו וירא
שמים וירד וערפל תחת
רגליו וירכב על כרוב ויעף וירא
על כנפי רוח וישת חשך סביבתיו
סכות חשרת מים עבי שחקים מגגה
נגדו בערו גחלי אש ירעם מן שמים
ה' ועליון יתן קולו וישלח
חצים ויפצם ברק ויהמם ויראו אפקי
ים יגלו מסדות תבל בגערת
ה' מנשמת רוח אפו ישלח ממרום
יקחני ישמני ממים רבים יצילני
מאיבי עז משנאי כי אמצו
ממני יקדמני ביום אידי ויהי
ה' משען לי ויצא למרחב
אתי יחלצני כי חפץ בי יגמלני
ה' כצדקתי כבר ידי ישיב
לי כי שמרתי דרכי ה' ולא
רשעתי מאלהי כי כל משפטו
לנגדי וחקתיו לא אסור ממנה ואהיה
תמים לו ואשתמרה מעוני וישב ה' לי
כצדקתי כבוריו לנגד עיניו עם
תסיר תתחסר עם גבור תמים
תתמם עם נבר תתבר ועם

עקש תתפל ואת עם עני
תושיע ועיניך על רמים תשפיל כי
אתה נירי ה' וה' יגיה
חשכי כי בך ארוץ גדוד באלהי
ארלג־שור האל תמים
דרכו אמרת ה' צרופה מגן
הוא לכל החסים בו כי מי אל מבלעדי
ה' ומי צור מבלעדי אלהינו האל
מעוזי חיל ויתר תמים
דרכו משוה רגלי כאילות ועל
במתי יעמידני מלמד ידי
למלחמה ונחת קשת נחושה זרעתי ותתן
לי מגן ישעך וענתך
תרבני תרחיב צעדי תחתי ולא
מערו קרסלי ארדפה איבי
ואשמידם ולא אשוב עד־כלותם ואכלם
ואמחצם ולא יקומון ויפלו תחת
רגלי ותזרני חיל למלחמה תכריע
קמי תחתני ואיבי תתה לי
ערף משנאי ואצמיתם ישעו
ואין מושיע אל ה' ולא
ענם ואשחקם כעפר ארץ כטיט־
חוצות ארקם ארקעם ותפלטני מריבי
עמי תשמרני לראש גוים עם
לא ידעתי יעבדני בני נכר יתכחשו
לי לשמוע אזן ישמעו לי בני
נכר יבלו ויחגרו ממסגרותם חי ה' וברוך
צורי וירם אלהי צור ישעי האל
תתנן נקמת לי ומריד עמים
תחתני ומוציאי מאיבי ומקמי תרוממני מאיש
חמסים תצילני על כן אודך ה'
בגוים ולשמך אומר מגדיל
ישועות מלכו ועשה חסד
למשיחו לדוד ולזרעו עד־
עולם

שירת דבורה

1	ותשר דבורה וברק	בן אבינעם ביום ההוא	
2	לאמר	בפרע פרעות בישראל	בהתנדב עם
3	ברכו ה׳	שמעו מלכים האזינו	
4	רוזנים	אנכי לה׳ אנכי אשירה	אזמר
5	לה׳ אלהי ישראל	ה׳ בצאתך	
6	משעיר	בצעדך משרה ארום	ארץ
7	רעשה גם שמים נטפו	גם עבים נטפו	
8	מים	הרים נזלו מפני ה׳	זה
9	סיני מפני ה׳ אלהי ישראל	ביסי שבנו בן־	
10	עגת	ביסי יעל חדלו ארחות	והלכי
11	נתיבות ילכו ארחות עקלקלות	חדלו פרזון בישראל	
12	חדלו	עד שקמתי דבורה	שקמתי
13	אם בישראל	יבחר אלהים	
14	חדשים	אז לחם שערים	מגן
15	אם יראה ורמח	בארבעים אלף	
16	בישראל	לבי לחוקקי ישראל	המתנדבים
17	בעם ברכו ה׳	רכבי אתנות	
18	צחרות	ישבי על פדין	והלכי
19	על דרך שיחו	מקול מחצצים בין	
20	משאבים	שם יתנו צדקות ה׳	צדקת
21	פרזונו בישראל	אז ירדו לשערים עם־	
22	ה׳	עורי עורי דבורה	עורי
23	עורי דברי שיר	קום ברק ושבה שביך בן	
24	אבינעם	אז ירד שריד לאדירים עם	ה׳
25	ירד לי בגבורים	מני אפרים שרשם	
26	בעמלק	אחריך בניסין בעמיך	מני
27	מכיר ירדו מחקקים	ומזבולן משכים בשבט	
28	סופר	ושרי ביששכר עם דבורה	ויששכר
29	כן ברק	בעמק שלח	
30	ברגליו	בפלגות ראובן	גדלים
31	חקקי לב	למה ישבת בין	
32	המשפתים	לשמע שרקות	עדרים לפלגות

33	ראובן גדולים חקרי לב	גלעד בעבר הירדן	
34	שכן	ודן למה יגור אניות	אשר
35	ישב לחוף ימים	ועל מפרציו	
36	ישכון	זבלון עם חרף נפשו למות	ונפתלי
37	על מרומי שדה	באו מלכים	
38	נלחמו	אז נלחמו מלכי כנען	בתענך
39	על מי מגדו	בצע כסף לא	
40	לקחו	מן שמים נלחמו	הכוכבים
41	ממסלותם נלחמו עם סיסרא	נחל קישון	
42	גרפם	נחל קדומים נחל קישון	תדרכי
43	נפשי עז	או הלמו עקבי־	
44	כוס	סרהרות דהרות אבירין	אורו
45	מרוז אמר מלאך ה׳	ארו ארור	
46	ישביה	כי לא באו לעזרת ה׳	לעזרת
47	ה׳ בגבורים	תברך מנשים	
48	יעל	אשת חבר הקיני	מנשים
49	באהל תברך	מים שאל חלב	
50	נתנה	בסל אדירים הקריבה חמאה	ידה
51	ליתך תשלחנה	ויסינה להלמות	
52	עמלים	והלמה סיסרא	מחקה
53	ראשו ומחצה וחלפה רקתו	בין רגליה ברע נפל	
54	שכב	בין רגליה	כרע
55		נפל באשר ברע	שם נפל
56	שדוד	בעד החלון נשקפה ותיבב	אם
57	סיסרא בעד האשנב	מדוע בשש רכבו	
58	לבוא	מדוע אחרו פעמי מרכבותיו	חכמות
59	שרותיה תענינה	אף היא תשיב אמריה	
60	לה	הלא ימצאו יחלקו שלל	רחם
61	רחמתים לראש גבר	שלל צבעים	
62	לסיסרא	שלל צבעים רקמה	צבע
63	רקמתים לצוארי שלל	כן יאבדו כל־	
64	אויביך ה׳ ואהביו כצאת השמש בגבורתו	ותשקט	

הארץ ארבעים שנה

הערה.

הנה נסיונה הזאת נעטרך לתת לנעמי, לו סיעוץ קטן שכמותו, כאשר תחדתי בהקדמתי, לתעון הנינים היעוד בכל תוכן קריאתם בפני עצמו. ולפסיר ממך קורא יקר נם נזה טובת החפוש והדריכה לנין נם לפניך בקורך כל הפעמות תחר יחותו לכל תוכן ותוכן, תם מעשה על הדרך תחר הועלתיך בהקדמתי, ובהלחתיך בתכל הקדמוני. — תם

בפן השני דהיינו נקוד שני עמודי הקנוות בלתי עמוד התון תוסיף בזיטם כי"ג תלת עך דהיינו עך שקתתי חם ניסרחל: ובזיטם ט"ז תפרם המתנדבים בעם! לשון קריחם! חשם התנדפים בעם, נדכו ס'! בזיטם י"ט תוסיף ת' מצדקת פרזונו וכלם נומר של ס' חצר למעלם. ובזיטם כ"ט בזיטום יהיה גדולי חקדי לב! בלשון קריחם למה ישבת: ואין בזה תיתם רחות בזיטות רגיס ויחיד בסוק ח' וכמו שכתתיהן בשר דוגמתו: ובזיטם מ"ח נחל קישון חצר גרפם תדרכי נפשי עז: אז

בזיטם מ"ז תחר יושביה תוסיף תלות כי לא באו. לעזרת ה' — בזיטם נ"ב והלמה סיפרא ובזיטם נ"ז ותינה חם סיפרח מדוע: תיתם

בפן השלישי דהיינו נקוד העמוד הרחשון עם בזיטו על הדרך שחתרתי אין לריך לנבוע חו לסוסיף כ"ח תלת ותיבב בזיטם בל"ג כי כל בשחר בזה מונן מעלמו: וכן

בפן הרביעי אין לסוסיף כ"ח תלות אורו מרח ולפרם וימינה שלחה חו הקריאה (כדלעיל) להלמות עמלים:

ובפן החמישי דהיינו נקריאת עמוד התון לנד תוסיף תלות עם סיפרח חחר כן שמים נלחמו: ותפרם נחל קדומים נחל קישון חוסד על נלחמו שלח שמוכך עמו וחחר עתו, ות"ם מדהרות כמ"ם הסגם וכמו נקול מחלניס: — גם תוסיף תלות אורו מרח לפני לא באו: ותיבב לפני חם סיפרח: וחז יהיה גם כזה מונן היטב.

ואין בכל הסוספות החלם סום תיתם חם נאחר דרך משל שדבורה סרם עמודי הקנוות ונרך הסיר בעמוד התוך:

ובדרך שלשה תתלח גם טעם ונועם בזיחת סיס על פי כל חמשם חוסניס: וכחעט אין לסוסיף חו לנבוע בשן. כי חם טעם מזער.

כי חם תוסיף בפן הרביעי — דהיינו נקרא שני עמודי הקנוות יחד בלתי החלעני בזיטם הסגיות, חלינת מרכבות פרעה: ותפרם מכון לשבתך כמו לאחון שבתך חו מחסרים מכלז כל כמו ובא ירושלים כ"ל ליהושלים: תנין הפן הלשה על נכון.

ובפן השלישי — דהיינו נקריאת כל העמוד הרחשון עם עמוד התון, ושלם היחידים יתעמד השלישי, אין לסוסיף גם שלם אחת: ויהיה מוזנת גלי סיכוך אחר חם תעשם שעתי הסוף בסוק על מקומם הרחוים לפס

ובפן הרביעי, דהיינו נקריאת עמוד התון עם עמוד שחתלי ושלם היחידות מהשיני תתן חלינת אמר אויב נפני אחלק שלל, ותפרם מקדש ה' כמו חל מקדם וכל"ל, וחז תתלח גם חותו שלם בתעלות טוגות

ובפן החמישי דהיינו לקריאת עמוד התון לנדו, תלטרך לפרם חריק חרבי על תשם חו יסרחל חומרי הסיכוך: ולסוסיף עד יעבור עם זו קניית לפני תביאמו לתתן הנינו כתקונו: חחנם נכל זאת יחסר הדר סיריי, וע"כ נח כללניו עם ד' חוסניס החחריס.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA DE MONTSERRAT
13020100015373

BIBLIOTECA
DE
MONTSERRAT
D
Secció XXV
Format 8º
nero 2519
ANY 2005
NR 00803

Digitized by Google